

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om privata säkerhetstjänster och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en ny lag om privata säkerhetstjänster. Lagen ersätter den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Dessutom föreslås ändringar i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen samt i vissa andra lagar.

Förslagets huvudsakliga syfte är att förtydliga regleringen om privata säkerhetstjänster. Det föreslås också att den lagstiftning som gäller privata säkerhetstjänster koncentreras till en enda lag. Lagen omfattar de bestämmelser som gäller väktare, ordningsvakter samt utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. De bestämmelser som gäller att utse en person till ordningsvakt i lagen om ordningsvakter, liksom i andra lagar, föreslås bli upphävda.

Ordningsevaktens verksamhet föreslås med vissa undantag bli tillståndspliktig. Även den säkerhetsskyddande verksamheten föreslås till vissa delar bli tillståndspliktig. Bevakningsrörelserna ska fortsättningsvis vara tillståndspliktiga.

Den föreslagna lagen inbegriper bestämmelser om näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Tillståndet är gemensamt för alla de näringar inom den privata säkerhetsbran-

sch som föreslås bli tillståndspliktiga. Den särskilda auktorisationen av bevakningsföretag föreslås bli slopad. Bestämmelserna om näringstillstånd för säkerhetsbranschen motsvarar dock i huvudsak de gällande bestämmelserna om auktorisation av bevakningsföretag.

Rätten att utse ordningsvakter föreslås bli utvidgad i någon mån. Dessutom föreslås att väktarnas och ordningsvakternas befogenheter preciseras. Bland annat föreslås att en väktare under vissa förutsättningar får frige en person som gripits på grund av brott.

Det föreslås att lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen ändras så att polisinsättningarna under särskilt noggrant avgränsade förutsättningar kan ge utförandet av de väktaruppgifter som avses i lag som uppdrag även till den som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Personer som är godkända som väktare och som har fått specialutbildning för uppgiften kan anlitas för arbetet.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2015.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis	4
Bevakningsrörelser	4
Säkerhetsskyddande verksamhet	6
Ordningstvaksverksamhet	7
I ordningstlagen avsedd särställning för ordningstvakter	9
Bevakning av personer som förvaras i polisens lokaler	10
2.2 Internationell utveckling och rättslig jämförelse	11
2.3 Bedömning av nuläget	11
Bevakningsrörelse	11
Säkerhetsskyddande verksamhet	12
Ordningstvaksverksamhet	12
Bevakning av personer som förvaras i polisens lokaler	14
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	14
3.1 Målsättning	14
3.2 Alternativ för genomförandet	15
3.3 De viktigaste förslagen	16
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	19
4.1 Ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för företagens administrativa börda	19
4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet	21
4.3 Miljökonsekvenser	21
4.4 Samhälleliga konsekvenser	21
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	21
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	23
DETALJMOTIVERING	24
1 LAGFÖRSLAG	24
1.1 Lag om privata säkerhetstjänster	24
1 kap. Allmänna bestämmelser	24
2 kap. Bevakningsrörelse	31
3 kap. Ordningstvaksverksamhet	47
4. kap. Utbildare i användning av maktmedel och vapen samt utbildare av ordningstvakter	66
5 kap. Säkerhetsskyddande verksamhet	68
6 kap. Näringstillstånd för säkerhetsbranschen	72
7 kap. Tillsyn över privata säkerhetstjänster	82
8 kap. Delegationen för säkerhetsbranschen	90
9 kap. Straffbestämmelser	91
10 kap. Särskilda bestämmelser	97
11 kap. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	99
1.2 Lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen	100
1 kap. Allmänna bestämmelser	100
18 kap. Särskilda bestämmelser	104

1.3	Strafflagen	104
1.4	Alkohollagen	104
1.5	Lagen om ordningsvakter	104
1.6	Lagen om sammankomster	105
1.7	Lagen om friluftsliv	105
1.8	Lagen om sjöarbetsavtal	105
1.9	Lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet.....	105
1.10	Ordningsslagen.....	105
1.11	Lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik	105
1.12	Polisförvaltningslagen	106
1.13	Lagen om nödcentralsverksamhet	106
1.14	Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.....	106
1.15	Lagen om tillhandahållande av tjänster	106
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	106
3	IKRAFTTRÄDANDE.....	107
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING....	107
	LAGFÖRSLAG.....	117
	1. Lag om privata säkerhetstjänster	117
	2. Lag om ändring av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen...	149
	3. Lag om ändring av 17 kap. 6 och 6 a § i strafflagen.....	151
	4. Lag om ändring av 60 § i alkohollagen.....	152
	5. Lag om upphävande av lagen om ordningsvakter	153
	6. Lag om ändring av 18 § och 23 § i lagen om sammankomster.....	154
	7. Lag om upphävande av 22 § 1 mom. i lagen om friluftsliv	155
	8. Lag om upphävande av 13 kap. 18 § 3 mom. i lagen om sjöarbetsavtal.....	156
	9. Lag om upphävande av 5 § 2 mom. i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet	157
	10. Lag om ändring av ordningsslagen.....	158
	11. Lag om ändring av 6 a § i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik.....	159
	12. Lag om ändring av 15 b § i polisförvaltningslagen	160
	13. Lag om ändring av 4 § i lagen om nödcentralsverksamhet.....	161
	14. Lag om ändring av 3 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.....	162
	15. Lag om ändring av 2 § i lagen om tillhandahållande av tjänster	163
	BILAGA.....	164
	PARALLELTEXT	164
	2. Lag om ändring av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen...	164
	3. Lag om ändring av 17 kap. 6 och 6 a § i strafflagen.....	167
	4. Lag om ändring av 60 § i alkohollagen.....	168
	6. Lag om ändring av 18 § och 23 § i lagen om sammankomster.....	169
	10. Lag om ändring av ordningsslagen.....	171
	11. Lag om ändring av 6 a § i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik.....	174
	12. Lag om ändring av 15 b § i polisförvaltningslagen	175
	13. Lag om ändring av 4 § i lagen om nödcentralsverksamhet.....	176
	14. Lag om ändring av 3 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.....	177
	15. Lag om ändring av 2 § i lagen om tillhandahållande av tjänster	178

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Efterfrågan på privata säkerhetstjänster har kontinuerligt vuxit i samhället. Förutom att tjänsterna har kompletterat polisens och andra myndigheters verksamhet har de även fyllt säkerhetsbehoven hos privata aktörer, där myndigheterna av tradition inte har haft någon central roll.

Trots att de privata säkerhetstjänsternas verksamhet ofta har knutits till bekämpningen av brottsrisker och andra uppsåtliga säkerhetsrisker, har tjänsterna spelat en stor roll även när det gäller bekämpningen av brandfara och andra risker. Därmed kan de privata säkerhetstjänsterna inte granskas enbart med tanke på brottsäkerhet utan även andra delområden inom säkerheten måste beaktas.

I den gällande lagen avses med privata säkerhetstjänster dels bevakningsrörelser, dels den säkerhetsentreprenadverksamhet som hänför sig till konstruktionsmässigt skydd och elektroniska övervakningssystem och som i lagen kallas säkerhetsskyddande verksamhet. För ordningsvaktsverksamheten finns det i huvudsak separata bestämmelser.

Ur samhällets synpunkt sett är det viktigt att bestämmelserna om uppgiftsfördelningen mellan dels polisen och andra myndigheter, dels de privata säkerhetstjänsterna är klara och specifika. I de av privata säkerhetstjänsternas uppgifter vilka det ingår ensidig möjlighet att ingripa i de grundläggande fri- och rättigheterna genom användning av offentlig makt måste det ses till att befogenheterna är noggrant avgränsade liksom att de personer som utövar befogenheterna har en behörig utbildning. De offentliga maktorganen ska även kunna övervaka de privata säkerhetstjänsternas verksamhet på ett korrekt sätt.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Bevakningsrörelser

De grundläggande bestämmelserna om bevakningsrörelser finns i lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002). Andra bestämmelser som gäller verksamheten är statsrådets förordningar om privata säkerhetstjänster (534/2002) och delegationen för säkerhetsbranschen (285/2003) samt inrikesministeriets förordningar om utbildning för ansvariga föreståndare och väktare vid bevakningsföretag (780/2002), om utbildning för väktare i användningen av maktmedel och för utbildare av väktare i användningen av maktmedel (1121/2010) samt om medförande av hund i bevaknings- och ordningsövervakningsuppgifter (782/2002).

Lagen om privata säkerhetstjänster har varit i kraft sedan oktober 2002. Genom lagen upphävdes lagen om bevakningsföretag från 1983. Innan lagen om bevakningsföretag trädde i kraft reglerades bevakningsrörelseverksamheten genom den förordning angående bevakningsrörelser som utfärdades 1944.

I lagen om privata säkerhetstjänster avses med privata säkerhetstjänster förutom bevakningsrörelser även säkerhetsskyddande verksamhet. Med bevakningsrörelse avses i lagen utförande av bevakningsuppgifter i förvärsyfte enligt uppdragsavtal. Med bevakningsuppgift avses att bevaka egendom, skydda en persons integritet, avslöja brott som riktat sig mot bevakningsobjektet eller uppdragsgivaren samt att utöva tillsyn över sådana uppgifter.

Genom att verksamheten grundar sig på uppdragsavtal utesluts från lagens tillämpningsområde den s.k. egna bevakningen, där den faktiska bevakningsuppgiften utförs av en person som står i direkt anställningsförhållande till ägaren eller innehavaren av bevakningsobjektet. Det finns inga exakta uppgifter om hur många personer som utför egen bevakning. I någon mån är dock sådana personer anställda av industriföretagen. På motsvarande sätt finns det gott om personer som är anställda av staten och kommunerna och som utför sådant arbete som om det utfördes av ett bevakningsföretag skulle kräva aukto-

risation av bevakningsföretaget i enlighet med lagen. I många t.ex. expeditionsvakters arbete ingår sådana drag.

Bevakningsföretagen har särskilt förbjudits att ta emot uppdrag i vilka upprätthållande av allmän ordning och säkerhet ingår. Det i uppdragsavtalet överenskomna bevakningsområdet kan dock vara både en allmän och en privat plats. Trots förbudet kan ett bevakningsföretag ta emot ett ordningsvaktsuppdrag, på vilket då bestämmelserna om ordningsvaktverksamhet tillämpas.

Under hela den tid bevakningsrörelserna reglerats i lag har näringen varit tillståndspliktig. För verksamheten krävs auktorisation av bevakningsföretag som beviljas av Polisstyrelsen. Den allmänna tillsynen över verksamheten hör även till Polisstyrelsen. I praktiken är tillståndsprövningen och tillsynen koncentrerade till ansvarsområdet för tillståndsförvaltning vid Polisstyrelsen.

Auktorisation av bevakningsföretag kan meddelas både en fysisk och en juridisk person. I lagen föreskrivs särskilt de förutsättningar som ska uppfyllas för att auktorisation av ett bevakningsföretag ska kunna beviljas. Polisstyrelsen är skyldig att i vissa fall återkalla en beviljad auktorisation och i vissa fall är återkallandet av auktorisationen beroende av prövning.

I mars 2014 var 235 auktorisationer av bevakningsföretag i kraft. Den årliga utvecklingen av auktorisationerna har från år 2003 varit följande:

2003	273
2004	258
2005	237
2006	215
2007	220
2008	218
2009	228
2010	226
2011	238
2012	226

Under de senaste fem åren har 15–30 nya auktorisationer beviljats årligen. Under motsvarande tid har 10–19 auktorisationer av bevakningsföretag årligen återkallats. Under de senaste åren har aningen fler auktorisationer beviljats årligen än det antal som återkal-

lats, men nettoökningen av antalet auktorisationer kan konstateras vara liten.

Den lokala polisen har också uppgifter som anknyter till tillsynen av de privata säkerhetstjänsterna. Enligt lagen svarar polisinspektionerna inom sina distrikt bl.a. för tillsynen över privata säkerhetstjänster samt tillsynen över ansvariga föreståndare och väktare. Minst vartannat år ska polisinspektionerna inom sina distrikt även inspektera bevakningsföretagens verksamhetsställen.

Varje bevakningsföretag ska ha minst en ansvarig föreståndare i sin tjänst. En ansvarig föreståndare svarar för att bevakningsföretaget sköts i enlighet med de bestämmelser som gäller för företaget. Bestämmelser om förutsättningarna för godkännande som ansvarig föreståndare finns i lagen. Ett godkännande som ansvarig föreståndare kan återkallas i de fall som nämns i lagen och under vissa förutsättningar har Polisstyrelsen skyldighet att återkalla godkännandet.

Det totala antalet ansvariga föreståndare speglar delvis utvecklingen av antalet bevakningsföretag. Å andra sidan kan ett bevakningsföretag ha flera ansvariga föreståndare och en förändring i företagets verksamhetsvolym kan ha inverkan även på antalet ansvariga föreståndare. Utvecklingen av antalet ansvariga föreståndare har sedan 2003 varit följande:

2003	289
2004	270
2005	277
2006	269
2007	274
2008	277
2009	294
2010	304
2011	314
2012	324
2013	326

De väktare som är anställda av bevakningsföretagen ska vara godkända av polisen. Ett godkännande förutsätter enligt lagen att sökanden är 18–67 år, har slutfört grundutbildning för väktare i enlighet med de krav inrikesministeriet har fastställt samt att sökanden är känd för redbarhet och tillförlitlighet och till sina personliga egenskaper är

lämplig som väktare. En sökande godkänns som väktare av polisinrättningen i sin hemkommun.

Under 2003—2013 har antalet personer som godkänts som väktare varit följande:

2003	11573
2004	11513
2005	11737
2006	12220
2007	12508
2008	12969
2009	13704
2010	14186
2011	14545
2012	14909
2013	15393

Under förutsättningar som särskilt nämns i lagen kan en person även godkännas som s.k. tillfällig väktare för högst fyra månader under ett kalenderår. Antalet sådana tillfälliga väktare som årligen har godkänts under tidsperioden ovan har varierat mellan 242 och 449.

Enligt bevakningsföretagens årsanmälan arbetar endast en del av de som godkänts som väktare i bevakningsföretagens tjänst. Under åren 2003—2011 har andelen personer som arbetat som väktare av de personer som godkänts som väktare varierat mellan 60 och 81 %. Därmed kan inte antalet personer som arbetar som väktare direkt fastställas utgående från antalet personer som godkänts som väktare. En anmärkningsvärd del av dem som faktiskt arbetar som väktare är dessutom anställda på deltid, vilket ytterligare minskar det sammanlagda antalet årsverken som används för arbete som väktare.

Befogenheterna för väktare bestäms i 28 § i lagen om privata säkerhetstjänster. En väktare har för det första rätt att avlägsna en person från bevakningsområdet, om personen inte avlägsnar sig på uppmaning av bevakningsområdets ägare eller innehavare eller ägarens eller innehavarens företrädare eller om det är uppenbart att personen inte har rätt att vistas på bevakningsområdet och väktaren har uppmanat personen i fråga att avlägsna sig. För det andra har en väktare under vissa förutsättningar rätt att gripa en person som begått brott. Dessa förutsättningar har mot-

svarat i sak helt förutsättningarna för så kallad allmän rätt att gripa i enlighet med tvångsmedelslagen. För det tredje har en väktare i enlighet med de lagliga förutsättningarna rätt att utföra s.k. säkerhetsvisitation av den person som väktaren har gripit. Om den som ska avlägsnas, gripas eller säkerhetsvisiteras genom att göra motstånd försöker undgå dessa åtgärder eller flyr gripandet, har väktaren dessutom rätt att med de begränsningar som närmare framgår av lagen använda maktmedel.

I sitt arbete stöder sig de facto väktarna även på de legitima grunder som gäller alla. De mest använda av de legitima grunderna är nödvärn enligt strafflagen och s.k. laglig självtäkt enligt tvångsmedelslagen. En väktare måste i sig anses ha samma rätt som andra att stödja sig på användningen av sådana legitima grunder.

Det finns inga separata bestämmelser som gäller väktares straffrättsliga tjänsteansvar. Riksdagens grundlagsutskott har dock ansett att väktare lyder under straffrättsligt tjänsteansvar (GrUU 28/2001 rd). Grunden för väktares straffrättsliga tjänsteansvar är bestämmelsen om utövning av offentlig makt i 40 kap. 11 § 5 punkten i strafflagen.

En väktares straffrättsliga skydd utgår från den bestämmelse som gäller motstånd mot person som upprätthåller ordningen i 17 kap. 6 § i strafflagen. För motstånd mot person som upprätthåller ordningen döms den som med våld eller hot om våld hindrar eller försöker hindra en person som upprätthåller ordningen från att fullgöra en uppgift som enligt lag eller förordning ankommer på honom eller annars försvårar fullgörandet av nämnda uppgift. Bestämmelsen är sekundär och tillämpas endast om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag.

Säkerhetsskyddande verksamhet

Bestämmelserna om utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har tagits in i lagen i samband att den gällande lagen om privata säkerhetstjänster stiftades. Med säkerhetsskyddsuppgift avses enligt lagen planering, installation, reparation eller ändring av konstruktionsmässigt skydd eller elektroniska

övervakningssystem samt planering av andra säkerhetsarrangemang. Med säkerhetskyddsuppgift som kräver godkännande avses en säkerhetsskyddsuppgift som medför tillgång till sådana upplysningar om uppdragsgivarens säkerhetsarrangemang vilka definierats som konfidentiella och vilka möjliggör eller väsentligen underlättar intrång i ett för utomstående stängt utrymme som innehåvs av uppdragsgivaren.

Med säkerhetsskyddande verksamhet avses utförande av säkerhetsskyddsuppgifter i förvärvssyfte enligt ett uppdragsavtal. Definitionen motsvarar som sådan strukturen för definitionen av bevakningsrörelse, men till skillnad från bevakningsrörelse har säkerhetsskyddande verksamhet inte föreskrivits som en tillståndspliktig näring. En säkerhetsskyddsuppgift som kräver godkännande förutsätter polisens godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. För utförande av säkerhetsskyddsuppgifter som förutsätter godkännande får ett säkerhetsskyddsföretag anlita endast personer som har ett giltigt godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

Som utförare av säkerhetsuppgifter kan godkännas en person som fyllt 18 år som är känd för redbarhet och tillförlitlighet och som till sina personliga egenskaper är lämplig som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, samt sköter säkerhetsskyddsuppgifter eller har sökt till utbildning för säkerhetsskyddsuppgifter. Ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter är i kraft högst fem år. Godkännandet kan av särskilda skäl med anledning av sökandens utbildning, personliga egenskaper och andra motsvarande omständigheter förenas med villkor och begränsningar angående tid, geografiskt område samt säkerhetsskyddsuppgifter. En sökande godkänns som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter av polisinspektionen i sin hemkommun.

Under åren 2003—2013 har antalet personer som godkänts som utförare av skyddsuppgifter varit följande:

2003	3269
2004	3971
2005	4459
2006	5021

2007	4538
2008	4452
2009	4625
2010	4955
2011	5441
2012	6462
2013	6706

Antalet personer som godkänts som utförare av skyddsuppgifter har under de senaste åren ökat relativt kraftigt, medan utvecklingen under tidigare år har varit relativt jämn. Några exakta uppgifter om hur många av de personer som godkänts som utförare av säkerhetsuppgifter som de facto utför säkerhetsskyddsuppgifter som förutsätter godkännande finns inte.

Kraven för godkännande av utförare av säkerhetsskyddsuppgifter är av samma typ som kraven för godkännande av väktare. Till skillnad från väktare ställs inga särskilda utbildningskrav på utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Avsikten med lagen är också att genom godkännandeförfarandet säkerställa utförarens tillförlitlighet, men däremot inte hans eller hennes yrkeskompetens.

Ordningsvaktsverksamhet

Bestämmelser om ordningsvaktsverksamhet finns i flera olika lagar. Den grundläggande bestämmelsen om verksamheten finns i lagen om ordningsvakter (533/1999). Dessutom finns det bestämmelser om verksamheten i lagen om sammankomster (530/1999), lagen om friluftsliv (606/1973), lagen om sjöarbetsavtal (756/2011), ordningslagen (612/2003), lagen om inkvarterings- och förplågnadsverksamhet (308/2006), lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002), lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979) samt alkohollagen (1143/1994). Bestämmelser om ordningsvaktsverksamhet på förordningsnivå är inrikesministeriets förordningar om godkännande som ordningsvakt samt utbildning för ordningsvakter (209/2007), om kroppsvisitation och hållande i förvar som utförs av ordningsvakter (304/2007), om ordningsvaktens kännetecken (848/2003) samt om medförande av hund i bevaknings- och ordningsövervakningsuppgifter (782/2002).

En ordningsvakt har i enlighet med lagen om ordningsvakter till uppgift att upprätthålla ordning och säkerhet samt förhindra brott och olyckor vid den tillställning eller inom det område för vilket han eller hon med stöd av en författning har utsetts till ordningsvakt. Ordningsvakter kan utses för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar med stöd av lagen om sammankomster, för campingplatser med stöd av lagen om friluftsliv, för ett passagerarfartyg med stöd av lagen om sjöarbetsavtal, för ett verksamhetsställe inom hälso- och sjukvården eller socialvården, vid Folkpensionsanstaltens verksamhetsställen, en arbetskrafts- och näringsbyrå, ett köpcentrum, en trafikstation, en hamn, en flygplats eller ett kollektivt trafikmedel med stöd av ordningslagen samt för en inkvarterings- och förplägnadsrörelse med stöd av lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet. En ordningsvakts tjänstgöringsområde kan under vissa förutsättningar omfatta även områdets eller tillställningens omedelbara närhet.

Utövande av ordningsvaktsverksamhet förutsätter inte näringstillstånd, i motsats till utövande av bevakningsrörelse. Endast de bevakningsföretag som avses i lagen om privata säkerhetstjänster kan dock åta sig att sköta sådana ordningsövervakningsuppgifter som avses i ordningslagen. De enskilda ordningsvakterna ska i samtliga fall även vara godkända av polisen. För godkännande som ordningsvakt krävs en ålder på minst 18 år, liksom att personen är känd för redbarhet och tillförlitlighet och till sina personliga egenskaper är lämplig för uppgiften. För godkännande krävs dessutom att personen har genomgått en utbildning som uppfyller de krav som Polisstyrelsen fastställt. Det är möjligt att avvika från utbildningskravet såtillvida att polisinsättningen på den ort där tillställningen ordnas, vid en enskild tillställning enligt lagen om sammankomster eller vid likartade tillställningar som ordnas av samma arrangör på samma plats, för högst fyra månader under ett år som ordningsvakt kan godkänna också en person som inte genomgått grundutbildning för ordningsvakter.

Under åren 2003—2013 har antalet godkända ordningsvakter med ordningsvaktskort varit följande:

2003	40461
2004	47170
2005	47170
2006	52891
2007	51950
2008	51988
2009	53490
2010	51308
2011	50223
2012	50605
2013	52652

Det sammanlagda antalet godkända ordningsvakter har under de senaste åren varit förhållandevis oförändrat. Det finns inga exakta uppgifter om hur många som de facto arbetar som ordningsvakter, men sannolikt arbetar endast en liten del av dem som godkänts som ordningsvakter aktivt i ordningsövervakningsuppgifter.

Förutom av de företag som bedriver yrkesmässig verksamhet har ordningsvaktsverksamhet i praktiken utövats även av olika ideella föreningar. Eftersom verksamheten inte varit beroende av tillstånd har myndigheterna heller inga exakta uppgifter på antalet sammanslutningar som utövar verksamheten. Dessutom arbetar många som ordningsvakter i direkt anställningsförhållande till den på vars område de anvisas att utföra sin uppgift. Skillnaden jämfört med bevakningsrörelseverksamhet är att situationer där ordningsvakten är anställd av den som utsett honom eller henne omfattas av lagens tillämpningsområde, medan egen bevakning inte regleras i lag.

Befogenheterna för ordningsvakter bestäms enligt lagen om ordningsvakter. En ordningsvakt har skyldighet att i vissa fall vägra en person tillträde till sitt tjänstgöringsområde. Under vissa förutsättningar har ordningsvakten även rätt att vägra en person tillträde. En ordningsvakt har rätt att från sitt tjänstgöringsområde avlägsna en person som i berusat tillstånd stör ordningen eller andra personer, som genom hotfullt uppträdande, oljud eller våldsamhet stör ordningen eller äventyrar säkerheten, eller som trots tillsägelse underlåter att följa en befallning som är nödvändig för upprätthållande av ordning eller säkerhet.

En ordningsvakt har rätt att gripa en person när det är uppenbart att det inte är tillräckligt att personen avlägsnas från platsen och störningen eller faran annars inte kan avväjas. Gripandet ska dessutom vara nödvändigt för att avväja allvarlig fara för andra personer eller egendom. Ordningsvakten ska utan dröjsmål överlämna den person som han eller hon har gripit till polisen. En ordningsvakt har inte rätt att gripa en person vid en allmän sammankomst.

Till ordningsvaktens rätt att gripa hänför sig rätten att under vissa förutsättningar hålla den gripne i förvar. Hållande i förvar förutsätter förutom att den som gripits inte utan dröjsmål kan överlämnas till polisen, även att polisen har gett sitt samtycke till åtgärden. När det gäller hållande i förvar ska bestämmelserna i inrikesministeriets förordning iakttas. Rätten att hålla i förvar kan normalt pågå i högst fyra timmar från gripandet. Den kan även upphöra tidigare om tillställningen är slut och allmänheten har avlägsnat sig eller om grunden för gripandet annars har upphört. Den som gripits ombord på ett fartyg får dock trots det som konstateras ovan på order av fartygets befälhavare hållas i förvar tills fartyget nästa gång anlöper en hamn, om inte grunden för gripandet har upphört före det.

En ordningsvakt har – i motsats till en väktare – inte särskild rätt att gripa en person som begått brott. I praktiken betyder detta att när en ordningsvakt griper en person som begått brott så grundar sig rätten att gripa på tvångsmedelslagens s.k. allmänna rätt att gripa.

En ordningsvaks rätt att utföra säkerhetsvisitation är mer omfattande än en väktares rätt att utföra säkerhetsvisitation. Medan en väktare får säkerhetsvisitera endast den som gripits, får en ordningsvakt säkerhetsvisitera samtliga personer som vill komma in på ordningsvaktens tjänstgöringsområde eller som befinner sig där. Detta gäller då visitering med hjälp av metalldetektor eller någon annan teknisk anordning för att förvissa sig om att personen inte bär på sig eller medför sådana föremål eller ämnen som kan äventyra ordningen eller säkerheten eller vilkas innehav på tjänstgöringsområdet är förbjudet enligt lag eller bestämmelser som meddelats

med stöd av lag. Med stöd av order enligt lagen om sammankomster från arrangören eller polisen eller om det av någon annan orsak finns grundad anledning att misstänka att personen medför sådana föremål eller ämnen, får personen och saker som han eller hon medför granskas även på annat lämpligt sätt. En ordningsvakt har i samband med gripande rätt att kroppsvisitera den som gripits för att förvissa sig om att denne inte medför föremål eller ämnen med vilka han eller hon kan äventyra förvaringen eller utsätta sig själv eller andra för fara.

Ordningsvakten har rätt att omhänderta de förbjudna föremål och ämnen som påträffats vid säkerhetsvisiteringen. Ordningsvakten har också rätt att frånta en person som befinner sig inom hans tjänstgöringsområde föremål eller ämnen som påträffats vid visiteringen eller annars och som kan användas vid brott mot eller hot om brott mot liv eller hälsa eller som det annars enligt lag eller bestämmelse som meddelats med stöd av lag är förbjudet att medföra till området. De föremål och ämnen som fråntagits någon ska utan dröjsmål överlämnas till polisen eller, om inga hinder enligt lag finns, återlämnas till ägaren eller innehavaren när han eller hon avlägsnar sig från platsen.

Bestämmelser om ordningsvaktens rätt att använda maktmedel finns i 9 § i lagen om ordningsvakter. I sitt uppdrag har en ordningsvakt rätt att när han eller hon vägrar en person tillträde till eller avlägsnar någon från en plats, griper en person, visiterar en gripen person, hindrar att någon som gripits flyr, fråntar någon ett föremål eller ämne eller avlägsnar ett hinder, använda maktmedel i den mån det behövs och kan anses försvarligt.

En ordningsvaks straffrättsliga skydd bestäms på samma sätt som för en väktare enligt den bestämmelse som gäller motstånd mot person som upprätthåller ordningen i 17 kap. 6 § i strafflagen.

I ordningslagen avsedd särställning för ordningsvakter

Enligt den ordningslag som trädde i kraft år 2003 och de ändringar som senare gjorts i den kan ordningsvakter även utses för köpcentrum, trafikstationer och kollektiva tra-

fikmedel samt hamnar, flygplatser, vid verksamhetsställen inom hälso- och sjukvården och socialvården, verksamhetsställen vid arbetskrafts- och näringsbyrån samt vid Folkpensionsanstaltens verksamhetsställen. Tidigare har uppgifterna för de ordningsvakter som utsetts för dessa områden i praktiken skötts av de väktare som är anställda av bevakningsföretagen.

Den rättsliga ställningen för ordningsvakter som avses i ordningslagen avviker från den rättsliga ställningen för övriga ordningsvakter. För att utse ordningsvakter för ett område som avses i ordningslagen krävs inledningsvis tillstånd av den lokala polisen. Den som innehar en plats eller ett trafikmedel kan ansöka om tillståndet. Beviljande av tillstånd förutsätter enligt ordningslagen att det inte är ändamålsenligt att upprätthålla ordning och säkerhet på något annat sätt och att upprätthållandet av ordning och säkerhet kräver det av grundad anledning.

Tillståndet, som kan gälla i högst fem år, kan förenas med villkor som gäller ordningsvakternas utbildning, bärandet av maktmedelsredskap, tjänstgöringsområde samt placeringen av ordningsvakter och antalet ordningsvakter. Vid behov kan den polisinrättning som beviljat ett tillstånd återkalla tillståndet samt ändra dess villkor eller giltighetstid på grund av sådana förändringar som inverkar väsentligt på upprätthållandet av ordning och säkerhet inom tjänstgöringsområdet.

Till skillnad från annan ordningsövervakningsverksamhet är den ordningsövervakningsverksamhet som avses i ordningslagen en tillståndspliktig näring. Endast de bevakningsföretag som avses i lagen om privata säkerhetstjänster får ta emot sådana uppdrag. Ordningevakten måste då även vara godkänd både som ordningevakt och som väktare.

Utgångspunkten är att befogenheterna för ordningsvakter som avses i ordningslagen bestäms med stöd av lagen om ordningsvakter. De ordningsvakter som avses i ordningslagen har dock inte vissa sådana befogenheter som ordningsvakter i övrigt har. De har för det första inte rätt att vägra en person tillträde till sitt tjänstgöringsområde. Till skillnad från andra ordningsvakter har de heller inte rätt att från sitt tjänstgöringsområde av-

lägsna en person som trots tillsägelse underlåter att följa en befallning som är nödvändig för upprätthållande av ordning eller säkerhet.

En ordningevakt som avses i ordningslagen saknar även rätt att hålla en gripen person i förvar. Rätten till säkerhetsvisitation är också snävare än den rätt till säkerhetsvisitation som övriga ordningsvakter har beviljats. Rätten till säkerhetsvisitation för en ordningevakt som avses i ordningslagen gäller alltid den åtgärd som riktar sig mot en person som gripits.

På de ordningsövervakningsuppgifter som avses i ordningslagen tillämpas vissa av bestämmelserna i lagen om privata säkerhetstjänster. Dessa bestämmelser gäller god bevakningssed, uppdragsavtal, uppgörande av uppdragsrapporter och verksamhetsanvisningar, maktmedelsredskap och bärande av dem samt myndigheternas rätt att få upplysningar. Dessutom gäller för ordningevakts dräkt i tillämpliga delar vad som bestäms om väktares dräkt i lagen om privata säkerhetstjänster.

För de ordningsvakter som avses i ordningslagen gäller även vissa bestämmelser i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik. Enligt den lagen kan en ordningevakt på en trafikstation för kollektivtrafik och i ett kollektivt trafikmedel under vissa förutsättningar bistå biljettkontrollörerna vid kontrollen av biljetter. Självständig rätt att skriva ut kontrollavgift har ordningsvakter dock inte.

Bevakning av personer som förvaras i polisens lokaler

Bestämmelser om bevakningen av personer som förvaras i polisens lokaler finns i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006). Med väktare avses enligt lagen överväktare och väktare enligt 10 kap. 1 § i polislagen (872/2012). Befogenheterna för en väktare bestäms i enlighet med lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.

Vissa polisinrättningar har skaffat sig bevakningstjänster som köpt tjänst från privata bevakningsföretag. Riksdagens biträdande justitieombudsman har förhållit sig negativ till detta i sitt avgörande av den 30 september 2009, diarienummer 1640/4/09, och senare

har man i praktiken frångått detta bruk. I avgörandet har biträdande justitieombudsmannen ansett att bevakningsuppgiften i polisens förvaringslokaler är en offentlig förvaltningsuppgift, som kan ges en privat aktör endast på de grunder som nämns i 124 § i grundlagen.

2.2 Internationell utveckling och rättslig jämförelse

I samband med beredningen av ordningslagens 22 §, lagen om ordningsvakter och ändringen av lagen om privata säkerhetstjänster (723/2010), som trädde i kraft i december 2010, lät inrikesministeriet göra en preliminär utredning om den privata säkerhetsbranschen (Den privata säkerhetsbranschen som producent av säkerhetstjänster. Utredningsarbete som gäller aktörer, befogenheter och verksamhetsmiljön i den privata säkerhetsbranschen. Polisens högsta ledning, publikationsserie 8/2009). I den preliminära utredningen ingår ett avsnitt om internationell jämförelse som är relativt täckande. Eftersom utredningen är förhållandevis färsk hänvisas här endast till den nämnda utredningen.

2.3 Bedömning av nuläget

Bevakningsrörelse

Lagen om privata säkerhetstjänster har till sitt innehåll visat sig vara lyckad. Vid tillämpningen av lagen har inga stora problem framkommit. Efter att lagen stiftades har samhället dock utvecklats på ett sätt som gör att det är motiverat att se över lagen och dess utveckling i sin helhet.

Bestämmelsen om väktares rätt att avlägsna en person kan med tanke på innehållet anses vara problematisk. Rätten att avlägsna en person är – med undantag av de fall där en persons vistelse på en plats är uppenbart obehörig – knuten till en viljeyttring av bevakningsområdets ägare eller innehavare eller deras representant. För denna viljeyttring har inte getts några särskilda förutsättningar och rätten att avlägsna en person är inte heller geografiskt avgränsad att gälla endast bevakningsområden av visst slag. Ordagrant tolkad blir rätten att avlägsna en person onö-

dig vidsträckt och den begränsas så gott som endast av förbudet att ta emot uppdrag som innefattar upprätthållande av allmän ordning och säkerhet i 9 § i lagen om privata säkerhetstjänster. Även av motiveringen till den gällande lagen (RP 69/2001) framgår att bestämmelsen om att en resultatlös uppmaning av bevakningsområdets ägare eller innehavare leder till väktares rätt att avlägsna en person tagits in i lagen enbart eftersom det ändrade hemfridsbegreppet inte längre har ansetts berättiga ägaren eller innehavaren att själv avlägsna en person. I enlighet med motiveringarna bör situationen granskas på nytt om innehållet i bestämmelsen om nödvärn senare ändras. Innehållet i strafflagens bestämmelse om nödvärn har också i samband med totalrevisionen av strafflagen 2004 ändrats så att de rättsgoda som skyddas av nödvärn inte längre begränsas. Med tanke på detta kan det konstateras att det därför har blivit onödigt att koppla väktares rätt att avlägsna en person till bevakningsområdets ägares eller innehavares resultatlösa uppmaning till en person att avlägsna sig.

Bestämmelsen om väktares rätt att gripa enligt 28 § 2 mom. i lagen om privata säkerhetstjänster motsvarar till sitt sakinnehåll bestämmelsen om allmän rätt att gripa i 1 kap. 1 § i tvångsmedelslagen. Enligt bestämmelsen ska väktaren utan dröjsmål överlämna fall har personen dock inte kunnat överlämnas till polisen utan dröjsmål. I värsta fall har väktaren varit tvungen att tillsammans med den person som gripits vänta flera timmar på polisens ankomst till platsen. Detta är problematiskt förutom med tanke på väktares arbete även med tanke på den person som gripits och hans eller hennes rättskydd. För den som gripits har åtgärden i många fall medfört ett anmärkningsvärt längre frihetsberövande än vad som enligt lag är rimligt att förvänta sig. En person som är misstänkt för ett ringa snatteri och som uppfört sig lugnt har de facto utöver att han eller hon fått det straffanspråk som polisen delgivit även kunnat vara frihetsberövad i flera timmar. Under väntetiden har inte heller väktaren kunnat sköta sitt normala bevakningsarbete i enlighet med uppdragsavtalet. Ur polisens synvinkel medför kravet på att polisen kommer till

platsen i samtliga fall som gäller gripande att resurser binds på ett sätt som ibland kan anses vara onödigt.

Säkerhetsskyddande verksamhet

Bestämmelserna om säkerhetsskyddande verksamhet i lagen om privata säkerhetstjänster kan i huvudsak anses vara lyckade. Med tanke på bestämmelsens målsättning att polisen ska övervaka de personer som arbetar i uppgifter där de kan få kännedom om konfidentiella uppgifter har man lyckats. Samhällets intressen har med tanke på säkerhetsskyddet uttryckligen gällt övervakningen av de personer som arbetar inom branschen. Den gällande lagstiftningen möjliggör tillsyn endast när det gäller den personal som utför direkta säkerhetsskyddsuppgifter. Mot säkerhetsskydds företagen riktas däremot ingen tillsyn och därmed har tillsynsmyndigheterna inga medel att utreda t.ex. redbarheten och tillförlitligheten för de ansvariga personerna i säkerhetsskydds företagen.

Det kan konstateras att förhållandena för säkerhetsskyddet har förändrats under de senaste åren. De konfidentiella uppgifter om uppdragsgivaren som företagen inom branschen får har ökat. Förhållandena har även förändrats så att i allt större utsträckning förmedlas uppgifter elektroniskt. Dessutom möjliggör de elektroniska övervakningssystemens möjlighet till fjärranvändning och administratörstjänster att övervaknings- och låsningssystemen för hela fastigheter styrs från någon annan plats än själva fastigheten. Datasystemens sårbarhet leder till att det är ännu viktigare än tidigare att försäkra sig om tillförlitligheten hos aktörerna inom branschen.

Säkerhetsskydds företagen får uppgifter om t.ex. seriesättning av låsning, kopplings- och programmeringsuppgifter för olika typer av övervakningsapparat, lösenord, servicekoder samt uppgifter om administrationen av användarrättigheter för systemen. Trots att uppgifterna i huvudsak gäller säkerheten och säkerhetsarrangemangen för det företag som är säkerhetsskydds företags uppdragsgivare, får säkerhetsskydds företaget t.ex. genom tjänsterna för systemadministratörer i passagerekontrollsystemet även uppgifter som gäller

människors privatliv. Företagen inom branschen får därmed uppgifter med hjälp av vilka uppdragsgivaren i värsta fall kan försäkas avsevärda skador. Enligt polisens bedömning finns det även vissa tecken på att den säkerhetsskyddande verksamheten i vissa fall har brottslig anknytning. Det har också ansetts utgöra en risk att representanter för organiserade kriminella sammanslutningar på detta sätt kan få uppgifter om olika företags säkerhetsarrangemang.

Tidvis har det föreslagits att det borde finnas lagstiftning om utbildningen för utförare av säkerhetsskydds uppgifter. Det finns dock inte motsvarande samhällliga intressen när det gäller utbildningen av utförare av säkerhetsskydds uppgifter som när det gäller utbildning av väktare och ordningsvakter. I arbetet för utförare av säkerhetsskydds uppgifter ingår inte utövande av särskilda befogenheter och området är således inte känsligt med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna. Å andra sidan måste det för de företag som köper tjänsterna och även för de enskilda konsumenterna anses vara problematiskt att information om arbetsgivaren för den som utför säkerhetsskydds uppgifter som kräver godkännande inte nödvändigtvis finns att tillgå. Till exempel kan man i regel se på väktarens dräkt vem arbetsgivaren är. När det gäller väktare och ordningsvakter kan man även utgående från tjänstgöringsområdet dra slutsatser om i vems intressen de agerar. Däremot är det inte möjligt att på motsvarande sätt dra slutsatser om intressegruppen när det gäller utförare av säkerhetsskydds uppgifter som kräver godkännande.

Ordningsvaktsverksamhet

Även lagstiftningen om ordningsvakter har som helhet ansetts vara lyckad till sitt innehåll. Det största problemet när det gäller lagstiftningen är att den i viss utsträckning är oklar eftersom bestämmelserna om ordningsvakter finns i flera olika lagar. Detta gör det svårare att få en helhetsbild av lagstiftningen på området. De bestämmelser som gäller befogenheter grundar sig dessutom delvis på hänvisande bestämmelser utan att befogenheterna klart har skrivits ut i lagen.

Förutom att lagstiftningen är splittrad så är lagstiftningen om ordningsvakter åtminstone till vissa delar även lagtekniskt inkonsekvent. Till exempel specificeras de befogenheter som en med stöd av lagen om sammankomster utsedd ordningsvakt saknar jämfört med andra ordningsvakter inte i lagen om sammankomster, med stöd av vilken ordningsvakten utses, utan i lagen om ordningsvakter. När det gäller motsvarande för ordningsvakter som utses med stöd av ordningslagen så är undantagsbestämmelsen specificerad i ordningslagen, som ger rätt att utse ordningsvakten.

Ordningsvaktsverksamheten har inte varit beroende av tillstånd förutom när det gäller den ordningsvaktsverksamhet som avses i ordningslagen och som kan utövas endast av bevakningsföretag. Detta har lett till att de personer som verkar i ledningen och i bakgrunden för de företag som utövar ordningsövervakning har stått utanför övervakningsmyndigheternas kontroll. Detta har gjort det möjligt att den personal som utför ordningsövervakningsuppgifter genom myndighetskontroll konstaterats vara lämplig för sin uppgift, men verksamhetens bakgrundsfigurer har kunnat ha kopplingar till t.ex. organiserad brottslighet. Det måste även anses vara problematiskt att ett bevakningsföretag som i hög grad koncentrerar sig på bevakning av privat egendom är beroende av auktorisation, samtidigt som ordningsövervakning, en verksamhet som per definition kan karakteriseras som känslig med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna, inte är det.

Detta har blivit mest problematiskt på restauranger, där polisen i vissa fall har fått klara indikationer på kopplingar mellan brottslig verksamhet och ordningsövervakning. Trots att största delen av ordningsövervakningsföretagen arbetar på ett ärligt sätt, så leder undantagsfallen lätt till en förvrängning av konkurrenssituationen, en ökad grå ekonomi och ökad otrygghetskänsla i restaurangerna.

De områden för vilka ordningsvakter kan utses har vuxit i antal under de gångna årtiondena. Särskilt kraftigt har tjänstgöringsområdena ökat under 2000-talet, när det i ordningslagen gjordes möjligt att utse ordningsvakter först för köpcentrum, trafikstationer

och kollektiva trafikmedel och senare även för hamnar, flygplatser, verksamhetsställen inom social-, hälso- och sjukvården samt Folkpensionsanstaltens verksamhetsställen och Arbetskraftsbyråerna.

I och med ordningslagen har ordningstvakternas tjänstgöringsområden på sätt och vis ändrat karaktär. Medan tjänstgöringsområdena under årtionden mest har varit områden dit människor kommit för att tillbringa sin fritid eller för att utöva någon viss aktivitet, omfattar tjänstgöringsområdena i enlighet med gällande lagstiftning även områden och platser där människor dagligen rör sig eller utträttar ärenden. I ordningstvakterverksamheten framhävs härmed rätten att ingripa i de grundläggande fri- och rättigheterna ännu mer än tidigare. Enligt den gällande lagstiftningen får å andra sidan ordningstvakter inte utses för vissa sådana tillställningar där det med tanke på behovet av att upprätthålla ordning finns ett klart behov av ordningstvakter, men i vilka rätten att delta är begränsad. Sådana tillställningar är t.ex. stora företags bolagsstämmor och tillställningar med inbjudna gäster som ordnas av företaget.

Ordningstvakternas befogenheter har varit förhållandevis oförändrade under flera årtionden. De har i sig ansetts vara tillräckliga och samtidigt har riksdagens grundlagsutskott ansett att ordningstvakternas befogenheter inte inskränker på principen om tjänstemannaförvaltning (GrUU 44/1998). I någon mån kan det anses vara problematiskt att ordningstvakternas uppgifter och den rätt att använda maktmedel som hänför sig till dessa till skillnad från det som grundlagsutskottet har ansett i sitt utlåtande inte alltid avgörs från fall till fall och är tidsbegränsade, utan att det även har kunnat vara fråga om faktisk fortgående verksamhet. Vid sådan ordningstvakterverksamhet enligt ordningslagen som ska anses vara av fortgående natur har å andra sidan ordningstvakternas befogenheter också av orsaker som beror på grundlagen begränsats i förhållande till hur dessa befogenheter i övrigt bestäms.

Med undantag för de ordningstvakter som avses i ordningslagen har ordningstvakterna under de förutsättningar som anges i lag haft rätt att hålla de personer som de har gripit i förvar. Med tanke på den grundläggande rät-

ten till frihet måste denna rätt anses vara problematisk. När det gäller användningen av förvaringsrätten föreskrivs i lag å andra sidan relativt stränga förutsättningar bl.a. med tanke på förhandsgranskningen av förvaringslokalen. Med undantag av passagerarfartyg och vissa offentliga tillställningar har i praktiken förvaring av personer på ordningsvaktors försorg skett i rätt liten utsträckning.

Förutom att bestämmelserna om ordningsvakter finns utspridda i lagstiftningen kan som största problem i bestämmelserna anses vara den särskilda ställningen för de ordningsvakter som avses i ordningslagen. Dessa ordningsvakter skiljer sig från andra ordningsvakter inte bara när det gäller tjänstgöringsområdet och utbildningen utan även när det gäller befogenheterna. Eftersom de ordningsvaktorsuppdrag som avses i ordningslagen endast får tas emot av bevakningsföretag har de ordningsvakter som avses i ordningslagen de facto blivit en mellanform mellan ordningsvakter och väktare. Situationen försvåras dessutom av att bestämmelser om deras juridiska ställning förutom i ordningslagen även finns i lagen om ordningsvakter på grund av de hänvisningsbestämmelser som tagits in i ordningslagen samt i lagen om privata säkerhetstjänster. Med tanke på läsbarheten när det gäller bestämmelserna måste det anses som problematiskt att ställningen för de ordningsvakter som avses i ordningslagen till viss del grundar sig på olika hänvisningsbestämmelser.

Riksdagens grundlagsutskott fäste redan i sitt utlåtande om regeringens proposition till ordningslag (GrUU 20/2002) uppmärksamhet vid den lagsystematik som hänför sig till bestämmelserna om ställningen för de ordningsvakter som avses i ordningslagen. Grundlagsutskottet ansåg det vara befogat att dessa ordningsövervakningsuppgifter i sin helhet regleras i lagen om privata säkerhetstjänster. Detta skedde dock inte i samband med att ordningslagen stiftades.

Bevakning av personer som förvaras i polisens lokaler

Att koncentrera de övervakningsuppgifter som avses i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen till väktare i tjänst-

teförhållande har i sig visat sig vara en fungerande lösning. Även erfarenheterna av de ovannämnda försöken där verksamheten anförtratts ett bevakningsföretag var i och för sig positiva. Genom verksamheten gjordes t.ex. polisens flexibla användning av resurser möjlig i vissa situationer. Eftersom uppgiften dock ska anses vara en offentlig förvaltningsuppgift, ska förutsättningarna enligt 124 § i grundlagen uppfyllas när den ges åt en privat aktör.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Propositionens centrala målsättning är att i enlighet med regeringsprogrammet skapa klarhet i den lagstiftning som gäller den privata säkerhetsbranschen. Problemet med den gällande lagstiftningen är bestämmelserna finns i flera olika lagar och att lagstiftningen är oklar. Detta gäller i synnerhet den lagstiftning som gäller ordningsvakter. Målet att skapa klarhet i lagstiftningen eftersträvas genom förslaget att samla de bestämmelser om ordningsvakter som finns i olika lagar i en enda lag. I lagen sammanställs den lagstiftning som gäller bevakningsföretags- och ordningsvaktorsverksamhet samt säkerhetskyddande verksamhet.

Ett annat mål med propositionen är att uppdatera lagstiftningen om den privata säkerhetsbranschen. Den gällande lagen om privata säkerhetstjänster trädde i kraft 2002 och lagen om ordningsvakter 1999. Avsikten i propositionen är att i ljuset av den utveckling som skett i samhället granska hur relevant lagstiftningen är. Under den tid den gällande lagstiftningen har varit i kraft har den privata säkerhetsbranschen utvecklats, men utvecklingen har också varit förknippad med problem som propositionen syftar till att lösa. Som exempel kan nämnas de problem som följer av att ordningsvaktorsverksamheten som näringsverksamhet är oreglerad.

Syftet är även att klarlägga och förenhetliga befogenheterna för dem som arbetar inom den privata säkerhetsbranschen. I detta avseende föreslås bl.a. ett förtydligande av väktares befogenhet att avlägsna en person och att

det även för ordningsvakter införs bestämmelser om rätten att gripa en person som är misstänkt för brott. På grund av olikheterna i väktarnas och ordningsvakternas uppgifter finns det inget behov av att fullständigt för enhetliga lagstiftningen och detta kan inte heller anses vara möjligt.

Att utveckla samarbetet mellan den privata säkerhetsbranschen och polisen har även varit ett av målen för lagberedningsprojektet. För att uppnå detta mål föreslås bl.a. att polisinsättningar ges möjlighet att ingå avtal med innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen i avsikt att anlita deras anställda i uppgifter enligt lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.

Ett av målen har även varit att utveckla utbildningen på området, liksom även tillsynen. Vissa förändringar föreslås i utbildningssystemet för branschen. Det föreslås att tillsynen utvecklas bl.a. så att en ansenlig del av ordningsvaktsverksamheten genom lag blir tillståndspliktig näring.

3.2 Alternativ för genomförandet

Klarläggandet av den lagstiftning som gäller privata säkerhetstjänster är framför allt ett lagtekniskt klarläggande. De enskilda bestämmelserna har i regel fungerat. I synnerhet lagstiftningen om ordningsvakter har präglats av en viss oenhetlighet. Alternativet för ett tekniskt klarläggande av lagstiftningen är att i huvudsak bevara de gällande lagarna, att koncentrera de gällande lagarna genom att t.ex. sammanställa de spridda bestämmelserna om ordningsvakter i en lag eller att helt och hållet koncentrera lagstiftningen till en lag. I propositionen har man stannat för det sistnämnda alternativet. Detta har ansetts vara det tydligaste alternativet, eftersom den juridiska ställningen för aktörerna inom branschen då i huvudsak grundar sig på endast en lag.

Även befattningsbenämningarna inom branschen har kritiserats. En sammanslagning av väktarnas och ordningsvakternas befattningsbenämningar ansågs inte vara ett genomförbart alternativ. För det första avviker uppgifterna från varandra. För det andra måste benämningarna anses vara synnerligen etablerade och uppgiftsbeskrivande, trots att

benämningen ordningsvakt har ersatt benämningen ordningsman först i samband med att den gällande lagen om ordningsvakter stiftades. För det tredje hade en gemensam befattningsbenämning lett till att personer med samma befattningsbenämning beroende av verksamhetsområde hade haft olika befogenheter. På grund av bestämmelserna i grundlagen kan t.ex. en person som arbetar i en park för en privat säkerhetstjänst inte ges sådana befogenheter som t.ex. en ordningsvakt vid en restaurang har, och det finns heller inte behov för det.

Vid beredningen av lagen har en av uppgifterna även varit att utvärdera om det finns grunder för att överföra en del av ordningsvakternas uppgifter på väktarna. Här avses framför allt uppgifterna för de ordningsvakter som avses i ordningslagen. I propositionen har man dock gått in för att låta dessa uppgifter kvarstå som ordningsövervakningsuppgifter, eftersom befattningsbenämningen då bättre motsvarar uppgifternas verkliga natur. En ändring av den befattningsbenämning som används vid skötseln av uppdraget till väktare hade inneburit en ändring av innebörden i benämningen väktare och en överlappning av betydelsen med tanke på andra ordningsövervakningsuppgifter.

För en mer utvidgad tillståndsplikt för ordningsvaktsverksamheten kan framföras klara motiveringar. Alternativet till det som föreslås är de facto närmast att verksamheten utan undantag görs tillståndspliktig. Eftersom det dock t.ex. vid ordningsövervakningen vid offentliga tillställningar inte har förekommit uttalade problem som kan avlägsnas genom tillståndsplikt, har man i propositionen stannat för det föreslagna, dvs. en lösning där en del av verksamheten står utanför tillståndsplikten. En ökad tillsyn ska inte ses som ett mål i sig.

Den lagstiftning som gäller säkerhetsskyddande verksamhet kan i huvudsak anses vara lyckad. Under beredningen har dock även frågan om att göra näringen tillståndspliktig, eller åtminstone anmälningspliktig, utvärderats. På grundval av remissyttrandena i anledning av utkastet till regeringsproposition och andra uppgifter som framkommit under beredningen har man stannat för att föreslå

att vissa säkerhetsskyddsuppgifter ska vara tillståndspliktig näringsverksamhet. Trots att det i nuläget inte nödvändigtvis har förekommit praktiska problem på grund av avsaknaden av tillståndsplikt, har branschen för säkerhetsskydd blivit allt mer informationsbetonad, vilket ledde till den valda lösningen. Det andra alternativet med anmälningsskydd avstod man från p.g.a. att det i praktiken inte skulle avvika speciellt mycket från att göra näringen tillståndspliktig. Dessutom har det ansetts att regeringsprogrammets mål att göra lagstiftningen inom den privata säkerhetsbranschen klarare uppfylls bättre genom att man föreskriver att säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande ska omfattas av samma näringstillstånd för säkerhetsbranschen som bevakningsrörelse och ordningsvaktverksamhet än genom anmälningsskydd.

För ett bevarande av nuläget med tanke på säkerhetsskyddet talar förutom de problem som framkommit i praktiken även det att när verksamheten görs tillståndspliktig så ökar obestriddligen den administrativa bördan för de företag som kommer att omfattas av tillståndsplikten. Det har dock ansetts att de skäl som talar för tillståndsplikt väger tyngre än de motsatta.

När det gäller säkerhetskonsultverksamheten har man stannat för att föreslå ett bevarande av nuläget. Den gällande lagstiftningen innehåller inga särskilda bestämmelser om säkerhetskonsultation. På grund av detta har man utvärderat huruvida sådana specialbestämmelser ändå borde införas. Som resultat av utvärderingen har man stannat för att särskilda bestämmelser om säkerhetskonsultverksamhet i detta skede inte ska anses behövliga.

3.3 De viktigaste förslagen

De föreslås att de bestämmelser som gäller bevakningsrörelser, ordningsvaktverksamhet och säkerhetsskyddande verksamhet i huvudsak sammanställs i en lag. Den gällande lagen om privata säkerhetstjänster föreslås bli upphävd så att en ny lag med samma namn stiftas i stället. Om den gällande lagen kvarstod skulle man vara tvungen att göra så stora strukturella ändringar i den att det är enklare att stifta en ny lag än att ändra den

gamla. Detta betjänar även målet med att göra lagstiftningen klarare.

Det föreslås även att lagen om ordningsvakter upphävs och att lagens sakinhåll med vissa ändringar flyttas till den nya lagen om privata säkerhetstjänster. Även de bestämmelser som gäller att utse ordningsvakter föreslås bli flyttade från de speciallagar som gäller detta till lagen om privata säkerhetstjänster. De specialbestämmelser i ordningslagen som gäller ordningsvakter föreslås bli upphävda och deras sakinhåll, med vissa preciseringar, bli flyttat till lagen om privata säkerhetstjänster.

Som tillämpningsområde för lagen om privata säkerhetstjänster föreslås privata säkerhetstjänster, såsom bevakningsrörelser, ordningsvaktverksamhet och säkerhetsskyddande verksamhet. Det föreslås att den verksamhet som regleras i lagen avgränsas från säkerhetstjänster enligt vissa andra lagar på ett mer preciserat sätt. Det föreslås att de definitioner som lagens utvidgade tillämpningsområde kräver införs i lagen.

Det föreslås att det gällande förbudet för bevakningsföretag att ta emot uppdrag som gäller upprätthållande av allmän ordning och säkerhet slopas. Förbudet kan anses vara onödigt. Bevakningsrörelser får fortsättningsvis inte ta emot sådana uppdrag. När det i sådan verksamhet är fråga om en offentlig förvaltningsuppgift som enligt grundlagen kan anförtros en privat aktör endast genom lag eller med stöd av lag, så behövs inget särskilt förbud i lagen om privata säkerhetstjänster.

För klarhetens skull föreslås särskilda bestämmelser om att utse en person till väktare. En väktare kan utses för att på uppdrag av ägaren eller innehavaren av ett bevakningsområde utföra en bevakningsuppgift på bevakningsområdet. För en bevakningsuppgift som gäller bevakning av enskild egendom, skydd av en persons integritet samt övervakning av en person för att avslöja brott kan en väktare utses även för en annan plats än ett bevakningsområde.

En tillfällig väktare kan godkännas att arbeta som väktare i högst fyra månader. Enligt gällande lag kan en tillfällig väktare godkännas som väktare för högst fyra månader under samma kalenderår. Den nu föreslagna ti-

den är en absolut maximitid och godkännandet kan inte förlängas förrän personen har slutfört en utbildning som uppfyller de föreskrivna kraven. En person kan i situationer som gäller s.k. överlåtande av rörelse godkännas som tillfällig väktare även utan utbildning för tillfällig väktare om han eller hon i övrigt uppfyller kraven för godkännande. Personen kan då endast arbeta i de uppgifter som följer av överlåtandet av rörelsen och han eller hon har då inte väktares befogenheter. En tillfällig väktare får vid utförandet av sina uppgifter inte bära maktmedelsredskap.

Innehållet i väktares rätt att avlägsna en person föreslås bli preciserat. För klarhetens skull föreslås det att väktare i situationer då kraven för avlägsnande uppfylls, även ska ha rätt att vägra en person tillträde till området. I stället för att rätten att avlägsna en person liksom nu är knuten till uppdragsgivarens, eller hans eller hennes representants, resultatlösa uppmaning att avlägsna sig, föreslås det att den knyts till personens uppträdande. Personen kan avlägsnas från bevakningsområdet om det av personens hotelser eller övriga uppförande på sannolika grunder kan antas att han eller hon på bevakningsområdet kommer att göra sig skyldig till brott som riktar sig mot egendom eller till brott mot liv, hälsa eller frihet som riktar sig mot uppdragsgivaren eller mot en person som är i dennes tjänst. Genom att rätten att avlägsna en person knyts till viss fara för brott är syftet att situationer med avlägsnande samtidigt knyts till väktarens lagstadgade uppgift. Som alternativ grund för avlägsnande kvarstår fortsättningsvis att personen uppenbarligen inte har rätt att vistas på bevakningsområdet. Uppenbart obehörig vistelse ska dock grunda sig på de villkor som uppdragsgivaren har ställt. Detta förutsätter av naturliga skäl förutom att uppdragsgivaren har bestämmanderätt när det gäller vistelse på området, även att villkoren inte får vara diskriminerande eller på annat sätt lagstridiga.

Det föreslås även att väktares rätt att avlägsna en person begränsas också när det gäller områdets geografiska utsträckning. En väktare får inte avlägsna en person från bevakningsområdet eller vägra personen tillträde till området om området anses vara allmän

plats enligt 2 § 1 punkten underpunkt a i ordningslagen.

Väktares rätt att gripa föreslås bli preciserad så, att en väktare under särskilda förutsättningar kan frige en person som gripits som misstänkt för brott i stället för att personen överlämnas till en polisman. Avsikten är inte att avstå från den gripnes eventuella straffansvar, utan i en sådan situation utfärdar polisen ett strafforderföreläggande till personen i efterhand. Frigivning av en gripen är en exceptionell åtgärd och den kräver att vissa förutsättningar uppfylls. Frigivningen kräver för det första att det inom en rimlig tid inte är möjligt att överlämna den gripne till polisen. För frigivningen måste dessutom både en polismans och den gripnes eget samtycke fås. För det tredje får för det misstänkta brottet inte förväntas strängare straff än böter. För det fjärde ska den gripnes identitet vara känd eller så ska den gripne samtycka till att för väktaren framlägga tillräckliga uppgifter för klarläggande av sin identitet.

I lagförslaget föreslås bestämmelser om tillståndsplikt för ordningsvaktsverksamheten. Den ordningsvaktsverksamhet som sker i förvärvssyfte enligt uppdragsavtal är tillståndspliktig. Eftersom verksamheten ska ske enligt uppdragsavtal står den s.k. egna ordningsövervakningen utanför tillståndsplikten. Genom denna uttryckliga bestämmelse lämnas även ordningsvaktsverksamhet vid sådana allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som avses i lagen om sammankomster utanför tillståndsplikten. Ordningstvakter kan fortsatt i huvudsak utses för samma områden som för närvarande. Endast med polisens tillstånd kan ordningstvakter utses för ett i gällande ordningslag avsett tjänstgöringsområde för en ordningstvakt. Jämfört med nuläget föreslås som utvidgning att ordningstvakter även ska kunna utses för privata tillställningar. Sådana tillställningar är t.ex. företags bolagsstämmor eller personalfester. En ordningstvacts uppgifter motsvarar bättre än en väktares uppgifter verksamhetens faktiska karaktär vid privata tillställningar av den art som beskrivits. Möjligheten att utse ordningstvakter föreslås även för universitet och yrkeshögskolor.

För ordningstvakter föreslås en anmälningsplikt som motsvarar väktares plikt att

anmäla vetskap om vissa redan inträffade brott som väktaren har fått kännedom om i sitt arbete. Ordningsvakter ska på samma sätt som väktare vara skyldiga att upplysa den som är föremål för åtgärden om grunden för åtgärden.

Befogenheterna för ordningsvakter föreslås i huvudsak förbli oförändrade. Det föreslås dock att skyldigheten för ordningsvakter att i vissa fall vägra en person tillträde till tjänstgöringsområdet slopas. Ordningsvakten ska ha rätt att under vissa förutsättningar vägra en person tillträde, men inte skyldighet att göra det. Det föreslås att grunderna för en ordningsvaks rätt att avlägsna en person preciseras till viss del. Som ny grund för avlägsnade föreslås rätt för en ordningsvakt att från tjänstgöringsområdet avlägsna en person som uppenbart obehörigt vistas på området.

En ordningsvaks rätt att hålla någon i förvar föreslås bli begränsad endast till vissa offentliga tillställningar och till fartyg. Som en ny rätt för ordningsvakter föreslås rätten att under vissa förutsättningar gripa en person som är misstänkt för brott. Den föreslagna rätten motsvarar väktares rätt och bestämmelserna i tvångsmedelslagen om allmän rätt att gripa. Den paragraf som gäller ordningsvaktens användning av maktmedel uppdateras att tekniskt motsvara bestämmelserna om väktares användning av maktmedel.

Det föreslås att teleskopbatong läggs till de maktmedelsredskap som är tillåtna för ordningsvakter. Den får dock bäras enbart av ordningsvakter som arbetar för den som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen. För att få bära teleskopbatong krävs dessutom genomgången specialutbildning för detta och att företagets ansvariga föreståndare har fattat beslut om att teleskopbatong får bäras.

De säkerhetsskyddsuppgifter inom den säkerhetsskyddande verksamheten som förutsätter godkännande föreslås bli tillståndspliktiga. Det föreslås att sådan verksamhet på motsvarande sätt som bevakningsrörelser och huvudparten av ordningsvaksverksamheten ska kräva näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Samtidigt ändras definitionen av det godkännande som krävs för en säkerhetsskyddsuppgift så att det med en sådan uppgift avses installation, reparation eller änd-

ring av elektroniska och mekaniska låssystem samt inbrottslarmsystem och passagekontrollsystem.

När det gäller säkerhetsskyddande verksamhet föreslås även att det kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter som beviljas den som polisen godkänt som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter knyts till personens arbetsförhållande vid ett säkerhetsskydds företag eller hans eller hennes verksamhet som yrkesutövare av säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande. Den som har att göra med en person som utför säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande kan på detta sätt utgående från personens kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter avgöra i vems intresse utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter agerar. Ändringen syftar även bl.a. till att kortet för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ska kunna användas som i arbetarskyddslagen avsett med fotografi försett personkort på s.k. gemensamma byggarbetsplatser. Samtidigt möjliggörs antecknande av personens skattenummer på kortet för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

Det föreslås att det i lagen tas in bestämmelser om ett särskilt näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Det är fråga om en gemensam benämning för det tillstånd för sådan verksamhet som i enlighet med lag kräver tillstånd. Det föreslås att auktorisationen av bevakningsföretag slopas. I princip kan en näringsutövare med samma tillstånd bedriva bevakningsrörelse och ordningsvaksverksamhet samt sådan säkerhetsskyddande verksamhet som kräver tillstånd. Tillståndet kan dock begränsas till att gälla endast någon eller några av verksamheterna. Tillstandsbestämmelserna motsvarar i huvudsak de gällande bestämmelserna om auktorisation av bevakningsföretag. Uppgifterna för den ansvarige föreståndaren hos den som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen föreslås bli sammanställda i en separat paragraf. När även ordningsvaksverksamheten till största delen blir tillståndspliktig omfattas verksamhetsutövaren till denna del av bl.a. skyldighet att förvara händelserapporterna och göra upp instruktioner.

Även de bestämmelser som gäller tillsyn kvarstår i huvudsak som tidigare. För tillsyn

nen svarar fortsättningsvis Polisstyrelsen tillsammans med polisinskrivningarna. Det föreslås dock att tillsynsförfarandena underlättas. Polisstyrelsen och polisinskrivningarna behöver inte längre enligt lag underrätta varandra om t.ex. återkallande av ett i lag avsett godkännande.

Brottsrubriceringen näringsbrott inom säkerhetsbranschen ersätter den gällande rubriceringen bevakningsföretagsbrott. Brottets rekvisit inskränks dock så till vida att mottagande av uppdrag som innebär förbindelse att upprätthålla allmän ordning och säkerhet inte längre är straffbart som enskilt brott. I lagens övriga kriminaliseringar föreslås mindre kompletteringar.

En utvidgning av den grupp som är skyldig att göra upp och förvara händelserapporter föreslås. Även en ordningsvakt ska göra upp en händelserapport för händelser som föranlett vissa åtgärder. På motsvarande sätt ska ordningsvaktens arbetsgivare, även när arbetsgivaren inte innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen, förvara händelserapporterna under två års tid från den dag de uppgjordes.

Även den grupp personer som omfattas av tystnadsplikt utvidgas. En ordningsvakt har nämligen tystnadsplikt i enlighet med de förutsättningar som nämns i lagen. När det gäller tystnadsplikten föreslås en undantagsbestämmelse enligt vilken tystnadsplikten inte omfattar uppgifter som i övrigt är sekretessbelagda när dessa överlämnas till polisen i avsikt att avslöja eller utreda ett brott.

Lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen föreslås bli ändrad så, att man för de väktaruppgifter som avses i lagen förutom personal i tjänsteförhållande även kan anlita personal som är anställd av en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen och som uppfyller vissa specialvillkor. En polisinskrivning kan ingå avtal om att väktaruppgifter kan ges en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Polisinskrivningen har dock inte skyldighet att ingå sådana avtal. Privata väktare ska i huvudsak anlitas samtidigt med väktare i tjänsteförhållande. Om enbart privata väktare arbetar i polisens förvaringslokaler ska polisen även fjärrövervaka förvaringslokalerna. En sådan lösning är möjlig endast när den som är fö-

remål för övervakningen är en frihetsberövad person som avses i lagen om behandling av berusade (461/1973). Om personens frihetsberövande grundar sig på andra orsaker så får privata väktare användas endast när minst en tjänsteman är närvarande.

Huvudregeln att övervakningsuppgifterna i polisens förvaringslokaler ska skötas av personal i tjänsteförhållande ska dock kvarstå, varför det i lagen också föreslås bestämmelser om de förutsättningar under vilka privata väktare får anlitas.

En privat väktare som arbetar som väktare i enlighet med lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen ska förutom att han eller hon innehar ett giltigt godkännande som väktare ha genomgått en specialutbildning som uppfyller de krav som fastställs genom förordning. Väktaren arbetar under polisens tillsyn och ledning och är skyldig att iakttä order som polisen ger inom ramarna för sina befogenheter. Därutöver har väktaren straffrättsligt tjänsteansvar.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för företagets administrativa börda

Införandet av den föreslagna tillståndsplikten för ordningsvaktsverksamhet och säkerhetsskyddande verksamhet medför ekonomiska konsekvenser. Konsekvenserna gäller både myndigheternas verksamhet och verksamheten för dem som utövar näring inom branschen.

De ekonomiska konsekvenser som riktar sig mot myndighetsverksamheten kommer antagligen att vara som störst under övergångsperioden efter det att lagen har trätt i kraft. Efter övergångsperioden jämnas antalet tillståndssökande ut. De ytterligare resurser som behövs vid Polisstyrelsen under övergångsperioden kan uppskattas till 0,5–1 årsverke. Tilläggskostnaderna kan täckas med de tillståndsavgifter som tas ut av näringsutövarna.

I vårt land finns för närvarande grovt uppskattat flera hundra företag och näringsutövare som är verksamma inom ordningsvaktsverksamheten. Även antalet i föreningslagen

avsedda föreningar som utövar verksamheten uppgår till flera hundra. Det kan dock antas att endast en del av dessa aktörer ansöker om näringsstillstånd för säkerhetsbranschen, vilket bör beaktas när man bedömer propositionens ekonomiska konsekvenser.

Den ordningsövervakning som sker vid offentliga tillställningar och allmänna sammankomster föreslås stå utanför tillståndsplikten. Detta minskar klart det antal aktörer som har skyldighet att ansöka om näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. Till exempel de ideella föreningar som sköter ordningsövervakning vid offentliga tillställningar ansöker antagligen åtminstone inte i någon större omfattning om tillstånd för att kunna utföra ordningsövervakningsuppgifter vid andra tillställningar än de som avses i lagen om sammankomster.

När antalet nya företag som omfattas av tillståndsplikten uppskattas bör det dessutom beaktas att många företag som utövar ordningsvaktsverksamhet redan nu innehar auktorisation av bevakningsföretag i enlighet med den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Enligt de uppgifter som har fått genom tillsynen har de företag som tidigare koncentrerat sig på ordningsövervakning i synnerhet under åren 2010—2012 mer aktivt än tidigare även ansökt om auktorisation för utövande av bevakningsrörelse. Av dessa orsaker kommer nettoantalet helt nya företag som omfattas av tillståndsplikten i och med att den nya lagen träder i kraft att vara avsevärt lägre än det teoretiska maximiantalet. Antalet kan uppskattas till cirka 100–200.

Även den säkerhetsskyddande verksamheten föreslås till vissa delar bli tillståndspliktig. Tillståndsplikt föreslås för säkerhetsskyddande verksamhet som sker i förvärvssyfte, baserar sig på uppdragsavtal och innefattar utförande av sådana säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande. Det uppskattade antalet företag som utövar sådan verksamhet för närvarande varierar. Det sammanlagda antalet firmor som tillhandahåller system för inbrottsalarm och låssmedsfirmor som godkänts av Finanssialan Keskusliitto – Finansbranschens Centralförbund ry är cirka 200, men på grund av olika överlappningar är det verkliga sammanlagda antalet mindre. Intresseorganisationen för dem

som utövar låssmedsverksamhet, Suomen Turvaurakoitsijaliitto – Finlands Säkerhetsentreprenörsförbund ry, har 2013 haft ca 140 medlemsföretag och Turva-alan yrittäjät ry, som representerar företag som tillhandahåller system för inbrottsalarm, har haft något över 100 medlemsföretag. När de aktörer som inte hör till någon av de nämnda intresseorganisationerna tas med i beräkningen är antalet nya säkerhetsskyddsföretag och verksamhetsutövande fysiska personer som omfattas av tillståndsplikten cirka 300 tillståndssökanden.

Tillståndsplikten har ekonomiska konsekvenser för verksamheten för de nya företag som kommer att omfattas av tillståndsplikten. Det föreslagna näringsstillståndet för säkerhetsbranschen motsvaras i detta nu av tillståndet för bevakningsföretag, som 2013 har kostat 342 euro. Godkännande som ansvarig föreståndare har kostat 150 euro. Förutom tillståndsavgifterna måste företagen bereda sig på att avsätta arbetskraftsresurser t.ex. för att uppfylla den anmälningsplikt som föreskrivs i lagförslaget. Även i små företag måste dessa kostnader anses vara så små att de inte har en oskäligen inverkan på t.ex. marknadsinträdet.

I och med att samtliga innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ska ha en ansvarig föreståndare anställd, ska även de nya företag som kommer att omfattas av tillståndsplikten att uppfylla detta krav. På arbetskraftskostnaderna har detta sannolikt inte någon stor inverkan, eftersom de personer som föreslås som ansvariga föreståndare i praktiken alltid arbetar som ansvarig föreståndare vid sidan av någon annan operativ uppgift. De krav på utbildning som föreslås för ansvariga föreståndare har däremot i någon mån ekonomiska konsekvenser. Dessa konsekvenser inverkar även på dem som innehar auktorisation för bevakningsrörelse i enlighet med den gällande lagen, eftersom det kan komma att ske byten när det gäller ansvariga föreståndare på grund av att utbildningskraven för ansvariga föreståndare föreslås bli utvidgade.

Det är sannolikt att de företag som bedriver ordningsvaktsverksamhet och säkerhetsskyddande verksamhet som i och med lagändringen kommer att omfattas av tillståndskraven kommer att vältra över kostnaderna på

sina kundpriser. Detta kan i någon mån öka trycket hos kundföretagen att använda egen ordningsvaktspersonal i anställningsförhållande.

4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

De ändringar som föreslås i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen har ekonomiska konsekvenser med tanke på utbildningskostnaderna för de verksamhetsutövare som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Kostnadseffekten av den föreslagna specialutbildningen för förvaringslokaler syns antagligen i priset på tjänsten, vilket för sin del i någon mån ökar myndigheternas kostnader. Kostnaden för att t.ex. anlita en privat väktare vid en förvaringslokal avviker antagligen inte anmärkningsvärt från kostnaderna för att anlita en väktare i tjänsteförhållande.

När det gäller behörighetsfördelningen mellan olika myndigheter har de föreslagna ändringarna inga konsekvenser. I propositionen föreslås att vissa anmälningsskyldigheter för Polisstyrelsen och polisinsrättningarna i enlighet med den gällande lagen om privata säkerhetstjänster slopas. Dessa skyldigheter har i huvudsak gällt förmedling av information mellan myndigheterna. I framtiden får myndigheterna den information som de behöver antingen från säkerhetsbranschens tillsynsregister, där den myndighet som mottagit informationen inför den relevanta informationen, eller som annan intern information mellan myndigheter. Polismyndigheterna kan således rikta de resurser som frigörs på detta sätt till annan verksamhet.

Att tillsynen i större omfattning än tidigare koncentreras på de företag som utövar ordningsvaktsverksamhet inverkar förutom på Polisstyrelsen som tillståndsmyndighet även på polisinsrättningarnas verksamhet.

Det föreslås att polisens skyldighet enligt lagen om privata säkerhetstjänster att minst vartannat år inspektera bevakningsföretagens verksamhetsställen slopas. Polisen har rätt att inspektera verksamhetsställena, men inte längre skyldighet att göra detta. När ändringen genomförs kommer den sannolikt att leda till att verksamhetsställena för dem som in-

nehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen inspekteras sporadiskt och framför allt när det finns någon särskild orsak till detta. På detta sätt frigörs polisens resurser i och med ändringen till annan polisverksamhet.

De föreslagna ändringarna i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen leder vid genomförandet till att polisen kan använda sina resurser mer flexibelt än tidigare. Polisen kan anlita privata väktare i förvaringslokalerna bl.a. för att jämna ut tillfälliga arbetsintensiva perioder och för att täcka andra tillfälliga behov av bevakning. Tillfälliga behov kan mötas smidigt av polisinsrättningarna utan ändringar i antalet väktare i tjänsteförhållande.

4.3 Miljökonsekvenser

Propositionen bedöms inte ha några särskilda miljökonsekvenser.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

De föreslagna ändringarna har även samhälleliga konsekvenser. Den föreslagna tillståndsplikten för ordningsvaktsverksamhet och säkerhetsskyddande verksamhet leder till att de personer som står bakom verksamheten kan övervakas. Detta har betydelse med tanke på brottsbekämpningen.

Den tystnadsplikt som föreslås för samtliga ordningsvakter har betydelse med tanke på en ökning av människors rättsskydd samtidigt som den utgör en förbättrande faktor med tanke på skyddet av uppdragsgivarens konfidentiella information. En ökad betydelse för rättsskyddet har även den föreslagna skyldigheten för alla ordningsvakter att göra upp händelserapporter.

Det föreslås att bestämmelserna om väktares rätt att avlägsna en person ska göras mer exakta och klart avgränsade, vilket har betydelse med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna för dem som är föremål för åtgärden. Tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna främjas även av den föreslagna fullmakten för väktare att i vissa situationer frige den som gripits som misstänkt för brott.

5 Beredningen av propositionen

Lagstiftningsprojektet har beretts vid inrikesministeriet. I styrgruppen för projektet har förutom inrikesministeriet även justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet samt Polisstyrelsen varit representerade.

Under beredningen har olika intresseorganisationer och intressentgrupper hörts både vid diskussionsmöten mellan två parter och vid större diskussionsmöten. Ett omfattande diskussionsmöte avsett för flera intresseorganisationer och intressentgrupper ordnades den 15 februari 2012. Flera aktörer hördes vid diskussionsmöten mellan två parter under våren 2012. Ett diskussionsmöte för de läroanstalter som anordnar utbildning för säkerhetssektorn ordnades den 16 november 2012. Dessutom var det möjligt att ta ställning till projektet på det interaktiva forumet otakan-taa.fi under våren 2012.

Förslaget var på remissrunda 3.1—28.2.2013. Utlåtande begärdes från 41 remissinstanser. Inom den utsatta tiden lämnade 38 remissinstanser in sitt utlåtande. Utlåtande lämnades dessutom av fyra aktörer av vilka utlåtande inte särskilt hade begärts. Polisstyrelsen kompletterade dessutom sitt tidigare utlåtande i juni 2013.

I utlåtandena förhöll man sig i princip positiv till den föreslagna reformen. Den ansågs dock delvis vara otillräcklig och vissa delar av utkastet till regeringsproposition kritiserades kraftigt i vissa utlåtanden.

Remissinstanserna förhöll sig nästan utan undantag positiva till att bestämmelserna om väktare, ordningsvakter och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter samlas i en och samma lag. Enligt vissa remissinstanser borde befattningsbenämningarna för väktare och ordningsvakt sammanslås. Många remissinstanser framförde anmärkningar om utbildningen för väktare och ordningsvakter. I många utlåtanden framfördes detaljerade anmärkningar om de föreslagna befogenheterna för väktare och ordningsvakter.

Den föreslagna, mer omfattande tillståndsplikten för ordningsvaktsverksamhet fick stort stöd i utlåtandena. I vissa utlåtanden ansågs det dock att dess omfattning är otillräcklig.

De som yttrade sig om säkerhetsskyddande verksamhet ansåg i stor utsträckning att den säkerhetsskyddande verksamhet som förutsätter godkännande som näringsverksamhet borde göras tillståndspliktig på motsvarande sätt som bevakningsföretags- och ordningsvaktsverksamheten. De föreslagna bestämmelserna ansågs således i flera utlåtanden till denna del vara fullständigt otillräckliga.

De föreslagna ändringarna i lagen om behandlingen av person i förvar hos polisen kritiserades av vissa remissinstanser. De föreslagna ändringarna ansågs problematiska bl.a. med tanke på överföringen av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter enligt 124 § i grundlagen.

På grundval av utlåtandena föreslås det att flera ändringar görs i lagförslaget. Det föreslås att lagförslag 1 ändras så de bestämmelser som gäller utbildare i användning av maktmedel och vapen och utbildare av ordningsvakter flyttas till ett eget kapitel. Tillståndsplikten för ordningsvaktsverksamhet föreslås bli utvidgad i jämförelse med det lagförslag som sändes på remiss, så att även s.k. enmansföretag blir tillståndspliktiga. Dessutom föreslås det att ordningsövervakning vid de tillställningar som avses i lagen om sammankomster helt lämnas utanför tillståndsplikten. För att få verka som ordningsvakt föreslås det vissa tilläggskrav som gäller utbildningskraven.

Det föreslås att definitionen av säkerhetsskyddande verksamhet som kräver godkännande ändras. Samtidigt föreslås det på grundval av de riktlinjer som dragits upp utgående från remissutlåtandena, att säkerhetsskyddande verksamhet som omfattar utförande av sådana säkerhetsskyddande uppgifter som förutsätter godkännande under vissa förutsättningar ska vara tillståndspliktig.

Det föreslås vissa ändringar i lagförslaget om ändring av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen, genom vilka man bl.a. vill betona tillfälligheten när det gäller den föreslagna möjligheten att anlita privata väktare. Dessutom föreslås det att flera mindre ändringar görs.

Förutom de egentliga framställningarna om yttrande begärdes utlåtande separat från 30 universitet och yrkeshögskolor om den föreslagna 26 § i lagförslag 1, enligt vilken ord-

ningsvakter även kan utses på verksamhetsställen för universitet eller yrkeshögskolor. Utlåtande om detta lämnades av 11 högskolor. De högskolor som lämnade utlåtande förhöll sig nästan utan undantag positiva till den föreslagna möjligheten att utse ordningsvakter.

6 Samband med andra propositioner

Riksdagen behandlar för närvarande regeringens proposition RP 57/2013 med förslag till säkerhetsutredningslag och lagar som har samband med den. Om lagförslag 1 i propositionen träder i kraft, föreslås det att den i lagen om privata säkerhetstjänster föreslagna 108 § ändras på följande sätt:

108 § Begränsad säkerhetsutredning

När en person ansöker om att bli antagen som elev eller anställd som lärare inom utbildning för ansvariga föreståndare, utbildare i användningen av maktmedel, skytteinstruktörer, väktare, utbildare av ordningsvakter eller ordningsvakter, har utbildningsanordnaren rätt att begära en begränsad säkerhetsutredning enligt säkerhetsutredningslagen (/) om sökanden.

Samtidigt bör även 21 § 2 mom. 4 punkten i lagförslag 1 i regeringens proposition RP 57/2013 ändras så, att den omfattar samma uppgifter som 108 § i den föreslagna lagen om privata säkerhetstjänster.

Om lagförslag 1 i regeringens proposition RP 57/2013, som är under behandling i riksdagen, träder i kraft, föreslås det att 1 kap. 6 § 3

mom. i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen ändras på följande sätt:

Till väktare kan endast den förordnas

1) vars godkännande som väktare enligt lagen om privata säkerhetstjänster är i kraft,

2) som med godkänt resultat har slutfört den utbildning som krävs för uppgiften (specialutbildning för förvaringslokaler),

3) som enligt det register över säkerhetsutredningar som avses i 48 § i säkerhetsutredningslagen (/) har en giltig säkerhetsutredning eller ett giltigt intyg över säkerhetsutredning, och

4) som även i övrigt kan anses lämplig för uppgiften.

Regeringsproposition RP 7/2013 med förslag till lag om säkerhetsskydd i statsrådet, som behandlas i riksdagen, har om lagförslaget genomförs inverkan på den föreslagna 83 § i lagförslag 1, där det föreskrivs om förhållandet mellan den verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen och de säkerhetsuppgifter som det föreskrivs om i vissa andra lagar. Om förslaget till lag om säkerhetsskydd i statsrådet träder i kraft, föreslås det att 83 § 1 mom. 1 punkten i lagförslag 1 ändras på följande sätt:

1) som gäller utförande av sådan säkerhetskontroll som avses i luftfartslagen (1194/2009), lagen om säkerhetskontroller vid domstolar (1121/1999), lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), polislagen (872/2011), gränsbevakningslagen (578/2005) eller lagen om säkerhetsskydd i statsrådet (/).

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om privata säkerhetstjänster

Den föreslagna lagen är indelad i tio kapitel. I 1 kap. finns de allmänna bestämmelserna. I 2 kap. föreskrivs om bevakningsrörelse och i 3 kap. om ordningsvaktsverksamhet. De bestämmelser som gäller utbildare i användning av maktmedel och vapen och utbildare av ordningsvakter sammanställs i 4 kap.

I 5 kap. sammanställs de bestämmelser som gäller säkerhetsskyddande verksamhet. I 6 kap. föreskrivs om det näringstillstånd för säkerhetsbranschen som krävs för tillståndspliktiga privata säkerhetstjänster. I 7 kap. sammanställs bestämmelserna om tillsyn över privata säkerhetstjänster.

I 8 kap. föreskrivs om delegationen för säkerhetsbranschen. I 9 kap. finns lagens straffbestämmelser. I 10 kap. sammanställs särskilda bestämmelser och i 11 kap. ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte och tillämpningsområde. I paragrafens 1 mom. föreslås att det föreskrivs om lagens syfte. Syftet med lagen är fortsättningsvis att trygga de privata säkerhetstjänsternas kvalitet och pålitlighet. Dessutom är syftet med lagen att främja samarbetet mellan myndigheter och privata säkerhetstjänster.

Strävan är att trygga de privata säkerhetstjänsternas kvalitet och tillförlitlighet genom flera bestämmelser som tas in i lagen. Bestämmelserna om tillståndsplikt för bevakningsrörelse kompletteras enligt förslaget även med bestämmelser om tillståndsplikt för utövande av ordningsvaktsverksamhet och för säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande även om vissa undantag föreslås från tillståndsplikten för utövande av ordningsvaktsverksamhet. Tillsyn över tillståndspliktig verksamhet utövas på det sätt som närmare framgår av lagen, och en fysisk

eller juridisk person som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska ha en anställd utbildad ansvarig föreståndare.

Det godkännande som krävs för dem som arbetar som väktare, ordningsvakter och utförare av sådana säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande ges av en polisinsättning. Genom förfarandet försäkras man sig om personernas redbarhet, tillförlitlighet och lämplighet för uppgiften med tanke på de personliga egenskaperna. På detta vis ökas säkerhetstjänsternas kvalitet och tillförlitlighet. Dessutom föreslås särskilda krav för utbildningen av väktare och ordningsvakter.

De privata säkerhetstjänsterna står under myndigheternas fortgående tillsyn. Polisstyrelsen svarar för den allmänna styrningen och tillsynen och är samtidigt den myndighet som beviljar näringstillstånd för säkerhetsbranschen. De lokala polisinsättningarna svarar för tillsynen på lokal nivå.

Lagens syfte att främja samarbetet mellan myndigheterna och de privata säkerhetstjänsterna betjänas bl.a. av bestämmelserna om skyldighet för väktare och ordningsvakter att anmäla vissa grova brott som redan inträffat. Ordningsvakter som utsetts för vissa områden bistår i sitt arbete dessutom polisen eller gränsbevakningsväsendet, vilket även främjar samarbetet.

Enligt det föreslagna 2 mom. tillämpas lagen på bevakningsrörelser, ordningsvaktsverksamhet och säkerhetsskyddande verksamhet, vilka i lagen kallas privata säkerhetstjänster. I och med att de privata säkerhetstjänster som avses i lagen definieras i sak redan i bestämmelserna i 2 mom. behöver dessa inte längre separat på samma sätt som nu definieras i 2 §, som gäller definitioner. Definitionen av privata säkerhetstjänster utvidgas till att även omfatta ordningsvakts-tjänster.

Den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak nuvarande 1 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Det föreslås dock att det uttryckligen föreskrivs om lagens tillämpningsområde.

2 §. Definitioner. Den föreslagna 1 punkten i paragrafen om definition av bevakningsrörelse motsvarar definitionen i 2 § 1 mom. 2 punkten i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Med bevakningsrörelse avses fortfarande utförande av bevakningsuppgifter i förvärvssyfte enligt uppdragsavtal. De grundläggande kraven på förvärvssyfte och uppdragsavtal måste uppfyllas för att det ska vara fråga om sådan bevakningsrörelse som avses i lagen. Om något av kännetecknen saknas är det inte fråga om sådan bevakningsrörelse som avses i lagen.

Kravet på förvärvssyfte medför att bevakning som utförs som talkoarbete fortfarande står utanför definitionen för bevakningsrörelse. Bevakning som t.ex. medlemmarna i en båtklubb utför utan ersättning på båtklubbens område står just på grund av detta utanför lagens tillämpningsområde. På motsvarande sätt anses heller inte t.ex. den patrullering som en grupp företagare utför som talkoarbete på ett område för småindustri som bevakningsrörelse.

Den verkliga avsikten med verksamheten ska vara avgörande vid bedömning av om verksamheten sker i förvärvssyfte. Om bevakning utförs gratis med den verkliga målsättningen att senare få ett uppdragsavtal mot ersättning, är det fråga om verksamhet som sker i förvärvssyfte och som därmed kräver tillstånd.

I och med kravet på att verksamheten ska grunda sig på uppdragsavtal utesluts fortsättningsvis egen bevakning från lagens tillämpningsområde. I en situation där den som utför bevakningen står i direkt arbetsavtalsförhållande eller annat anställningsförhållande till ägaren eller innehavaren av det objekt eller område som bevakas eller till en person för vars integritetsskydd han eller hon ansvarar är det därmed inte fråga om bevakningsrörelse.

Definitionen av bevakningsuppgift i den föreslagna 2 punkten motsvarar definitionen i 2 § 1 mom. 3 punkten i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Som bevakningsuppgift anses bevakning av egendom, skyddande av en persons integritet, avslöjande av brott som riktat sig mot bevakningsobjektet eller uppdragsgivaren samt utövande av tillsyn över sådana uppgifter.

I de flesta fall är det inte oklart om det är fråga om bevakning av egendom eller inte. Den tolkningslinje som utgår från motiveringen till den gällande lagen om privata säkerhetstjänster kan anses vara vedertagen praxis. Avsikten är inte att ändra tolkningslinjen med tanke på bevakning av egendom. Därmed ska verksamhet i vilken det inte ingår mänskliga åtgärder utan som är rent teknisk inte heller i fortsättningen anses vara utförande av bevakningsuppgift. Om t.ex. ett larm från en brottsindikator endast tekniskt går via ett företags server till nästa företag, där faktiska mänskliga åtgärder vidtas på grund av larmet, är det inte fråga om utförande av bevakningsuppgift i det förstnämnda företagets verksamhet. Mottagande av brand-, VVS- eller driftsstörningslarm och att reagera på sådana ska inte heller anses vara bevakning av egendom. Mottagande av brottslarm och att reagera på sådana är naturligtvis bevakning av egendom. Även mottagande av sådana larm från fastigheter och åtgärder med anledning av dem där det vid mottagandet inte är klart om det rör sig om VVS- eller inbrottslarm ska anses vara bevakning av egendom och därmed utförande av bevakningsuppgift.

I fastigheter kan det vidare finnas uppgifter som t.ex. innefattar säkerhetsåtgärder som låsning av dörrar och liknande utan att uppgifterna anses vara bevakningsuppgifter. Det är fråga om en bevakningsuppgift först när det i uppgiften uttryckligen ingår utförande av särskilda säkerhetsåtgärder. Då spelar det ingen roll hur stor eller liten del av en persons arbetstid som går till sådana särskilda säkerhetsåtgärder. Det arbete som utförs av t.ex. en person som tar emot gäster i ett företags aula ska anses vara bevakningsuppgift om det i arbetet ingår t.ex. kameraövervakning. Enbart kontroll av personers rätt till tillträde ska inte i sig anses vara bevakning av egendom och därmed en bevakningsuppgift.

Skyddande av en persons integritet kan vara antingen ett livvaktuppdrag enligt momentets 4 punkt eller t.ex. skyddande av integriteten för en hel butiks personal eller personalen vid en sjukhusmottagning. En klassificering av uppgiften som livvaktuppdrag har betydelse med tanke på väktarens bärande av maktmedelsredskap och användning av

väktares dräkt. Faktiskt upprätthållande av allmän ordning och säkerhet anses inte som skyddande av en persons integritet och sådan faktisk verksamhet är inte möjlig ens för den som har näringstillstånd för säkerhetsbranschen, eftersom det skulle utgöra utövning av offentlig makt utan laglig grund. I praktiken består en väktares bevakningsuppdrag fortfarande ofta av en kombination av bevakning av egendom och skyddande av en persons integritet. I en butik består uppdraget ofta både av att bevaka de varor som säljs i butiken och annan egendom samt av att skydda butikspersonalens integritet.

Avslöjande av brott enligt den gällande lagen om privata säkerhetstjänster har i vissa fall medfört problem med tanke på den gränsdragning som gäller när det är fråga om bevakningsrörelse som kräver tillstånd eller inte. Inte heller i motiveringen till den gällande lagen har avslöjande av brott i samband med advokatverksamhet eller annan motsvarande verksamhet ansetts som bevakningsrörelse. Inte heller t.ex. de särskilda revisioner som utförs av CGR- och GRM-revisionssammanslutningar i enlighet med revisionslagen (459/2007) eller andra specialrevisioner som görs på särskilt uppdrag ska anses vara utförande av bevakningsuppdrag, trots att de också kan vara förenade med avslöjande av brott. Som exempel på specialrevisioner som på särskilt uppdrag utförs av revisionssammanslutningarna kan nämnas de specialrevisioner av konkursbon som sammanslutningarna utför, s.k. forensicverksamhet. Gemensamt för de funktioner som står utanför den verksamhet som regleras i nämnda lagförslag är, förutom att det är oändamålsenligt att tolka dem som bevakningsuppdrag, att de som utövar den verksamheten står under tillsyn av den egna branschen på grundval av andra bestämmelser.

Observation av en person för att avslöja brott är i huvudsak kortvarig observation av en person i avsikt att avslöja brott. I praktiken kan en uppdrag som anknyter till avslöjande av brott vara att t.ex. på uppdrag av ett företag avslöja det svinn som företaget är utsatt för. Det kan även gälla att observera uppdragsgivarens egendom för att avslöja vem som eventuellt har gjort sig skyldig till skadegörelse på egendomen. I praktiken ank-

nyter avslöjande av brott i många fall snarare till bevakningsområdet och den egendom som finns där än till observation av en viss person.

Observation av en person i annan avsikt än att avslöja brott är inte en bevakningsuppdrag som kräver tillstånd. Om en person på grund av att han eller hon misstänker att hans eller hennes maka eller make är otrogen ger en utomstående näringsidkare i uppdrag att utreda saken, så kräver inte verksamheten näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Tillståndspliktig är däremot t.ex. observation av en person i avsikt att utreda svinn från ett företag, liksom även observation av en person för att ta reda på om personen kommer att göra sig skyldig till olaglig skadegörelse.

Definitionen av butiksövervakning i 3 punkten motsvarar definitionen i 2 § 1 mom. 4 punkten i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Med butiksövervakning avses fortfarande en bevakningsuppdrag som innebär bevakning av egendom som säljs i en butik. Det är uttryckligen fråga om den egendom som finns till försäljning i butiken. Begreppet butiksövervakning är kopplat till bestämmelsen i 22 § om användning av väktares dräkt i lagförslaget.

Definitionen av livvaktuppdrag i 4 punkten motsvarar definitionen i 2 § 1 mom. 5 punkten i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Med livvaktuppdrag avses fortfarande bevakningsuppdrag som omfattar skyddande av en viss persons integritet. Uppdraget kan gälla skyddande av en enskild person eller en grupp bestående av högst några namngivna personer. Däremot kan skyddande av en större grupp personer, t.ex. skyddande av integriteten hos personalen vid ett sjukhus, inte vara ett livvaktuppdrag trots att det är fråga om en bevakningsuppdrag som gäller skyddande av en persons integritet, vilket i sig klassificeras som en tillståndspliktig bevakningsuppdrag. Livvaktuppdrag anknyter till bestämmelsen i 19 § om väktares bärande av vapen samt till 22 § om användning av väktares dräkt.

Definitionen av värdetransportuppdrag i 5 punkten motsvarar definitionen i 2 § 1 mom. 6 punkten i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Utgångspunkten i motiveringen till den gällande lagen är att transpor-

ten för att det ska vara fråga om ett värde-transportuppdrag ska vara förknippad med säkerhetsarrangemang som skiljer sig från arrangemangen vid sedvanliga transporter och att den egendom som transporteras ska vara särskilt värdefull. Detta ska fortsättningsvis anses vara utgångspunkt så till vida att säkerhetsarrangemang ska vara ett krav för ett värdetransportuppdrag. Redan det att uppdragsavtalet förutom arvudet för transporten upptar ett sådant arvode för bevakning av den egendom som transporteras som avtalats särskilt eller som framgår av förhållandena ska anses vara ett sådant säkerhetsarrangemang. Det förutsätts därmed inte att säkerhetsarrangemangen avviker från det normala, utan även säkerhetsarrangemang som ska betecknas som normala är tillräckliga för att transporten ska anses vara ett värdetransportuppdrag. Därmed krävs det inte t.ex. att ett bepansrat fordon används eller att en beväpnad väktare anlitas. Till exempel en transport som utförs av en väktare med ett icke-bepansrat fordon anses vara ett värdetransportuppdrag.

Även transport av annan än särskilt värdefull egendom kan anses vara värdetransportuppdrag. Kravet är endast att den som ger uppdraget till en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen har gett bevakning av den egendom som ska transporteras i uppdrag, oberoende av egendomens värde.

Att ett uppdrag betraktas som ett värde-transportuppdrag är fortfarande kopplat till bestämmelserna om väktares dräkt och maktmedelsredskap. När de krav som ställs i lagen uppfylls får en väktare som utför ett värdetransportuppdrag bära skjutvapen.

Definitionen av väktare i 6 punkten motsvarar definitionen i 2 § 1 mom. 9 punkten i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Med väktare avses fortsättningsvis den som anställd hos ett bevakningsföretag utför bevakningsuppgifter. Därmed är de anställda hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen som utför andra uppgifter än bevakningsuppgifter inte heller i fortsättningen väktare.

Definitionen av bevakningsområde i 7 punkten motsvarar definitionen i 2 § 1 mom. 12 punkten i den gällande lagen om privata

säkerhetstjänster. Med bevakningsområde avses därmed som för närvarande fastighet, byggnad, rum, konstruktion och annan allmän eller privat plats samt annat allmänt eller privat område eller del av dessa som specificerats i uppdragsavtalet. Eftersom bevakningsområdet kan vara både en privat och en allmän plats, kan bevakningsuppgifter i praktiken utföras på vilket området som helst som har avtalats i uppdragsavtalet. Detta förutsätter naturligtvis att uppdragsgivaren har bestämmanderätt över området. I praktiken ska uppdragsgivaren vara ägare eller innehavare till bevakningsområdet. Skyddande av en persons integritet och avslöjande av brott kan dock vara förknippade med sådana uppgifter som kan utföras även på andra områden än bevakningsområdet. I vissa fall kan det därmed vara fråga om en bevakningsuppgift även när ett egentligt bevakningsområde inte kan anges.

Trots förslaget att slopa det särskilda förbudet att ta emot uppdrag som gäller upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, kan en bevakningsuppgift även på ett bevakningsområde som betraktas som allmänt område innefatta endast bevakning av egendom, skyddande av en persons integritet, avslöjande av brott eller utövande av tillsyn över sådana uppgifter. En innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen kan därmed inte upprätthålla allmän ordning och säkerhet på bevakningsområdet, eftersom en sådan uppgift i sig ska anses vara en offentlig förvaltningssuppgift som det ska bestämmas om i lag.

Begreppet bevakningsområde anknyter till bestämmelserna i förslagets 4 § om väktares uppgifter och tjänstgöringsområde och till den rätt att vägra tillträde och att avlägsna som föreslås i 15 §.

Definitionen av bevakningsobjekt i 8 punkten motsvarar den nuvarande definitionen. Ett bevakningsobjekt är personer samt föremål och annan egendom som ska bevakas enligt uppdragsavtalet. I och med att bevakningsområdet definierar var bevakningsuppgiften utförs, framgår det med hjälp av definitionen av bevakningsobjekt vad bevakningen riktar sig mot. Ett bevakningsobjekt kan vara t.ex. vissa namngivna personer vars integritet enligt uppdragsavtalet ska skyddas.

Bevakningsobjektet anknyter till 81 § om personal- och arbetsskiftsregister och till bestämmelserna i 82 § om instruktioner.

Definitionen av teleskopbatong i 9 punkten motsvarar definitionen i 2 § 1 mom. 15 punkten i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Med teleskopbatong avses fortsättningsvis en för transport hopskjutbar batong, som utfärdad är minst 45 centimeter och högst 70 centimeter lång.

Definitionen av ordningsvaktsverksamhet i 10 punkten är helt ny. Med ordningsvaktsverksamhet avses utseende av ordningsvakter för ordningsvakternas tjänstgöringsområden och förmedling av ordningsvakter. Definitionen behövs eftersom begreppet ordningsvaktsverksamhet används på många ställen i lagförslaget.

Även definitionen av ordningsövervakningsuppgift i 11 punkten är ny i lagen, men innehållet motsvarar det som avses med ordningsövervakningsuppgift i lagen om ordningsvakter. Med ordningsövervakningsuppgift avses upprätthållande av ordning och säkerhet samt förebyggande av brott och olyckor inom en ordningsvakts tjänstgöringsområde. Definitionen gäller bl.a. ändamålsbundenheten i fråga om en ordningsvakts befogenheter; en ordningsvakt får naturligtvis inte utöva sina befogenheter annat än vid skötseln av en ordningsövervakningsuppgift.

En uppgift som gäller upprätthållande av allmän ordning och säkerhet och som ingår i ordningsövervakningsuppgifterna har beröringspunkter med polisens motsvarande uppgift. Eftersom de tjänstgöringsområden som föreslås för ordningsvakter, med undantag av privata tillställningar, till sin natur är sådana att allmänheten har tillträde till dem, är det oftast uttryckligen fråga om att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Även det förebyggande av brott och olyckor som ingår i ordningsövervakningsuppgifterna är delvis överlappande med tanke på motsvarande myndighetsuppgifter. En väsentlig skillnad jämfört med en myndighetsuppgift är dock att en ordningsövervakningsuppgift alltid gäller ett visst tjänstgöringsområde för en ordningsvakt.

Ordningsövervakningsuppgifter är i någon mån även överlappande med tanke på bevak-

ningsuppgifter. I t.ex. upprätthållande av säkerhet och förebyggande av brott kan i praktiken ingå åtgärder som även kan anses vara bevakning av egendom.

Även definitionen av ordningsvakt i 12 punkten är ny i lagen. En ordningsvakt ska dock definieras utgående från de uppgifter som redan nu hör till en ordningsvakt enligt lagen om ordningsvakter. Ordningsvakter är både personer som anställda av innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen sköter nämnda uppgifter och personer som i övrigt sköter dessa uppgifter. Frågan om huruvida lagens bestämmelser om ordningsvakter och ordningsvaktsverksamhet ska tillämpas avgörs utifrån definitionen av ordningsvakt. Därmed tillämpas bestämmelserna i lagen även i det fallet att en persons huvudsakliga och faktiska uppgift är upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, trots att uppgiften kallas för något annat. Naturligtvis kan det som för närvarande i uppgifterna för t.ex. en servitör eller servitris på en restaurang även ingå att upprätthålla allmän ordning och säkerhet i restaurangen utan att uppgiften för den skull är en ordningsövervakningsuppgift. Däremot ska det anses som kringgående av lagen om det faktiska upprätthållandet av ordning och säkerhet i en restaurang sker t.ex. under beteckningen gardebrossservice.

Även definitionen av en ordningsvakts tjänstgöringsområde i 13 punkten är ny. Med en ordningsvakts tjänstgöringsområde avses samtliga områden som det i enlighet med 26 och 28 § i lagförslaget har utsetts ordningsvakter för. Enligt 26 § är sådana tjänstgöringsområden allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar enligt lagen om sammankomster, campingplatser enligt lagen om friluftsliv (606/1973), fartyg som befordrar passagerare enligt 15 kap. i sjölagen (674/1994), inkvarterings- och förplägnadsrörelser enligt lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) samt universitetens och yrkeshögskolornas verksamhetsställen enligt universitetslagen (558/2009) och yrkeshögskolelagen (351/2003). De tjänstgöringsområden som avses i 28 § är verksamhetsställen inom hälso- och sjukvården, med undantag av skolor eller barnskyddsanstalter, verksamhets-

ställen vid Folkpensionsanstalten, arbets- och näringsbyråer, köpcentrum, trafikstationer, hamnar, flygplatser eller kollektiva trafikmedel. En ordningsvaktens tjänstgöringsområde har beröringspunkter med ordningsvaktens uppgift och befogenhet.

Med säkerhetsskyddsuppgift avses enligt 14 punkten fortsättningsvis planering, installation, reparation eller ändring av konstruktionsmässigt skydd eller elektroniska övervakningssystem samt planering av andra säkerhetsarrangemang. Definitionen av säkerhetsskyddsuppgift motsvarar definitionen i 2 § 1 mom. 17 punkten i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

Med konstruktionsmässigt skydd avses som för närvarande bl.a. att dörrar, fönster och andra öppningar utrustas eller deras konstruktion förstärks i syfte att förhindra eller försvåra intrång. Även t.ex. stängsel eller portar som uppförs på ett område ska anses vara konstruktionsmässigt skydd.

Med elektroniska övervakningssystem avses som för närvarande sådana hela system eller enskilda anordningar med vars hjälp man strävar efter att bevaka intrångsförsök till en byggnad eller på ett område eller på ett eller annat sätt kontrollerna hur en person rör sig på sådana platser. De mest typiska elektroniska övervakningssystemen är olika slags brottslarm-, passagekontroll- och kameraövervakningssystem. Brandlarmsystem ska inte heller i fortsättningen anses vara elektroniska övervakningssystem i den mening som avses i lagen om privata säkerhetstjänster. Gemensamt för de elektroniska övervakningssystem som avses här är att man genom alla systemen eftersträvar att på ett eller annat sätt förhindra, avslöja och bevaka människors och fordons rörelser till eller inom ett område.

Med planering avses fortsättningsvis både egentliga planeringsuppgifter och s.k. säkerhetskonsultering. Förutom planering av konstruktionsmässigt skydd och elektroniska övervakningssystem anses som säkerhetsskyddsuppgift även planering av andra säkerhetsarrangemang. Därmed är det vid säkerhetskonsultering fråga om en säkerhetsskyddsuppgift även när konsulteringen inte på något sätt anknyter till konstruktionsmässigt skydd eller elektroniska övervakningssystem,

bara det är fråga om konsultering som anknyter till säkerhetsarrangemang. Säkerhetskonsulteringen regleras därmed via bestämmelserna om säkerhetsskydd och av denna orsak har det inte ansetts finnas behov av särskilda bestämmelser om den.

Användningen av begreppen installation, reparation och ändring när det gäller konstruktionsmässigt skydd och elektroniska övervakningssystem kan i sig anses vara klar. Användning av anordningarna ska inte anses vara en åtgärd som ingår i dessa begrepp. Inte heller sådana ändringar i anordningarnas inställningar som en väktare gör t.ex. i jourtjänst vid ett bevakningsföretags larmcentral ska anses vara ändring av ett elektroniskt övervakningssystem. En sådan ändring ska betraktas som en del av bevakningsuppgiften. Däremot ska sådana ändringar av anordningens inställningar som inte kan betraktas som en bevakningsuppgift anses vara säkerhetsskyddsuppgift.

Definitionen av säkerhetsskyddsuppgift som kräver godkännande i 15 punkten avviker från den nuvarande definitionen. Enligt 2 § 1 mom. 18 punkten i den gällande lagen om säkerhetstjänster avses med säkerhetsskyddsuppgift som kräver godkännande en säkerhetsskyddsuppgift som medför tillgång till sådana upplysningar om uppdragsgivarens säkerhetsarrangemang som klassificerats som konfidentiella och som möjliggör eller väsentligen underlättar intrång i ett för utomstående stängt utrymme som innehas av uppdragsgivaren. Av definitionen följer en viss tolkningsmöjlighet bl.a. med tanke på när det är fråga om att väsentligen underlätta intrång. Till exempel kan ett företag som installerar inbrottslarm ha tillgång till anläggningens användar- och servicekoder med vilka det är möjligt att kringgå larmet, men samtidigt kan fastighetens konstruktionsmässiga skydd vara så starkt att inte ens dessa uppgifter om anläggningen väsentligen underlättar intrång på platsen.

Enligt den nya definitionsbestämmelsen i 15 punkten avses med säkerhetsskyddsuppgift som kräver godkännande installation, reparation eller ändring av elektroniska och mekaniska låssystem samt av inbrottslarmsystem och passagekontrollsystem. Det är fråga om funktioner där uppgifter som fås vid utfö-

randet åtminstone i allmänhet underlättar intrång i uppdragsgivarens lokaler. Avsikten med definitionsbestämmelsen ändras därmed inte jämfört med den nuvarande, men genom en ändring av bestämmelsen eftersträvas en gränsdragning mellan säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande och andra säkerhetsskyddsuppgifter. En ändring av definitionsbestämmelsen leder i vissa fall till en något stelare tolkning än för närvarande med tanke på säkerhetsskyddsuppgiftens natur. En gränsdragning mellan säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande och andra säkerhetsskyddsuppgifter har hittills varit t.ex. om en låsmed utför seriesättning endast av icke seriesatta låscylindrar eller också av lås. Framöver har denna skillnad ingen betydelse, eftersom samtlig installation av mekaniska låssystem definieras som en säkerhetsskyddsuppgift som kräver godkännande.

Till de säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande hör installation, reparation eller ändring av elektroniska och mekaniska låssystem. För de elektroniska låssystemens del är det fråga om dörrarnas ellåshus, manöveranordningar, bevakningsbrytare samt dörrarnas styr- och övervakningsenheter inklusive förbindelser. Mekaniska låssystem innefattar låshus, vred, trycken samt låscylindrar inklusive nyckelsystem.

Även installation, reparation eller ändring av inbrottslarmsystem och passagekontrollsystem är säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande. Inbrottslarmsystem omfattar larmanordningar inklusive förbindelser med tanke på intrång eller inbrott i fastigheter eller på områden. När det gäller passagekontrollsystem är det fråga om anordningar inklusive förbindelser för begränsning av hur man får röra sig i en byggnad och registrering av rörelserna.

Installation, reparation eller ändring av dessa system anses vara en säkerhetsskyddsuppgift som kräver godkännande. Enbart tillverkning eller försäljning av systemen anses inte som en sådan uppgift, eftersom det i allmänhet inte ingår utbyte av konfidentiella uppgifter i dem, till vilket samhällets intressen vid regleringen av verksamheten uttryckligen anknyter.

Som ändring av passagekontrollsystem anses t.ex. tjänsterna för systemadministratörer.

I sådana tjänster för systemadministratörer ingår bl.a. möjlighet att lägga till och ta bort användare i systemet liksom möjlighet att ändra användarnas rätt till tillträde.

Som installation, reparation och ändring av dessa system anses inte sådana anknyttande elinstallationsuppgifter, t.ex. installationer som kabeldragning, där det inte är fråga om installation av apparatur eller detektorer som hör till de egentliga systemen. En sådan elinstallationsuppgift är därmed inte en säkerhetsskyddsuppgift som kräver godkännande. Trots att de som arbetar med dessa uppgifter får tillgång till t.ex. monteringsritningarna för systemen, får de i allmänhet inte sådana uppgifter som klassificerats som konfidentiella och med vars hjälp intrång på ett område eller en plats väsentligen underlättas. När t.ex. firmor som installerar system för inbrottslarm i praktiken ofta ger en elfirma i uppdrag att sköta kabeldragningen för systemen ska sådan kabeldragning som utförs av en elfirma inte anses vara en säkerhetsskyddsuppgift som kräver godkännande.

Definitionen av säkerhetsskyddsuppgift som kräver godkännande är framför allt kopplad till 60 § i den föreslagna lagen, där bestämmelser om tillståndsplikt för säkerhetsskyddande verksamhet föreslås. Närings-tillstånd för säkerhetsbranschen kräver endast sådan säkerhetsskyddande verksamhet som innefattar utförande av säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande.

Definitionen av säkerhetsskyddande verksamhet i 16 punkten motsvarar definitionen i 2 § 1 mom. 19 punkten i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. För att det ska vara fråga om sådan säkerhetsskyddande verksamhet som avses i lagen ska verksamheten ske i förvärvssyfte och enligt uppdragsavtal.

Med utförare av säkerhetsskyddsuppgifter avses enligt 17 punkten fortfarande en person anställd hos ett säkerhetsskydds företag som utför säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande. Därmed är inte alla de anställda som utför säkerhetsskyddsuppgifter i ett säkerhetsskydds företag utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, utan begreppet utförare av säkerhetsskyddsuppgifter är knutet endast till dem som utför sådana säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande. Som an-

ställd av ett säkerhetsskydds företag anses förutom de personer som står i arbetsavtalsförhållande till säkerhetsskydds företaget även personer som utför uppgifterna självständigt för egen räkning antingen som näringsidkare eller i övrigt sporadiskt. Definitionen av utförare av säkerhetsskydds uppgifter motsvarar definitionen i 2 § 1 mom. 21 punkten i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

Definitionen av innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen i 18 punkten är helt ny. Med innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen avses en fysisk eller juridisk person som har giltigt tillstånd att utöva verksamhet som enligt denna lag kräver tillstånd. Det kan därmed alltså vara fråga om både tillstånd för bevakningsrörelse och tillstånd för utövande av sådan ordningsvaktsverksamhet som kräver tillstånd eller tillstånd för säkerhetsuppgifter som kräver godkännande. Begreppet innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen föreslås ersätta begreppet auktorisation av bevakningsföretag, och med det avses på det sätt som framkommer ovan även utövande av sådan ordningsvaktsverksamhet som kräver tillstånd och för vilken tillstånd fås samt utövande av säkerhetsskydds uppgifter som kräver godkännande.

Definitionen av ansvarig föreståndare i 19 punkten motsvarar i regel definitionen i 2 § 1 mom. 8 punkten i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. För tydlighetens skull föreslås det dock uttryckliga bestämmelser om att även en fysisk person som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska betraktas som anställd hos innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Den ansvariga föreståndaren svarar fortsättningsvis för att tillståndshavarens affärsverksamhet sköts i enlighet med denna lag. Den ansvariga föreståndaren svarar därmed inte för att affärsverksamheten sköts i enlighet med andra föreskrifter som gäller näringsverksamhet, om föreståndaren inte samtidigt är t.ex. verkställande direktör i det aktiebolag som innehar näringstillståndet för säkerhetsbranschen.

Den ansvariga föreståndaren ska fortfarande vara anställd av den som innehar näringstillståndet för säkerhetsbranschen eller själv

utöva denna affärsverksamhet. Med beaktande av den ansvariga föreståndarens centrala roll när det gäller myndighetskontakter kan det inte anses vara lämpligt att den ansvariga föreståndarens uppgifter köps som utomstående serviceverksamhet.

Definitionerna av verksamhetsställe och huvudsakligt verksamhetsställe i 20 och 21 punkten motsvarar i övrigt definitionen i 2 § 1 mom. 10 och 11 punkten i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster, men i stället för verksamhetsställe och huvudsakligt verksamhetsställe för ett bevakningsföretag är det fråga om verksamhetsställe och huvudsakligt verksamhetsställe för den som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Verksamhetsställen är sådana byggnader, konstruktioner, rum och andra utrymmen som en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen använder för kundtjänst, mottagning av larm eller interna administration. Det verksamhetsställe som innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen i huvudsak utövar sin verksamhet från eller har för avsikt att utöva verksamheten kallas för huvudsakligt verksamhetsställe. Begreppen verksamhetsställe och huvudsakligt verksamhetsställe är knutna till bestämmelserna i 68 § om näringstillstånd för säkerhetsbranschen, 72 § om ändringsanmälningar, 74 § om ansvarig föreståndare, 82 § om instruktioner, 87 § om rätt att få information samt 87 § om årsanmälan i lagförslaget.

2 kap. **Bevakningsrörelse**

3 §. Tillståndsplikt. Bevakningsrörelse får fortfarande bedrivas endast av en sådan fysisk eller juridisk person som har fått ett sådant tillstånd för detta som avses i lagen om privata säkerhetstjänster. Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 3 § 1 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Tillståndet kallas inte längre för auktorisation av bevakningsföretag utan näringstillstånd för säkerhetsbranschen. I övrigt motsvarar tillståndsbestämmelserna i stora drag nuvarande bestämmelser om auktorisation av bevakningsföretag.

I 2 mom. i den föreslagna paragrafen föreslås av informativa skäl ingå en hänvisning till att närmare bestämmelser om tillståndet

finns i 6 kap. om näringstillstånd för säkerhetsbranschen.

4 §. Väcktares uppgifter och tjänstgöringsområde. Den föreslagna paragrafen är helt ny och avsikten med den är att definiera väktares uppgifter och var väktare får utföra bevakningsuppgifter. Enligt 1 mom. ska en väktare utföra bevakningsuppgifter på bevakningsområdet. Bevakningsområde definieras för sin del i 2 § 1 mom. 7 punkten. Utanför ett bevakningsområde kan det i regel inte vara fråga om en bevakningsuppgift. Syftet med bestämmelsen är att binda väktarens verksamhet till ett sådant område vars ägare eller innehavare genom sin uttryckliga viljeyttring har avtalat om att väktare ska utses för området.

Eftersom en uppgift som anknyter till bevakning av enskild egendom, skyddande av en persons integritet eller avslöjande av brott inte nödvändigtvis kan bindas till ett visst bevakningsområde, ska väktare i dessa uppgifter i enlighet med 2 mom. kunna anses utföra bevakningsuppgifter även någon annanstans än på ett bevakningsområde. Därmed kan enskild egendom t.ex. i en park bevakas, trots att inget separat avtal där parken har definierats som bevakningsområde har ingåtts med ägaren till parken. Den som en bevakningsuppgift som gäller skyddande av integritet gäller kan på motsvarande sätt röra sig på områden vars ägare eller innehavare inte har något att göra med bevakningsuppdraget.

5 §. Förhållande till myndigheternas verksamhet. Trots att det i bevakningsrörelser och bevakningsuppgifter ingår funktioner som är uppenbart överlappande med tanke på myndigheternas och i synnerhet polisens verksamhet, finns det behov av att särskilt föreskriva om förbud att försvåra de uppgifter som i lag föreskrivits för polisen. Förbudet betyder dock inte att ett bevakningsföretag inte kan ta emot ett uppdrag som enligt lagförslaget är en bevakningsuppgift. Därmed kan t.ex. avslöjande av brott ingå i verksamheten för bevakningsrörelser, trots att även polisen enligt den nya polislagen har till uppgift att avslöja brott. Bevakningsrörelser får dock inte försvåra motsvarande myndighetsuppgifter. Som försvårande ska anses t.ex. aktivt döljande av ett avslöjat brott i avsikt att polisen inte ska få kännedom om

brottet. En innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen som utövar bevakningsrörelse eller en väktare har dock inte skyldighet att anmäla brottet till polisen, om det inte fråga om ett sådant grovt brott som avses i 2 mom. I t.ex. en situation där väktaren genom observation av en person har avslöjat ett brott om vilket målsägaren till brottet inte vill göra polisanmälan, har inte heller väktaren anmälningsplikt.

Det föreslås fortfarande att väktare ska ha en särskild förpliktelse att till polisen anmäla redan inträffade brott som de har fått vetskap om vid en bevakningsuppgift. Redan för närvarande har väktare en sådan anmälningsplikt. Enligt 2 mom. ska väktare anmäla de brott som nämns i 15 kap. 10 § i strafflagen. Sådana brott är folkmord, förberedelse till folkmord, brott mot mänskligheten, grovt brott mot mänskligheten, krigsförbrytelse, grov krigsförbrytelse, tortyr, brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen, äventyrande av Finlands suveränitet, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, högförräderi, grovt högförräderi, våldtäkt, grov våldtäkt, grovt sexuellt utnyttjande av barn, mord, dråp, dråp under förmildrande omständigheter, grov misshandel, rån, grovt rån, människohandel, grov människohandel, tagande av gisslan, grovt sabotage, grovt äventyrande av andras hälsa, kärnladdningsbrott, kapning, brott enligt 34 a kap. 1 § 1 mom. 3 punkten som begåtts i terroristiskt syfte, grov miljöförstöring eller grovt narkotikabrott.

Enligt 15 kap. 10 § i strafflagen är det vars och ens plikt att anmäla vetskap om att ett sådant grovt brott som nämns i bestämmelsen är på färde. Anmälan ska göras till myndigheterna eller den som hotas av brottet. För väktare gäller denna anmälningsplikt även redan begångna brott och en sådan anmälan ska alltid göras till polisen. I vissa fall kan uppdragsgivaren vilja att polisen inte får veta att det aktuella objektet har utsatts för ett brott. Brotten i 15 kap. 10 § i strafflagen är dock så grova att det ur samhällelig synvinkel sett inte är godtagbart att en väktare som utövar sitt yrke inom säkerhetsbranschen skulle kunna låta bli att anmäla dem till myndigheterna.

Den särskilda anmälningsplikten gäller inte uppgifter om brott som en väktare fått utanför sina bevakningsuppgifter. På samma sätt som i 15 kap. 10 § 2 mom. gäller anmälningsplikten heller inte brott som begåtts av en till väktaren närstående person. När det gäller närstående personer hänvisas det till nämnda bestämmelse i strafflagen.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet i huvudsak 10 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

Förbudet i 9 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster att ta emot uppdrag som gäller upprätthållande av allmän ordning och säkerhet föreslås bli upphävt som obehövligt. Eftersom all utövning av offentlig makt enligt 2 § i grundlagen ska bygga på lag och en offentlig förvaltningsuppgift enligt 124 § i grundlagen kan anförtros en privat aktör endast genom lag eller med stöd av lag, kan ett särskilt förbud inte anses vara nödvändigt. Därmed kan bevakningsrörelser inte heller framöver ta emot uppdrag som innefattar ett åtagande att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, eftersom ett sådant uppdrag skulle sakna laglig grund. Avsikten är inte att till denna del ändra på det rättsläge som råder.

6 §. Allmänna principer som ska iakttas i bevakningsuppgifter. Enligt 1 mom. ska den som sköter bevakningsuppgifter vara korrekt och opartisk samt främja försonlighet. Motsvarande principer gäller för polis- och ordningsvaksverksamhet.

Uppförandet är korrekt när det väcker förtroende och respekt. Personen bör uppträda artigt, hänsynsfullt och omutligt samt visa självbehärskning och undvika att använda uttryck som lätt kan uppfattas som ovänliga eller småaktiga. De som är föremål för åtgärderna ska behandlas finkänsligt och med respekt för människovärdet. Ett sakligt uppträdande skapar grund för goda relationer till allmänheten, vilket på lång sikt är nödvändigt för att skötseln av uppgifterna ska lyckas.

Kravet på jämlikhet innebär bl.a. att enskilda åtgärder och beslut inte får fattas enbart på affärsekonomiska grunder eller med stöd av uppdragsgivarens anvisningar, utan uttryckligen för upprätthållande av säkerheten. Åtgärderna får naturligtvis inte heller

vara sådana att någon diskrimineras till följd av ras, nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg, språk, kön, ålder, familjeförhållanden, sexuell inriktning eller hälsotillstånd eller med anledning av religion, samhälleliga åsikter, politisk eller facklig verksamhet eller någon annan omständighet som kan jämföras med dessa.

På samma sätt som i polislagen är åtgärderna förenade med krav på nödvändighet och proportionalitet. Bestämmelser om detta finns i 2 mom. Åtgärderna ska vara nödvändiga för utförandet av ett uppdrag och vara motiverade i förhållande till hur viktigt uppdraget är. Med tanke på nödvändighetsprincipen betonas särskilt att större ingrepp i en persons rättigheter inte får göras än vad som är nödvändigt för att uppgifterna ska kunna utföras.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 12 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

7 §. Information om grunden för en åtgärd. För att garantera rättsskyddet för dem som blir föremål för säkerhetsåtgärder ska en väktare vara skyldig att informera den som en åtgärd riktar sig mot om grunden för samtliga åtgärder som väktaren vidtar. En motsvarande informationsskyldighet föreskrivs i 1 kap. 7 § i den nya polislagen. Först när en person är medveten om grunden för en åtgärd har han eller hon möjlighet att bedöma om den är korrekt och ta ställning till om han eller hon eventuellt måste anlita rättsskyddsmedel. Genom att säkerhetsåtgärderna motiveras undviks också rättsliga åtgärder som beror på missförstånd.

En persons tillstånd eller övriga förhållanden kan enligt lagförslaget kräva undantag från skyldigheten att informera personen om vad åtgärden grundar sig på. Med en persons tillstånd avses t.ex. kraftig berusning. Med övriga förhållanden avses t.ex. en brådskande situation där åtgärden kan äventyras om personen informeras om grunden för åtgärden.

I stället för att informera den som är föremål för åtgärden ska hans eller hennes företrädare informeras, t.ex. om den som åtgärden riktar sig mot är ett barn under 15 år och vårdnadshavaren är närvarande eller kan nås utan svårighet.

En skyldighet som också anknyter till den persons rättsskydd som blir föremål för en säkerhetsåtgärd är att informera personen om vem som ansvarar för verksamheten. Även när någon möjlighet att söka ändring inte är förknippad med en verksamhet, vilket är fallet i fråga om bevakningsuppgifter, är det med tanke på rättsskyddet viktigt att veta vem som svarar för verksamheten och till vem man kan vända sig för att få ytterligare motiveringar och eventuellt framföra klagomål.

Ett syfte med propositionen är att betona rollen för den ansvariga föreståndare som är anställd av den som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen att svara för att verksamheten följer lagar och föreskrifter. Därför ska den som är föremål för en åtgärd i enlighet med 2 mom. vid behov anvisas att ta kontakt uttryckligen med företagets ansvariga föreståndare. I större företag med näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen finns det mellan den ansvariga föreståndaren och den egentliga väktaren i allmänhet en nivå för arbetsledning eller ledning av verksamheten på fältet. I så fall kan det vara ändamålsenligt att i första hand anvisa kontakten till den nivån, som eventuellt även har jourtjänst. Den egentliga ansvariga föreståndarens namn och kontaktuppgifter ska dock även alltid meddelas.

Behovet att ge en sådan anvisning ska i allmänhet basera sig på en uttrycklig begäran av den person som åtgärden riktar sig mot eller på att personen på något annat sätt genom sitt uppträdande har gett uttryck för missnöje.

När det gäller en person som företräder den som en åtgärd riktar sig mot, hänvisas det till vad som sagts i anslutning till 1 mom.

Den föreslagna paragrafen motsvarar 13 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

8 §. Händelserapport. Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet delvis 17 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

Med avvikelse från nuvarande bestämmelser ska skyldigheten att skriva händelserapport endast gälla händelser som leder till gripande eller användning av maktmedel. En väktares skyldighet att skriva händelserapport blir alltså mer begränsad än för närva-

rande. De intressen som talar för skyldighet att skriva händelserapport anknyter framför allt till rapportering av sådana händelser som har en fast anknytning till människors grundläggande fri- och rättigheter. Sådana händelser är frihetsberövande gripande, liksom även vilken situation som helst där maktmedel används. Därmed behöver händelserapport inte skrivas över t.ex. en situation där en väktare har hindrat en person från att komma in på ett bevakningsområde, om inte användning av maktmedel är förknippad med situationen. Uppdragsgivaren och den som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen kan naturligtvis fritt komma överens om att händelserapport ska även skrivas även över andra händelser än de som gäller gripande och användning av maktmedel.

Med tanke på kraven på innehållet i händelserapporten föreslås inga ändringar. Nuvarande bestämmelse har i detta avseende visat sig fungera. Med tanke på skyddet av privatlivet finns det skäl att fortsättningsvis särskilt föreskriva om rätten att i händelserapporten anteckna efternamn, förnamn, personbeteckning och adress för dem som är föremål för åtgärderna.

I paragrafens 2 mom. föreslås föreskrifter om skyldighet att bevara händelserapporterna för den som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen.

Även på vissa andra punkter föreslås ändringar i de bestämmelser som gäller förvaring av händelserapporterna. Bevaringstiden för händelserapporterna föreslås bli förkortad från nuvarande fem år till två år på så sätt att tiden räknas från utgången av det kalenderår då händelserapporten skrevs. En bevaringstid på fem år måste anses vara onödigt lång. I praktiken, t.ex. vid myndighetstillsynen, har de uppgifter som antecknats i händelserapporterna inte behövts efter en tillnärmelsevis så lång tid. Den föreslagna ändringen underlättar även den administrativa bördan för dem som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Till skillnad från den gällande lagen finns det heller ingen ovillkorlig plikt att förstöra händelserapporterna efter bevaringstidens utgång, utan de kan även bevaras en längre tid t.ex. när inga personuppgifter har antecknats i dem.

Händelserapporterna bildar i regel ett personregister. När det gäller förvaring och behandling av händelserapporterna ska därför även bestämmelserna i personuppgiftslagen (523/1999) beaktas i tillämpliga delar. En person som antecknats i en händelserapport kan därmed använda sig t.ex. av den registrerade rätt till insyn enligt personuppgiftslagen.

Enligt 3 mom. har uppdragsgivaren och den tillsynsmyndighet som föreslås i 84 § 2 mom. fortfarande rätt att få en avskrift av en händelserapport. Rätten för den som varit föremål för en åtgärd att få se händelserapporten grundar sig närmast på att en händelserapport som bilagts de handlingar som vid en myndighetsutredning blir offentliga eller på personens rätt till insyn i enlighet med personuppgiftslagen.

I 3 mom. föreslås även skyldighet för väktare att utan dröjsmål lämna händelserapport till en polisinrättning när väktaren har använt sig av den i lagförslaget föreslagna möjligheten att frige en person i stället för att överlämna personen till polisen. Den föreslagna skyldigheten behövs för att säkerställa att polisen kan vidta åtgärder för att delge den av väktaren frigivna personen ett straffanspråk.

9 §. Tystnadsplikt. Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet i huvudsak 14 och 41 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Kretsen av dem som har tystnadsplikt föreslås dock bli utvidgad. I och med att tystnadsplikten omfattar samtliga som utövar sådan verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen, utökas denna krets även med dem som utövar sådan ordningsvaktsverksamhet som kräver tillstånd. För ordningsvakter föreslås dessutom motsvarande tystnadsplikt som väktare och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har haft redan sedan tidigare. Eftersom den ordningsvaktsverksamhet som tystnadsplikten gäller även kan grunda sig på annat än uppdrag finns det behov av att särskilt föreskriva att tystnadsplikten även omfattar sekretessbelagda säkerhetsarrangemang samt affärs- eller yrkeshemligheter som gäller en arbetsgivare, innehavare av ett tjänstgöringsområde eller arrangör av en tillställning.

Enligt 1 mom. är det för det första förbjudet att obehörigen röja upplysningar. Den

som röjer upplysningar med tillstånd av en part som uppdraget gäller anses inte ha röjt upplysningarna obehörigen. Upplysningarna kan dock gälla t.ex. säkerhetsarrangemang som gäller båda parterna, varmed båda parternas tillstånd måste fås för att upplysningarna ska få röjas. Röjandet av upplysningar är inte heller obehörigt när det sker för att fylla den i lag föreskrivna vittnesplikten eller som part i en straffprocess. Förutom obehörigt röjande av upplysningar förbjuds även annan användning av sekretessbelagda uppgifter till nytta för sig själv eller för någon annan eller i syfte att skada någon annan.

Med säkerhetsarrangemang som omfattas av tystnadsplikt avses allmänt taget samtliga sådana säkerhetsarrangemang som den som har tystnadsplikt inte hade fått vetskap om utan sitt uppdrag. I praktiken är uppgifterna om säkerhetsarrangemangen samtidigt ofta även affärs- eller yrkeshemligheter som omfattas av tystnadsplikt. Affärs- och yrkeshemligheter kan naturligtvis även omfatta andra uppgifter än sådana som gäller säkerhetsarrangemang. Uppgifter som gäller en persons privatliv och som omfattas av tystnadsplikt är t.ex. uppgifter om en persons uppförande eller över huvudtaget närvaro på ett bevaknings- eller tjänstgöringsområde.

I 2 mom. föreslås en uttrycklig bestämmelse om att den som röjer upplysningar för en polisman för att ett brott ska kunna avslöjas eller utredas inte anses ha röjt upplysningarna obehörigen. Eftersom det för väktare och ordningsvakter ändå föreslås en skyldighet att anmäla grova brott är det motiverat att de ska ha rätt – utan att vara förpliktade till det – att t.ex. till polisen anmäla även lindrigare brott som de har fått kännedom om i sitt arbete. En sådan rätt främjar även samarbetet mellan dem som arbetar inom den privata säkerhetsbranschen och myndigheterna. Väktarnas och ordningsvakternas uppgifter anknyter i praktiken ofta till brottsbekämpning på bevaknings- eller tjänstgöringsområdet. Trots skyddet för privatlivet ska de ha rätt att till polisen anmäla brott som kommit till deras kännedom i arbetet.

I 3 mom. föreslås att tystnadsplikten består även efter det att uppgiften har slutförts. Tystnadsplikten är därmed tidsmässigt obegränsad.

10 §. Godkännande som väktare. Det föreslås att kraven för godkännande som väktare kvarstår som oförändrade. På den som ansöker om godkännande som väktare ställs därmed krav med tanke på ålder, den utbildning som krävs samt oklanderlighet. Samtliga krav ska uppfyllas för att personen ska kunna godkännas som väktare.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska en väktare ha fyllt 18 men inte 68 år. Kravet på myndighet är naturligt som nedre åldersgräns med tanke på att det är ett yrke med uppgifter som anknuter till utövning av offentlig makt. Den föreslagna åldern på 68 år motsvarar den övre gränsen för allmän pensionsålder. De föreslagna ålderskraven motsvarar nuvarande krav.

I 1 mom. 2 punkten föreskrivs om utbildningskraven för väktare. Det föreslås att väktarutbildningen kopplas till väktarutbildning antingen enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning eller enligt lagen om yrkesutbildning. Det senare alternativet är nytt och följer av att man i grundexamen inom säkerhetsbranschen enligt lagen om yrkesutbildning kan inkludera utbildning som omfattar de undervisningsämnen som nämns i den gällande bestämmelsen.

De allmänna ramarna för utbildningen bestäms fortsättningsvis genom lag. I utbildningen ska därmed fortsättningsvis ingå undervisningsämnen som gäller bevakningsbranschen, bevakningsrörelse samt väktares uppgifter. Genom förordning av inrikesministeriet föreskrivs närmare om omfattningen av innehållet med tanke på de aktuella undervisningsområdena. I förordningen ska även beaktas det syfte som framförs redan i motiveringen till den gällande lagen om att målet på längre sikt ska vara att majoriteten av väktarna har avlagt hela yrkesexamen för väktare. Detta syfte betjäns av att omfattningen av grundutbildningen för väktare i någon mån utökas. Grundutbildningen för väktare skulle kunna omfatta 120 timmar i stället för nuvarande 100 timmar. Detta mål nås t.ex. genom att man till de avsnitt av grundutbildningen för väktare som gäller prestation lägger till ytterligare en examensdel av de prestationskrav som ingår i yrkesexamen för väktare.

Ur samhällets synvinkel är det med tanke på väktarutbildningen centralt att en väktare på ett korrekt och sakligt sätt kan utöva de befogenheter som väktaren har fått för att utföra sina uppgifter. Respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna liksom att vid utförandet av uppgifterna i minsta möjliga mån ingripa i de grundläggande fri- och rättigheterna är särskilt viktigt vid utförandet av väktares uppgifter. På grund av detta ligger tyngdpunkten när det gäller det närmare innehållet i väktarutbildningen, som det föreskrivs om genom förordning av inrikesministeriet, på dessa frågor.

Enligt 1 mom. 3 punkten ska en väktare vara känd som redbar och tillförlitlig och till sina personliga egenskaper vara lämplig som väktare. Tolkningen av bestämmelsen ska till denna del anses överensstämma med den vedertagna tolkningslinjen och det finns ingen avsikt att med den föreslagna lagen ändra denna linje. Personens tidigare och nuvarande uppförande är fortsättningsvis grunden för bedömningen av honom eller henne. Vid bedömningen av tidigare uppförande får man hjälp av de register som myndigheten för. Betydelsefulla vid bedömningen är i synnerhet sådana uppgifter om sökandens redbarhet och tillförlitlighet, som har att göra med sökandens lämplighet uttryckligen som väktare.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om den myndighet som godkänner väktare. I bestämmelserna föreslås att den lokala polisinställningen även i fortsättningen ska vara den godkännande myndigheten. Denna modell för godkännande har visat sig fungera i praktiken. Den lokala polisen har de bästa förutsättningarna för att bedöma en persons lämplighet som väktare. För tydlighetens skull föreslås fortsättningsvis i 3 mom. andra meningen att ett tidigare godkännande som väktare förfaller om personen på nytt godkänns som väktare. Ett tidigare godkännande som väktare förfaller även i det fall att dess giltighetsperiod av en eller annan orsak sträcker sig längre än giltighetsperioden för det nya godkännandet som väktare.

I 3 mom. finns en bestämmelse som ska tillämpas i situationer där en person som genomgått utbildning som motsvarar grundutbildning för väktare ansöker om godkännan-

de som väktare innan lagen har trätt i kraft. På samma sätt som för närvarande är ett sådant godkännande möjligt även i fortsättningen, om personen ansöker om förnyat godkännande inom tre månader innan det tidigare godkännandet som väktare upphör att gälla. Personen ges därmed möjlighet att fortsätta sitt arbete som väktare utan att han eller hon måste genomgå den nya formen av grundutbildning för väktare för att kunna fortsätta. Om personen ansöker om godkännande som väktare senare än tre månader innan det tidigare godkännandet upphör att gälla ska han eller hon däremot på normalt sätt genomgå grundutbildningen för väktare.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om maximitiden för godkännandet som väktare. Den föreslagna maximitiden på fem år behövs bl.a. för att säkerställa att man med åtminstone vissa intervall ska kunna kontrollera att de villkor som ställs i 1 mom. 3 punkten uppfylls. Eftersom den som fyllt 68 år inte kan godkännas som väktare behövs det en särskild bestämmelse om att godkännandet upphör när väktaren fyller 68 år.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet i huvudsak 24 § 1, 2, 4 och 5 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

11 §. Villkor och begränsningar i ett godkännande som väktare samt ändring av dem. I paragrafen föreslås bestämmelser om begränsningar, villkor och förfaranden i fråga om godkännande av väktare. I 1 mom. föreslås som för närvarande bestämmelser om att godkännande som väktare kan vara förenat med villkor och begränsningar. Villkoren och begränsningarna förutsätter särskilda skäl. Villkoren kan bero på väktarens utbildning, personliga egenskaper och andra motsvarande omständigheter. De kan gälla tid och geografiskt område eller bevakningsuppgiften. Huvudregeln är fortfarande att godkännandet inte är förenat med villkor. Villkor är därmed undantag och kräver särskilda omständigheter.

Det ska fortfarande vara möjligt att under vissa förutsättningar ändra de villkor och begränsningar som godkännandet är förenat med. Ändringen kan göras både på väktarens eget eller myndighetens initiativ. I samband med ändringen sker motsvarande bedömning

som vid det ursprungliga godkännandet. I det förvaltningsbeslut som uppstår i samband med ändringen kan ändring sökas i normal ordning.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ändras de villkor och begränsningar som förenats med ett godkännande av den polisinrättning inom vars distrikt väktarens hemkommun finns. Det är naturligt att samma myndighet som har till uppgift att göra den ursprungliga bedömningen vid godkännandet svarar för ändringarna. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar till innehållet 24 § 3 mom. och 26 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

12 §. Godkännande som tillfällig väktare. I 1 mom. föreslås bestämmelser om villkoren för godkännande som tillfällig väktare. Tiden för godkännande som tillfällig väktare är, till skillnad från det som nu gäller, absolut och inte längre bunden till kalenderår. Under en tidsperiod på fyra månader eller när perioden upphört ska väktaren genomgå den utbildning som krävs för godkännande som väktare, om han eller hon har för avsikt att fortsätta att arbeta som väktare.

Paragrafens 2 mom. är helt nytt och grundar sig på de behov som framkommit i praktiken. Det är fråga om praktiska situationer där egen bevakning, dvs. bevakning som ett företag sköter med hjälp av egen personal, utkontrakteras till ett bevakningsföretag. När de personer som skött bevakningen i det egna företaget övergår i bevakningsföretagets tjänst är det svårt att ungefär samtidigt anordna utbildning för samtliga, varför det föreskrivs om en övergångsperiod i anknytning till utbildningen. Tillämpningen av bestämmelsen ändrar inte på den situation som rådde före utkontrakteringen till den del att de som arbetar med väktaruppgifterna tidigare har arbetat på samma område och i praktiken med precis samma uppgifter, men varit anställda av innehavaren av området i stället för av bevakningsföretaget.

En persons rätt att arbeta som tillfällig väktare enligt 2 mom. är i kraft endast i uppgifter enligt det uppdrag som överlåtelsen av rörelsen gäller. Om man vill använda personen även för andra uppgifter är den utbildning för tillfälliga väktare som avses i 1 mom. ett krav. Det föreslås att det i sista meningen i 2

mom. föreskrivs att den som har godkänts som tillfällig väktare med stöd av 2 mom. i sina bevakningsuppgifter inte har de befogenheter som anges i 15–17 § och som gäller vägrande av tillträde, avlägsnande, rätt att gripa och användning av maktmedel. Detta är motiverat eftersom inte ens utbildning för tillfällig väktare krävs av väktaren. En utbildad väktare får därmed arbeta i uppgifter inom ett uppdrag som gäller överlåtelse av rörelse och använda sig av var mans rätt, som väktaren även tidigare när han eller hon utförde s.k. egen bevakning kunde utöva.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs om den myndighet som godkänner tillfälliga väktare. I momentet ingår dessutom en hänvisning till de villkor och begränsningar som nämns i 11 § 1 mom.

13 §. Ansökan och beslut om godkännande som väktare. I paragrafen föreslås att det föreskrivs om den ansökan som gäller godkännande som väktare och om vissa förfarings-sätt i samband med godkännandet som väktare. I paragrafens 1 mom. föreslås att ansökan om godkännande som väktare fortfarande ska lämnas in personligen. Trots att processen med ansökan om godkännande numera även kan skötas elektroniskt är det inte möjligt att vid en elektronisk process bedöma en väktares lämplighet för uppgiften med tanke på väktarens personliga egenskaper. På grund av detta utgår man i förslaget fortfarande från att sökanden personligen ska infinna sig på polisinrättningen när han eller hon ansöker om godkännande. Det är inte nödvändigt att ansökan lämnas in just på polisinrättningen i sökandens hemkommun, eftersom man knappast heller på den polisinrättningen känner sökanden personligen.

För tydlighetens skull föreslås att det i 2 mom. fortfarande föreskrivs att sökanden inte får något separat beslut eller någon besvär-anvisning när godkännande som väktare meddelas i enlighet med ansökan. Ett separat beslut ska i sådana fall anses vara onödigt.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 27 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

14 §. Väktarkort. I paragrafen föreslås bestämmelser om väktarkort. För att väktaren vid behov ska kunna bevisa att han eller hon har godkännande som väktare ska han eller

hon ges ett väktarkort. Enligt 1 mom. får den som har godkänts som väktare ett väktarkort av polisinrättningen i sin hemkommun. Det är naturligt och motiverat att samma myndighet som godkänner en person som väktare även ger väktarkortet till honom eller henne.

På samma sätt som för närvarande ska väktaren ha med sig väktarkortet även i bevakningsuppgifter. När det däremot gäller skyldigheten att visa upp väktarkortet föreslås den bli preciserad och begränsad. Utgångspunkten är att den som är föremål för en åtgärd som utförs av den som utför en offentlig förvaltningsuppgift ska ha rätt att få veta vem som utfört åtgärden liksom att denna har haft rätt att utföra åtgärden. Däremot kan det inte anses vara behövligt att en helt utomstående person som inte på något sätt anknyter till bevakningsuppgiften skulle ha rätt att få dessa uppgifter. Även i motiveringen till den gällande lagen om privata säkerhetstjänster har detta varit utgångspunkten. Nu föreslås det dock att det uttryckligen föreskrivs för vem väktaren på begäran ska visa upp sitt väktarkort.

Åtgärden och därmed i praktiken ofta rätten för den person som är föremål för väktarens utövande av offentlig makt att få veta väktarens namn och befogenheter måste i en rättsstat anses vara en naturlig utgångspunkt. Med detta vill man betona det personliga ansvaret även för en väktare som agerar under straffrättsligt tjänsteansvar. En företrädare för uppdragsgivaren har ofta av naturliga skäl intresse av att se väktarens väktarkort. Detta behövs bl.a. för att säkerställa att väktaren faktiskt har godkännande som väktare. Även den som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen och som är väktarens arbetsgivare ska ha denna rätt redan av den orsaken att en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen som regel endast får låta en person med giltigt godkännande som väktare utföra bevakningsuppgifter. Trots att skyldigheten att visa kortet för arbetsgivaren kan härledas ur arbetsgivarens rätt att leda arbetet är det för klarhetens skull motiverat att uttryckligen föreskriva om detta. Även den som företräder tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få se väktarens väktarkort.

I 2 mom. föreslås skyldighet för väktaren att i vissa fall ansöka om en dubblett av väk-

tarkortet. När personuppgifterna eller de uppgifter som gäller utbildning ändras är det viktigt att de uppgifter som antecknats på väktarkortet uppdateras. I stället för ett förkommet eller förstört kort ska det naturligtvis ansökas om en dubblett.

För att ingen ska kunna uppträda som väktare efter det att hans eller hennes godkännande som väktare har återkallats ska väktarkortet i ett sådant fall enligt 3 mom. lämnas till polisen. Skyldighet att lämna väktarkortet till polisen när väktaren får ett nytt kort under giltighetstiden för det tidigare kortet anknyter för sin del till säkerställandet av att väktaren inte samtidigt har två giltiga väktarkort.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet i huvudsak 34 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

15 §. Väktares rätt att vägra tillträde till bevakningsområdet och att avlägsna personer från området. Den paragraf som gäller väktares rätt att avlägsna någon ändras så att rätten att avlägsna någon inte längre är bunden till en resultatlös uppmaning av en företrädare för uppdragsgivaren att någon ska avlägsna sig. Ursprungligen var rätten att avlägsna någon i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster knuten till en sådan uppmaning på grund av att kundens företrädare, i enlighet med motiveringen till den gällande lagen, inte längre hade självständig rätt att avlägsna en person ens från ett område som skyddades av offentlig frid efter det att bestämmelsen om hemfrid i strafflagen ändrats. Enligt motiveringen kan bestämmelsen upphävas i framtiden, om det i bestämmelsen om nödvärn i strafflagen senare tas in en motsvarande bestämmelse som gäller alla. Ändringen från 2004 i strafflagen har också gjorts så att de rättsgoda som skyddas av nödvärn inte längre begränsas i bestämmelsen i 4 kap. 4 § i strafflagen om nödvärn. Bestämmelsen om att avlägsna någon har till denna del alltså blivit obehövlig.

Att rätten att avlägsna någon har varit kopplad till en uppmaning att avlägsna sig av en företrädare för uppdragsgivaren har visat sig vara problematiskt även i praktiken. I många fall har det på ett bevakningsområde inte utan svårighet varit möjligt att få en företrädare för uppdragsgivaren att ge en uppmaning till någon att avlägsna sig, trots att be-

hovet har varit uppenbart. Då en persons vistelse på området inte heller nödvändigtvis har varit uppenbart obehörig har villkoren för avlägsnande inte uppfyllts. I några fall har företrädaren för uppdragsgivaren inte varit villig att direkt uppmana personen att avlägsna sig, utan har hellre förklarat sin vilja för en väktare. Det måste dessutom anses problematiskt att utövandet av rätten har varit knuten endast till viljan hos företrädaren för uppdragsgivaren, utan att den väktare som utför det faktiska avlägsnandet enligt ordalydelsen i bestämmelsen haft självständig skyldighet att överväga förutsättningarna för personens obehöriga vistelse.

Till skillnad från nuläget föreslås att det i paragrafen om väktares rätt att avlägsna någon även tas in en bestämmelse om väktares rätt att vägra någon tillträde till ett bevakningsområde. Villkoren för att vägra någon tillträde är identiska med villkoren för att avlägsna någon. I denna mening avviker de föreslagna bestämmelserna från de bestämmelser som gäller ordningsvaktens rätt att vägra någon tillträde och att avlägsna någon. När det gäller ordningsvaktens rätt att vägra någon tillträde och avlägsna någon är kraven delvis olika. Avsikten med den för väktare föreslagna rätten att vägra någon tillträde är endast att säkerställa att en väktare om villkoren för avlägsnande uppfylls även kan vägra en person tillträde till ett område. Väktaren behöver därmed inte vänta tills personen tar sig in på området och först då börja avlägsna honom eller henne, om det är klart att personen får avlägsnas från området. Med stöd av den föreslagna bestämmelsen får väktaren dock inte gå utanför bevakningsområdet för att vägra en person tillträde. I praktiken kan att vägrandet av tillträde innebära t.ex. att väktaren när villkoren för avlägsnande uppfylls kan ställa sig vid dörren till en affärslokal för att vägra en person tillträde.

Enligt den föreslagna paragrafen kan en väktare använda sin rätt att vägra någon tillträde eller avlägsna någon i två fall. För det första har en väktare i enlighet med den föreslagna 15 § 1 mom. 1 punkten rätt att vägra en person tillträde till bevakningsområdet eller att avlägsna en person från området om det på sannolika grunder kan misstänkas att han eller hon gör sig skyldig till brott som

riktar sig mot egendom på bevakningsområdet eller mot uppdragsgivarens eller en av denne anställd persons liv, hälsa eller frihet. Ett ytterligare krav är att misstanken kan knytas till personens hotelser eller övriga beteende på bevakningsområdet.

Den föreslagna grunden för att avlägsna någon anknyter till en väktares i lag föreskrivna uppgift att bevaka egendom eller skydda en persons integritet. Det hot som utgör grund för att avlägsna någon måste därmed gälla antingen den egendom som ska bevakas eller den person som ska skyddas. Personer som ska skyddas är uppdragsgivarens anställda på bevakningsområdet eller, om uppdragsgivaren är en fysisk person, uppdragsgivaren själv. När villkoren för att avlägsna någon bedöms betraktas som anställda av uppdragsgivaren även andra personer som arbetar för uppdragsgivaren på bevakningsområdet än de som står i arbets- eller tjänsteförhållande till uppdragsgivaren.

Väktaren ska kunna knyta en brottsmisstänke till personens hotelser eller övriga beteende på bevakningsområdet. Väktaren kan t.ex. på grund av dödshot som personen uttalat dra slutsatsen att han eller hon kommer att anfalla någon av uppdragsgivarens anställda som arbetar på bevakningsområdet. Personens övriga beteende kan förutom övrigt beteende som inte är hotfullt även gälla att personen t.ex. synligt utrustar sig med hjälpmedel som lämpar sig för brott som riktar sig mot egendom. Eftersom specialbestämmelser saknas kan väktaren dock inte förplikta personen att genomgå t.ex. säkerhetsvisitation före tillträde till ett bevakningsområde i avsikt att säkerställa att personen inte har med sig sådana hjälpmedel för brott.

I 1 mom. 2 punkten kvarstår fortsättningsvis rätten för en väktare att avlägsna en sådan person från ett bevakningsområde som uppenbart inte har rätt att vistas på området. Ett ytterligare krav är att obehörig vistelse ska vara definierad av uppdragsgivaren. När dessa krav uppfylls kan personen även vägras tillträde till bevakningsområdet.

Trots att den reviderade bestämmelsen inte längre omfattar rätt att avlägsna en person som inte har följt en uppmaning att avlägsna sig av en företrädare för uppdragsgivaren finns det i själva verket ingen avsikt att till

denna del inskränka rätten för en väktare att avlägsna någon. I och med att t.ex. innehavaren av en lokal som skyddas av offentlig frid, inom gränserna för diskrimineringsbestämmelserna, kan anses ha relativt stor rätt att besluta vem som får vistas i lokalen, kan en persons vistelse anses vara uppenbart obehörig och därmed möjliggöra utövande av väktarens rätt att avlägsna någon, om personen inte lyder en uppmaning att avlägsna sig från innehavaren av den lokal som skyddas av offentlig frid eller av den som behörigen företräder innehavaren.

Avlägsnande av en person på grund av att han eller hon uppenbart inte har rätt att vistas på området föreslås bli knutet till de villkor som uppdragsgivaren ställer. Det är inte fråga om att uppdragsgivaren eller dennes företrädare själv uppmanar någon att avlägsna sig, utan uppdragsgivaren ska ha definierat viss sorts vistelse som obehörig. Uppdragsgivaren kan naturligtvis inte bestämma att sådan vistelse är obehörig som han eller hon inte själv har rätt att bestämma över. När det gäller vistelse i t.ex. ett företags kontorslokaler kan uppdragsgivaren dock ge också mycket detaljerade anvisningar. De begränsningar som gäller vistelse kan naturligtvis inte stå i strid med lagens diskrimineringsbestämmelser.

Syftet med att uppenbart obehörig vistelse knyts till uppdragsgivarens definition är att bedömningen av obehörig vistelse inte enbart ska vara avhängig av den bedömning som väktaren själv gör i varje enskilt fall.

Det föreslås att väktares rätt att avlägsna någon begränsas när det gäller områdets geografiska utsträckning. För närvarande täcker rätten att avlägsna någon alla slags bevakningsområden. Enligt den föreslagna paragrafen kan en person inte vägras tillträde till ett bevakningsområde eller avlägsnas därifrån, om bevakningsområdet ska anses vara en sådan plats som anges i 2 § 1 a punkten i ordningslagen. Sådana platser är vägar, gator, gångbanor, torg, parker, badstränder, idrottsplaner, vattenområden, begravningsplatser och andra motsvarande områden som kan användas av allmänheten.

Den geografiska utsträckningen för rätten att avlägsna någon föreslås bli begränsad eftersom möjligheten att avlägsna någon från

ett bevakningsområde som utgörs av t.ex. gator, torg och parker i praktiken lätt medför möjlighet till upprätthållande av allmän ordning och säkerhet. Sådana platser kan vara bevakningsområden, men en väktare kan inte avlägsna en person från området eller vägra en person tillträde till området med stöd av den rätt att avlägsna en person som föreslås i 15 §. Rätten att vägra någon tillträde eller att avlägsna någon blir aktuell på sådana platser om de inte är tillgängliga för allmänheten. När andra villkor för avlägsnande av en person uppfylls kan en väktare avlägsna en person från t.ex. en begravningsplats, om personen vistas där då portarna till området är låsta.

Till skillnad från den gällande lagen om privata säkerhetstjänster finns det inte längre något särskilt omnämnande i paragrafen av uppmaning till en person att avlägsna sig innan han eller hon avlägsnas. Eftersom avlägsnande av en person mot hans eller hennes vilja i praktiken kräver användning av maktmedel, kräver ett avlägsnande av en person utan användning av maktmedel i vilket fall som helst normalt en uppmaning till personen att avlägsna sig. En uppmaning att avlägsna sig kan därmed anses höra till avlägsnande av en person även utan att det särskilt nämns.

16 §. Väktares rätt att gripa och säkerhetsvisitera personer. Det föreslås att ordalydelsen i 1 mom. med tanke på villkoren för gripande ändras så att termen "person som begått brott" ersätts med termen "person som misstänks för brott". Ändringen motsvarar den terminologi som används i bestämmelsen om s.k. allmän rätt att gripa i den tvångsmedelslag som trädde i kraft den 1 januari 2014. När väktares rätt att gripa ursprungligen skrevs in i lagen om privata säkerhetstjänster med motsvarande innehåll som den bestämmelse som gäller s.k. allmän rätt att gripa i tvångsmedelslagen, bör de termer som används i dessa bestämmelser inte avvika från varandra.

Enligt 2 mom. är huvudregeln fortfarande att den gripne utan dröjsmål ska överlämnas till en polisman. På grund av de olägenheter som har förekommit i praktiken föreslås dock en möjlighet för väktare att frige den gripne i stället för att överlämna personen till polisen.

I många fall har väktare varit tvungna att tillsammans med den gripne vänta på polisens ankomst t.o.m. i flera timmar. Ur den gripnes synpunkt har detta t.ex. i ett fall av snatteri utöver bötesstraffet kunnat medföra ett flera timmar långt faktiskt frihetsberövande, vilket med tanke på den gripnes rättsskydd måste anses vara orimligt. Ur väktarens synvinkel medför det utdragna väntandet att den egentliga bevakningsuppgiften inte blir skött under väntetiden.

Frigivning av den gripne är en exceptionell åtgärd och enligt huvudregeln ska den gripne fortfarande överlämnas till en polisman. Grundförutsättningen för frigivning är att det inte är möjligt att inom rimlig tid överlämna personen till en polisman. Trots att det inte går att fastställa en fast tidsgräns uppfyller i praktiken en väntetid som överstiger en timme i de flesta fall den nämnda förutsättningen.

Frigivning av en gripnen kräver både den gripnes och en polismanns samtycke. Den gripne kan vägra frigivning t.ex. om han eller hon anser att gripandet är olagligt och omedelbart vill föra gripandets laglighet till polisen för utredning. Frigivning kräver även att den gripnes identitet är känd eller att den gripne samtycker till att visa väktaren tillräckliga uppgifter för att identiteten ska kunna klargöras. I praktiken tar händelseplatsens polisinsättning senare kontakt med den frigivna gripne för att delge honom eller henne ett straffanspråk.

För att polis mannen ska ha möjlighet att bedöma förutsättningarna för frigivning ska väktaren i praktiken till polis mannen förmedla de personuppgifter som den gripne gett väktaren samt ange vilka dokument som de uppgivna personuppgifterna grundar sig på. Polis mannen kan då innan han eller hon ger sitt samtycke till frigivning bedöma hur tillförlitliga de personuppgifter som den gripne har gett ska anses vara.

Frigivning av en gripnen förutsätter även att påföljden för det brott som gripandet grundar sig på endast kan vara böter. Eftersom gripande över huvud taget inte är möjligt för andra än de bötesbrott som särskilt nämns i 1 mom., är även dessa brott sådana som en gripnen misstänkt under de förutsättningar som nämns i bestämmelsen kan friges för. Frigi-

vande kan därmed bli aktuellt om brottet är lindrig misshandel, snatteri, lindrig förskingring, lindrigt olovligt brukande, lindrig bruksstöld av motordrivet fortkaffningsmedel, lindrig skadegörelse eller lindrigt bedrägeri. Om fängelse kan följa på brottet är det motiverat att den gripne alltid utan dröjsmål överlämnas till polisen.

Frigivning av en gripen är en behovsprövad åtgärd även eftersom ett villkor för frigivningen är att den gripne måste samtycka till att återlämna den egendom som han eller hon eventuellt har tillgripit. I och för sig har väktare när villkoren enligt tvångsmedelslagen uppfylls även rätt till s.k. laglig självtäkt.

Väktare har inte heller i fortsättningen rätt att hålla en gripen i förvar. Ett särskilt förbud i lagen mot att hålla en gripen i förvar är dock onödigt, eftersom hållande i förvar utan en särskild bestämmelse i lagen som berättigar till detta över huvud taget inte kan anses vara möjligt. Väktare kan därmed inte placera en gripen ensam i ett låst eller stängt separat utrymme från vilket den gripne inte kan avlägsna sig. Som hållande i förvar kan däremot inte anses sådana normala situationer där väktaren och den gripne väntar i samma låsta utrymme på att polisen ska komma till platsen.

Förbjudet hållande i förvar kan i och för sig vara möjligt i en undantagssituation då de villkor för nödvärn som ställs i 4 kap. 4 § uppfylls. Inte heller då bedöms hållandet i förvar utgående från väktares befogenheter utan utgående från den rätt till nödvärn som alla har.

Väktares rätt till säkerhetsvisitation är enligt 3 mom. fortfarande knuten till användning av rätten att gripa. I motsats till ordningsvakter har väktare alltså inte rätt att utföra säkerhetsvisitation som är oberoende av rätten att gripa. Avsikten med säkerhetsvisitationen är fortfarande att säkerställa att den gripne inte innehar föremål eller ämnen med vilka han eller hon kan utsätta sig själv eller andra för fara. Sådana föremål är t.ex. eggvapen och skjutvapen. Farliga ämnen är t.ex. sprängämnen och brännbara vätskor och gaser. Läkemedel som personen innehar kan normalt inte anses vara sådana farliga ämnen som avses i bestämmelsen, och till en väktares uppgifter hör inte att säkerställa att per-

sonen har ett lagligt recept för de läkemedel som påträffats hos honom eller henne.

Säkerhetsvisitation kan fortfarande riktas mot både personen själv och de saker som han eller hon har med sig. Till exempel kan innehållet i en väska som en person har med sig vid tidpunkten för gripandet undersökas. Undersökningen kan dock ske endast i den avsikt som anges i den föreslagna paragrafen. Undersökning av en persons väska för att leta efter stulen egendom är därmed inte möjlig med stöd av den föreslagna paragrafen, utan den kan ske närmast med bestämmelsen om laglig självtäkt i tvångsmedelslagen som grund när de villkor som ställs i den uppfylls.

Trots att säkerhetsvisitation enligt den föreslagna paragrafen kan utföras för alla gripnas del, kan den i vissa fall begränsas av de allmänna principer som enligt 6 § i lagförslaget ska iaktas i bevakningsuppgifter. Om säkerhetsvisitation av den gripne uppenbart inte är nödvändig får väktaren inte heller utföra visitationen.

Vid säkerhetsvisitation ska man sträva efter att den väktare som utför visitationen är av samma kön som den som visiteras. Kravet kan dock inte anses vara absolut, eftersom det på många bevakningsområden arbetar endast en väktare och den som ska gripas kan vara av vilketdera könet som helst. Att ställa ett absolut krav på samma kön för den som kroppsvisiterar och den som blir kroppsvisiterad betyder i praktiken skyldighet att utse minst två väktare för ett bevakningsområde.

De föremål och ämnen som fråntagits den gripne vid säkerhetsvisitationen ska i regel alltid överlämnas till polisen. De överlämnas i samband med att den gripne överlämnas. Eftersom frigivning av en gripen dock är möjlig i enlighet med de föreslagna villkoren behövs det bestämmelser om undantag när det gäller överlämnande av farliga föremål och ämnen till polisen. Sådana ämnen ska i samband med frigivningen återlämnas till den gripne, om det inte enligt lag finns hinder för detta. Hinder för detta enligt lag är t.ex. att innehav av föremålet på allmän plats är förbjudet enligt ordningslagen. Då har väktaren skyldighet att lämna det fråntagna föremålet till polisen, trots att den gripne har frigivits. Överlämnandet sker på det sätt som väktaren och polisen kommer överens om.

17 §. Användning av maktmedel. I paragrafen föreslås att det föreskrivs om väktares rätt att använda maktmedel. I 1 mom. föreslås att möjligheten att använda maktmedel knyts till de i 15 och 16 § i lagförslaget föreskrivna befogenheterna, dvs. vägrande av tillträde, rätt att gripa och säkerhetsvisitation. Väktares rätt till maktmedel är därmed alltid beroende av att det finns en primär, individualiserad befogenhet. Väktare har ingen allmän rätt att använda makt vid utförandet av sina uppgifter. Uppgiften har givetvis anknytning till rätten att använda maktmedel eftersom allt utövande av befogenheter ska ha anknytning till väktarens bevakningsuppgift. Villkor för användning av maktmedel är därmed att den situation där maktmedel används både anknyter till väktarens uppgift och att den primära befogenhet som i sista hand berättigar till användning av maktmedel föreligger.

Rätten att använda maktmedel i samband med utövande av de befogenheter som beskrivs ovan förutsätter alltid motstånd, med undantag av gripande, där förutom motstånd även det att den som ska gripas flyr berättigar till användning av maktmedel. Motståndet kan till sin natur vara antingen aktivt, då det ofta även innefattar angrepp mot väktarens integritet, eller passivt. Som exempel på passivt motstånd kan nämnas att den som ska avlägsnas griper tag i ett dörrhandtag för att förhindra avlägsnandet.

Förutom att maktmedlen ska vara nödvändiga ska de även kunna försvaras. Vid försvarbarhetsbedömningen ska det beaktas hur den som ska gripas uppträder, hur viktigt och brådskande uppdraget är och hur farligt motståndet är samt övriga omständigheter. Nya kriterier är hur viktigt och brådskande uppdraget är liksom hur farligt motståndet är. Avsikten med dem är att precisera vad som ska beaktas vid försvarbarhetsbedömningen av användningen av maktmedel. De nya kriterierna motsvarar även kriterierna för användning av maktmedel enligt 4 kap. 6 § i strafflagen.

Vid användning av maktmedel ska därmed proportionalitetsprincipen iakttas, dvs. det maktmedel som används ska stå i rätt proportion till det intresse som eftersträvas. Enbart passivt motstånd berättigar oftast inte till

stränga maktmedel. I sista hand kan situationer uppkomma där man helt måste avstå från användning av maktmedel, om det intresse som utgör grunden för användningen av dem måste anses som mycket obetydligt i förhållande till risken för kroppsskada på grund av maktmedelsanvändningen. När det gäller situationer där den som ska gripas flyr ska de maktmedel som används på motsvarande sätt vara lindrigare än när den som ska gripas gör aktivt motstånd.

Rätten att använda maktmedel i samband med gripande även när den som ska gripas flyr baserar sig på att motsvarande rätt föreskrivs även för var och en i den bestämmelse som gäller allmän rätt att gripa i 2 kap. 2 § i tvångsmedelslagen.

Väktares rätt till nödvärn grundar sig fortfarande på bestämmelsen om nödvärn i 4 kap. 4 § i strafflagen och den föreslagna paragrafen begränsar inte denna rättighet. En väktarens användning av maktmedel till följd av ett angrepp mot väktarens integritet eller mot en utomstående person kan därmed även komma att bedömas som nödvärn.

I 2 mom. föreslås en hänvisning till bestämmelserna om ansvarsfrihetsgrunder och lindring av straffansvar vid excess i samband med användning av maktmedel. Behovet av en sådan hänvisning är av informativ natur.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet i huvudsak 28 § 4 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Som ny bestämmelse föreslås dock väktarens rätt att använda maktmedel även när en person som en väktare har rätt att vägra tillträde till ett bevakningsområde genom motstånd försöker undgå vägrandet av tillträde.

18 §. Maktmedelsredskap och rätt att bära dem. I paragrafen föreslås bestämmelser om väktarens bärande av maktmedelsredskap. Förutsättningarna för användning av maktmedel bestäms utgående från bestämmelsen om användning av maktmedel i 17 § i lagförslaget. De är dock fortfarande behövligt att särskilt föreskriva om villkoren för att bära maktmedelsredskap och den utbildning som är ett krav för att bära och använda redskapen.

Innehållet i 1 mom. är nytt. Det föreslås att det i momentet föreskrivs om de maktmedelsredskap som är tillåtna för väktare. Be-

stämelsen behövs inte bara för tydlighetens skull utan också på grund av att maktmedelsredskapen inte längre ingår i definitionerna i 2 §. Förteckningen är uttömmande och väktare kan därmed inte bära eller använda andra maktmedelsredskap än de som nämns i paragrafen. Maktmedelsredskap som en väktare får bära är skjutvapen enligt 2 § i skjutvapenlagen, gasspray enligt 11 § i den lagen, handbojor samt högst 70 cm långa batonger och teleskopbatonger. De tillåtna maktmedelsredskapen motsvarar därmed nuvarande maktmedelsredskap. Skjutvapen får bäras endast undantagsvis. Dessutom är det över huvud taget förbjudet att i onödan bära maktmedelsutrustning i bevakningsuppgifter.

I 2 mom. föreskrivs om den utbildning i användningen av maktmedelsredskap som är ett villkor för att få bära maktmedelsredskap. Väktare får inte bära ett sådant maktmedelsredskap som avses i 1 mom. som han eller hon inte har fått utbildning att använda. Kravet på slutförd utbildning i användningen av maktmedelsredskap gäller för att bära samtliga maktmedelsredskap. Genom förordning av inrikesministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om utbildning i användningen av maktmedel.

I 2 mom. föreslås också förbud mot att i onödan bära maktmedelsredskap. Till exempel en väktare som sköter uppgiften som receptionist i ett företag behöver bara sällan bära något som helst maktmedelsredskap. Att bära maktmedelsredskap i onödan kan leda till en ökad risk för felaktig användning av maktmedel. På motsvarande sätt kan risken för att maktmedelsredskap hamnar i fel händer öka.

Jämfört med nuläget är ändringen den att tillfälliga väktare inte får bära maktmedelsredskap i arbetet. Endast de som har genomgått grundutbildningen för väktare har därmed rätt att bära maktmedelsredskap, förutsatt att de på behörigt sätt har genomgått en utbildning som uppfyller de utbildningskrav som definieras i lagen. Syftet med bestämmelsen är att bärandet av maktmedelsredskap ska koncentreras endast till de väktare som genom utbildning har fått tillräckliga färdigheter för detta. Det är en sak för innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen att från fall till fall bedöma om arbetet kräver att

väktaren bär sådana maktmedelsredskap att en tillfällig väktare inte kan placeras i den aktuella uppgiften.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om repetitionsutbildning för de väktare som bär och använder de maktmedelsredskap som nämns i paragrafen. Skyldigheten gäller alla tillåtna maktmedelsredskap. De risker som är förknippade med användningen av maktmedelsredskap minskar genom regelbunden övning i att använda maktmedelsredskapen. Den årliga repetitionsutbildningen ska anses vara ett minimikrav med tanke på regelbunden övning, varför det är på sin plats att kravet på repetitionsutbildning föreskrivs i lagen. Den som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen och utövar bevakningsrörelse kan antingen själv anordna repetitionsutbildningen i användningen av maktmedel eller på annat sätt övervaka att väktarna har genomgått utbildningen. I varje fall svarar den som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen för att anställda väktare som bär maktmedelsutrustning har genomgått utbildningen i fråga.

I 4 mom. ställs genomgången utbildning enligt 3 mom. som villkor för att få bära maktmedelsredskap och använda dem. Väktare är dock befriade från den årliga repetitionsutbildningen under det år då de har slutfört grundläggande väktarutbildningen.

Det föreslagna 3 och 4 mom. motsvarar i huvudsak 29 § 2 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

19 §. Rätt att bära skjutvapen. I paragrafen föreslås bestämmelser om särskilda krav för att få bära skjutvapen. På bärande av skjutvapen ställs i 1 mom. andra krav än de som gäller utbildning. Skjutvapen ska anses vara behövligt endast i få uppgifter. Det föreslås att dessa uppgifter bestäms i lagen. Sådana uppgifter är på samma sätt som för närvarande för det första livvakts- och värdetransportuppdrag. Både uppgifterna definieras i 2 § i lagförslaget. I dessa uppgifter finns risken för att bli utsatt för ett livsfarligt angrepp redan på grund av uppdragets natur. Eftersom det i praktiken är omöjligt att uttömmande definiera de uppgifter som kräver att skjutvapen bärs, föreslås fortsättningsvis att skjutvapen får bäras även vid bevakningen av ett bevakningsområde som är viktigt med tanke

på ett betydande allmänt intresse. Detta kan gälla t.ex. bevakningsområden med verksamhet i anslutning till kärnkraftverk eller lokalerna för de högsta statliga organen. Ett ytterligare villkor för att bära skjutvapen är dessutom att det är nödvändigt med beaktande av de förhållanden under vilka uppgiften ska utföras. På ett sådant bevakningsområde som är viktigt med tanke på ett betydande allmänt intresse som nämns ovan kan det även finnas bevakningsuppgifter i vilka det är ytterst osannolikt att bli utsatt för ett farligt angrepp. I sådana uppgifter får man heller inte bära skjutvapen.

På grund av skjutvapens synnerliga farlighet föreslås det i 2 mom. att rätten för väktare att bära skjutvapen ska gälla endast de väktare som årligen har visat tillräcklig skicklighet i hanteringen av skjutvapen och tillräcklig skjutskicklighet. Dessutom förutsätter rätten att bära skjutvapen naturligtvis att väktaren har genomgått den utbildning i användningen av maktmedelsredskap som avses i den föreslagna 18 §.

I 3 mom. föreslås på motsvarande sätt som för närvarande skyldighet för den som innehar näringsstillstånd för näringsbranschen att underrätta polisinspektionen när en väktare har använt skjutvapen i en bevakningsuppgift. Trots att det är sannolikt att polisinspektionen på den ort där vapnet har använts får veta detta direkt av väktaren i samband med att vapnet använts, föreskrivs det ändå om anmälningskyldighet för väktarens arbetsgivare.

20 §. Hur maktmedelsredskap ska bäras. I 1 mom. föreslås fortfarande att väktares maktmedelsredskap som regel ska bäras under dräkten. Då maktmedelsredskapen inte kan observeras av andra kan onödigt provokation undvikas. Därmed ska huvudregeln anses vara att väktares maktmedelsredskap ska bäras under dräkten.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om undantag från denna huvudregel. Det finns situationer då det inte är möjligt att bära ett maktmedelsredskap under dräkten. Även då ska maktmedelsredskapen vara täckta och bäras i stängbara fickor som ingår i dräkten eller i slutna hölster som fästs vid bältet eller ingår i dräkten. För batong föreslås undantag eftersom det åtminstone inte oftast är möjligt att

bära en batong i ett helt slutet hölster. Skjutvapen får bäras så att det kan observeras av andra endast när villkoren i bestämmelsen uppfylls. Bärande av skjutvapen på ett sådant sätt att det kan observeras av andra bör alltid uttryckligen kunna motiveras med orsaker som anknyter till den aktuella uppgiften eller situationens farlighet. Att bära skjutvapen synligt av orsaker som anknyter till uppgiften kan inte motiveras enbart med att det finns behov av att bära skjutvapen i uppgiften.

Även när annan klädsel än väktares dräkt bärs i uppgiften ska det vara möjligt att bära maktmedelsredskap. I 3 mom. föreslås dock att samtliga maktmedelsredskap även då ska bäras under dräkten. Sådana uppgifter där det är möjligt att använda annan klädsel än väktares dräkt är enligt 22 § 1 mom. i lagförslaget butiksövervakning och andra uppgifter som anknyter till avslöjande av brott, livvaktsuppdrag och värdetransportuppdrag.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 30 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Ett nytt förslag är dock möjligheten att bära maktmedelsredskap förutom i slutna hölster som fästs vid bältet även i stängbara fickor eller i slutna hölster som ingår i dräkten.

21 §. Rätt att medföra hund. I den föreslagna paragrafen föreskrivs på motsvarande sätt som för närvarande om att medföra hund. Förbudet mot att i onödan medföra hund föreslås bli slopat, eftersom det för medförande av hund ändå enligt 1 mom. krävs att det finns behov av att medföra hund i bevakningsuppgiften. Väktare får därmed inte heller i fortsättningen medföra hund i onödan. En hund ska anses vara ett maktmedelsredskap i väktarens arbete, varför det finns skäl att förhålla sig till medförande av hund på samma sätt som till att bära andra maktmedelsredskap.

I det föreslagna 1 mom. föreskrivs om ytterligare krav med tanke på hundens egenskaper och beteende i de fall det finns behov av att medföra hund i en bevakningsuppgift. Hunden ska ha genomgått en behörig lydnadskontroll med väktaren som förare. Lydnadskontrollen grundar sig på de krav som Polisyrkeshögskolan har fastställt. Även förhållandet mellan hunden och föraren vid lyd-nadskontrollen är föremål för bedömning. På

grund av detta är det uttryckligen den väktare som har med sig hunden vid bevakningsuppgifter som ska föra hunden vid lydnadskontrollen. Hunden är därmed i väktarens personliga bruk i arbetet.

Ålderskravet enligt 1 mom. 1 punkten behövs av orsaker som gäller hundens mentala och fysiska egenskaper. Av orsaker som är förknippade med människors rättssäkerhet och den behöriga myndighetstillsynen finns det grund för kravet i 2 punkten på att hunden ska vara registrerad och identifikationsmärkt så att den på ett tillförlitligt sätt kan identifieras. Det föreslagna kravet i 3 punkten på att väktaren ska ha kontroll över hunden innebär t.ex. att en hund inte får lämnas ensam på ett bevakningsområde. I 4 punkten föreslås fortsättningsvis en bestämmelse om att hunden till sina egenskaper inte får ha visat sig vara olämplig att medföras i bevakningsuppgifter.

Med hjälp av det krav som framförs i 2 mom. säkerställs att en hund genomgår lydnadskontroll med minst två års mellanrum. Föraren kan använda hunden i flera år varför det med jämna mellanrum måste kontrolleras att hunden fortfarande uppfyller de krav som ställs. Till skillnad från det som gäller för närvarande föreslås det att Polisyrkeshögskolan ställer kraven för lydnadskontrollen. Förutom att hunden måste uppfylla vissa krav, ska även den väktare som för hunden vara tillräckligt utbildad för sin uppgift. Av denna orsak föreslås i 3 mom. att en tillfällig väktare inte får medföra hund.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet i huvudsak 31 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

22 §. Användning av väktares dräkt. I paragrafen föreslås bestämmelser om användning av väktares dräkt. Utgångspunkten enligt 1 mom. är fortfarande att en väktare ska vara iförd väktares dräkt när han eller hon utför bevakningsuppgifter. Med det krav på enhetlig klädsel som ställs i momentets andra mening avses framför allt att de väktare som är anställda av samma innehavare av närings-tillstånd för säkerhetsbranschen redan med ledning av den dräkt som de använder kan identifieras som anställda av just det aktuella företaget. Genom bestämmelsen hindras inte

att t.ex. språkförhållanden beaktas i väktarnas klädsel.

I 2 mom. föreslås vissa undantag med tanke på kravet för väktares klädsel. Vid butiksövervakning och motsvarande uppgifter för avslöjande av brott liksom vid värdetransport- och livvaktsuppdrag är det tillåtet att använda annan klädsel än väktares dräkt. Det är fråga om uppgifter som kan misslyckas om kravet på att bära väktares dräkt även gäller vid sådana uppgifter. Till exempel när det gäller en väktare som utför en uppgift som gäller avslöjande av brott är det ofta väsentligt att den som är föremål för observationen inte vet att personen är väktare. På motsvarande sätt ska ett livvaktsuppdrag liksom en del av värdetransportuppdragen vid behov kunna utföras diskret så att utomstående inte med ledning av väktarens dräkt kan dra slutsatsen att det är fråga om en bevakningsuppgift. Möjligheten att använda annan klädsel än väktares dräkt ska av rättssäkerhetsskäl begränsas så mycket som möjligt. Därför föreslås det att denna möjlighet begränsas på det föreslagna sättet. Vid skydd av en persons integritet är möjligheten att använda annan klädsel än väktares dräkt begränsad till livvaktsuppdrag, dvs. skydd av integriteten för en person eller en grupp bestående av högst några personer.

I 3 mom. begränsas användningen av väktares dräkt endast till väktare i bevakningsuppgifter. Med bevakningsuppgifter jämföras fortfarande förflyttning från ett bevakningsområde till ett annat eller t.ex. från väktarens hem till den plats där arbetsskiftet inleds. Under de pauser som hör till arbetsskiftet får väktaren naturligtvis använda väktares dräkt. Väktare anses vara i bevakningsuppgift och kunna använda väktares dräkt på det sätt som förutsätts i bestämmelsen även när de under arbetsskiftet vid sidan av sitt arbete som väktare utför andra avtalade betjäningssuppgifter än de som betraktas som bevakningsuppgifter. Eftersom risken för missbruk av väktares dräkt ökar om dräkten kommer i händerna på obehöriga, föreslås bestämmelser i andra meningen i 3 mom. om skyldighet att se till att de klädesplagg som ingår i en väktares dräkt inte kommer i händerna på obehöriga. Skyldigheten gäller förutom väktare även annan personal som är anställd av den som

innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen och som i sitt arbete är tvungen att inneha väktares dräkter.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet i huvudsak 32 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

23 §. Väktares dräkt. I 1 mom. föreslås fortsättningsvis bestämmelser om vissa krav som ställs på väktares dräkt. Förutom att dräkten ska vara snygg och saklig ska den också vara sådan att en väktare med hjälp av den igenkänns som väktare. Det sistnämnda eftersträvas fortsättningsvis framför allt genom krav på dräktens märken och texter. Av rättssäkerhetsskäl är det viktigt att t.ex. en person som blivit föremål för en väktares åtgärd genast ser hos vilken innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen väktaren arbetar. Därför föreslås det att väktarens arbetsgivare ska framgå av väktarens dräkt.

Det finns inga behov att på lagnivå fastställa mycket detaljerade krav när det gäller väktares dräkt. Det är dock viktigt att en väktares dräkt klart skiljer sig från de dräkter som vissa myndigheter använder. Målet är att en person redan med ledning av en väktares dräkt ska kunna dra slutsatsen att den som bär dräkten agerar med väktares befogenheter. Därför föreslås det att det i 2 mom. föreskrivs att väktares dräkt ska skilja sig dels från uniformer som vissa myndighetsgrupper bär, dels från militärdräkter. Kravet på särskiljning gäller förutom dräkterna dessutom de märken och texter som används på dem.

I 3 mom. föreslås på samma sätt som för närvarande befogenhet för Polisstyrelsen att i vissa fall förbjuda användningen av en dräkt, ettärke eller en text. Möjligheten till beslut om ett sådant förbud behövs fortfarande eftersom den som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen inte är skyldig att på förhand underställa myndigheterna planerade dräkter, märken eller texter för godkännande.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 33 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

3 kap. **Ordningsvaktsverksamhet**

24 §. Tillståndsplikt. Paragrafen är i sin helhet ny och i den föreslås det att ordningsvaktsverksamheten blir tillståndspliktig till

vissa delar. Fram till nu har sådan ordningsvaktsverksamhet som sker med ordningslagen som grund varit tillståndspliktig, eftersom de ordningsvakter som avses i den lagen ska vara anställda av ett bevakningsföretag. Auktorisation av bevakningsföretag har alltså varit ett krav för sådan verksamhet.

Nu föreslås det att tillståndsplikten enligt 1 mom. utvidgas så att sådan ordningsvaktsverksamhet som sker i förvärvssyfte och enligt uppdragsavtal kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Det finns vägande skäl för tillståndsplikten. I synnerhet när det gäller ordningsövervakningen vid restauranger har det framkommit missförhållanden med vilka tillståndsplikten kan motiveras. De argument med vilka man kan motivera att bevakningsföretag som i huvudsak koncentrerar sig på bevakning av egendom ska vara tillståndspliktiga gäller även ordningsvaktsverksamhet, där sannolikheten för att ingripa i människors grundläggande fri- och rättigheter kan anses vara större än i bevakningsrörelser.

Vid övervägandet av om villkoren för tillståndsplikt uppfylls ska verksamhetens verkliga natur vara avgörande. I och med att man med ordningsvakt enligt definitionen i 2 § 1 mom. 12 punkten i lagförslaget avser den som har till uppgift att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förhindra brott och olyckor inom sitt tjänstgöringsområde, ska personens verkliga uppgift vara avgörande vid bedömning av om villkoren för tillståndsplikten uppfylls. Därmed kan tillståndsvillkoren inte kringgås t.ex. på så vis att en tjänsteleverantör förmedlar personer under beteckningen vaktmästare för att utföra uppgifter som de facto hör till ordningsvakter.

Kravet på förvärvssyfte gör att sådan ordningsvaktsverksamhet som sker som gratis talarbete står utanför tillståndsplikten. På motsvarande sätt innebär kravet på uppdragsavtal att sådan ordningsvaktsverksamhet där ordningsvakterna står i direkt anställningsförhållande till arrangören av en tillställning eller innehavaren av ett område eller en plats står utanför tillståndsplikten.

I 2 mom. föreslås ett undantag från tillståndsplikten för ordningsvaktsverksamhet. Ordningsvaktsverksamhet som i övrigt är

tillståndspliktig får utövas utan tillstånd vid sådana allmänna sammankomster eller offentliga tillställningar som avses i lagen om sammankomster. Traditionellt har ordningsövervakningen vid offentliga tillställningar förutom av företag även skötts av olika föreningar som avses i föreningslagen. I verksamheten vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar har det inte framkommit sådana anmärkningsvärda missförhållanden att det skulle krävas näringstillstånd för säkerhetsbranschen ens av de aktörer som utövar verksamheten i förvärvssyfte. Den ordningsövervakning som sker vid tillställningar enligt lagen om sammankomster är inte heller fortlöpande verksamhet utan det är fråga om en verksamhet som är begränsad i tid. Ett tillståndstvång gör det också svårare att ordna tillställningar, på ett sätt som inte står i rätt förhållande till de obetydliga problem som har framkommit i ordningsövervakningen vid sådana tillställningar. Av ordningsvakter vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar krävs naturligtvis, som för närvarande, godkännande som ordningsvakt.

25 §. Ordningsvaktens uppgifter och tjänstgöringsområde. I paragrafen föreslås bestämmelser om ordningsvaktens uppgifter och tjänstgöringsområde i huvudsak på samma sätt som i 2 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

En ordningsvaktens uppgift är att utföra ordningsövervakningsuppgifter. Med ordningsövervakningsuppgifter avses upprätthållande av ordning och säkerhet samt förhindrande av brott och olyckor inom ordningsvaktens tjänstgöringsområde. Den förstnämnda uppgiften gäller på ett accentuerat sätt det upprätthållande av allmän ordning och säkerhet som uttryckligen sker på tjänstgöringsområdet, vilket innebär att det finns en överlappning när det gäller ordningsvaktens och polisens uppgifter. När det gäller ordningsvaktens och väktares uppgifter kan det även finnas överlappning, eftersom upprätthållande av allmän ordning och säkerhet liksom förhindrande av brott även kan innefatta t.ex. bevakning av egendom. En ordningsvaktens uppgift är dock i samtliga fall avgränsad till de tjänstgöringsområden som avses i 26 och 28 §.

De förpliktelser som föreslås för ordningsvakter i 2 mom. gäller i sig även utan särskild reglering. Genom att särskilt skriva in förpliktelsen i lagen vill man betona att ordningsvaktens uppgift är oberoende av uppdragsgivarens eller arbetsgivarens föreskrifter i en situation där föreskrifterna står i strid med myndigheternas föreskrifter. Genom skyldigheten att iakta de befallningar och föreskrifter som polisen ger har man velat betona polisens primära roll när det gäller att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. En ordningsvaktens uppgift kan endast komplettera polisens uppgift.

I det föreslagna 3 mom. föreslås att det för tydlighetens skull i analogi med 2 a § 1 mom. i den gällande lagen om ordningsvakter ska föreskrivas att till ordningsvakt får utses endast en person som har ett av polisen meddelat giltigt godkännande som ordningsvakt. I fråga om väktare är en särskild bestämmelse om detta onödig, eftersom en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen enligt den föreslagna 80 § får för bevakningsuppgifter anlita endast väktare som har ett giltigt godkännande för uppgiften. En ordningsvakt kan till skillnad från väktare dock vara anställd av även någon annan än av en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen, varför den föreslagna bestämmelsen är nödvändig. **26 §. Rätt att utse ordningsvakter.** Det föreslås att de bestämmelser om utseende av ordningsvakter som finns spridda på olika håll i lagstiftningen sammanställs i paragrafen. Ordningsvakter kan för närvarande utses på grundval av bestämmelser i lagen om sammankomster, lagen om friluftsliv, lagen om sjöarbetsavtal, ordningslagen eller lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet. I och med den nya paragrafen föreslås det att bestämmelserna om utseende av ordningsvakter i de nämnda lagarna upphävs.

I 1 mom. 2 punkten är bestämmelsen om utseende av ordningsvakt för en privat tillställning ny i sak och medför att verksamhetsområdet för ordningsvakter utvidgas. Med privat tillställning avses en tillställning dit allmänheten inte har fritt tillträde och dit deltagarna kommer på särskild inbjudan eller där rätten att delta gäller endast en viss grupp personer. I praktiken har behovet av ordningsövervakning vid privata tillställningar

framkommit t.ex. vid företags bolagsstämmor eller tillställningar med inbjudna gäster. Vid sådana tillställningar har företagen vid behov använt sig av väktare från bevakningsföretag. I och med att väktares uppgift dock enbart kan vara att bevaka egendom, skydda en persons integritet eller avslöja brott har de inte kunna upprätthålla ordning och säkerhet vid tillställningarna. Genom den föreslagna ändringen görs det möjligt att säkerhetsuppgifter kan skötas under den benämning som i varje enskilt fall bäst passar uppgifternas faktiska natur. Inget hindrar att väktare även framöver anlitas vid privata tillställningar, om det är fråga om att väktare sköter en uppgift som enligt lagen hör till väktare.

Den möjlighet som föreslås i 1 mom. 6 punkten att utse ordningsvakter för universitetets och yrkeshögskolors verksamhetsställen är också ny i sak. I regel är universitet och yrkeshögskolor till sin natur mycket öppna inlärningsmiljöer och deras undervisning är öppen för alla. Denna öppenhet betyder också att det är svårt att ingripa i beteende som orsakar störningar, som i och för sig är förhållandevis ovanligt. I praktiken ansvarar olika slags expeditionsvakter och vaktmästare vid sidan av sina egna uppgifter för upprätthållandet av ordningen vid universitetens och yrkeshögskolornas verksamhetsställen. I sitt arbete agerar de dock endast utgående från de rättigheter som alla har och särskilt för att kunna avlägsna en person som orsakar störning från lokalerna krävs det i praktiken att ett nödvärnsläge enligt strafflagen är för handen. Den föreslagna bestämmelsen gör det möjligt att utse ordningsvakter för dessa lokaler. De expeditionsvakter och vaktmästare som arbetar vid högskolorna kan vara ordningsvakter förutsatt att de har godkänts som ordningsvakter av polisen. Ingenting hindrar dock att ordningsvaktsservicen även skaffas som en köpt tjänst på det sätt som avses i lagförslaget.

Paragrafens 2 mom. motsvarar de bestämmelser som för närvarande finns spridda i olika lagar och som gäller att utse en ordningsvakt för den omedelbara närheten av en tillställning eller ett område samt för vissa närliggande områden till offentliga tillställningar och allmänna sammankomster. Med tanke på privata tillställningar föreslås dock

en sådan avgränsning att ordningsvakter inte kan utses för den omedelbara närheten av en privat tillställning. Eftersom allmänheten över huvud taget inte har tillträde till privata tillställningar som ingår i sfären för privatautonomi är det inte motiverat att även den omedelbara närheten av tillställningar kan definieras som en ordningsvaks tjänstgöringsområde. Ordningsvakter kan heller inte utses för den omedelbara närheten av universitet och yrkeshögskolor.

Sakinnehållet i paragrafens 3 mom. motsvarar i huvudsak 5 § 2 mom. i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet och 22 § i lagen om friluftsliv när det gäller den lokala polisens rätt att bestämma att det för inkvarterings- och förplägnadsrörelser och campingplatser ska utses ordningsvakter. Ett föreläggande att utse ordningsvakter ska grunda sig på en särskild orsak som anknyter till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. En sådan orsak kan t.ex. vara att det flera gånger förekommit störningar av ordningen i en restaurang. Däremot kan orsaken till föreläggandet inte vara att det omgivande området är oroligt, om inte denna orolighet har något att göra med restaurangens eller campingplatsens verksamhet. Ett föreläggande att utse ordningsvakter kan därmed inte gälla det allmänna upprätthållandet av gatufriden, som är polisens uppgift. En ordningsvakt har inte heller ansvar för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet utanför sitt tjänstgöringsområde.

I 4 mom. i den föreslagna paragrafen föreslås att ordningsövervakningsuppgifter vid sådana tillställningar som avses i 1 mom. 2 punkten endast får utföras av en person som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Det är fråga om ett föreläggande att utse ordningsvakter till privata tillställningar. I och med att polisen normalt inte får veta att en ordningsvakt har utsetts för en privat tillställning och i och med att en privat tillställning kan ordnas på en plats som skyddas av hemfrid enligt strafflagen, är det motiverat att kräva att endast den som innehar näringsstillstånd för säkerhetsbranschen får ansvara för ordningsövervakningsuppgifterna vid privata tillställningar.

27 §. Ytterligare krav på behörighet för att arbeta som ordningsvakt. Det föreslagna pa-

ragraf motsvarar 2 a § 3 mom. i den gällande lagen om ordningsvakter. Den polisinsättning där ordningsvaktens tjänstgöringsområde finns kan därmed fortsatt kräva att ordningsvakten förutom grundutbildning för ordningsvakter ska ha genomgått en tilläggsutbildning i användningen av maktmedel som uppfyller de krav som Polisstyrelsen har fastställt. Detta förutsätter dock att ordningsvaktens uppgift eller säkerheten i arbetet kräver det.

28 §. Rätt att utse ordningsvakter som ska bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet. Den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak 22 § i den gällande ordningslagen. Det är därmed fråga om bestämmelser som avser ordningsvakter enligt den gällande ordningslagen. Det föreslås att de bestämmelser som gäller ordningsvakter i ordningslagen upphävs och flyttas delvis ändrade till lagen om privata säkerhetstjänster.

Utseende av ordningsvakter för de områden, platser eller trafikmedel som avses i 1 mom. kräver att de villkor som ställs i den gällande ordningslagen uppfylls. Utseende av ordningsvakter för ett område kräver att det inte är ändamålsenligt att upprätthålla allmän ordning och säkerhet på området på något annat sätt. Dessutom krävs grundad anledning för att utse ordningsvakter för området.

Kravet på ändamålsenlighet anknyter till villkoren att överföra en offentlig förvaltningssuppgift på en privat aktör som avses i 124 § i grundlagen. Polisens egna förutsättningar för att upprätthålla ordning och säkerhet på området ska beaktas. Trots att privata ordningsvakter i praktiken har svarat för den största delen av upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet i t.ex. köpcentrum i årtal, ska polisen dock alltid från fall till fall överväga sina egna förutsättningar att närvara.

En grundad anledning för att utse ordningsvakter är t.ex. antalet affärslokaler på ett område och därmed den stora mängd människor som vistas där samt de brott och andra ordningsstörningar som inträffat på området. Det är i sista hand en sak för den aktör som ansöker om tillståndet att lägga fram en grundad anledning för att ordningsvakter ska utses för området.

Med ett verksamhetsställe inom hälso- och sjukvården i 1 mom. 1 punkten avses fortfarande de verksamhetsenheter för hälso- och sjukvården och deras separata verksamhetsenheter som avses i 2 § 4 punkten i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992), statliga och kommunala inrättningar där ärenden som gäller arbetskraftspolitiska, studiepolitiska eller sociala förmåner behandlas samt de enheter för missbrukarvård som avses i lagen om missbrukarvård eller deras verksamhetsställen med undantag av sådana enheter av anstaltsnatur som inte kan anses vara offentliga platser. Skolhem och barnskyddsanstalter står utanför denna avgränsning, varmed ordningsvakter inte kan utses för sådana platser.

Med Folkpensionsanstaltens verksamhetsställen i 1 mom. 2 punkten avses sådana verksamhetsställen som Folkpensionsanstalten använder för kundbetjäning.

Den arbets- och näringsbyrå som avses i 1 mom. 3 punkten är ny som begrepp såtillvida, att motsvarande begrepp i ordningslagen är arbetskrafts- och näringsbyrå. Bestämmelsen motsvarar nuvarande terminologi och med arbets- och näringsbyrå avses de verksamhetsställen för arbets- och näringsbyråerna som avses i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009).

Det köpcentrum som avses i 1 mom. 4 punkten har inte definierats i ordningslagen. I praktiken har detta dock inte medfört några oklarheter. Med köpcentrum avses i denna lag dock en koncentration av butiker för detaljhandel och andra affärslokaler som omfattar minst en fastighet.

Med trafikstation i 1 mom. 5 punkten avses fortfarande stationsområden avsedda för kollektivtrafikens fordon inklusive fastigheter, plattformar samt andra liknande områden som utgör en fast del av trafikstationen. Med hamn i 6 punkten avses de hamnskyddsområden och hamnanläggningar som avses i 2 § 1 mom. 9 och 10 punkten i lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004).

Med flygplats i 1 mom. 7 punkten avses fortfarande en sådan flygplats som definieras i 81 § 1 mom. i luftfartslagen (1194/2009).

Ett kollektivt trafikmedel enligt 1 mom. 8 punkten kan vara en buss, ett tåg, en spårvagn, ett metrotåg samt ett passagerarfartyg i inrikestrafik som används i linje- eller köptrafik eller övrig regelbunden persontrafik.

De föreslagna 2—3 mom. motsvarar bestämmelserna i 22 § i den gällande ordningslagen. På grund av detta föreslås det att 22 § i ordningslagen upphävs. Man bör sträva efter att koncentrera de bestämmelser som gäller att utse ordningsvakter liksom även övriga bestämmelser som gäller dem till en enda lag.

I 2 mom. förpliktas polisinsättningen fortsatt att avgränsa ordningsvakternas tjänstgöringsområde till området för den plats eller det trafikmedel som avses i tillståndet att utse ordningsvakter och vid behov till deras omedelbara närhet. Att den omedelbara närheten ingår som en del av ordningsvakternas tjänstgöringsområden måste i sig anses vara problematiskt, eftersom t.ex. de personer som är föremål för ordningsvakternas åtgärder ofta inte vet hur långt ordningsvakternas tjänstgöringsområde sträcker sig. Samtidigt kan en inkludering av den omedelbara närheten som en del av ordningsvakternas tjänstgöringsområden i vissa fall anses vara nödvändig med tanke på att ordningsvakternas uppgifter ska kunna skötas med framgång.

I tillståndet att utse ordningsvakter får polisinsättningen inte fastställa ett större tjänstgöringsområde för ordningsvakterna än det som innehavaren av området, platsen eller trafikmedlet har begärt. Därmed får polisinsättningen inte fastställa att t.ex. att den omedelbara närheten av ett köpcentrum ska vara en del av ordningsvakternas tjänstgöringsområde om innehavaren av köpcentret inte har begärt det. I sitt tillståndsbeslut får polisinsättningen däremot alltid inskränka det tjänstgöringsområde som innehavaren av platsen har begärt, om polisinsättningen anser att det inte finns grunder för ett tjänstgöringsområde av den storlek som föreslagits.

I 3 mom. föreslås det att giltighetstiden för tillstånd att utse ordningsvakter begränsas till högst fem år. Vid behov kan tillståndet vara i kraft också en kortare tid. Syftet med bestämmelsen om maximal giltighetstid för tillståndet är att kraven på den ändamålsenlighet och grundade anledning som anknyter till ut-

seendet av ordningsvakter ska bedömas med minst fem års mellanrum.

I andra meningen i 3 mom. föreslås fortsatt rätt för polisinsättningen att förena tillståndet med vissa villkor. Dessa kan gälla t.ex. ordningsvakternas utbildning, bärande av maktmedelsredskap, tjänstgöringsområde, placering och antal. I praktiken har det visat sig att polisinsättningarna ofta inte har förenat tillstånden att utse ordningsvakter med särskilda villkor. En polisinsättning ska dock vid sin tillståndsprövning vid behov göra sig förtrogen med de förhållanden som gäller ordning och säkerhet på området, platsen eller i trafikmedlet i den omfattningen att polisinsättningen vid behov kan förena tillståndet med t.ex. krav på minimiantalet ordningsvakter som krävs vid en viss tidpunkt på dygnet.

I 3 mom. föreslås vidare att det på samma sätt som i den gällande ordningslagen föreskrivs om de villkor som när de uppfylls medför att polisinsättningen får återkalla det tillstånd den beviljat eller ändra tillståndets villkor eller giltighetstid. Dessa ändringar kräver sådana förändringar i omständigheterna som väsentligt inverkar på upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet inom tjänstgöringsområdet. Till exempel en avsevärd minskning av antalet kunder i ett köpcentrum kan t.o.m. leda till att tillståndet återkallas, om det på grund av detta anses att det inte längre finns grundad anledning att utse ordningsvakter. På motsvarande sätt kan en kraftig ökning av ordningsstörningarna inom området berättiga polisinsättningen att förena tillståndet med villkor som gäller minimiantalet ordningsvakter. En kraftig minskning av antalet brott inom området behöver inte nödvändigtvis leda till att tillståndet återkallas, trots att antalet brott har legat till grund för beviljandet av tillståndet, eftersom utseende av ordningsvakter för området uttryckligen kan ha lett till en minskning av antalet brott.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs om vissa ytterligare krav för verksamheten. I den verksamhet som avses i paragrafen är det fråga om sådan ordningsvakterverksamhet som hittills har reglerats i ordningslagen och där ordningsvakterna för närvarande ska vara anställda av ett bevakningsföretag. Utmärkande för ordningsvakterverksamheten inom

dessa områden, för vilka polisens tillstånd krävs för att utse ordningsvakter, är att den är exceptionellt känslig med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna. Det är även fråga om områden och platser där människors vistelse inte nödvändigtvis anknuter till fritidsaktiviteter. Därmed kan det anses vara motiverat att inte bara ordningsvakterna utan även den egentliga näringsidkaren omfattas av tillståndskontrollen.

I 4 mom. föreskrivs om de krav som en ordningsvakt som utses för ett sådant område som avses i 28 § 1 mom. ska uppfylla. I de utbildningskrav som ställs på dem ingår även genomgången grundutbildning för väktare. I utbildningskraven för en ordningsvakt som utses med polisens tillstånd ingår därmed både med godkänt resultat genomgången grundkurs för ordningsvakter och med godkänt resultat genomgången grundutbildning för väktare. Kravet på genomgången grundutbildning för väktare kan motiveras bl.a. med att det i arbetet för ordningsvakter som utses med den föreslagna 28 § som grund finns klara beröringspunkter med väktares arbete. I arbetet ingår även möjlighet att ingripa i människors grundläggande fri- och rättigheter på ett synnerligen accentuerat sätt, varför det finns skäl att ställa krav sådana på utbildningen som avviker från utbildningen för vanliga ordningsvakter. Alternativet till den grundutbildning för väktare som föreslås i lagen är giltigt godkännande som väktare. Därmed kan en ordningsvakt som uppfyller villkoren enligt gällande lagstiftning med godkännande som väktare utan tilläggsutbildning fortsätta att arbeta i de ordningsövervakningsuppgifter som föreslås i 28 §.

För de ordningsvakter som avses i paragrafen föreslås i 4 mom. samma övre åldersgräns på 67 år som för väktare. De föreslagna tilläggskraven motsvarar tilläggskraven för de ordningsvakter som avses i den gällande ordningslagen.

29 §. Principer för verksamheten. I paragrafen föreskrivs om de principer som ska iakttas vid ordningsvaktsverksamhet. Eftersom en ordningsvakts uppgift uttryckligen är att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förhindra brott och olyckor, ska de åtgärder som främjar allmänhetens säkerhet prioriteras. Den skyldighet som föreskrivs i 1

mom. medför att åtgärder som främjar allmänhetens säkerhet är prioriterade i ordningsvaktsverksamheten även när t.ex. önskemålen från den som arrangerar en tillställning eller innehavaren av ett område står i konflikt med detta intresse. Ett visst oberoende i ordningsvaktens uppgifter betonas trots att ordningsvakter arbetar för sin arbetsgivare eller uppdragsgivare.

I 2 mom. betonas betydelsen av saklighet, opartiskhet och att främja försonlighet. Det är fråga om verksamhet som är känslig med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna och där dessa krav betonas. De krav på saklighet och opartiskhet som ställs på verksamheten innebär bl.a. krav på att en ordningsvakt ska uppträda sakligt liksom att en ordningsvakt inte utan godtagbart skäl får diskriminera någon i sitt arbete. Främjandet av försonlighet ska framgå av ordningsvaktares arbete t.ex. på så sätt att han eller hon genom sin aktiva verksamhet strävar efter att förhindra att konfliktsituationer utmynnar i användning av maktmedel. Motsvarande betydelse har det krav som ingår i andra meningen i 2 mom. på att ordningen och säkerheten i första hand ska upprätthållas genom råd och uppmaningar. Till skillnad från bestämmelsen i 3 § i den gällande lagen om ordningsvakter nämns det inte längre att allmän ordning och säkerhet förutom med råd och uppmaningar ska upprätthållas med befallningar. I den föreslagna lagen föreslås ingen rätt för ordningsvakter att ge förpliktande befallningar i varje enskilt fall.

Enligt 3 mom. förpliktas ordningsvakter att dimensionera åtgärderna så att de inte medför större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt. Enligt momentets andra mening ställs samtidigt proportionalitetskrav på åtgärden. Trots att åtgärden inte medför större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt, står åtgärden inte nödvändigtvis i rätt proportion till ordningsvaktens uppdrag och den nytta som eftersträvas med åtgärden. Åtgärderna ska därmed vara både nödvändiga och motiverade i ljuset av proportionalitetsprincipen.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 3 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

30 §. Ordningsvaktens anmälningsplikt och skyldighet att vidta åtgärder. I paragrafen föreslås bestämmelser om ordningsvaktens anmälningsplikt i vissa fall samt om skyldighet att vidta åtgärder för att upprätthålla säkerheten.

Paragrafens 1 mom. motsvarar delvis innehållet i 4 § 1 mom. i den gällande lagen om ordningsvakter. Det föreslagna 1 mom. avviker dock från nuvarande bestämmelser till den del att det inte längre ställs krav på ordningsvakter att särskilt övervaka att säkerheten inte äventyras för någon inom ordningsvaktens tjänstgöringsområde. En sådan bestämmelse måste anses vara onödig eftersom ordningsvakter även i övrigt utgående från 29 § 1 mom. ska prioritera sådana åtgärder som främjar allmänhetens säkerhet. Skyldigheten att övervaka att säkerheten inte äventyras för någon inom tjänstgöringsområdet innefattar dock en form av föregripande övervakningsskyldighet. Det är oskäligt att kräva att en ordningsvakt i samtliga fall ska kunna uppfylla en sådan skyldighet.

Det finns ingen avsikt att med den föreslagna lagen ingripa i om ordningsövervakningen sker med hjälp av en ordningsvakt som är närvarande hela tiden eller med hjälp av en ambulerande ordningsvakt. Polisinsättningen kan ändå i samtliga enskilda fall bestämma att restauranger, där ordningsvaktsverksamheten i praktiken har ordnats med ambulerande ordningsvakter, ska utse ordningsvakter. Till denna bestämmanderätt ska även krav på att en ordningsvakt vid behov hela tiden ska vara närvarande anses höra. I praktiken är det sannolika alternativet till ambulerande ordningsövervakning inte en ordningsvakt som hela tiden är på plats utan att ordningsvakt helt saknas. Därmed kan ett förbud mot ambulerande ordningsövervakning leda till att ordningen och säkerheten de facto försämras vid restauranger som för närvarande omfattas av sådan ordningsövervakning.

Den anmälningsplikt som föreslås för ordningsvakter i 1 mom. liksom skyldigheten att vidta vissa brådskande åtgärder har samband med ordningsvaktens skyldighet att prioritera åtgärder som främjar allmänhetens säkerhet. Syftet är att med konkreta åtgärder varna allmänheten och dirigera människor från det

farliga området samt att avlägsna orsaken till faran. För klarhetens skull är det dock skäl att konstatera att skyldighet att vidta åtgärder för att t.ex. avlägsna orsaken till en fara dock inte innefattar särskilda befogenheter för ordningsvakten, utan hans eller hennes befogenheter bestäms enligt 41—48 §. En annan sak är att åtgärder för att avlägsna en fara i vissa fall kan motiveras med nödtillstånd enligt 4 kap. 5 § i strafflagen, om villkoren för nödtillstånd enligt bestämmelsen uppfylls.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om de åtgärder som en ordningsvakt är skyldig att vidta när de åtgärder som arrangören av tillställningen, innehavaren av området eller ordningsvakten vidtagit visar sig vara otillräckliga. Ordningsvakten ska då ta kontakt med polisen och vid behov med räddningsmyndigheterna. Bestämmelsen innefattar skyldighet för ordningsvakten att självständigt bedöma tillräckligheten av åtgärderna för att avvärja en fara. Skyldighet att anmäla omständigheter som äventyrar säkerheten till myndigheterna föreligger därmed även när en ordningsvakt t.ex. anser att de åtgärder som arrangören av en tillställning har vidtagit är otillräckliga medan den som arrangerar tillställningen själv är av en annan åsikt.

En ny bestämmelse är den i 3 mom. föreslagna skyldigheten för ordningsvakter att till polisen anmäla grova brott som redan har begåtts. Skyldigheten motsvarar förpliktelsen för väktare enligt 5 § 2 mom. i lagförslaget och förpliktelsen i 10 § 2 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. När en väktare som yrkesmässigt arbetar inom säkerhetsbranschen har en strängare skyldighet än s.k. var mans skyldighet att anmäla grovt brott är det motiverat att även en ordningsvakt har samma skyldighet.

31 §. Information om grunden för en åtgärd. I paragrafen föreslås skyldighet för ordningsvakter att under vissa förutsättningar informera den som är föremål för en åtgärd, eller hans eller hennes företrädare, om vad åtgärden grundar sig på. Skyldigheten enligt 1 mom. motsvarar till innehållet den skyldighet som föreslås för väktare i 7 § 1 mom.

Den skyldighet som föreskrivs för ordningsvakter i 2 mom. motsvarar den skyldighet som föreslås för väktare i 7 § 2 mom. i lagförslaget. I bestämmelsen har dock beak-

tats att det inte alltid finns en ansvarig föreståndare för verksamheten. Därmed omfattar denna skyldighet endast sådana ordningsvakter som är anställda hos den som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen, eftersom endast den som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen måste ha en anställd ansvarig föreståndare.

32 §. Skyddande av utomstående och av miljön. I paragrafen föreslås bestämmelser om de förpliktelser som ordningsvakter har med tanke på skyddandet av utomstående och av miljön. Avsikten med paragrafen är att betona att ordningsvakter i sitt arbete ska övervaka även andra intressen än de intressen som arrangören av en tillställning eller innehavaren av ett område har. Paragrafen har även stor betydelse vid fastställandet av omfattningen av ordningsvaktens straffrättsliga tjänsteansvar.

Trots att det i paragrafen föreslås olika förpliktelser för ordningsvakter medför dessa i sig ännu inte befogenheter. Ordningsvaktens befogenheter fastställs därmed alltid utgående från 41—48 § i lagförslaget.

Bestämmelsen i första meningen i det föreslagna 1 mom. innefattar en allmän skyldighet för ordningsvakter när det gäller skyddande av utomstående och miljön. Med den tillställning som nämns i bestämmelsen avses en allmän sammankomst eller offentlig tillställning i enlighet med lagen om sammankomster. I andra meningen i 1 mom. är det fråga om ordningsvaktens samtliga tjänstgöringsområden. De intressen som ska skyddas är andras egendom och miljön. I bestämmelsen anges även proportionalitetsprincipen, eftersom t.ex. en stor offentlig tillställning i allmänhet i någon mån medför skada på miljön. Ordningsevaktens uppgift är att övervaka att den skada som orsakas hålls på en godtagbar nivå med beaktande av ändamålet med tillställningen och övriga omständigheter.

I det föreslagna 2 mom. bestäms om ordningsvaktens skyldighet att underrätta arrangören av tillställningen eller innehavaren av området när de intressen som avses i 1 mom. äventyras. En ordningsevakt ska i sådana fall inte vänta på att skadan sker, utan anmälningsplikten finns redan när man med ledning av de konkreta omständigheterna kan dra slutsatsen att något av de intressen som

nämns i 1 mom. äventyras. En ordningsevakt ska även själv vidta åtgärder för att avvärja faran, skadan eller en oskäligen störning. Till de avvärjande åtgärderna hör naturligtvis även åtgärder för att förhindra att ytterligare skador uppstår.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om de åtgärder som en ordningsevakt ska vidta när de åtgärder som arrangören av tillställningen, innehavaren av området eller ordningsevakten själv har vidtagit inte kan anses vara tillräckliga för att avvärja faran, störningen eller skadan. Ordningsevakten ska då kontakta myndigheterna för att få hjälp i enlighet med bestämmelsen. Underrättelseskyldigheten gäller helt oberoende av t.ex. den aktörs vilja som är uppdragsgivare till den som innehar näringstillståndet för säkerhetsbranschen eller områdesinnehavarens vilja. Även med denna bestämmelse betonas därmed ordningsevaktens självständiga skyldighet att vidta åtgärder och att de intressen som gäller ordning och säkerhet prioriteras i verksamheten framför affärsekonomiska intressen.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 5 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

33 §. Händelserapport. I paragrafen föreslås att alla ordningsvakter ska omfattas av skyldigheten att ge en händelserapport. För närvarande omfattar skyldigheten att ge en händelserapport förutom väktare endast de ordningsvakter som är anställda av bevakningsföretag och som utsetts med stöd av ordningslagen. Eftersom möjligheten till situationer som är känsliga med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna i ordningsvaktens arbete är minst lika stor som i väktares arbete, är det för att trygga rättskyddet för dem som är föremål för ordningsvaktens åtgärder motiverat att förplikta även övriga ordningsvakter att ge en skriftlig redogörelse för det händelseförlopp som föranlett åtgärderna. Genom skyldighet att lämna en redogörelse underlättas även den myndighetsövervakning som riktar sig mot verksamheten.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om skyldighet att bevara händelserapporterna även för vissa andra aktörer än för dem som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Med någon annan som förmedlar

ordningsvakter avses sådana aktörer som utövar sådan i 26 § 2 mom. avsedd ordningsvaktverksamhet som inte kräver näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. Med ordningsvaktens arbetsgivare avses aktörer som utser ordningsvakter inom ett område som de innehar eller en tillställning som de arrangerar utan att de omfattas av kravet på näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. Därmed ska t.ex. en utövare av förplägnadsverksamhet som använder sig av egna anställda ordningsvakter i förplägnadsrörelsen iakttä de krav på förvaring av händelserapporterna som föreslås.

I övrigt hänvisas det till motiveringen till 8 § om väktares händelserapport.

34 §. Tystnadsplikt. I paragrafen föreslås tystnadsplikt både för dem som innehar näringsstillstånd för säkerhetsbranschen och utövar ordningsvaktverksamhet och för ordningsvakter. Tystnadsplikten motsvarar den tystnadsplikt som redan i nuläget föreskrivs för den som utövar bevakningsrörelse och för väktare. Motsvarande tystnadsplikt även inom ordningsvaktverksamheten är motiverad. Eftersom den ordningsvaktverksamhet som tystnadsplikten gäller även kan grunda sig på annat än uppdrag finns det behov av att särskilt föreskriva att tystnadsplikten omfattar även sekretessbelagda säkerhetsarrangemang samt affärs- eller yrkeshemligheter som gäller en arbetsgivare, innehavare av ett tjänstgöringsområde eller arrangör av en tillställning.

Enligt 1 mom. är det förbjudet att obehörigen röja upplysningar. Den som röjer upplysningar med tillstånd av den part som uppdraget gäller anses inte ha röjt upplysningarna obehörigen. Upplysningarna kan dock gälla t.ex. säkerhetsarrangemang som gäller båda parterna, varvid båda parternas tillstånd måste fås för att upplysningarna ska få röjas. Röjandet av upplysningar är inte heller obehörigt när det sker för att fylla den i lag föreskrivna vittnesplikten eller som part i en straffprocess. Förutom obehörigt röjande av upplysningar förbjuds även annan användning av sekretessbelagda uppgifter till nytta för sig själv eller någon annan eller i syfte att skada någon annan.

I övrigt hänvisas det till motiveringen till 9 § om tystnadsplikt i bevakningsrörelse.

35 §. Godkännande som ordningsvakt. I paragrafen föreslås bestämmelser om godkännande som ordningsvakt och om vissa förfaranden som anknyter till godkännandet. I 1 mom. bestäms om villkoren för godkännande. Enligt 1 mom. 1 punkten ska en ordningsvakt fortfarande vara myndig.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska en ordningsvakt som för närvarande vara känd som redbar och tillförlitlig och till sina personliga egenskaper vara lämplig för uppgiften. Tolkningen av bestämmelsen ska till denna del anses överensstämma med den vedertagna tolkningslinjen, och det finns ingen avsikt att med den föreslagna lagen ändra denna linje. En persons tidigare och nuvarande uppträdande är fortsatt grunden för bedömningen av honom eller henne. Vid bedömningen av tidigare uppträdande har man hjälp av myndighetsregistren. Betydelsefulla vid bedömningen är i synnerhet sådana register av vilka det framgår uppgifter som gäller sökandens redbarhet och tillförlitlighet, som uttryckligen är kopplade till sökandens lämplighet som ordningsvakt. De krav som föreslås motsvarar de krav som införs i fråga om väktares personliga egenskaper när det gäller godkännande som väktare.

För att en person ska bli godkänd som ordningsvakt är utgångspunkten fortfarande att personen har genomgått grundutbildning för ordningsvakter. I 1 mom. 3 punkten föreslås bestämmelser om detta. I 4 punkten föreslås bestämmelser om utbildningskrav i sådana fall där den som ansöker om godkännande som ordningsvakt redan tidigare är godkänd som ordningsvakt på grundval av en genomgången grundkurs för ordningsvakter. I sådana fall ska det anses vara tillräckligt att sökanden har genomgått den repetitionsutbildning som avses i 4 punkten. Sökanden ska ha genomgått repetitionsutbildningen tidigast sex månader före ansökan om nytt godkännande.

Avsikten med bestämmelsen i 2 mom. är att en person som länge arbetat som ordningsvakt på vissa villkor ska kunna bli godkänd som ordningsvakt, trots att personen inte har genomgått grundutbildning för ordningsvakter. Även då är kravet att sökanden förutom den i 2 mom. avsedda repetitionsutbildningen ska ha genomgått en tidigare ut-

bildning som motsvarar grundutbildningen för ordningsvakter. Ansökan om godkännande ska också göras innan giltighetstiden för det tidigare godkännandet upphör. Till denna del är det fråga om en ändring i förhållande till den gällande lagen. Enligt den gällande lagen om ordningsvakter ska ansökan om förnyat godkännande göras senast inom sex månader från det att godkännandet upphört att gälla.

I 3 mom. föreslås på motsvarande sätt som för närvarande en bestämmelse om att en sökande godkänns som ordningsvakt av polisinspektionen i sin hemkommun. Denna polisinspektion måste anses vara den mest naturliga myndigheten för godkännande, trots att bedömningen av kraven på godkännande numera i allmänhet inte kan grunda sig på att man personligen känner sökanden. Förslaget i 3 mom. om att ett godkännande som ordningsvakt innebär att ett tidigare godkännande som ordningsvakt förfaller grundar sig på att man vill försäkra sig om att en person inte samtidigt kan ha två giltiga godkännanden som ordningsvakt.

Godkännande som ordningsvakt är på samma sätt som godkännande som väktare i kraft högst fem år. En bestämmelse om detta föreslås i 4 mom. Syftet med ett tidsbegränsat godkännande som ordningsvakt är förutom att man ska kunna försäkra sig om att ordningsvaktens utbildning är uppdaterad även att ordningsvaktens lämplighet för sin uppgift med tanke på hans eller hennes personliga egenskaper ska kontrolleras minst med bestämda intervall.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet i huvudsak 12 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

36 §. Villkor och begränsningar i ett godkännande som ordningsvakt samt ändring av dem. I 1 mom. föreslås en möjlighet att förena ett godkännande som ordningsvakt med villkor och begränsningar under de förutsättningar som nämns i bestämmelsen. Bestämmelsen motsvarar 11 § om de begränsningar och villkor som gäller väktare, varför det till denna del hänvisas till motiveringen till 11 §.

I 1 mom. föreslås även bestämmelser om ändring av de villkor och krav som gäller godkännande som ordningsvakt. Till innehållet motsvarar paragrafen 11 § i lagförslaget

om villkor för ändring av de villkor och begränsningar som gäller väktare, varför det till denna del hänvisas till motiveringen till 11 §.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 12 § 2 mom. och 13 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

37 §. Tillfälliga ordningsvakter. Enligt den föreslagna paragrafen kan polisinspektionen fortfarande på vissa villkor godkänna utbildade ordningsvakter för sådana tillställningar som avses i lagen om sammankomster. På grund av t.ex. den stora mängden offentliga tillställningar och deras natur kan ett absolut krav på utbildade ordningsvakter medföra att det blir avsevärt svårare att ordna sådana tillställningar. På grund av detta föreslås det att polisinspektionen på den ort där tillställningen ordnas vid en enskild tillställning enligt lagen om sammankomster eller vid likartade tillställningar som ordnas av samma arrangör på samma plats för högst fyra månader under ett år av särskilda skäl som ordningsvakt kan godkänna en person som inte har fått utbildning som ordningsvakt. Även en sådan person ska naturligtvis uppfylla kraven på ålder och personliga egenskaper.

I 42 § 2 mom. föreslås bestämmelser om ordningsvaktens rätt att gripa i situationer där avlägsnande visar sig vara en otillräcklig åtgärd. I 43 § föreskrivs om hållande i förvar av gripna. Vid båda dessa åtgärder är det fråga om att ingripa i personens grundläggande fri- och rättigheter på ett sådant sätt som kräver att den som utför åtgärden har fått behörig utbildning. Därför föreslås sådana befogenheter inte för utbildade ordningsvakter. Befogenheterna för utbildade ordningsvakter är därmed närmast de som gäller vägrande av tillträde, avlägsnande och säkerhetsvisitation. En utbildad ordningsvakt får enligt 49 § 2 mom. i lagförslaget heller inte bära maktmedelsredskap i sin uppgift.

Tryggheten av allmän ordning och säkerhet vid tillställningar enligt lagen om sammankomster eftersträvas även genom att det alltid ska finnas ett tillräckligt antal utbildade ordningsvakter närvarande vid en tillställning. Det maximala antalet utbildade ordningsvakter i förhållande till utbildade ordningsvakter ska bedömas från fall till fall och något fast relationstal kan därför inte anges. Med lagen om sammankomster som grund

kan polisen ställa krav på antalet utbildade ordningsvakter vid enskilda tillställningar.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet huvudsakligen 2 a § 2 mom. i den gällande lagen om ordningsvakter.

38 §. Ansökan och beslut om godkännande som ordningsvakt. I paragrafen föreslås att det föreskrivs om den ansökan som gäller godkännande som ordningsvakt och om vissa förfaringsätt i samband med godkännandet som ordningsvakt. Till sakinnehållet motsvarar paragrafen 13 § i lagförslaget, som har samma innehåll som den föreslagna paragrafen, med den skillnaden att den handlar om ansökan och beslut om godkännande som väktare. Av denna orsak hänvisas det till motiveringen till 13 §.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 14 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

39 §. Ordningsvaktkort och intyg över godkännande. I paragrafen föreskrifter om ordningsvaktkort och det intyg som ges över godkännande som ordningsvakt. Enligt 1 mom. får den som godkänts som ordningsvakt på samma sätt som för närvarande ett ordningsvaktkort av polisrättningen i sin hemkommun. Ordningsvaktkort behövs för att ordningsvakter vid behov ska kunna bevisa sin rätt att arbeta som ordningsvakter. På grund av detta ska ordningsvakter bära kortet med sig i ordningsövervakningsuppgifter. Kortet ska på begäran visas upp för personer som anges i bestämmelsen. Kortet behöver inte visas för helt utomstående. Inte heller när avsikten med en begäran uppenbart är att göra förtret och försvåra arbetet för en ordningsvakt behöver kortet visas upp. Avsikt att göra förtret kan vara t.ex. när en person som redan en gång har avlägsnats från en offentlig tillställning och då har fått se ordningsvaktens ordningsvaktkort igen försöker få tillträde till tillställningen och begär att få se kortet på nytt.

I vissa fall kan polisen godkänna en person som ordningsvakt så att ordningsvakten först senare får det egentliga ordningsvaktkortet. I sådana fall ger polisen personen i enlighet med 1 mom. ett intyg över godkännandet som ordningsvakt. Intyget fungerar som ordningsvaktkort fram till dess att det egentliga ordningsvaktkortet har getts till ordnings-

vakten. Motsvarande intyg ges även till den som godkänts som tillfällig ordningsvakt enligt 37 § i lagförslaget.

För att man ska kunna lita på de uppgifter som antecknats på ordningsvaktkortet är det viktigt att de är uppdaterade. Därför föreslås det bestämmelser i 2 mom. om ordningsvaktens skyldighet att i vissa fall ansöka om en dubblett av ordningsvaktkortet. Skyldigheten gäller utöver personuppgifter eller uppgifter om utbildning, vilka nämns i bestämmelsen, även när ordningsvaktkortet har förkommit eller förstörts.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om när ordningsvakten ska överlämna ordningsvaktkortet till polisen. Det är naturligtvis ordningsvaktens skyldighet att överlämna ordningsvaktkortet till polisen när godkännandet som ordningsvakt har återkallats. För att en ordningsvakt inte samtidigt ska inneha två giltiga ordningsvaktkort, ska det gamla giltiga kortet överlämnas till polisen också när ett nytt kort ges i stället för det.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet huvudsakligen 15 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

40 §. Anordnande av ordningsvaktutbildning. Det föreslås att ordningsvaktutbildningen fortsatt ordnas på det nuvarande sättet. Utbildningsarrangemangen har visat sig vara fungerande i praktiken och med de arrangemang som grundar sig på den gällande lagen har man kunnat garantera dels en tillräckligt hög nivå på utbildningen, dels tillräckligt mångsidiga möjligheter för att anordna utbildning. Med beaktande av det antal ordningsvakter som årligen utbildas och av lokala förhållanden är det inte motiverat att begränsa utbildningen till att förmedlas enbart av t.ex. de läroanstalter inom säkerhetsbranschen som har ingått avtal med examenskommissionen för säkerhetsbranschen.

I 1 mom. föreskrivs om vem som får förmedla grundutbildning och repetitionsutbildning för ordningsvakter. Enligt 1 punkten får polisrättningarna fortsatt anordna utbildning. En polisrättning får fortsatt självständigt bestämma om den ordnar utbildning. Det är därmed inte fråga om en skyldighet. På utbildning som anordnas av en polisrättning tillämpas lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

De aktörer som avses i 2 och 3 punkten som är berättigade att anordna ordningsvaksutbildning motsvarar i huvudsak de nuvarande. Även till denna del har utbildningssystemet visat sig fungera i praktiken. Det föreslås dock att bestämmelserna kompletteras så att det i 2 punkten införs en hänvisning till grundexamen inom säkerhetsbranschen och i 3 punkten även införs en hänvisning till lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De aktörer som nämns i 1 mom. 4 punkten företräder i praktiken väldigt många olika slags aktörer som förmedlar ordningsvaksutbildning. Gemensamt för dessa aktörer är att de som arbetar som utbildare för deras räkning ska ha godkännande som utbildare av ordningsvakter, med undantag för de utbildningsämnen som gäller livräddande första hjälpen och räddningsväsendet. Syftet är att säkerställa att utbildarna har tillräcklig yrkeskunskap. I praktiken har utbildning med stöd av 17 § 1 mom. 4 punkten i den gällande lagen om ordningsvakter anordnats av t.ex. affärsföretag som koncentrerar sig på utbildningsservice, olika ideella föreningar, bevakningsföretag samt arbetar- och medborgarinstitut. I den ordningsvaksutbildning som dessa aktörer har anordnat har det inte framkommit sådana särskilda problem att det finns orsak att ändra gällande bestämmelser.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om anordnande av utbildning i användningen av maktmedel för ordningsvakter. Bestämmelsen gäller förutom anordnande av utbildning i användningen av maktmedel och repetitionsutbildning för ordningsvakter även anordnande av den utbildning i användningen av maktmedel som ingår i grund- och repetitionsutbildningen för ordningsvakter. Utgångspunkten är att kompetenskravet för utbildare i denna utbildning är giltigt godkännande som utbildare i användningen av maktmedel enligt 53 §. Därmed kan den som har godkännande som utbildare av ordningsvakter inte vara utbildare för det avsnitt som gäller användning av maktmedel i grundutbildningen för ordningsvakter om inte han eller hon dessutom har godkännande som utbildare i användningen av maktmedel.

Det föreslås att tilläggsutbildningen i användningen av maktmedel för ordningsvakter

enligt 2 mom. anordnas på motsvarande sätt som för närvarande.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet huvudsakligen 17 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

41 §. Rätt att vägra tillträde. De föreslagna 1 och 2 mom. motsvarar till innehållet delvis 6 § i den gällande lagen om ordningsvakter. En central skillnad jämfört med nuläget är att det för ordningsvakter inte längre föreslås skyldighet att vägra någon tillträde enligt 6 § 1 mom. i den gällande lagen om ordningsvakter. Ordningsvakter kan därmed ha rätt att vägra en person tillträde men inte skyldighet att göra det. Skyldigheten att vägra någon tillträde har varit av absolut karaktär, vilken passar dåligt ihop med de krav som ställs på försvarbarhet och proportionalitet med tanke på t.ex. användning av maktmedel. Ordningsevaktens rätt att vägra någon tillträde kan i själva verket fortfarande vara av förpliktande karaktär såtillvida att ur ordningsevaktens allmänna skyldigheter kan härledas en faktisk plikt att i vissa fall utöva en befogenhet. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar till denna del t.ex. den regleringsmodell som man har gått in för i polislagen, där polisens befogenheter har skrivits in i form av rättigheter.

Grund för att vägra någon tillträde enligt den föreslagna 1 mom. 1 punkten är berusning, beteende, tidigare beteende eller föremål som personen medför och att personen med detta som grund kan misstänkas komma att äventyra ordningen eller säkerheten på ordningsevaktens tjänstgöringsområde. I praktiken kan vägrande av en persons tillträde ofta bero på både berusning och beteende i övrigt. En person kan även bete sig på ett sätt som berättigar till att vägra personen tillträde trots att han eller hon inte är berusad.

Misstanke om beteende som äventyrar ordningen eller säkerheten på grund av föremål som en person medför kan uppkomma t.ex. när en ordningsevakt märker att personen bär skjutvapen på sig. Även andra föremål som en person medför, med vilka man kan äventyra ordningen och säkerheten och som inte har någonting att göra med avsikten med t.ex. en offentlig tillställning, kan leda till att en ordningsevakt har rätt att vägra personen tillträde till området.

Det finns fortfarande ingen avsikt att i lagen införa en möjlighet att meddela en person s.k. portförbud till en ordningsvaks tjänstgöringsområde. På grund av detta får en persons tidigare beteende eller föremål som han eller hon medfört inte leda till ett kategoriskt vägrande av tillträde. Kraven ska alltid bedömas särskilt från fall till fall. Om en person genom sitt beteende en gång tidigare har orsakat störning av ordningen och säkerheten t.ex. i en restaurang får personen i princip inte vägras tillträde när han eller hon nykter önskar komma in i restaurangen, utan frekvensen av störningen ska beaktas vid bedömningen. Samtidigt kan en tidigare enskilda allvarlig störning mycket lätt leda till att en ordningsvakt får vägra en person tillträde till sitt tjänstgöringsområde. Tröskeln för att vägra en person tillträde till en restaurang där personen tidigare t.ex. har uppträtt våldsamt är mycket låg.

Enligt 1 mom. 2 punkten kan villkor som utfärdats med stöd av lag eller föreskrifter som utfärdats med stöd av lag liksom även de villkor som arrangören av en tillställning eller innehavaren av ett område bestämt utgöra grund för vägrande av tillträde. Villkor som grundar sig på lag kan t.ex. vara villkor som gäller åldersgränsen för servering. På motsvarande sätt har t.ex. en restaurang enligt 5 § i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet rätt att välja kunder av orsaker som har att göra med restaurangens verksamhetsidé eller upprätthållandet av ordningen. Till krav som har att göra med restaurangens verksamhetsidé hör t.ex. krav på korrekt klädsel. Med detta som grund kan ordningsvakten därmed vägra t.ex. en person utan skjorta som önskar komma in i restaurangen tillträde till lokalen. Av de villkor som arrangören av en tillställning kan ställa är inträdesavgift i praktiken ett av de vanligaste. Det är naturligtvis klart att de villkor som arrangören av en tillställning eller innehavaren av ett område har bestämt som grund för vägrande av tillträde inte får strida mot bestämmelserna om diskriminering i strafflagen.

Till innehållet motsvarar 1 mom. 3 punkten helt 6 § 1 mom. 3 punkten i den gällande lagen om ordningsvakter. En ordningsvakt kan vägra en person tillträde till området om ord-

ningsvakten med skäl kan misstänka att personen innehar föremål eller ämnen som det enligt lag eller de villkor som arrangören eller polisen har ställt är förbjudet att inneha på området.

I 2 mom. föreslås att de ordningsvakter som avses i 28 § i lagen inte har rätt att vägra någon tillträde. Det är alltså fråga om de ordningsvakter som i nuläget utses med stöd av ordningslagen. Sådana ordningsvakter har inte heller hittills haft rätt att vägra någon tillträde, vilket innebär att den faktiska situationen inte förändras till denna del.

Det föreslås att ordningsvakter som med stöd av den föreslagna 26 § 1 mom. 6 punkten utsetts för universitets och yrkeshögskolors verksamhetsställen inte heller ska ha rätt att vägra tillträde. Sådana verksamhetsställen är i regel studiemiljöer som omfattas av fritt tillträde och som i visst hänseende kan jämföras med sådana platser som avses i 28 §.

42 §. Avlägsnande och gripande. I paragrafen föreslås bestämmelser om ordningsvaktens rätt att avlägsna någon och att i vissa fall gripa någon.

I 1 mom. 1 punkten föreslås på samma sätt som för närvarande bestämmelser om ordningsvaktens rätt att från sitt tjänstgöringsområde avlägsna en person som i berusat tillstånd stör ordningen eller andra personer. En persons berusning är ännu inte en tillräcklig grund för att avlägsna denne utan berusningen ska anknyta till störning av ordningen eller andra personer. Det förutsätts inte att den berusade samtidigt ska uppträda våldsamt, hotfullt eller föra oljud, eftersom sådant beteende i sig, oberoende av berusning, utgör en självständig grund för avlägsnande enligt 1 mom. 3 punkten. I vissa fall kan en person redan på grund av kraftig berusning anses orsaka störning t.ex. för andra människor. Att en berusad väcker någon form av ogillande hos en enskild person kan dock inte innebära sådan störning som avses i bestämmelsen. En ordningsvakt ska självständigt bedöma om en berusads uppträdande i ett enskilt fall verkligen är sådant att det stör ordningen eller andra personer på ordningsvaktens tjänstgöringsområde.

Den grund för avlägsnande som nämns i 1 mom. 2 punkten anknyter till äventyrande av säkerheten på ordningsvaktens tjänstgörings-

område. En ordningsvakt har rätt att från sitt tjänstgöringsområde avlägsna en person som äventyrar säkerheten. När det gäller äventyrande av säkerheten kan vilka former av äventyrande som helst komma i fråga som grund för avlägsnande. Även då ska ordningsvakten i första hand i stället för att avlägsna personen försöka återställa situationen genom råd och uppmaningar i enlighet med 29 § 2 mom. Först om det uppträdande som äventyrar säkerheten fortgår även efter detta får ordningsvakten vidta åtgärder för att avlägsna personen från platsen.

Enligt 1 mom. 3 punkten får även en person som genom hotfullt uppträdande, oljud eller våldsamerheter eller genom sitt beteende i övrigt stör ordningen avlägsnas från ordningsvaktens tjänstgöringsområde. Det räcker att personen antingen uppträder hotfullt, för oljud eller uppträder våldsamt så alla dessa kriterier behöver inte uppfyllas samtidigt.

Avlägsnande av en person kan även bero på annat ordningsstörande beteende än de som nämns ovan. Inkluderandet av övrigt beteende i grunderna för att avlägsna någon i 1 mom. 3 punkten anknyter till att rätt till avlägsnande enligt 7 § 1 mom. 3 punkten i den gällande ordningslagen inte längre föreslås för ordningsvakter. Enligt den bestämmelsen har ordningsvakter från ett tjänstgöringsområde fått avlägsna en person som trots tillsägelse underlåtit att följa en befallning som är nödvändig för upprätthållande av ordning eller säkerhet. Bakgrunden till den föreslagna ändringen finns i grundlagsutskottets utlåtande GrUU 20/2002 med anledning av regeringens förslag till ordningslag, i vilket utskottet konstaterar att om en ordningsvakt som avses i ordningslagen får befogenheten att avlägsna någon enligt 7 § 1 mom. 3 punkten i lagen om ordningsvakter innebär detta "rätt att ge befallningar som är mycket typisk för polisens befogenheter och som i enskilda fall är förpliktande för var och en". Syftet med ändringen är att ordningsvakter inte ska få motsvarande rätt att ge befallningar som polisen kan anses ha. Det kan dock anses att rätt att avlägsna en person kan behövas också när personen uppträder på annat sätt än våldsamt eller hotfullt eller för oljud. En sådan rätt behövs t.ex. när en person i en restaurang för alkoholdrycker utanför serveringsområdet

eller börjar förstöra restaurangens egendom. Personen behöver då inte vara berusad och hans eller hennes uppträdande inte heller våldsamt eller hotfullt och personen behöver inte föra oljud. En ordningsvakt ska trots detta vid behov kunna ingripa även i sådant uppträdande. Innan personen avlägsnas ska ordningsvakten även då vid behov först genom råd och uppmaningar försöka få personen att korrigera sitt uppträdande. En enstaka tillräckligt allvarlig ordningsstörning kan berättiga till avlägsnande utan att personen ges tillfälle att korrigera sitt uppträdande, om det ändå på grund av uppträdandet kan antas att störningen kommer att upprepas efter en kort tid.

Paragrafens 1 mom. 4 punkt är helt ny. Hittills har ordningsvakter inte haft rätt att avlägsna en person som obehörigen vistas på deras tjänstgöringsområde. Det har inte nödvändigtvis funnits behov av detta vid t.ex. tillställningar av offentlig natur, utan de nuvarande grunderna för avlägsnande har i tillräcklig stor omfattning täckt olika situationer med avlägsnande. Genom lagändringar har det under årens lopp dock gjorts möjligt att utse ordningsvakter även för sådana områden som inte i sin helhet är öppna för allmänheten. I t.ex. ett köpcentrum som är en ordningsvaktens tjänstgöringsområde kan det även finnas omfattande delar och områden som är stängda för allmänheten. På grund av detta finns det behov av att särskilt föreskriva om ordningsvaktens rätt att från sitt tjänstgöringsområde avlägsna personer som obehörigen vistas där. För att villkoren för avlägsnande ska uppfyllas ska personens vistelse på området vara uppenbart obehörig. Enbart en ordningsvaktens misstanke om att en persons vistelse är obehörig räcker alltså inte, utan som stöd för att vistelsen är obehörig behövs även andra bevis. En sådan misstanke kombinerad t.ex. med att personen vägrar att ange orsaken till sin vistelse på området ska i allmänhet anses vara en tillräcklig grund för att avlägsna personen från platsen.

I 2 mom. föreslås som för närvarande bestämmelser om ordningsvaktens rätt att gripa när det är uppenbart att det inte räcker att en person avlägsnas från platsen. Trots att användning av rätten att gripa med detta som grund är exceptionellt, är det dock av prak-

tiska skäl motiverat att hålla kvar bestämmelsen i lagen. Gripande kräver förutom att avlägsnande är otillräckligt även att störningen eller faran inte kan avvärras på något annat sätt. Gripandet ska även vara nödvändigt med tanke på allvarlig fara för andra personer eller egendom.

Till sin karaktär är detta gripande en exceptionell åtgärd. Det blir aktuellt när det är nödvändigt att hindra en person från att avlägsna sig eftersom han eller hon ska överlämnas till polisen. Gripande är möjligt t.ex. i en situation där en person som avlägsnats från en restaurang utan att ha gjort sig skyldig till ett konkret brott uppträder så aggressivt och hotfullt att det utan gripande är sannolikt att personen gör sig skyldig till misshandel av en utomstående person.

En person som gripits med stöd av den föreslagna paragrafen ska utan dröjsmål överlämnas till polisen. Det är sedan polisens sak att avgöra vilka åtgärder det är motiverat att vidta för personens del. På samma sätt som för närvarande föreslås att rätten att gripa inte ska omfatta allmänna sammankomster. Riksdagens grundlagsutskott har i sitt utlåtande GrUU 44/1998 ansett att polisen har till uppgift att trygga utövandet av mötesfriheten, vid allmänna sammankomster ska endast polisen ha rätt att gripa.

Sakinnehållet i den föreslagna paragrafen motsvarar huvudsakligen 7 § 1 och 2 mom. i den gällande lagen om ordningsvakter.

43 §. Hållande i förvar ombord på fartyg och vid offentliga tillställningar. Innehållet i den föreslagna paragrafen motsvarar delvis 7 § 3—4 mom. i den gällande lagen om ordningsvakter. Dock föreslås vissa ändringar i bestämmelserna.

Hållande i förvar ska i princip anses vara en mycket exceptionell åtgärd. Det omfattar i normala fall ett frihetsberövande som varar i högst fyra timmar, men kan ombord på ett fartyg pågå till dess att fartyget nästa gång anlöper en hamn. Eftersom användningen av rätten att hålla i förvar innefattar ett anmärkningsvärt ingrepp i friheten för den person som är föremål för åtgärden ska användningen av den begränsas så mycket som möjligt. Det är inte möjligt att helt slopa rätten att hålla i förvar. I normala fall finns det inte poliser ombord på passagerarfartyg och farty-

gets befälhavare måste i sista hand kunna garantera att ordningen upprätthålls ombord på fartyget även med hårda metoder. Även en svår ordningsstörning vid en offentlig tillställning utanför en tätort kan kräva användning av rätten att hålla i förvar. Det föreslås också att rätten att hålla i förvar begränsas till fartyg och till offentliga tillställningar som uppfyller vissa villkor.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om hållande i förvar ombord på fartyg. På andra tjänstgöringsområden för ordningsvakter kan det inte anses vara behövligt och inte heller godtagbart. Rätten att hålla i förvar gäller endast de personer som gripits med stöd av det föreslagna 42 § 2 mom. Rätten att hålla i förvar anknyter därmed inte till ordningsvaktens rätt att gripa den som är misstänkt för brott enligt 45 §.

Hållande i förvar ombord på ett fartyg kräver samtycke av fartygets befälhavare. När det gäller offentliga tillställningar kan i princip vilken polisman som helst ge sitt samtycke till hållande i förvar. På grund av den brådskande situationen kan det inte krävas att samtycket ska ges i en viss form utan det kan även formuleras fritt. Ordningevakten ska dock göra en anteckning om samtycket i den anmälan om förvar som ordningevakten upprättar. Om fartygets befälhavare inte ger sitt samtycke till hållandet i förvar ska den som gripits med stöd av 42 § 2 mom. genast friges.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om hållande i förvar vid offentliga tillställningar. Det föreslås att rätten att hålla en gripen i förvar vid offentliga tillställningar begränsas jämfört med det som gäller för närvarande. För att hållande i förvar vid offentliga tillställningar ska vara möjligt ska tillställningen vara av sådan karaktär att det på grund av tillställningens omfattning eller platsen där den arrangeras är motiverat att bereda sig på att hålla gripna i förvar. Genom bestämmelsen utesluts små och vanliga offentliga tillställningar från rätten att hålla i förvar. Där emot är t.ex. stora rockfestivaler sådana offentliga tillställningar där det är motiverat att bereda sig på hållande i förvar. Motsvarande tillställningar är även övriga ovanligt omfattande offentliga tillställningar. Även den plats där tillställningen arrangeras kan inver-

ka på att det är motiverat att bereda sig på hållande i förvar. I detta avseende kan t.ex. det att platsen där tillställningen arrangeras ligger avlägset ha betydelse.

Hållande i förvar vid en offentlig tillställning kräver alltid samtycke av en polisman. En viss tjänsteställning krävs inte av polismannen, utan i princip kan vilken polisman som helst ge ett fritt formulerat samtycke till hållande i förvar.

Rätten att hålla i förvar vid offentliga tillställningar är på motsvarande sätt som i dagsläget begränsad till fyra timmar. I samtliga fall ska den person som hållits i förvar frigges senast fyra timmar efter gripandet. Avsikten är visserligen att polisen i normala fall kommer till platsen redan tidigare och fattar beslut om eventuella fortsatta åtgärder. Rätten att hålla i förvar kan dock upphöra redan innan det har gått fyra timmar från gripandet utan att polisen kommer till platsen. Om publiken avlägsnat sig efter att tillställningen har avslutats innan det har gått fyra timmar från gripandet ska ordningsvakten frige den gripne. Detta är motiverat redan av den orsaken att grunden för det gripande som ligger till grund för hållandet i förvar i normala fall uttryckligen anknyter till avvärjande av allvarlig fara för andra personer. Även när grunden för gripandet i övrigt har upphört ska den gripne naturligtvis frigges utan dröjsmål. En sådan situation kan bli aktuell t.ex. när man på grund av den gripnes uppträdande kan dra slutsatsen att personen inte längre utgör fara för andra personer eller egendom. Av praktiska skäl ska dock den som gripits ombord på ett fartyg kunna hållas i förvar till dess att fartyget nästa gång anlöper hamn. Detta kräver dock förutom order av fartygets befälhavare att grunden för gripandet inte har upphört före det.

44 §. *Behandlingen av personer som hålls i förvar och förfarandet vid hållande i förvar.* I paragrafens 1 mom. föreslås på motsvarande sätt som för närvarande bestämmelser om tillämpning av vissa bestämmelser i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen. Klara hänvisningsbestämmelser uppfyller samtidigt kraven på att lagens bestämmelser ska vara noggranna och exakt avgränsade.

Vid behandlingen av en person som hålls i förvar ska bestämmelserna i 1 kap. 3 och 4 § om inskränkning i frihetsberövades rättigheter, kraven på en rättvis behandling med aktning för människovärdet samt förbud mot diskriminering iakttas. I 2 kap. 2 § 1 mom. i den lagen är det fråga om att ge den gripne möjligheten att underrätta en nära anhörig eller någon annan närstående om intagningen i förvaringslokalen. I 3 kap. 1 § 1 mom. föreskrivs att en frihetsberövad som är under 18 år ska hållas avskild från andra, i 2 mom. att män och kvinnor ska hållas i separata celler och i 3 mom. om hur frihetsberövade ska placeras i celler. Kravet i 5 kap. 1 § 1 mom. på en frihetsberövads rätt till hälso- och sjukvård ska tillämpas även på den som tagits i förvar av en ordningsvakt. I vissa fall kan det även bli aktuellt att tillämpa rätten att temporärt sända den som tagits i förvar för vård utanför förvaringslokalen i enlighet med 5 kap. 2 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen. På grund av karaktären av rätten för ordningsvakter att hålla personer i förvar och med tanke på tidslängden för detta är det i praktiken polisen som utför en sådan åtgärd. På behandlingen av personer som hålls i förvar av ordningsvakter tillämpas även 8 kap. 2 § om den frihetsberövades uppförande i nämnda lag, den allmänna bestämmelsen om övervakning i 9 kap. 1 § samt bestämmelserna om teknisk övervakning av personer som tagits i förvar i 12 kap. 1 och 2 §.

I 2 mom. i förslaget till paragraf ställs krav på den lokal som används som förvaringslokal. Lokalen ska på samma sätt som för närvarande alltid vara granskad och godkänd av polisinspektionen. Förvaringslokalen ska i samtliga fall vara godkänd innan den tas i bruk. Inte ens i brådskande fall kan polisen därmed i efterhand godkänna en förvaringslokal som redan använts. För varje person som hålls i förvar ska en separat anmälan om förvar upprättas. Anmälan ska på samma sätt som för närvarande lämnas till polisinspektionen. Anmälan ska lämnas in utan dröjsmål antingen när tillställningen är slut eller när fartyget anlöper hamn.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 7 § 5 och 6 mom. i den gällande lagen om ordningsvakter.

45 §. Gripande av brottsmisstänkta. Befogenheten enligt den föreslagna paragrafen är ny för ordningsvakter, men motsvarar till innehållet delvis 16 § 1 och 2 mom. om väktares rätt att gripa. Innehållet i bestämmelsen motsvarar i sak även bestämmelsen om allmän rätt att gripa i den tvångsmedelslag som trädde i kraft vid ingången av 2014.

Det finns orsak att införa bestämmelser som uttryckligen är så täckande som möjligt med tanke på befogenheterna för aktörerna inom den privata säkerhetsbranschen så att behovet av att förlita sig på den rätt att använda maktmedel och andra legitima grunder som gäller alla är så litet som möjligt när det gäller uppgifterna inom säkerhetsbranschen. Förutom att ordningsvaktens rätt att gripa brottsmisstänkta på motsvarande sätt som för väktare ska grunda sig på en särskild bestämmelse om befogenhet, syftar bestämmelsen även till att den ordningsvakt som utför ett gripande med misstanke om brott som grund ska omfattas av bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. I nuläget har detta åtminstone till viss del varit oklart. Av dessa orsaker föreslås det uttryckliga bestämmelser om gripande av brottsmisstänkta även för ordningsvakter.

Den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak 16 § i lagförslaget om väktares rätt att gripa. Av denna orsak hänvisas det till den motivering som har framförts i samband med 16 §.

För ordningsvakter föreslås dock inte rätt att frige en gripen utan gripna ska alltid överlämnas till polisen. Det kan inte anses att det i ordningsvaktens arbete finns motsvarande behov att frige en gripen som det finns i väktares arbete. Till exempel är gripanden av personer som misstänks för snatteri vanliga i väktares arbete, medan de i ordningsvaktens arbete inte har någon central roll.

46 §. Säkerhetsvisitation. I paragrafen föreslås att det föreskrivs om väktares rätt till säkerhetsvisitation. Bestämmelser om rätt att frånta en person förbjudna föremål och ämnen som påträffas vid en visitation finns i 47 §.

Den rätt att visitera som föreslås i 1 mom. motsvarar den rätt som ordningsvakter har för närvarande. Rätten gäller de ordningsvakter som har utsetts till sin uppgift med stöd

av 26 § i lagförslaget. Beviljande av rätt till visitering på det föreslagna sättet krävs t.ex. för att garantera säkerheten vid offentliga tillställningar. Utgångspunkten är fortsatt att visiteringen görs med metalldetektor eller någon annan teknisk anordning. En person får visiteras eller de saker personen har med sig får kontrolleras på annat sätt i två fall. För det första kan rätten till visitering eller kontroll grunda sig på order från arrangören i enlighet med 23 § 4 mom. i lagen om sammankomster. En sådan order får ges om detta är nödvändigt på grund av tillställningens speciella karaktär eller om det finns grundad anledning att misstänka att personer som deltar i tillställningen medför föremål och ämnen som är förbjudna. En ordningsvakt får utföra en sådan visitering eller kontroll även utan order, om det annars finns grundad anledning att misstänka att en person innehar förbjudna föremål eller ämnen. Orsaken till misstanken kan i och för sig vara vilken som helst, men den ska leda till en grundad misstanke. En ordningsvakt får med en sådan annan orsak som grund visitera en person t.ex. när en person som deltar i den offentliga tillställningen påstår att han eller hon har sett att en annan deltagare har en kniv och det inte finns orsak att misstänka sanningshalten i påståendet.

Visitering på annat sätt än med hjälp av metalldetektor eller någon annan sådan teknisk anordning betyder i sig en visitering som innebär ett större ingrepp i den personliga integriteten för den person som visiteras än en visitering med hjälp av en teknisk anordning. På grund av detta ska man vid visitering sträva bl.a. efter att den som utför visiteringen är av samma kön som den som blir visiterad. Det föreslås dock inte att detta krav införs i lagen. Misstanken ska i vilket fall som helst vara konkret och grundad och om detta krav införs i lagen betyder det i praktiken att det vid varje tillställning ska finnas minst en manlig och en kvinnlig ordningsvakt.

Paragrafens 2 mom. motsvarar i övrigt 8 § 2 mom. i den gällande lagen om ordningsvakter, men det föreslås att en hänvisning till den rätt att gripa brottsmisstänkta som avses i 45 § införs i paragrafen. I nuläget har ordningsvakter, i motsats till väktare, ingen särskild rätt att gripa på grund av brottsmisstan-

ke, utan i praktiken har ordningsvakter gripit brottsmisstänkta med stöd av bestämmelsen om s.k. allmän rätt att gripa enligt 1 kap. 1 § i tvångsmedelslagen. Ordningsvaktens rätt till säkerhetsvisitation av en gripen har dock begränsats endast till rätten att gripa enligt 7 § 2 mom. i lagen om ordningsvakter. När det nu föreslås självständig rätt att gripa brottsmisstänkta även för ordningsvakter, finns det skäl att utvidga rätten till säkerhetsvisitation att gälla även denna rätt att gripa.

I 3 mom. föreslås att det särskilt föreskrivs att de ordningsvakter som har utsetts till sin uppgift med stöd av 28 § inte har rätt att utföra visitationer i de fall som avses i 1 mom. De föreslagna bestämmelserna motsvarar till denna del de bestämmelser som för närvarande tillämpas på de ordningsvakter som avses i ordningslagen. I analogi med att rätten att vägra tillträde enligt 41 § inte gäller sådana ordningsvakter som med stöd av 26 § 6 punkten utsetts till universitetens och yrkeshögskolornas verksamhetsställen, ska de inte heller omfattas av rätten att utföra annan säkerhetsvisitation än sådan som utförs i samband med ett gripande.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet i huvudsak 8 § 1 och 2 mom. i den gällande lagen om ordningsvakter.

47 §. Fråntagande av förbjudna föremål och ämnen. Den rätt för ordningsvakter att frånta en person föremål som föreskrivs i 1 mom. motsvarar den rätt ordningsvakter har för närvarande. Rätten att frånta en person föremål i enlighet med bestämmelsen innefattar även förbjudna föremål och ämnen som påträffas på annat sätt än vid en visitation. Föremålet eller ämnet ska dock kunna användas för brott mot eller hot om brott mot liv eller hälsa eller ska i övrigt enligt lag eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av lag vara förbjudet att medföra till området. Fråntagandet av ett föremål eller ämne i en situation som avses i bestämmelsen kan grunda sig t.ex. på en ordningsvaktens egen observation.

I 2 mom. föreslås på motsvarande sätt som för närvarande en bestämmelse om vad som ska göras med de fråntagna föremålen och ämnena. Huvudregeln är fortfarande att ordningsvakten utan dröjsmål ska överlämna föremålen och ämnena till polisen. Föremålen

och ämnena ska dock lämnas tillbaka till de personer som har fråntagits dem, om det inte enligt lag finns hinder för att göra det.

Det föreslagna 1 och 2 mom. motsvarar till innehållet 8 § 3 och 4 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

Den rätt som föreslås i 3 mom. grundar sig på den rätt som ordningsvakter har för närvarande med stöd av 60 § 4 mom. i alkohollagen. Eftersom avsikten i den reviderade lagen om privata säkerhetstjänster är att på ett så uttömmande sätt som möjligt föreskriva om ordningsvaktens rättsliga ställning, föreskrivs det för klarhetens skull i lagen om privata säkerhetstjänster även om den rätt för ordningsvakter som för närvarande grundar sig på alkohollagen.

48 §. Användning av maktmedel. Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet huvudsakligen 9 § i den gällande lagen om ordningsvakter. Det föreslås dock att ordalydelsen i paragrafen uppdateras att motsvara den terminologi som används i den föreslagna 17 § i fråga om väktares användning av maktmedel.

I 1 mom. föreslås att en ordningsvakt ska ha rätt att använda maktmedel om en person genom att göra motstånd försöker undgå att bli vägrad tillträde, avlägsnad från platsen, gripen, kroppsvisiterad i enlighet med 46 § eller fråntagen ett föremål eller ämne i enlighet med 47 § eller flyr för att undvika gripande. Även ordningsvaktens rätt att använda maktmedel är därmed klart knuten till det motstånd som personen gör. Med tanke på gripande ger även flykt rätt att använda maktmedel. Däremot föreslås det att rätten att använda maktmedel för att avlägsna ett hinder slopas. Därmed är ordningsvaktens rätt att använda maktmedel alltid klart knuten till utövandet av den primära befogenhet som nämns i 41—47 §. Användningen av maktmedel är förutom till dessa befogenheter naturligtvis även knuten till uppgiften som ordningsvakt. Det föreslås att kriterierna för försvarbarhet när det gäller maktmedel uppdateras så att de till innehållet motsvarar de kriterier för försvarbarhet som gäller väktares användning av maktmedel. Förutom att maktmedlen ska vara nödvändiga så ska de även vara försvarbara med tanke på personens uppträdande, hur viktigt och brådskande

uppdraget är, hur farligt motståndet är samt övriga omständigheter.

På samma sätt motsvarar paragrafens nya 2 mom. det som föreskrivs för väktare i fråga om ansvarsfrihetsgrunder och lindring av straffansvar vid excess i samband med användning av maktmedel. Momentet innefattar en hänvisning till bestämmelserna om ansvarsfrihetsgrunder och lindring av straffansvar i strafflagen.

49 §. Maktmedelsredskap. I paragrafen föreslås bestämmelser om ordningsvakters maktmedelsredskap. I 1 mom. nämns de maktmedelsredskap som är tillåtna för ordningsvakter. Ordningsvakter får inte bära andra maktmedelsredskap i sitt arbete än de som nämns i paragrafen. Till skillnad från väktare får ordningsvakter inte i någon situation bära ett sådant skjutvapen som avses i skjutvapenlagen.

Till skillnad från det som gäller för närvarande föreslås att knippförband av plast slopas från maktmedelsredskapen. Engångshandbojor av plast är fortfarande aktuella som maktmedelsredskap eftersom det är fråga om handbojor. Däremot får buntband av plast inte längre användas som maktmedelsredskap.

I 1 mom. föreslås rätt för ordningsvakter som är anställda av den som innehar näringsstillstånd för säkerhetsbranschen att bära teleskopbatong i ordningsövervakningsuppgifter. Enligt gällande lag har endast de ordningsvakter som avses i ordningslagen och som är anställda av bevakningsföretag rätt att bära teleskopbatong. Denna rätt har i fortsättningen endast sådana ordningsvakter som är anställda av den som innehar näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. Det föreslås dock i paragrafen att sådana ordningsvakter förutom på de platser som avses i gällande ordningslag även ska få bära teleskopbatong på andra tjänstgöringsområden för ordningsvakter. Teleskopbatong kan i vissa fall anses vara ett behövligt maktmedelsredskap t.ex. i restauranger. I sådana lokaler är det ofta problematiskt att använda gasspray på grund av risken för att utomstående personer blir utsatta. På grund av de risker som är förknippade med teleskopbatonger är det motiverat att rätten att bära sådana begränsas på det föreslagna sättet. En innehavare av näringsstillstånd för

säkerhetsbranschen har bl.a. med tanke på den utbildning som krävs av en ansvarig föreståndare de bästa förutsättningarna för att bedöma behovet av att bära teleskopbatong.

Genomgången utbildning i användningen av maktmedelsredskap är på motsvarande sätt som för väktare ett villkor för att få bära maktmedelsredskap. Närmare bestämmelser om utbildningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. En ordningsvakt får inte bära maktmedelsredskap i onödan. Bestämmelsen motsvarar förbudet för vakter i 18 § 1 mom. På samma sätt som för närvarande föreslås även bestämmelser om att utbildade ordningsvakter inte har rätt att bära maktmedelsredskap. Av praktiska orsaker som bl.a. gäller antalet offentliga tillställningar och deras omfattning föreslås det fortfarande att utbildade ordningsvakter ska få användas i enlighet med de krav som nämns i 37 §. Sådana ordningsvakter ska dock på grund av att de saknar utbildning inte anses ha färdigheter för att bära maktmedelsredskap.

I 3 mom. föreslås även för ordningsvakter krav på att årligen genomgå en sådan repetitionsutbildning i användningen av maktmedelsredskap som i dagsläget endast krävs av väktare. Kravet gäller sådana ordningsvakter som är anställda av innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen och som bär maktmedelsredskap i sitt arbete. Det är en sak för innehavaren av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen att övervaka att sådana ordningsvakter årligen genomgår utbildningen. Tillståndshavaren får dock själv bestämma om han eller hon själv anordnar utbildningen. Om tillståndshavaren inte ser till att utbildningen anordnas och ordningsvakten inte på något annat sätt kan visa för tillståndshavaren att han eller hon har genomgått utbildningen får han eller hon inte bära maktmedelsredskap.

50 §. Hur maktmedelsredskap ska bäras. De föreslagna bestämmelserna om hur maktmedelsredskap ska bäras motsvarar i huvudsak bestämmelserna i 20 § 1 och 2 mom. i lagförslaget om hur väktare ska bära maktmedelsredskap. Till denna del hänvisas det till motiveringen till 20 §.

51 §. Rätt att medföra hund. I paragrafen föreslås bestämmelser om ordningsvakters

rätt att medföra hund i ordningsövervakningsuppgifter. Utgångspunkten i 1 mom. är på samma sätt som för närvarande att det krävs tillstånd av polisinrättningen på den ort där en tillställning ordnas för att hund ska få medföras. Eftersom medförande av hund kräver att tillstånd särskilt beviljas i varje enskilt fall är det onödigt att särskilt föreskriva om att hund inte i onödan får medföras i ordningsövervakningsuppgifter. Med de tillställningar som nämns i bestämmelsen avses tillställningar enligt lagen om sammankomster. Därmed kan en ordningsvakt inte medföra hund på de övriga områden som ordningsvakter kan utses för enligt de föreslagna 26 och 28 §. I praktiken kan det finnas behov av att medföra hund närmast vid vissa offentliga tillställningar.

I övrigt motsvarar det föreslagna 1 mom. det som föreslås med tanke på bestämmelserna om väktares medförande av hund i 21 § 1 samt 2 mom. För motiveringens del hänvisas det till motiveringen till den paragrafen.

I 3 mom. föreskrivs närmare om villkoren för att polisen ska kunna bevilja tillstånd. Beviljande av tillstånd är alltid beroende av prövning, även i de fall när villkoren för beviljande uppfylls i sig. Medförande av hund ska alltid kunna motiveras med en grundad anledning som anknyter till upprätthållande av ordning. Anledningen kan vara förknippad med tillställningens omfattning eller art eller den plats där tillställningen arrangeras. Enligt andra meningen i 3 mom. är utgångspunkten att hunden ska bära munkorg. Munkorgen får avlägsnas endast på polisens särskilda order och förutsätter att de krav som nämns i bestämmelsen uppfylls.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet huvudsakligen 11 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

52 §. Ordningsvaktens igenkänningstecken och dräkt samt användningen av dem. Den föreslagna paragrafens 1 mom. motsvarar 16 § i den gällande lagen om ordningsvakter. Paragrafens 2 mom. motsvarar 23 § 4 mom. i den gällande lagen om ordningsvakter. Det finns inget behov av att i sak ändra bestämmelserna om ordningsvaktens igenkänningstecken och dräkt.

I 1 mom. föreslås det bestämmelser om igenkänningstecken för ordningsvakter. En

ordningsvakt ska med ledning av igenkänningstecknet kunna identifieras som ordningsvakt. Med undantag av de tjänstgöringsområden som nämns i 2 mom. finns det inte nödvändigtvis behov av att ordningsvakter bär särskild arbetsdräkt. Med hjälp av igenkänningstecknet kan en person som har att göra med en ordningsvakt ändå dra slutsatsen att det är fråga om en ordningsvakt som har mer omfattande befogenheter än var mans rätt. För att en ordningsvakt ska omfattas av det förstärkta straffrättsliga skyddet enligt 17 kap. 6 § i strafflagen ska den som gör motstånd mot ordningsvakten vara medveten om ordningsvaktens ställning. Denna kan visas genom ordningsvaktens igenkänningstecken.

För att undvika oklarheter förbjuds fortsärande i 1 mom. att igenkänningstecken för ordningsvakter används i andra än ordningsövervakningsuppgifter. Av motsvarande skäl förbjuds även användning av märken, kännetecken eller dräkter som är förvillande lika ordningsvakternas. Det är t.ex. förbjudet att använda ett igenkänningstecken för vaktmästare som påminner om igenkänningstecknet för ordningsvakt.

Det är fortsatt motiverat att ordningsvakter på sådana områden för vilka det krävs polisens tillstånd för att utse ordningsvakter ska vara iförda ordningsvaktens dräkt. Bestämmelser om detta föreslås i 2 mom. Det är fråga om sådana områden där människor dagligen rör sig och utträttar ärenden. Det gäller även områden där ordningsvakter har utsetts för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet uttryckligen för att bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet. En ordningsvakt iförd arbetsdräkt syns tydligt på tjänstgöringsområdet och ses av allmänheten. Genom detta betonas ordningsvaktens skyldighet att skydda utomstående.

4. kap. **Utbildare i användning av maktmedel och vapen samt utbildare av ordningsvakter**

53 §. Utbildare inom utbildningen i användningen av maktmedelsredskap och inom repetitionsutbildningen i användningen av maktmedelsredskap. I paragrafen föreslås det bestämmelser om vem som kan vara utbildare

re inom specialutbildningen i användningen av maktmedel och inom repetitionsutbildningen i användningen av maktmedelsredskap. Enligt förslaget ska som utbildare i användningen av maktmedel kunna arbeta endast personer som Polisstyrelsen har godkänt som utbildare i användningen av maktmedel. På motsvarande sätt föreslås det att endast en person som godkänts till skytteinstruktör av Polisstyrelsen får arbeta som utbildare i användningen av skjutvapen inom specialutbildningen i användningen av maktmedel och som verkställare av skjutprov. Samtidigt föreslås utbildare i användningen av maktmedel bli befriade från skyldigheten att varje år genomgå repetitionsutbildning. En utbildare i användningen av maktmedel som i sina arbetsuppgifter bär skjutvapen ska dock årligen visa sin skicklighet i hanteringen av skjutvapen och sin skjutskicklighet.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet huvudsakligen 29 § 3 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

54 §. Godkännande som utbildare i användning av maktmedel. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om godkännande som utbildare i användningen av maktmedel. I 1 mom. föreskrivs det om förutsättningarna för att någon ska kunna godkännas som utbildare i användningen av maktmedel inom utbildningen i användningen av maktmedelsredskap och som utbildare inom den repetitionsutbildning i användningen av maktmedelsredskap som avses i 18 § 3 mom. och 49 § 3 mom. i lagförslaget.

Kraven i fråga om ålder och lämplighet för utbildare i användningen av maktmedel föreslås motsvara de nuvarande kraven. Som teoretisk utbildning krävs fortfarande att utbildningen för utbildare i användningen av maktmedel har slutförts med godkänt resultat.

Ett nytt krav när det gäller godkännandet enligt 1 mom. är att den utbildning som förutsätts måste ha slutförts högst sex månader före ansökan om godkännande. På så sätt kan man se till att de fordrade kunskaperna är tillräckligt färska.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om godkännandets giltighetstid och i 3 mom. om förnyande av ett godkännande. Godkännandena föreslås fortfarande gälla i högst fem år.

Denna maximala giltighetstid är densamma som den maximala giltighetstiden för ett godkännande som väktare. Genom att slå fast en maximitid ser man till att det åtminstone med vissa intervaller säkerställs att en person fortfarande uppfyller kraven i synnerhet i 1 mom. 3 punkten på redbarhet, tillförlitlighet och personlig lämplighet. När ett förnyat godkännande kopplas till kravet att repetitionsutbildningen ska ha slutförts högst sex månader före ansökan om förnyat godkännande, försäkras man sig också om att den som ansöker om förnyat godkännande har uppdaterade teoretiska kunskaper. För ökad smidighet föreslås det vidare att en utbildare i användningen av maktmedel under vissa förutsättningar ska kunna ansöka om förnyat godkännande även när det tidigare godkännandet redan har upphört att gälla. En förutsättning är då att det har gått högst sex månader sedan godkännandet upphörde att gälla.

55 §. Villkor och begränsningar i ett godkännande som utbildare i användning av maktmedel samt ändring av dem. I denna paragraf föreslås det bestämmelser om Polisstyrelsens möjlighet att ställa vissa villkor och införa vissa begränsningar för ett godkännande som utbildare i användningen av maktmedel. Villkoren och begränsningarna ska hänföra sig till sökandens personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter. Av samma orsaker kan också tidigare villkor och begränsningar ändras.

56 §. Godkännande som skytteinstruktör. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om godkännande som skytteinstruktör. Paragrafen motsvarar till innehållet 23 a § 2 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. De bestämmelserna gäller godkännande av en sökande som utbildare i användningen av maktmedel vid den del av specialutbildningen i användningen av maktmedel som gäller skjutvapen och som verkställare av skjutprov.

57 §. Villkor och begränsningar i ett godkännande som skytteinstruktör samt ändring av dem. Denna paragraf föreslås innehålla bestämmelser om villkor och begränsningar samt ändring av dem i fråga om godkännande som skytteinstruktör. Paragrafen motsvarar den föreslagna 55 § om villkor och be-

gränsningar samt ändring av dem i fråga om godkännande som utbildare i användningen av maktmedel.

58 §. Godkännande som utbildare av ordningsvakter. I paragrafen föreslås bestämmelser om godkännande som utbildare av ordningsvakter. I 1 mom. föreslås det en bestämmelse om förutsättningarna för ett godkännande som utbildare av ordningsvakter.

Det räcker inte att villkoret i 1 mom. 3 punkten på slutförd grundkurs för utbildare av ordningsvakter tillsammans med de andra villkoren i 1 mom. uppfylls, utan dessutom får det inte ha gått för lång tid mellan grundkursen och ansökan om godkännande. Kravet på ett tidsmässigt samband behövs för att man ska kunna säkerställa att sökandens kunskaper är tillräckligt färska.

Polisstyrelsen ska fortfarande vara den godkännande myndigheten.

I analogi med godkännandet som ordningsvakt föreslås ett godkännande som utbildare av ordningsvakter vara i kraft i högst fem år. En bestämmelse om det föreslås i 2 mom.

Ett godkännande som utbildare av ordningsvakter kan förnyas under de förutsättningar som föreslås i 3 mom. Förnyat godkännande kan sökas hos Polisstyrelsen, som enligt förslaget också ska godkänna de egentliga ansökningarna om godkännande.

Den som ansöker om förnyat godkännande ska uppfylla kraven i 3 mom. Det naturliga är att personen i fråga fortfarande ska uppfylla de villkor för ett godkännande som utbildare av ordningsvakter förutsätts uppfylla enligt den föreslagna 1 mom. Kravet på slutförd repetitionskurs för utbildare av ordningsvakter hänger samman med att den som ansöker om förnyat godkännande ska ha uppdaterade kunskaper och färdigheter. Därför föreslås det i punkten också en tidsgräns för hur lång tid före ansökan om förnyat godkännande repetitionskursen ska vara slutförd för att bli beaktad.

I 3 mom. föreslås det en gräns för den tid inom vilken förnyat godkännande kan sökas efter det att det tidigare godkännandet upphörde att gälla.

Den föreslagna bestämmelsen motsvarar till innehållet 18 § 1 och 3 mom.

59 §. Villkor och begränsningar i ett godkännande som utbildare av ordningsvakter samt ändring av dem. I 1 mom. föreslås det en motsvarande bestämmelse som den gällande om myndigheternas möjlighet att förena ett godkännande med villkor och begränsningar och att ändra dem.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet huvudsakligen 18 § 2 mom. i den gällande lagen om ordningsvakter.

5 kap. **Säkerhetsskyddande verksamhet**

60 §. Tillståndsplikt. I denna paragraf föreslås det att säkerhetsskyddande verksamhet som uppfyller vissa villkor ska vara tillståndspliktig. För tillståndsplikt krävs för det första att verksamheten sker i förvärvssyfte och baserar sig på ett uppdragsavtal. Det behövs ingen särskild bestämmelse om det i den föreslagna paragrafen eftersom det i definitionen i 3 § 1 mom. 16 punkten föreslås att säkerhetsskyddande verksamhet ska ske i förvärvssyfte enligt uppdragsavtal. Till den delen motsvarar kriterierna de kriterier som gäller för tillståndspliktig bevakningsrörelse. I motiveringen till 3 § behandlas det vad som avses med dessa kriterier och vilken slags verksamhet som utifrån kriterierna inte omfattas av tillståndsplikten. Till denna del hänvisas bara till den motiveringen.

Det föreslås inte att all säkerhetsskyddande verksamhet ska vara tillståndspliktig, utan tillståndsplikten ska bara gälla den säkerhetsskyddande verksamhet som omfattar säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande. De uppgifterna definieras i 3 § 1 mom. 15 punkten i lagförslaget. Tillståndsplikt gäller således, med ovannämnda inskränkningar, sådana säkerhetsskyddsuppgifter som utförs som näringsverksamhet och anses kräva godkännande.

I paragrafen föreslås det en hänvisning till bestämmelserna i 5 kap. om näringstillstånd för säkerhetsbranschen. För tillståndspliktig säkerhetsskyddande verksamhet krävs det således precis samma tillstånd som för bevakningsrörelse och tillståndspliktig ordningsvaktverksamhet. Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är att få näringsidkare som utför säkerhetsskyddsuppgifter som krä-

ver godkännande och eventuella ledande och ansvariga personer hos dessa näringsidkare att omfattas av samma tillsyn som man av motiverade orsaker föreslår att även en stor del av de andra näringar som regleras i lagförslaget ska omfattas av.

61 §. Godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om villkoren för att bli godkänd som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Eftersom godkännandeprocessen handlar om att utreda oklanderligheten hos någon som har för avsikt att utföra säkerhetsskyddsuppgifter, föreslås det inte heller i fortsättningen några särskilda utbildningskrav för ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Detta avviker från de krav som gäller för väktare och ordningsvakter.

Kravet i 1 mom. 1 punkten att man ska vara myndig ska fortfarande ses som en motiverad förutsättning för ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Kravet i 2 punkten för ett godkännande är att vissa villkor i anslutning till sökandens oklanderlighet och lämplighet uppfylls. En utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ska enligt den punkten vara känd som redbar och tillförlitlig och dessutom till sina personliga egenskaper vara lämplig som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Kraven motsvarar till denna del de krav som ställs på väktare och ordningsvakter. Det är inte meningen att införa någon ändring jämfört med hur dessa egenskaper hittills har bedömts.

Strävan med kravet i 3 punkten är att undvika att någon ansöker om godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter i onödan. Därför ska sökanden i samband med sin ansökan lämna myndigheterna uppgifter om att han eller hon sköter säkerhetsskyddsuppgifter. Det går således inte att ansöka om godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter bara på den grunden att man har för avsikt att i framtiden arbeta i sådana uppgifter. En förändring jämfört med den gällande lagen är att en person i framtiden inte ska kunna beviljas ett kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter bara för att han eller hon ansöker om att bli antagen till utbildning för säkerhetsskyddsuppgifter. Däremot föreslås det i 108 § att utbildningsanordnaren

ska få rätt till ett utlåtande av polisinrättningen om en sökande som ansöker om att bli antagen till utbildning för säkerhetsskyddsuppgifter.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om godkännande myndighet. Det naturligaste är att polisinrättningen i sökandens hemkommun beviljar godkännandet. I momentet föreslås det vidare en uttrycklig bestämmelse om att ett tidigare gällande godkännande förfaller i samband med ett nytt godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. En person kan således i regel inte samtidigt ha fler än ett giltigt godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Men eftersom arbetsgivaren för utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter enligt 65 § ska framgå av ett kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, kan en person dock samtidigt ha gällande godkännanden med olika anteckningar om arbetsgivare.

I 3 mom. föreslås det en bestämmelse om maximitiden för godkännandet som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Med en maximitid kan man med minst fem års mellanrum kontrollera att de föreslagna kraven i 61 § 1 mom. 2 punkten uppfylls.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet delvis 37 § 1, 2 och 4 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

62 §. Villkor och begränsningar i ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter samt ändring av dem. Ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ska fortfarande, på samma sätt som ett godkännande som väktare eller ordningsvakt, kunna förenas med villkor och begränsningar, som det föreslås bestämmelser om i 1 mom. I praktiken finns det bara sällan orsak att förena ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter med särskilda villkor eller begränsningar.

I 1 mom. föreslås det också bestämmelser om förutsättningarna för att villkor och begränsningar som ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har förenats med ska kunna ändras. Sannolikt kommer det även i fortsättningen relativt sällan att uppstå behov av att ändra villkoren och begränsningarna, och i stället för en ändring kan en person alltid när omständigheterna förändras ansöka om ett nytt godkännande som utförare

av säkerhetsskyddsuppgifter. Det beslut genom vilket villkor eller begränsningar ändras ska inte ses som ett nytt godkännande, utan enbart som en ändring av det befintliga godkännandet. Grunder för en ändring kan vara förändringar i de personliga egenskaperna eller andra motsvarande omständigheter.

Paragrafen föreslås också innehålla bestämmelser om den myndighet som kan ändra villkoren för och begränsningarna av ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Eftersom en sökande godkänns som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter av polisinrättningen i sin hemkommun, vore det motiverat att polisinrättningen i hemkommunen även beslutar om ändringar i villkoren och begränsningarna.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 37 § 2 mom. och 38 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet huvudsakligen 37 § 2 och 3 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Det föreslås dock att möjligheten att förena godkännandet med villkor som beror på sökandens utbildning ska strykas, eftersom det inte finns några lagstadgade utbildningskrav för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

63 §. Ansökan och beslut om godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. I paragrafen föreslås det bestämmelser om ansökan om godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och om vissa förfaranden i samband med godkännandet. Paragrafen motsvarar i sak 13 och 38 § i lagförslaget, med den skillnaden att de bestämmelserna gäller ansökan och beslut om godkännande som väktare respektive ordningsvakt. Därför hänvisas i fråga om motiveringen till denna paragraf till motiveringen till de paragraferna.

64 §. Kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. I paragrafen föreslås det bestämmelser om kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Ett separat kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter behövs för att visa att någon som presenterar sig som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter faktiskt har ett giltigt godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

Enligt 1 mom. får den som har godkänts som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ett kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter av polisinrättningen i sin hemkommun. Eftersom en sökande godkänns som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter av polisinrättningen i sin hemkommun, är det på sin plats att samma myndighet också har hand om utfärdandet av kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. För att det ska vara någon nytta med kortet måste innehavaren bära det med sig i säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande. Skyldigheten att på begäran visa upp kortet innebär att det ska visas upp dels för uppdragsgivaren för innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen eller en företrädare för denna uppdragsgivare samt för arbetsgivaren eller någon annan med anknytning till personens arbete, dels för en tillsynsmyndighet. Med en annan person med anknytning till det arbete som en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter gör avses t.ex. en konsument för vilken den som har godkänts som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ansikte mot ansikte marknadsför produkter vars installation uppfyller kriterierna för en säkerhetsskyddsuppgift som kräver godkännande. Kortet behöver inte visas upp för helt och hållet utomstående. Avvikande från bestämmelserna om väktare och ordningsvakter föreslås en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter inte heller ha någon skyldighet att visa upp kortet för den som är föremål för en åtgärd eftersom det inte är fråga om en offentlig förvaltningsuppgift där föremålet för åtgärden kan specificeras. Ett intyg som polisen ger över godkännandet som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter föreslås, precis som för närvarande, fungera som kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter om godkännandet har skett innan det egentliga kortet ges till utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter.

I 2 mom. föreslås samma skyldighet för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter som enligt den gällande lagen att utan dröjsmål ansöka om en dubblert av kortet hos polisinrättningen i sin hemkommun, om hans eller hennes personuppgifter har ändrats eller om kortet har förkommit eller förstörts. Detta behövs för att den som kortet visas upp för ska kunna lita på att uppgifterna på kortet är

riktiga. Ändrade uppgifter ska precis som för närvarande föras in i säkerhetsbranschens tillsynsregister.

Det föreslagna 3 mom. innehåller bestämmelser om skyldigheten att omedelbart överlämna ett kort för utförare av säkerhetskyddsuppgifter till polisen. Denna skyldighet gäller för det första om godkännandet som utförare av säkerhetskyddsuppgifter har återkallats. För att missbruk ska kunna förhindras är det viktigt att en person inte längre innehar kortet för utförare av säkerhetskyddsuppgifter när han eller hon inte längre har ett giltigt godkännande. Samma skyldighet att överlämna kortet föreslås för det andra också i de fall då en utförare av säkerhetskyddsuppgifter får ett nytt kort under det tidigare godkännandets giltighetstid. På så sätt vill man säkerställa att den som har godkänts som utförare av säkerhetskyddsuppgifter inte samtidigt innehar två giltiga kort för utförare av säkerhetskyddsuppgifter. Skyldigheten att överlämna kortet för utförare av säkerhetskyddsuppgifter till polisen gäller dock inget annat kort för utförare av säkerhetskyddsuppgifter än ett sådant för vilket det i stället utfärdas ett nytt kort med motsvarande uppgifter enligt 65 § som de som finns på det tidigare kortet.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 40 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

65 §. Uppgifter som ska framgå av ett kort för utförare av säkerhetskyddsuppgifter. Den föreslagna paragrafen är helt ny till sakinnehållet och omfattar bestämmelser om de uppgifter som ska framgå av ett kort för utförare av säkerhetskyddsuppgifter. Bakom förslaget finns ett behov av att koppla vissa av de uppgifter som krävs i arbetarskyddslagens 52 a § om personkort för personer som arbetar på gemensamma byggarbetsplatser till kortet för utförare av säkerhetskyddsuppgifter. Samtidigt tjänar uppgifterna även i övrigt konsumentskyddet för den som har gett ett uppdrag till en utövare av säkerhetskyddande verksamhet.

I Finland trädde en lag om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen (1231/2011) i kraft i december 2011. Samtidigt trädde också den reviderade 52 a § i arbetarskyddslagen i kraft. Enligt den para-

grafen ska den som arbetar på en gemensam byggarbetsplats ha ett synligt med fotograf i försett personkort av vilket bl.a. det personliga skattenummer som registrerats i skattenummerregistret ska framgå.

I säkerhetskyddsuppgifter som kräver godkännande är det mycket vanligt att en utförare av säkerhetskyddsuppgifter arbetar på sådana gemensamma byggarbetsplatser. Såväl konstruktionsmässigt skydd som elektroniska övervakningssystem installeras ofta i sådana arbetsmiljöer. Därför är det motiverat att ett kort för utförare av säkerhetskyddsuppgifter också ska kunna fungera som ett med fotografi försett personkort som krävs på byggarbetsplatser. Samtidigt betjänar uppgifterna på kortet även på andra ställen än byggarbetsplatser intressena för uppdragsgivaren till en säkerhetskyddsuppgift som kräver godkännande, eftersom det av kortet bl.a. ska framgå arbetsgivaren för utföraren av säkerhetskyddsuppgifter, om den som har godkänts som utförare av säkerhetskyddsuppgifter är arbetstagare i arbetsavtalsförhållande.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska det av ett kort för utförare av säkerhetskyddsuppgifter framgå skattenumret för den som har godkänts som utförare av säkerhetskyddsuppgifter. Utgångspunkten är att den som ansöker om godkännande som utförare av säkerhetskyddsuppgifter ska meddela den polisinskrivningen som beviljar godkännandet sitt skattenummer i samband med ansökan och polisinskrivningen kan kontrollera uppgifterna i skattenummerregistret för byggbranschen.

I 2 punkten föreslås att det av kortet också ska framgå huruvida utföraren av säkerhetskyddsuppgifter är arbetstagare i arbetsavtalsförhållande eller självständig yrkesutövare. Sökanden kan själv lämna in uppgifter även om detta t.ex. genom ett intyg från arbetsgivaren. Med en sådan arbetstagare i arbetsavtalsförhållande som avses i den föreslagna punkten jämställs också personer som utanför ett arbetsavtalsförhållande utför arbetspraktik i anslutning till studier för arbetsgivarens räkning. En utförare av säkerhetskyddsuppgifter som är självständig yrkesutövare ska lämna polisinskrivningen någon annan tillförlitlig redogörelse för att han eller

hon är verksam i säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande.

Enligt 3 punkten ska det av ett kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter också framgå arbetsgivaren för utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter, om den som har godkänts som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter är arbetstagare i arbetsavtalsförhållande. Det innebär att kortet för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter de facto är knutet till personens anställningsförhållande hos en viss arbetsgivare. En utförare av säkerhetsskyddsuppgifter som byter arbetsgivare blir tvungen att ansöka om ett nytt godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

66 §. Anmälningsskyldighet när skötseln av säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande upphör. I denna paragraf föreslås det bestämmelser om skyldigheten att göra en anmälan när skötseln av säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande upphör. Denna anmälningsskyldighet behövs eftersom de uppgifter som enligt 65 § ska framgå av kortet för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter hänger samman med att den som arbetar i säkerhetsskyddsuppgifter är anställd i arbetsavtalsförhållande eller är självständig yrkesutövare.

Enligt 1 mom. ska ett säkerhetsskydds företag underrätta polisinrättningen på hemorten för en person som utför säkerhetsskyddsuppgifter, om personens arbetsavtalsförhållande upphör. Detta behövs eftersom polisinrättningen då ska återkalla personens godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. På motsvarande sätt ska en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter som är självständig yrkesutövare underrätta polisinrättningen, om han eller hon inte längre utför säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande enligt vad som anges i det föreslagna 2 mom.

I 3 mom. föreslås det att en anmälan enligt 1 eller 2 mom. ska göras utan dröjsmål, dock senast inom sju dagar från det att arbetsavtalsförhållandet eller skötseln av uppgifterna upphörde. Det är inget problem att bestämma när ett arbetsavtalsförhållande har upphört. Däremot kan det ibland vara oklart när det ska anses att en självständig yrkesutövare har slutat att sköta säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande. I sista hand ska personens egen anmälan ses som avgörande.

67 §. Tystnadsplikt. Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet huvudsakligen 41 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Tystnadsplikten gäller för såväl den som utövar säkerhetsskyddande verksamhet som för den som utför säkerhetsskyddsuppgifter.

I övrigt hänvisas till motiveringen till 9 §.

6 kap. **Näringsstillstånd för säkerhetsbranschen**

68 §. Näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. I 6 kap. föreslås det bestämmelser om näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. Bestämmelserna motsvarar till innehållet huvudsakligen bestämmelserna om auktorisation av bevakningsföretag i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Termen näringsstillstånd för säkerhetsbranschen är helt och hållet ny och föreslås vara en allmän benämning på tillstånd som beviljas för att idka näringar som enligt lagförslaget ska vara tillståndspliktiga. Näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ska således krävas av fysiska och juridiska personer som driver bevakningsrörelse eller utövar tillståndspliktig ordningsvaksverksamhet eller säkerhetsskyddande verksamhet som omfattar säkerhetsuppgifter som kräver godkännande. Bestämmelser om de konkreta förutsättningarna för att tillstånd ska beviljas finns i 71 §.

Enligt 1 mom. ger ett näringsstillstånd för säkerhetsbranschen i regel rätt att utöva verksamhet i hela landet. Begränsningar kan införas, om villkoren i 69 § uppfylls. Tillståndet föreslås gälla tills vidare, precis som den nuvarande auktorisationen av bevakningsföretag. Giltighetstiden behöver inte begränsas eftersom en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen i vilket fall som helst ska vara skyldig att underrätta om vissa förändringar i sin verksamhet. Särskilda bestämmelser om återkallande av tillståndet föreslås i 88 §. I 2 mom. föreslås också en bestämmelse om godkännande myndighet, som fortfarande ska vara Polisstyrelsen.

Den föreslagna 68 § motsvarar till innehållet huvudsakligen 3 § 2 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

69 §. Villkor och begränsningar i näringsstillstånd för säkerhetsbranschen samt änd-

ring av dem. Enligt 1 mom. kan ett närings-tillstånd för säkerhetsbranschen förenas med vissa villkor. Dessa kan bero på arten och omfattningen av den verksamhet som kräver tillstånd, det antal verksamhetsställen som innehavaren av tillståndet har, verksamhets-ställets placering eller andra motsvarande omständigheter, och de kan gälla såväl bevaknings- och ordningsövervakningsuppgifter som säkerhetsskyddsuppgifter. Även om det har funnits motsvarande bestämmelser i sak om den nuvarande auktorisationen av bevakningsföretag, kommer vikten av att ställa villkor att accentueras i framtiden eftersom bestämmelserna utöver bevakningsrörelse också gäller ordningsvaktsverksamhet som kräver tillstånd samt säkerhetsskyddande verksamhet som omfattar säkerhetsuppgifter som kräver godkännande. Med de villkor som ett tillstånd förenas med kan tillståndet t.ex. begränsas till att bara omfatta ordningsvaktsverksamhet, om sökanden inte har för avsikt att utöva någon annan tillståndspliktig verksamhet. På samma sätt som för närvarande kan t.ex. villkor som gäller geografiska begränsningar också bli aktuella bl.a. om det framgår av handlingar som har fogats till tillståndsansökan att sökanden saknar faktiska förutsättningar att utöva verksamhet i hela landet.

Enligt 2 mom. kan villkor och begränsningar som ett näringsstillstånd för säkerhetsbranschen har förenats med ändras på samma grunder som de villkor och begränsningar som en auktorisation av bevakningsföretag har förenats med enligt den gällande lagen. En ändring kan basera sig på förändringar i fråga om verksamhetens omfattning, antalet verksamhetsställen, verksamhetsställets placering eller andra motsvarande omständigheter. Precis som för närvarande kan en ändring göras på initiativ av antingen innehavaren av näringsstillståndet för säkerhetsbranschen eller tillståndsmyndigheten. Även om ett förvaltningsbeslut om ändring av villkor och begränsningar får överklagas, handlar ändringar av villkor och begränsningar ändå inte om att bevilja ett nytt näringsstillstånd för säkerhetsbranschen.

Polisstyrelsen föreslås, precis som för närvarande, vara den myndighet som ändrar villkor och begränsningar. Detta är motiverat

med tanke på att Polisstyrelsen också är den myndighet som beviljar tillstånd.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet huvudsakligen 5 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

70 §. Rätt för konkursboet eller dödsboet efter en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen att fortsätta verksamhet som kräver tillstånd. Enligt den föreslagna paragrafen blir det möjligt att vid dödsfall och konkurser ge konkurs- eller dödsboet efter en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen en viss tid inom vilken verksamheten kan avslutas på ett riktigt sätt. I praktiken ska ett år anses vara tillräckligt. Med tanke på tillsynen föreslås det dessutom att konkursboets förvaltare eller en dödsbodelägare ska vara skyldig att inom den tid som anges i paragrafen underrätta Polisstyrelsen om tillståndshavarens konkurs eller dödsfall.

Den föreslagna 70 § motsvarar till innehållet huvudsakligen 3 § 4 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

71 §. Beviljande av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. I paragrafen föreslås det bestämmelser om förutsättningarna för beviljande av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. Till innehållet motsvarar dessa förutsättningar de som gäller för meddelande av auktorisation av bevakningsföretag, och den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet huvudsakligen 4 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

De nuvarande förutsättningarna för meddelande av auktorisation har visat sig fungera. Syftet med de förutsättningar som anges i paragrafen är att se till att en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen, och i fråga om en juridisk person de människor som finns bakom den juridiska personen, uppfyller vissa krav i fråga om sina personliga egenskaper och att det finns tillräckliga ekonomiska förutsättningar för verksamheten.

En sökande ska inte heller i fortsättningen ha någon absolut rätt att få ett tillstånd även om villkoren uppfylls förutom i 3 mom. nämnda undantaget. På samma sätt som för närvarande kan en orsak till ett negativt förvaltningsbeslut som gäller ett tillstånd vara t.ex. att tillstånd söks utan någon faktisk avsikt att

utöva verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen. En sökande kan också vägras tillstånd om utredningar visar att verksamheten de facto skulle komma att utövas av någon annan, som inte själv kan ansöka om tillstånd t.ex. för att förutsättningarna för ett beviljande saknas.

I det föreslagna 1 mom. anges förutsättningarna för att näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska beviljas en fysisk person. Förutsättningarna bedöms utifrån 1 mom. även om sökanden är en firma.

Enligt 1 punkten ska sökanden alltid vara myndig. Någon övre gräns behövs inte eftersom verksamheten som innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen inte i sig innefattar sådana fysiska och psykiska krav som t.ex. en väktares arbete.

Personen ska enligt 2 punkten vara känd som redbar och tillförlitlig och till sina personliga egenskaper vara lämplig för uppgiften. När det gäller utövare av tillståndspliktig näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen kan man förutsätta att oklanderligheten betonas. I verksamheten ingår dels en möjlighet att få konfidentiella kunduppgifter, som rentav kan möjliggöra kriminell verksamhet, dels i vissa uppgifter också situationer där man till och med måste ingripa kraftigt i människors grundläggande fri- och rättigheter. Därför ska det ses som motiverat med krav på de personliga egenskaperna.

Det är inte meningen att ändra bedömningen i fråga om de villkor som gäller redbarhet och tillförlitlighet. Bedömningen ska i praktiken fortfarande i stor utsträckning ske utifrån de uppgifter som kan fås ur myndighetsregistren. Avsikten är att också i fortsättningen inrikta bedömningen uttryckligen på brott eller annat missbruk som är av betydelse när förutsättningarna för näringstillstånd för säkerhetsbranschen prövas. Däremot kan också brott eller missbruk som till synes inte har något samband med de egenskaper som fordras inom säkerhetsbranschen visa på sådan likgiltighet hos sökanden som också ger fog att ifrågasätta hans eller hennes tillförlitlighet som aktör inom säkerhetsbranschen.

När det gäller en sökandes personliga egenskaper finns det inte heller anledning att ändra praxis i fråga om bedömningen så som den har utformats under den tid den gällande

lagen om privata säkerhetstjänster har varit i kraft. Bedömningen av de personliga egenskaperna påverkas således fortfarande bl.a. av tecken på sökandens oskäligt rikliga bruk av berusningsmedel, sökandens livsstil och attityd, skador och sjukdomar som försämrar sökandens förmåga att utöva verksamheten, tidigare näringsförbud samt försummelser i anknäpning till säkerheten i arbetet och arbetskyddet. Förteckningen är inte uttömmande, utan tillståndsmyndigheten ska alltid göra en prövning från fall till fall.

Det föreslagna villkoret i 3 punkten motsvarar också ett av villkoren för meddelande av den nuvarande auktorisationen av bevakningsföretag, nämligen att sökanden inte får vara försatt i konkurs eller ha begränsad handlingsbehörighet. Kravet på tillräcklig förmögenhet i 4 punkten motsvarar likaså de nuvarande kraven. En bedömning av om förmögenheten räcker till fordrar uttryckligen alltid prövning från fall till fall. Prövningen beror på omfattningen av den planerade verksamheten men också på dess art. För att t.ex. bevakningsrörelse ska kunna drivas framgångsrikt kan det i flera fall fordra större förmögenhet än t.ex. en restaurangs ordningsövervakningsverksamhet.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om förutsättningarna för att juridiska personer ska kunna beviljas näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Kravet i 1 punkten på tillräcklig förmögenhet gäller uttryckligen den juridiska personens förmögenhet. Den förmögenhet som de som hör till den juridiska personens förvaltningsorgan och andra motsvarande personer har utreds således inte i de fall som avses i 2 mom. Ofta kan man bedöma om en juridisk persons förmögenhet är tillräcklig utifrån de bokslutshandlingar som lämnas till myndigheterna. Men när det gäller bedömningen av en juridisk person som inleder sin verksamhet kan man bli tvungen att också ty sig till andra tillgängliga uppgifter som sökanden förutsätts lämna.

Kraven i 2 punkten är desamma som de som enligt 1 mom. 1—3 punkten ska gälla för fysiska personer. Dessa krav ska dock ställas på dem som hör till den juridiska personens förvaltningsorgan, verkställande direktören samt i ett öppet bolag bolagsmännen och i ett kommanditbolag de ansvariga bo-

lagsmännen. Strävan med denna bestämmelse är att se till att de som hör till en juridisk persons förvaltning själva också uppfyller samma krav i fråga om personliga egenskaper som fysiska personer förutsätts uppfylla enligt 1 mom.

Det föreslagna 3 mom. innehåller en bestämmelse om förutsättningarna för beviljande av tillstånd när det handlar om tillståndspliktig säkerhetsskyddande verksamhet som avses i 60 §. Då motsvarar förutsättningarna för ett beviljande i övrigt kraven i 1 och 2 mom., men tillståndsprövningen är bunden till sin karaktär. Det betyder att alla fysiska och juridiska personer som uppfyller villkoren ska beviljas tillstånd och att tillståndsmyndigheten inte har prövningsrätt i fråga om beviljandet i de fall då villkoren uppfylls. Den bundna tillståndsprövningen föreslås bara gälla de situationer där tillstånd söks för säkerhetsskyddande verksamhet som kräver tillstånd. Då ska tillståndsmyndigheten i enlighet med 69 § förena tillståndet med det villkoret att tillståndet bara gäller utövande av säkerhetsskyddande verksamhet.

72 §. Ändringsanmälan. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om de ändringar i verksamheten som en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska underrätta tillsynsmyndigheten om. Anmälningarna ska alltid göras centraliserat till Polisstyrelsen. Avsikten med bestämmelsen är dels att se till att de uppgifter som har införts i säkerhetsbranschens tillsynsregister hålls uppdaterade, dels att göra det möjligt för tillsynsmyndigheten att kontrollera att de krav som ställs i lagen uppfylls i fråga om vissa ändringar.

I 1 mom. anges det vilka ändringar som en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska göra ändringsanmälan om. I 1 punkten är det fråga om att identifieringsuppgifterna för ett företag eller dess verksamhetsställen ändras. Enligt 2 punkten ska en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen göra en anmälan när en person i företagets förvaltningsorgan, verkställande direktören eller en bolagsman i ett öppet bolag eller en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag byts ut. Det är mycket viktigt att denna anmälningsplikt uppfylls eftersom dessa personer måste uppfylla kraven i 71 § 2

mom. 2 punkten. Polisstyrelsen kan inte avgöra ärendet innan ändringarna har meddelats den. I 3 punkten påförs innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen en skyldighet att göra en ändringsanmälan när verksamheten har avslutats helt och hållet eller avbryts för längre tid än en månad.

För att syftet med ändringsanmälan ska uppfyllas ska den göras så snart som möjligt efter det att innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen har fått vetskap om förändringen. Enligt det föreslagna 2 mom. ska förändringar i regel anmälas redan innan de sker. I samtliga fall ska en anmälan dock göras senast den sjunde dagen efter förändringen. I 2 mom. föreskrivs det vidare om skyldigheten för en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen att foga vissa handlingar till ändringsanmälan när det är fråga om ett byte av ansvarig person i enlighet med 1 mom. 2 punkten. De handlingar som ska lämnas in är desamma som ska lämnas om de ansvariga personerna när en juridisk person ansöker om näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Polisstyrelsen grundar delvis sitt beslut om en persons lämplighet för uppgiften just på de uppgifter som ingår i dessa handlingar.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet huvudsakligen 7 § 1 och 2 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

73 §. Uppdragsavtal. I paragrafen föreslås det motsvarande bestämmelser som de gällande om skyldigheten att upprätta och bevara uppdragsavtal. Fler kommer i själva verket att bli skyldiga att upprätta uppdragsavtal eftersom denna skyldighet för närvarande bara gäller bevakningsrörelse samt ordningsvaksverksamhet som avses i ordningslagen. Nu föreslås det att skyldigheten att upprätta skriftliga uppdragsavtal ska utvidgas så att ett sådant avtal i regel alltid ska upprättas när det handlar om verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen.

Utgångspunkten enligt 1 mom. är att ett skriftligt avtal ska upprättas om varje uppdrag innan uppgifterna börjar utföras. Genom skyldigheten att upprätta avtal förbättras inte bara rättsskyddet för dem som köper och säljer tjänsterna, utan myndighetstillsynen underlättas också. Inget skriftligt avtal behöver

dock upprättas i de underentreprenörsfall som avses i 80 § 2 mom., dvs. när en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen helt eller delvis överlåter en uppgift på en annan innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Också då ska avtal upprättas mellan den som har överlåtit uppgiften på någon annan och slutanvändaren. Inget hindrar heller att det upprättas ett separat avtal om underentreprenaden, även om lagen inte förpliktar till det. Även i de fall då det uppkommer meningsskiljaktigheter underlättar ett korrekt skriftligt avtal utredningen av vad som i själva verket har avtalats mellan parterna.

I 1 mom. föreslås på samma sätt som i den gällande lagen ett undantag från skyldigheten att upprätta ett uppdragsavtal innan uppgifterna börjar utföras. Avtalet kan upprättas senast den andra vardagen efter det att uppgifterna påbörjades, om uppgifterna har varit så brådskande att inget uppdragsavtal har kunnat upprättas innan de påbörjades. En sådan situation kan uppkomma t.ex. om ett uppdrag tas emot på natten. Även då ligger det givetvis i båda uppdragsparternas intresse att ett skriftligt uppdragsavtal upprättas så snabbt som möjligt.

Parter i ett uppdragsavtal är innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen och den slutkund som köper tjänsterna. Således kan t.ex. den som svarar för marknadsföringen av tjänsterna inte vara part i avtalet. Kravet på ett avtal är motiverat bl.a. för att tillsynsmyndigheten alltid direkt från de avtal som innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen har ingått ska kunna ta reda på vad denna tillståndshavare har förbundit sig till i varje enskilt fall.

Den tid som uppdragsavtalen ska bevaras föreslås inte bli ändrad. En innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska enligt 2 mom. således bevara ett avtal i sex år efter det att uppdraget avslutades. Inte heller föreslås det några ändringar i fråga om kravet att de uppgifter som behövs för tillsynen ska finnas att tillgå i klartext om uppgifterna lagras med hjälp av automatisk databehandling.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 8 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

74 §. Ansvarig föreståndare. I paragrafen föreslås det bestämmelser om skyldigheten för en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen att ha en eller flera ansvariga föreståndare. Bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i gällande lag om bevakningsföretags ansvariga föreståndare.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska varje innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ha minst en av Polisstyrelsen godkänd ansvarig föreståndare i sin tjänst. Den ansvariga föreståndaren ska svara för att tillståndshavarens verksamhet eller företag sköts i enlighet med den föreslagna lagen. Dessutom ska han eller hon fatta vissa beslut i anslutning till bärande av maktmedelsredskap, medförande av hund och användning av klädsel som avviker från väktares dräkt. Särskilda bestämmelser om den ansvariga föreståndarens uppgifter föreslås i 76 §.

Även om den ansvariga föreståndaren ska vara anställd hos innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen, är hans eller hennes huvuduppgift i företaget i de flesta fall i praktiken någon annan än uppgiften som ansvarig föreståndare. Verkställande direktören för en sådan innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen som verkar i aktiebolagsform kan t.ex. i praktiken vara en av de ansvariga föreståndarna i företaget, eller i ett mindre företag rentav den enda. Den ansvariga föreståndaren ska dock ha en sådan ställning inom tillståndshavarens organisation att det faktiskt är möjligt att sköta den ansvariga föreståndarens uppgifter.

Polisstyrelsen bestämmer enligt det föreslagna 1 mom. hur många ansvariga föreståndare det behövs och de ansvariga föreståndarnas ansvarsområden. Antalet påverkas av verksamhetens omfattning, antalet verksamhetsställen, verksamhetsställes placering och andra motsvarande omständigheter. Ansvarsområdet är ofta geografiskt men kan också hänföra sig till en viss verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen. En innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen kan t.ex. ha en ansvarig föreståndare särskilt för bevakningsrörelsen och en annan särskilt för ordningsvaktsverksamheten.

Enligt 2 mom. ska ansökan om godkännande av ansvarig föreståndare göras anting-

en i samband med att ansökan om näringstillstånd för säkerhetsbranschen lämnas in eller omedelbart därefter. Det är meningen att ansökningarna ska avgöras samtidigt eftersom utgångspunkten är att en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen alltid ska ha en godkänd ansvarig föreståndare. Av samma orsak föreslås det bli föreskrivet att verksamhet som kräver tillstånd inte får inledas förrän Polisstyrelsen har godkänt en ansvarig föreståndare för sökanden. Verksamheten får således inte inledas redan när ansökan om godkännande har lämnats in, utan först när tillståndsmyndigheten har meddelat ett positivt tillståndsbeslut.

I 3 mom. föreskrivs det om förfarandena i det fallet att en ansvarig föreståndare avgår eller i övrigt upphör att sköta sina uppgifter. Då ska en ansökan om godkännande av en ny ansvarig föreståndare göras inom sju dagar efter det att den ansvariga föreståndaren upphörde att sköta uppgiften. Den föreslagna tidsgränsen är densamma som den som föreslås i 72 § för ändringsanmälan vid ett företags byte av en ansvarig person i enlighet med 72 § 2 mom. Eftersom en ansvarig föreståndare kan upphöra att sköta sin uppgift helt utan förvarning och oavsett vad innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen vill, vore det skäligt att tillståndshavaren kan fortsätta sin verksamhet en kort tid utan ansvarig föreståndare. Om tillståndshavaren iakttar den föreslagna tidsfristen, blir längden på tillståndsmyndighetens prövningstid således avgörande för hur länge tillståndshavaren saknar ansvarig föreståndare. I de sällsynta fall då tillståndshavaren inte omedelbart får veta att den ansvariga föreståndaren har upphört att sköta sin uppgift, räknas tiden från det att tillståndshavaren har fått informationen. Om Polisstyrelsen t.ex. återkallar någons godkännande som ansvarig föreståndare med stöd av den föreslagna 89 §, räknas tiden från det att Polisstyrelsen har underrättat tillståndshavaren om återkallandet.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 15 § 1—3 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

75 §. Ställföreträdare för den ansvariga föreståndaren. På samma sätt som för närvarande kan det enligt förslaget i paragrafen

godkännas en eller flera ställföreträdare för den ansvariga föreståndaren hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Antalet ställföreträdare och deras ansvarsområden bestäms på samma grunder som antalet ansvariga föreståndare och deras ansvarsområden.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 15 § 4 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

76 §. Den ansvariga föreståndarens befogenheter. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om den ansvariga föreståndarens uppgifter. Paragrafen är helt och hållet ny och det är meningen att i den samla bestämmelserna om den ansvariga föreståndarens uppgifter, som för närvarande är spridda på olika ställen i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

I 1 mom. 1 punkten föreslås det i jämförelse med den gällande lagen en utökning av den ansvariga föreståndarens beslutanderätt i fråga om när maktmedelsredskap får bäras. Medan de ansvariga föreståndarna hittills har beslutat om bärande av skjutvapen och gasspray ska de enligt den föreslagna bestämmelsen också besluta när teleskopbatonger får bäras. Användningen av teleskopbatonger är förknippad med risker som inte kan anses mindre än de risker som hänför sig till användningen av gasspray. Därför måste beslutsfattandet om bärandet av dessa maktmedelsredskap vara enhetligt. Bestämmelsen föreslås också bli ändrad på så sätt att den ansvariga föreståndaren kan fatta beslut om bärandet av dessa maktmedelsredskap inte bara särskilt för varje uppdrag utan också särskilt för varje uppgiftsområde. Med uppgiftsområde avses i detta sammanhang t.ex. att bevakningsuppgifter som hänför sig till flera olika uppdrag slås ihop så att samma anställda sköter dessa uppgifter under samma skift. Det betyder att en ansvarig föreståndare t.ex. vid distriktsbevakning kan bedöma behovet av maktmedelsredskap som avses i 18 § 1 mom. i ljuset av väktarens enskilda distriktsbevakningsuppgifter enligt uppgiftsområde utan att behöva bedöma behovet inom varje uppdrag var för sig. Bedömningen ska dock alltid ske från fall till fall. En ansvarig föreståndare kan inte i sitt beslutsfattande t.ex. utgå från att de maktmedelsredskap som an-

ges i bestämmelsen behövs vid all distriktsbevakning.

Den föreslagna 1 punkten motsvarar, med de nämnda undantagen, till innehållet 29 § 1 mom. femte meningen i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

Genom den beslutanderätt som en ansvarig föreståndare föreslås ha enligt 2 punkten vill man betona det ansvar som är förknippat med att medföra hund samt det faktum att en hund som maktmedelsredskap kan likställas med andra maktmedelsredskap som ska anses som farliga. Om en ordningsvakt medför hund föreslås det inte ha något samband med ansvariga föreståndares beslutanderätt, eftersom de besluten enligt 51 § ska fattas av polisnärvarande på den ort där en tillställning ordnas.

Den föreslagna 2 punkten motsvarar till innehållet 31 § 5 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

Enligt 3 punkten har en ansvarig föreståndare beslutanderätt i fråga om möjligheten att använda annan klädsel än väktares dräkt. Med tanke på rättssäkerheten är det skäl att göra möjligheten att använda annan klädsel än väktares dräkt i bevakningsuppgifter så liten som möjligt. Av samma orsak behöver den ansvariga föreståndaren hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen fatta beslut om användning av annan klädsel än väktares dräkt särskilt för varje uppdrag.

Den föreslagna 3 punkten motsvarar till innehållet 32 § 2 mom. andra meningen i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

I syfte att betona det ansvar som är förknippat med bärande av maktmedelsredskap och att säkerställa behövlig prövning föreslås det i 4 punkten att den ansvariga föreståndaren särskilt för varje uppdrag eller uppgiftsområde ska fatta beslut om när ordningsvakter som är anställda hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen får bära gasspray eller teleskopbatong. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar, med undantag för beslut om bärande av skjutvapen, de beslut om väktares rätt att bära vissa maktmedelsredskap.

77 §. Godkännande som ansvarig föreståndare. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om godkännande som ansvarig föreståndare. En person ska inte heller i fortsätt-

ningen ha någon absolut rätt att bli godkänd som ansvarig föreståndare även om förutsättningarna för ett godkännande uppfylls. Tillståndsmyndigheten kan vägra att godkänna en sökande t.ex. om det är uppenbart att personen i själva verket inte är anställd hos innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Det kan också bli avslag på ansökan t.ex. om den som har föreslagits som ansvarig föreståndare trots sitt anställningsförhållande i själva verket inte skulle kunna sköta sin uppgift. Det är t.ex. inte ofta som en väktare som är anställd hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen har en sådan operativ ställning att han eller hon effektivt skulle kunna övervaka att lagen om privata säkerhetstjänster iakttas.

Enligt den föreslagna 1 mom. 1 punkten krävs det fortfarande att den ansvariga föreståndaren ska vara myndig. Uppgiften som ansvarig föreståndare är inte förknippad med sådana psykiska och fysiska krav som kännetecknar t.ex. en väktares arbete. Därför behövs det ingen separat övre åldersgräns för att kunna vara ansvarig föreståndare.

I 2 punkten föreslås det en bestämmelse om kraven på en ansvarig föreståndares utbildning. De är mer omfattande än de nuvarande kraven. Redan nu har många som sköter uppgiften som ansvarig föreståndare vid ett bevakningsföretag avlagt specialyrkesexamen för säkerhetsvakt i sin helhet och inte bara genomfört tre sådana avsnitt av en specialyrkesexamen som krävs för närvarande. Kravet på avlagd specialyrkesexamen för säkerhetsvakt tjänar också det mål som redan anges i motiveringen till den gällande lagen om privata säkerhetstjänster, att största delen av dem som är ansvariga föreståndare ska ha avlagt specialyrkesexamen för säkerhetsvakt. Det föreslagna utbildningskravet stöder också strävan att de som utses till ansvariga föreståndare ska ha tillräckliga operativa insikter till stöd för insikterna i lagstiftningsfrågor.

Enligt 3 punkten ska en ansvarig föreståndare vara känd som redbar och tillförlitlig och till sina personliga egenskaper vara lämplig för uppgiften. Också till denna del motsvarar kravet det som föreskrivs i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. På samma sätt som när det gäller väktare föreslås myndigheterna vid bedömningen av

personliga egenskaper ha tillgång till bl.a. myndigheternas register och andra liknande hjälpmedel. Avsikten är inte att ändra praxis i fråga om bedömningen så som den har utformats under den tid den gällande lagen om privata säkerhetstjänster har varit i kraft.

Enligt 2 mom. ska ett godkännande som ansvarig föreståndare vara i kraft tills vidare, precis som för närvarande. Godkännandet kan dock inte längre gälla när den ansvariga föreståndaren inte längre de facto sköter det uppdraget. Innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska då göra en ansökan om godkännande av en ny ansvarig föreståndare inom sju dagar i enlighet med det föreslagna 74 § 3 mom.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 20 § 1 och 2 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

78 §. Villkor och begränsningar i ett godkännande som ansvarig föreståndare samt ändring av dem. På samma sätt som för närvarande föreslås det att ett godkännande som ansvarig föreståndare ska kunna förenas med villkor och begränsningar. En bestämmelse om detta finns i 1 mom.

I det föreslagna 2 mom. anges förutsättningarna för att villkor och begränsningar som ett godkännande som ansvarig föreståndare har förenats med ska kunna ändras. Ändringar ska fortfarande vara möjliga under vissa förutsättningar. Vanligen görs ändringarna på initiativ av den ansvariga föreståndaren, men de kan också göras på initiativ av en myndighet. De ändringar som föreslås i paragrafen handlar inte om ett nytt godkännande som ansvarig föreståndare utan om ändringar i det gällande godkännandet.

Enligt förslaget ska Polisstyrelsen precis som för närvarande vara den myndighet som ändrar villkor och begränsningar. Detta är motiverat eftersom det fortfarande också ska vara Polisstyrelsen som godkänner ansvariga föreståndare.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet 20 § 3 mom. och 22 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

79 §. Godkännande som tillfällig ansvarig föreståndare. I vissa fall kan det fortfarande behövas att också någon som inte har utbildning som ansvarig föreståndare kan vara ansvarig föreståndare hos en innehavare av när-

ingstillstånd för säkerhetsbranschen. En likadana bestämmelse som den gällande föreslås om detta i 1 mom. Huvudregeln är att en ansvarig föreståndare alltid ska ha utbildning som ansvarig föreståndare. Den regeln kan frångås bara om den ansvariga föreståndaren byts ut och detta sker av en oförutsebar orsak. Det vore oskäligt för innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen om verksamheten måste läggas ner för att man inte har någon utbildad ansvarig föreståndare och bytet av föreståndare inte har gått att förutse på något sätt. En oförutsebar orsak kan t.ex vara att den ansvariga föreståndaren avlider eller insjuknar. Att den ansvariga föreståndarens arbetsavtalsförhållande upphör genom hävning eller att den ansvariga föreståndaren säger upp sig utan förvarning kan vara en annan oförutsebar orsak. I annat fall skulle också små innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen vara tvungna att i praktiken ha flera anställda som har genomgått utbildning som ansvarig föreståndare.

I 2 mom. föreslås det liknande bestämmelser som de gällande om möjligheten att förena ett godkännande som tillfällig ansvarig föreståndare med vissa villkor och begränsningar. Eftersom ett godkännande av en utbildad person som ansvarig föreståndare under vissa förutsättningar kan förenas med villkor och begränsningar, måste ett godkännande som tillfällig ansvarig föreståndare av en person som saknar utbildningen också kunna förenas med likadana villkor och begränsningar.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska Polisstyrelsen fortfarande vara godkännande myndighet, på samma sätt som i fråga om ordinarie ansvariga föreståndare.

Innehållet i den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak 21 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

80 §. Utförande av uppgifter. I 1 mom. föreslås det bli föreskrivet att en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen för bevaknings- eller ordningsövervakningsuppgifter eller för säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande endast får anlita väktare, ordningsvakter eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter som denne har i sin tjänst och som har ett giltigt godkännande för upp-

giften. Med "har i sin tjänst" avses främst att väktaren, ordningsvakten eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter är anställd i arbetsavtalsförhållande hos innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Med de situationerna jämföras dock också de situationer där personen är någon som avses i 71 § 2 mom. 2 punkten i lagförslaget. Således är t.ex. den som hör till styrelsen för en innehavare i aktieföretagsform av näringstillstånd för säkerhetsbranschen i tjänst hos denna tillståndshavare på det sätt som avses i paragrafen. På motsvarande sätt ska också en fysisk person som innehar näringstillstånd för säkerhetsbranschen räknas som anställd. Det innebär att en företagare med firma också kan arbeta t.ex. som väktare, förutsatt att han eller hon har ett giltigt godkännande som väktare. Även personer som utanför ett arbetsavtalsförhållande utför arbetspraktik i anslutning till studier ska betraktas som en person i anställningsförhållande.

I 2 mom. föreslås det ett undantag från begränsningarna i 1 mom. Undantaget gäller möjligheten att helt eller delvis överlåta en uppgift på en annan innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. En sådan möjlighet behövs av praktiska orsaker. En innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen kan t.ex. ingå avtal med en uppdragsgivare om bevakningsuppgifter på dennes verksamhetsställen på flera olika orter, och då kan tillståndshavaren behöva låta utföra arbetet på underentreprenad på de orter där tillståndshavaren inte själv har verksamhet. Den föreslagna bestämmelsen påverkar inte t.ex. ett sådant förbud att anlita underentreprenörer som har skrivits in i villkoren i uppdragsavtalet. Det går givetvis att avtala om sådana förbud på ett giltigt sätt. Därför föreslås det att en förutsättning för att en uppgift ska kunna överlåtas åt en annan innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen är att något annat inte har överenskommit i uppdragsavtalet.

Eftersom också ordningsvaktsverksamhet huvudsakligen är avsedd att omfattas av det föreslagna 2 mom. betyder det att en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen inte ens delvis kan överlåta en ordningsövervakningsuppgift som kräver tillstånd på någon som saknar ett tillstånd som

avses i 68 §. Således kan t.ex. en ideell förening som saknar näringstillstånd för säkerhetsbranschen inte på underentreprenad tillhandahålla en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ordningsvaktstjänster som kräver tillstånd.

I 3 mom. föreslås det en liknande begränsning som den gällande i fråga om antalet tillfälliga väktare som får utföra bevakningsuppgifter. Bestämmelsen behövs för att det ska kunna säkerställas att en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen inte helt och hållet eller ens till största delen bygger sin operativa verksamhet på tillfälliga väktare. En innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska i sin tjänst alltid ha ett tillräckligt antal väktare som inte är tillfälliga. Detta ska man se till genom att en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen i sin tjänst får ha högst en tillfällig väktare per varje påbörjat antal av tre väktare som har fått utbildning enligt 10 § 1 mom. 2 punkten. Om t.ex. de sistnämnda väktarna är fyra, får det finnas två tillfälliga väktare.

Paragrafen motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll 16 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

81 §. Personal- och arbetsskiftsregister. Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om skyldigheten för en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen att föra personalregister över sina anställda ansvariga föreståndare, väktare, ordningsvakter och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och arbetsskiftsregister över sin anställda väktare och ordningsvakter. Båda registren kan användas som hjälp vid myndighetstillsynen över innehavarna av näringstillstånd för säkerhetsbranschen.

Ett personalregister enligt 1 mom. ska innehålla uppgifter om sådana anställda hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen som förutsätts ha ett särskilt myndighetsgodkännande. Kretsen av personer som ska ingå i personalregistret växer eftersom det föreslås att också alla ordningsvakter och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter som är anställda hos tillståndshavaren ska införas i registret. För att en tillförlitlig lagring av personuppgifterna ska kunna säkerställas ska enligt 1 punkten de berörda personernas efter- och förnamn och även personbeteck-

ning införs i registret. Enligt 2 och 3 punkten ska uppgifter om godkännande och utbildning införas. Med tanke på tillsynen är det viktigt att personalregistret också innehåller uppgifter enligt 4 punkten om en väktares tillstånd att inneha skjutvapen och om en väktares eller ordningsvaks tillstånd att inneha gasspray. På motsvarande sätt måste också uppgifter om anställningsförhållandet finnas att tillgå centraliserat, i enlighet med den föreslagna 5 punkten.

I 2 mom. föreslås huvudsakligen likadana bestämmelser som de gällande om arbetsskiftsregister. Ett arbetsskiftsregister ska bara innehålla uppgifter om väktarnas och ordningsvakternas arbetsskift. Uppgifterna om arbetsskift i fråga om ansvariga föreståndare och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har ingen sådan betydelse för tillsynen att de bör föras in i arbetsskiftsregistret. För tydlighetens skull föreslås det bli sagt att registren ska föras inte bara för tryggnad av myndighetstillsynen, som för närvarande, utan också för utredning av brott. Således kan polisen använda uppgifterna för tillsyn enligt lagen om privata säkerhetstjänster men också för utredning av enskilda brott. Med hjälp av registret kan man ta reda på identiteten hos en väktare eller ordningsvakt som har vidtagit en enskild åtgärd, detta för att utreda t.ex. vilka väktare eller ordningsvakter som eventuellt har varit ögonvittnen till ett vist brott. Genom bestämmelsen blir samarbetet mellan myndigheterna och privata säkerhetstjänster effektivare.

I 3 mom. föreskrivs det på motsvarande sätt som i den gällande lagen inom vilken tid uppgifterna ska utplånas. Uppgifter som lagras med hjälp av automatisk databehandling ska vid behov också finnas att tillgå i klartext.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll 18 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

82 §. Instruktioner. Den föreslagna paragrafen innehåller, precis som den gällande lagen, bestämmelser om allmänna och särskilda instruktioner, tidigare kallade verksamhetsanvisningar. Nytt jämfört med nuläget är dock att innehavaren av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen är skyldig att göra upp instruktioner också för alla ord-

ningsövervakningsuppgifter. För närvarande gäller skyldigheten att göra upp instruktioner för ordningsvakter bara ordningsövervakningsuppgifter som avses i ordningslagen.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska sådana allmänna skriftliga instruktioner med vars hjälp en väktare eller ordningsvakt kan utföra sina uppgifter på ett riktigt och tryggt sätt alltid vara obligatoriska. De instruktionerna gäller en väktares eller ordningsvaks alla uppgifter. För att det ska vara möjligt att utföra uppgifterna på ett riktigt och tryggt sätt ska instruktionerna åtminstone omfatta frågor i anslutning till befogenheter och legitima grunder, de grundläggande fri- och rättigheterna för dem som blir föremål för åtgärder och säkerheten i arbetet.

Innehavaren av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ska ha särskilda instruktioner för respektive bevakningsområde, bevakningsobjekt eller tjänstgöringsområde, om förhållandena kräver det. Skyldigheten att göra upp sådana instruktioner kan t.ex. bero på särskilda risker som är förknippade med farliga ämnen som förvaras på bevakningsobjektet. I praktiken har bevakningsföretagen numera särskilda anvisningar för de flesta bevakningsområden som anges i uppdragsavtalen. I de anvisningarna behandlas uttryckligen särskilda frågor som gäller objektet i fråga.

I 2 mom. föreskrivs det att instruktionerna ska hållas framlagda. För att väktarna och ordningsvakterna ska ha möjlighet att sätta sig in i instruktionerna ska de alltid hållas framlagda på de verksamhetsställen som innehavaren av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen har. I många fall utför väktarna och ordningsvakterna dock sitt arbete någon annanstans än på dessa verksamhetsställen. Därför föreslås det att instruktionerna vid behov också ska hållas framlagda på bevakningsområdena och ordningsvakternas tjänstgöringsområden. Varje väktare och ordningsvakt som instruktionerna gäller ska ha en faktisk möjlighet att sätta sig in i dem. Utgångspunkten är att de allmänna instruktionerna gäller alla väktare eller ordningsvakter. Däremot kan de särskilda instruktionerna för ett bevakningsområde eller tjänstgöringsområde gälla t.ex. sekretessbelagda uppgifter om områdets säkerhet. Därför ska bara de

väktare och ordningsvakter som instruktionerna gäller garanteras möjlighet att sätta sig in i dem.

Den föreslagna paragrafen motsvarar huvudsakligen 19 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

83 §. Tillämpning av annan lagstiftning. Den föreslagna paragrafen är ny. Syftet med den är att göra gränsdragningen tydligare mellan uppgifter som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen och vissa andra uppgifter inom säkerhetsbranschen. Huvudregeln föreslås vara att i de andra uppgifter inom säkerhetsbranschen som nämns i 1 mom. ska speciallagstiftningen om de uppgifterna tillämpas i stället för lagen om privata säkerhetstjänster. På så sätt ser man till att någon som arbetar i uppgifter inom säkerhetsbranschen inte samtidigt t.ex. kan ha sinsemellan olika befogenheter som baserar sig på flera olika lagar.

Ett undantag från huvudregeln är den verksamhet i säkerhetskontrolluppgifter vid domstolar som nämns i 2 mom. Inom denna verksamhet kan en person samtidigt arbeta både som väktare och som säkerhetskontrollör. I praktiken har det visat sig vara en naturlig lösning att kombinera dessa uppgifter vid domstolarna, och inga nämnvärda nackdelar har framkommit i anslutning till detta.

Det föreslagna 3 mom. är närmast informativt. Där sägs att bestämmelser om ordningsvaktens uppgifter vid kontroll av biljetter finns i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik. Eftersom den föreslagna lagen i övrigt har så uttömmande bestämmelser som möjligt om ordningsvaktens rättsliga ställning, är det skäl att informera om detta undantag med en uttrycklig bestämmelse.

7 kap. **Tillsyn över privata säkerhetstjänster**

84 §. Tillsynsmyndigheter. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillsynen över privata säkerhetstjänster. Precis som i nuläget föreslås det att Polisstyrelsen ska svara för den allmänna styrningen och tillsynen. Den centraliserade tillsyn som Polisstyrelsen utövar har visat sig vara en fungerande lösning. Polisstyrelsen ska enligt förslaget fortfarande

också vara tillståndsmyndighet i fråga om vissa tillstånd och godkännanden.

De lokala polisinspektionerna ska enligt 2 mom. precis som i nuläget svara för den regionala tillsynen. Polisinspektionerna har de bästa förutsättningarna att sköta tillsynen över privata säkerhetstjänster inom sina distrikt.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet huvudsakligen 42 § 1 och 2 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster och 19 § 1 och 2 mom. i lagen om ordningsvakter.

85 §. Rätt att företa inspektioner och få information.

För att tillsynen ska vara tillräckligt konkret, föreslås det i 3 mom. att polisinspektionerna ska ha rätt att inom sina distrikt inspektera verksamhetsställen för innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Någon motsvarande skyldighet som polisinspektionernas nuvarande skyldighet att minst vartannat år inspektera bevakningsföretagens verksamhetsställen föreslås inte. Trots att nuvarande praxis, som innefattar denna inspektionsskyldighet, i sig har bidragit till att bestämmelserna iaktas, utgör den föreslagna inspektionsrätten i stället för enbart en skyldighet en möjlighet att rikta resurserna enligt vad som är optimalt med tanke på prioriteringarna i varje enskilt fall.

Innehållet i inspektionerna kommer att motsvara de nuvarande inspektionerna. Därmed ska det fortfarande kontrolleras bl.a. att uppdragsavtalen är lagenliga, att instruktioner finns och vad de innehåller samt att bestämmelserna om tillfälliga väktare följs. Register som innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen eventuellt för över personer som åtgärder har riktats mot hör också till det som ska kontrolleras. Eftersom Polisstyrelsen fortfarande svarar för den allmänna styrningen av och tillsynen över privata säkerhetstjänster, är det motiverat att förplikta polisinspektionerna att sända de protokoll som de satt upp över inspektionerna till Polisstyrelsen. Paragrafens 2 mom. motsvarar till sitt sakinhåll 43 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Paragrafens 3 mom. motsvarar i sin tur i huvudsak 19 § 3 mom. i den gällande lagen om ordningsvakter. Nytt i paragrafen är dock den

föreslagna rätten för Polisstyrelsen och polis-inrättningarna att också av väktare och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter få för tillsynen behövlig information om utförandet av väktaruppgifter.

Den rätt att få information som avses i 2 mom. är uttryckligen begränsad till de uppgifter som behövs för tillsynen. Tillsynen måste uttryckligen vara sådan tillsyn som avses i lagen om privata säkerhetstjänster. Polisstyrelsen och polis-inrättningarna har därmed enligt paragrafen inte rätt att få uppgifter för något annat ändamål än för den tillsynsuppgift som föreskrivs i lagen. De uppgifter som behövs för tillsynen kan gälla verksamhet, personal, ekonomisk ställning och andra liknande omständigheter i fråga om innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. För att innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen inte ska kunna låta bli att lämna information genom att hänvisa till att uppgifterna är företags-hemligheter, föreslås det uttryckligen bli föreskrivet att företags-hemligheten ska träda åt sidan.

I 3 mom. föreskrivs det om Polisstyrelsens och polis-inrättningarnas rätt att få uppgifter om utförandet av väktar-, ordningsövervaknings- och säkerhetsskyddsuppgifter. Dessa uppgifter ska tillsynsmyndigheten ha rätt att få förutom av de som utför de uppgifter som anges i bestämmelsen också av den som har utsett en ordningsvakt. Den som har utsett en ordningsvakt är därmed skyldig att ge de uppgifter som avses i bestämmelsen också då denne inte är innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen.

86 §. Uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen. I paragrafen föreslås det bestämmelser om ett register för tillsynen över säkerhetsbranschen. Registret måste anses synnerligen nödvändigt för att tillsynen över de privata säkerhetstjänsterna ska lyckas. Registret föreslås innehålla fler uppgifter än i nuläget därför att ordningsvaktsverksamheten föreslås bli tillståndspliktig i större omfattning än tidigare. Därmed ska uppgifter om bl.a. alla innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen, deras ansvariga personer och ansvariga föreståndare föras in i registret. Utöver det ska det såsom hittills också föras in uppgifter om väktare, utbildare

i användningen av maktmedel, skytteinstruktörer, ordningsvakter, utbildare av ordningsvakter och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. En hänvisning till lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) behövs fortfarande, eftersom där finns närmare bestämmelser om behandlingen av uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen.

Innehållet i den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak 44 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

87 §. Årsanmälan. I paragrafen föreslås det att en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska göra en årsanmälan som ska innehålla de uppgifter som anges i paragrafens 1 mom. Bevakningsföretagen har redan nu en skyldighet med motsvarande innehåll. Nu föreslås det att skyldigheten utvidgas så att alla innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen omfattas av den. Då kommer bestämmelserna om årsanmälan att gälla också ordningsvaktsverksamhet och säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande.

Till skillnad från nuvarande praxis ska årsanmälan för varje kalenderår sändas till Polisstyrelsen före utgången av mars månad följande år. Innehavarna av näringstillstånd för säkerhetsbranschen får därmed två månader längre tid på sig att göra anmälan. I praktiken har det visat sig att den extra tiden behövs.

I 1 mom. föreskrivs det om vilka uppgifter som en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen för varje kalenderår ska göra en anmälan om till Polisstyrelsen före utgången av mars månad följande år. Enligt 1 mom. 1 punkten är tillståndshavare skyldiga att anmäla antalet uppdrag under kalenderåret. Anmälningsskyldigheten gäller både uppdrag som inletts under kalenderåret och uppdrag som inletts tidigare. Det som är avgörande när det gäller anmälningsskyldigheten är, oberoende av när uppdraget inletts, avslutats eller hur länge det pågått, att uppdraget varit i kraft under kalenderåret. Anmälningsskyldigheten gäller endast sådana uppdrag där skötseln av avtalade uppgifter kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen.

En innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska enligt 1 mom. 2 punk-

ten anmäla antalet verksamhetsställen och adresserna till dem samt antalet anställda. Anmälningsskyldigheten motsvarar också till denna del den anmälningsskyldighet som bevakningsföretagen redan nu har.

Enligt den föreslagna 1 mom. 3 punkten föreslås det att en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska anmäla uppgifter om vilka som under kalenderåret har varit ansvariga föreståndare, väktare och tillfälliga väktare, ordningsvakter samt utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. I praktiken är det fråga om att anmäla dessa personers personuppgifter, och uppgifterna ska uppges särskilt för varje verksamhetsställe.

I 1 mom. 4 punkten föreskrivs det på motsvarande sätt som i nuläget om anmälan av vissa tillstånd för innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen och väktarna att inneha skjutvapen och gasspray. Eftersom det fortfarande ska anses som ett undantag att skjutvapen bärs eller att hund medförs och eftersom båda dessa innebär vissa risker, är det fortfarande motiverat att kräva att en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska vara skyldig att anmäla de uppdrag som inkluderar bärande av vapen eller medförande av hund. Motsvarande anmälningsskyldighet gäller också uppdrag där väktare i bevakningsuppgifter har använt annan klädsel än väktares dräkt. Genom denna skyldighet strävar man efter att öka människors rättsskydd. Situationer där en väktare har använt skjutvapen, gasspray eller hund som maktmedelsredskap ska också uppges i årsanmälan trots att polisinsättningen på den ort där detta skedde enligt lagförslagets 19 § 3 mom. i varje enskilt fall utan dröjsmål ska underrättas om användning av skjutvapen.

Den föreslagna 1 mom. 5 punkten är ny till innehållet. Även om ordningsvakter inte ska få bära skjutvapen, ska de i sin uppgift få inneha gasspray eller medföra hund, om de förutsättningar som nämns i lagförslaget uppfylls. Eftersom en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska vara skyldig att i årsanmälan anmäla om tillstånd för väktare att inneha gasspray, situationer där en väktare har medfört hund och situationer där en väktare har använt gasspray eller hund som maktmedelsredskap, är det inte motiverat att till denna del låta ordningsövervak-

ningsuppgifterna stå utanför anmälningsskyldigheten. På samma grunder som tillsynen över väktarnas verksamhet kan motiveras, dvs. grunder som gäller rättsskyddet och förverkligandet av syftet med tillsynen, kan också tillsynen över ordningsvakternas verksamhet motiveras.

Innehållet i den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak 45 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

88 §. Återkallande av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om de förutsättningar under vilka näringstillståndet för säkerhetsbranschen kan återkallas eller myndigheten rentav har skyldighet att återkalla det. I 1 mom. anges de fall där Polisstyrelsen har skyldighet att återkalla näringstillståndet inom säkerhetsbranschen. I de fall som avses i 1 mom. har myndigheten alltså inte prövningsrätt i fråga om återkallandet. Enligt 1 punkten ska tillståndet återkallas, om tillståndshavaren begär det. Tillståndshavaren behöver inte motivera sin begäran, men i praktiken framförs begäran troligen främst när ett företag har avslutat sin verksamhet eller när en rörelse överläts.

Skyldigheten att i enlighet med 1 mom. 2 punkten återkalla ett tillstånd, om den verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen har upphört, kan bli aktuell t.ex. om en tillståndshavare inte själv begär att tillståndet återkallas i samband med att verksamheten avslutas. Enligt den föreslagna 3 punkten ska ett tillstånd återkallas, om tillståndshavaren inte längre uppfyller kraven i 1 § 1 eller 2 mom. i lagen angående rättighet att idka näring.

Gemensamt för de förutsättningar för återkallande som anges i 2 mom. är att återkallandet är beroende av prövning. Tillståndet kan därmed återkallas antingen helt och hållet eller för viss tid. På valet mellan återkallande som sker helt och hållet eller för viss tid inverkar bl.a. vilken typ av förseelse tillståndshavaren har gjort sig skyldig till och hur allvarlig den är samt eventuella tidigare varningar och återkallanden för viss tid.

Enligt 2 mom. 1 punkten kan ett tillstånd för det första återkallas, om den verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen har avbrutits för en längre tid än

tre månader. Avbrott i verksamheten för en så lång tid kan i de flesta fall ses som ett tillräckligt tecken på att verksamheten faktiskt har avslutats.

I 2 mom. 2 punkten föreslås det att myndigheten ska ha rätt att återkalla ett tillstånd, om en fysisk person som fått tillstånd inte längre uppfyller vissa krav för beviljande av tillstånd i 71 § 1 mom. 2—4 punkten eller om en juridisk person som fått tillstånd inte längre uppfyller kraven i 71 § 2 mom. 1 eller 2 punkten. För en fysisk person gäller kraven främst personens redbarhet, tillförlitlighet och lämplighet i fråga om personliga egenskaper. Sådana ändringar i dessa egenskaper som kan vara ett hinder för beviljande av tillstånd kan också leda till att tillståndet återkallas. Också om en person försatts i konkurs eller om hans eller hennes handlingsbehörighet begränsats kan det leda till samma slutresultat, liksom även sådana förändringar i en persons ekonomiska ställning som gör att personen inte längre anses kunna sköta sin verksamhet på behörigt sätt.

När det gäller en juridisk person kan ett återkallande beroende av prövning i de fall som anges i 2 mom. 2 punkten för det första bero på att den ekonomiska ställningen har försvagats på motsvarande sätt som när en fysisk persons tillstånd kan återkallas av orsaker som lett till en försvagad ekonomisk ställning. För det andra kan det också vara fråga om situationer där de personer som hör till förvaltningsorganen för en juridisk person som är tillståndshavare eller verkställande direktör samt i ett öppet bolag bolagsmännen och i ett kommanditbolag de ansvariga bolagsmännen inte längre uppfyller ovannämnda krav i fråga om redbarhet, tillförlitlighet, lämplighet eller ekonomisk handlingsbehörighet.

I de fall som nämns i 2 mom. 2 punkten kan myndigheten vid behov sätta en tidsfrist inom vilken bristerna ska avhjälpas. Åtgärder för att återkalla tillståndet kan då vidtas först efter det att tidsfristen gått ut. Exempelvis om en medlem av en juridisk persons styrelse av någon anledning inte längre uppfyller lagens krav på tillförlitlighet, kan det anses oskäligt att återkalla tillståndet utan att den juridiska personen först ges tillfälle att ersätta

den styrelsemedlem som mist sin tillförlitlighet med en person som uppfyller kraven.

I 2 mom. 3 punkten föreslås det att ett tillstånd ska kunna återkallas också om utövaren av verksamheten eller en i 71 § 2 mom. 2 punkten avsedd ansvarig person har dömts för ett brott som uppfyller de förutsättningar som anges i lagen eller uppsåtligen har förfarit väsentligen felaktigt inom den verksamhet som kräver näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. Om det är fråga om en juridisk person gäller det samma ansvariga personer som nämnts ovan. För att prövning av återkallande på grund av verksamhetsutövarens eller en ansvarig persons brott ska kunna inledas, ska domen för brottet ha vunnit laga kraft. En dom som saknar laga kraft, eller rentav endast en brottsmisstanke, kan dock även leda till att tillståndet återkallas t.ex. för viss tid. Återkallandet sker dock i så fall med stöd av 2 mom. 2 punkten och inte med stöd av 2 mom. 3 punkten.

Vid bedömningen av återkallande med stöd av 2 mom. 3 punkten måste det också beaktas vilka faktiska möjligheter den juridiska person som är innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen har haft att inverka på den ansvariga personens brott. Exempelvis en medlem av ett aktiebolags styrelse kan utanför sitt uppdrag göra sig skyldig till ett sådant allvarligt brott som visar att han eller hon är olämplig för uppdraget, men som dock inte ger tillståndsmyndigheten orsak att återkalla tillståndet när styrelseuppdraget upphör.

Ett brott som avses i den föreslagna 2 mom. 3 punkten måste visa att personen är olämplig för sin uppgift. Eftersom väldigt många olika slags brott kan göra att det villkoret uppfylls, är det omöjligt att räkna upp sådana brott. Hur grovt brott eller hur lång dom det är fråga om har inte nödvändigtvis någon avgörande betydelse vid bedömningen. Exempelvis ett lagakraftvunnet bötesstraff för misshandel kan visa att en person är olämplig för sin uppgift. I regel kan dock ett brott som har begåtts av oaktsamhet inte anses lika försvårande som ett uppsåtligt brott vid prövning av om ett tillstånd ska återkallas eller inte. Detta betyder dock inte att inte också ett brott som har begåtts av oaktsamhet

i vissa fall skulle kunna visa att personen är olämplig för sin uppgift.

Den alternativa grund för återkallande som ges i 2 mom. 3 punkten, att en person har förfarit felaktigt inom den verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen, förutsätter dock att det skett med uppsåt. Dessutom förutsätts det att förfarandet har varit väsentligen felaktigt. Ett väsentligen felaktigt förfarande kan vara t.ex. att den verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen har fortsatt eller inletts utan ansvarig föreståndare. På motsvarande sätt kan också det faktum att en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen uppsåtligen låter bli att sköta sina uppgifter enligt ett uppdragsavtal anses vara väsentligen felaktigt förfarande.

En alternativ grund för återkallande efter prövning är enligt den föreslagna 2 mom. 4 punkten att tillståndshavaren på ett väsentligt sätt har brutit mot centrala villkor eller begränsningar som näringstillståndet för säkerhetsbranschen har förenats med. Överträdelserna ska därmed vara väsentliga, men dessutom riktas mot centrala villkor eller begränsningar. Centrala villkor och begränsningar som tillståndet har förenats med kan bl.a. anses vara eventuella geografiska begränsningar som hör samman med tillståndet och olika begränsningar av en viss verksamhet som förutsätter näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Att t.ex. sköta bevakningsuppgifter när tillståndet har begränsats till att gälla ordningsövervakningsuppgifter strider mot centrala begränsningar som tillståndet förenats med.

Den grund för återkallande som föreslås i 2 mom. 5 punkten är ny till innehållet. Ett tillstånd kan enligt den punkten återkallas, om tillståndshavaren inte gör den årsanmälan som avses i 87 § till Polisstyrelsen inom utsatt tid och inte inom en skäligen utsatt avhjälpdenna brist. Årsanmälan måste ses som ett mycket viktigt hjälpmedel för tillsynen över den tillståndspliktiga näringsverksamheten inom den privata säkerhetsbranschen. I praktiken har flera företag försummat att göra anmälan inom utsatt tid. Inte heller det hot om straff för försummelse av skyldigheten att göra anmälan som ingår i den gällande lagen har i alla situationer ansetts tillräckligt.

Därför föreslås det en möjlighet att överväga återkallande av näringstillståndet för säkerhetsbranschen som administrativ påföljd vid sidan av en straffrättslig påföljd. Eftersom vidtagandet av åtgärder för att återkalla ett tillstånd alltid förutsätter en anmärkning från myndigheten och att den skäligen tilläggs tiden inte följs, kan ett återkallande i praktiken inte bero på t.ex. glömska från tillståndshavarens sida.

Enligt 3 mom. kan Polisstyrelsen i stället för att återkalla tillståndet tilldela tillståndshavaren en varning, om det med hänsyn till omständigheterna vore oskäligt att återkalla tillståndet. En varning kan tilldelas t.ex. om informationen om att det i verksamheten har förfarits väsentligen felaktigt har nått myndigheten först en lång tid efter det att det felaktiga förfarandet upphört och tillståndshavaren efter det har agerat klanderfritt.

Innehållet i den föreslagna paragrafen motsvarar i huvudsak 46 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

89 §. Återkallande av godkännande som ansvarig föreståndare. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om återkallande av godkännande som ansvarig föreståndare.

Enligt 1 mom. ska ett godkännande återkallas för det första om innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen eller den ansvariga föreståndaren begär det. Utöver begäran krävs inga andra skäl för att tillståndet ska återkallas, och tillståndsmyndigheten har då inte prövningsrätt i fråga om återkallandet.

I 2 mom. är det dock fråga om sådana fall där återkallandet av ett godkännande som ansvarig föreståndare är beroende av prövning. Omständigheter som inverkar på om godkännandet i enlighet med bestämmelsen återkallas helt och hållet eller endast för viss tid är t.ex. hur allvarig den ansvariga föreståndarens gärning eller försummelse är, föreståndarens tidigare uppförande samt vilka återkallelseåtgärder eller varningar som föreståndaren eventuellt tidigare har varit föremål för.

I 2 mom. 1 punkten är det fråga om att den ansvariga föreståndaren inte längre uppfyller de krav i fråga om personliga egenskaper som anges i 77 § 1 mom. 3 punkten. Godkännandet kan därmed återkallas på grund av

väsentliga förändringar i föreståndarens egenskaper vad avser redbarhet, tillförlitlighet och personlig lämplighet.

En brottsdom som avses i 2 mom. 2 punkten måste visa att personen är olämplig för sin uppgift. Domen ska av rättsskyddsskäl ha vunnit laga kraft. Innan en dom har vunnit laga kraft kan godkännandet som ansvarig föreståndare dock återkallas tillfälligt, om de förutsättningar som anges i 93 § råder. En lagkraftvunnen brottsdom kan också visa att den ansvariga föreståndaren inte längre uppfyller kraven i 1 punkten.

Den andra grund för återkallande av tillstånd efter prövning som ges i 2 mom. 2 punkten är att den ansvariga föreståndaren uppsåtligen har förfarit väsentligen felaktigt i sin uppgift. Som väsentligen felaktigt förfarande kan naturligtvis betraktas t.ex. att den ansvariga föreståndaren helt och hållet underlåter att sköta sin uppgift. På motsvarande sätt kan också t.ex. ett beslut om bärande av skjutvapen som strider mot 19 § i allmänhet anses vara väsentligen felaktigt förfarande. Även om gärningen också i sig vore kriminell, ska det enligt förslaget också vara möjligt att som administrativ påföljd återkalla godkännandet. Prövningen i fråga om hurvida den ansvariga föreståndarens förfarande ska betraktas som väsentligen felaktigt förfarande ska alltid göras särskilt för varje enskilt fall. Vid prövningen inverkar bl.a. hur länge det felaktiga förfarandet pågått, hur klandervärt förfarandet är, betydelsen av det klandervärda förfarandet i den ansvariga föreståndarens verksamhet och likgiltighet mot tidigare uppmaningar från myndigheterna att rätta till det felaktiga förfarandet.

Enligt 2 mom. 3 punkten kan godkännandet som ansvarig föreståndare också återkallas, om föreståndaren på ett väsentligt sätt har brutit mot villkor eller begränsningar som godkännandet har förenats med.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken Polisstyrelsen har möjlighet att tilldela den ansvariga föreståndaren en varning i stället för att återkalla godkännandet. En varning kan komma i fråga, om det med hänsyn till omständigheterna vore oskäligt att återkalla godkännandet. En varning är naturligtvis även en mildare åtgärd än ett tillfälligt återkallande av godkännandet. Syftet med var-

ningen är att få den ansvariga föreståndaren att ändra sin verksamhet så att myndigheten inte behöver vidta åtgärder för att återkalla godkännandet.

Innehållet i den föreslagna paragrafen motsvarar 47 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

90 §. Återkallande av godkännande som utbildare i användningen av maktmedel eller som skytteinstruktör. I paragrafen föreslås bestämmelser om återkallande av godkännande som utbildare i användningen av maktmedel eller som skytteinstruktör. Vad gäller motiveringen till paragrafen hänvisas det till det som anförts i samband med 88 och 89 §.

Innehållet i paragrafen motsvarar i huvudsak 47 a § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

91 §. Återkallande av godkännande som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. I paragrafen föreskrivs det om återkallande av godkännande som väktare, ordningsvakt och utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Enligt förslaget ska den polisinskrivning inom vars distrikt en väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har sin hemkommun besluta om återkallande av ett godkännande, eftersom den polisinskrivningen också beslutar om godkännande.

Enligt 1 mom. ska ett godkännande alltid återkallas, om väktaren, ordningsvakten eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter begär det. Begäran behöver dock inte motiveras, och myndigheten har ingen prövningsrätt i ärendet.

Ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ska enligt 1 mom. också återkallas, om arbetsavtalsförhållandet har upphört eller om personen i fråga som självständig yrkesutövare inte längre utför säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande. Myndigheten har då en skyldighet att återkalla godkännandet som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, eftersom det av kortet för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ska framgå namnet på arbetsgivaren för utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter och hurvida utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter utför uppgifterna som arbetstagare i arbetsav-

talsförhållande eller som självständig yrkesutövare.

I de fall som avses i 2 mom. är det fråga om återkallande av ett godkännande som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter efter prövning, antingen helt och hållet eller för viss tid. I den föreslagna 2 mom. 1 punkten är det fråga om att en person inte längre uppfyller de krav i fråga om personliga egenskaper som gäller för att bli godkänd som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Det gäller alltså kraven på att personen ska vara redbar, tillförlitlig och lämplig till sina personliga egenskaper. En förutsättning för återkallande är att förhållandena i fråga om dessa egenskaper väsentligen har förändrats.

I den föreslagna 2 mom. 2 punkten är det fråga om återkallande av godkännande efter prövning på grund av att personen har dömts för ett brott eller i övrigt förfarit felaktigt. Brottssdomen ska ha vunnit laga kraft och den ska visa att väktaren, ordningsvakten eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter är olämplig för sin uppgift. Kravet på att domen ska ha vunnit laga kraft hör samman med personens rättsskydd. Även en dom som inte har vunnit laga kraft kan leda till ett tillfälligt återkallande av godkännandet om de andra förutsättningarna uppfylls. En lagakraftvunnen brottsdom kan å andra sidan också leda till att kraven på personens redbarhet och tillförlitlighet inte längre uppfylls på det sätt som avses i 2 mom. 1 punkten.

Att en väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter uppsåtligen har förfarit väsentligen felaktigt är enligt 2 mom. 2 punkten också en grund för att återkalla ett godkännande efter prövning. Exempelvis ett väsentligt brott mot bestämmelserna om väktares och ordningsvaktens bärande av maktmedelsredskap kan leda till att godkännandet återkallas. Också t.ex. väsentlig försummelse av arbetsuppgifterna kan i de grävsta fallen utöver eventuella arbetsrättsliga följder också leda till att godkännandet återkallas.

På motsvarande sätt som i nuläget kan också brott mot centrala villkor eller begränsningar som godkännandet som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har förenats med leda till återkal-

lande av godkännandet efter prövning. Detta föreslås i 2 mom. 3 punkten.

I 3 mom. föreskrivs det under vilka förutsättningar polisinsättningen i stället för att återkalla ett godkännande kan tilldela en väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter en varning. Förutsättningen för att en varning ska kunna tilldelas är att det med hänsyn till omständigheterna vore oskäligt att återkalla godkännandet. Vid bedömningen måste det då beaktas bl.a. typen av förseelse och hur allvarlig den är samt eventuella tidigare förseelser och varningar. Till övriga delar hänvisas det till vad som anförs i 89 §.

Innehållet i paragrafen motsvarar 48 § 1–3 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster och 20 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

92 §. Återkallande av godkännande som utbildare av ordningsvakter. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om återkallande av godkännande som utbildare av ordningsvakter. När det gäller motiveringen till paragrafen hänvisas det till motiveringen till 88 och 89 §.

Innehållet i paragrafen motsvarar 22 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

93 §. Tillfälligt återkallande av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen eller av godkännande som ansvarig föreståndare. I den föreslagna paragrafen finns bestämmelser om tillfälligt återkallande av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen eller av godkännande som ansvarig föreståndare. Ett tillfälligt återkallande förutsätter enligt 1 mom. att polisen har fått kännedom om omständigheter som sannolikt leder till att näringsstillståndet för säkerhetsbranschen eller godkännandet som ansvarig föreståndare återkallas. I sådana fall krävs det ofta att godkännandet snabbt återkallas tillfälligt. Även om det har varit ovanligt med tillfälliga återkallanden av nuvarande auktorisationer av bevakningsföretag och godkännanden som ansvarig föreståndare, är det skäl att behålla möjligheten till detta bl.a. för att skydda uppdragsgivarna till innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. Eftersom Polisstyrelsen enligt förslaget allmänt ska vara den myndighet som beslutar om ett egentligt återkallande av ett tillstånd eller godkännande, är det mest naturliga att

Polisstyrelsen också beslutar om tillfälligt återkallande.

I 2 mom. föreskrivs det om de längsta giltighetstiderna för tillfälliga återkallanden av tillstånd och godkännanden. Dessa tidsgränser är nödvändiga av rättsskyddsskäl, eftersom man också med tillfälliga återkallanden ingriper i rätten att idka näring. En förlängning av giltighetstiden med sex månader förutsätter uttryckligen att en verksamhetsutövare, en ansvarig föreståndare eller en ansvarig person hos en sådan innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen som är en juridisk person misstänks för ett brott. I fråga om brottsmisstanke mot en ansvarig person hänvisas det dessutom till vad som anförs om detta i 88 §.

Innehållet i paragrafen motsvarar 49 § 1 och 2 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

94 §. Tillfälligt återkallande av godkännande som utbildare i användningen av maktmedel eller som skytteinstruktör. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om tillfälligt återkallande av godkännande som utbildare i användningen av maktmedel eller som skytteinstruktör. Eftersom sakinnehållet i paragrafen motsvarar den föreslagna 93 § hänvisas det i tillämpliga delar till motiveringen till den paragrafen.

Innehållet i paragrafen motsvarar 49 a § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

95 §. Tillfälligt återkallande av godkännande som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. I paragrafen föreslås det bestämmelser om tillfälligt återkallande av godkännande som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Enligt 1 mom. är en förutsättning för återkallande att polisen har fått kännedom om omständigheter som sannolikt leder till att godkännandet återkallas. Beslutet om tillfälligt återkallande av ett godkännande ska enligt förslaget alltid fattas av en polisman som tillhör befälet. Ändring i beslutet får sökas på normalt sätt genom besvär.

Möjligheten att tillfälligt återkalla ett godkännande måste finnas för att inte t.ex. en person som misstänks för allvarliga brott eller missbruk ska kunna fortsätta arbeta som väktare, ordningsvakt eller utförare av säker-

hetsskyddsuppgifter medan utredningen pågår. Ett tillfälligt återkallande främjar i sådana fall rättsskyddet för bl.a. de personer som en väktares eller en ordningsvakts åtgärder riktas mot. I praktiken kommer ett återkallande troligen i de flesta fall att bero på en sådan brottsmisstanke som, om den leder till en lagakraftvunnen dom, visar att personen är olämplig för sin uppgift eller som sannolikt leder till att personen betraktas som olämplig för sin uppgift när det gäller redbarhet, tillförlitlighet och lämplighet i fråga om personliga egenskaper.

Också en polisman som inte hör till befälet har enligt förslaget rätt att under vissa förutsättningar för myndighetens räkning omhänderta väktarkortet, ordningsvaktskortet eller kortet för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Dessa förutsättningar föreskrivs det om i 2 mom. Kortet kan omhändertas av myndigheten både när det finns förutsättningar för tillfälligt återkallande av godkännandet och när ett godkännande som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har återkallats. I det förstnämnda fallet ska en polisman som tillhör befälet inom 14 dagar besluta huruvida godkännandet ska återkallas tillfälligt. Eftersom en person oftast enbart med hjälp av kortet kan visa en utomstående att han eller hon är väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och kortet därmed har en viss offentlig tillförlitlighet, är det viktigt att personen fräntas kortet så fort som möjligt också när det föreligger skäl att tillfälligt återkalla godkännandet. Den korta tidsfrist som satts för den polisman som tillhör befälet har att göra med att man genom att omhänderta kortet ingriper i personens rätt till arbete, som hör till de grundläggande fri- och rättigheter. För att säkerställa att kortet fräntas personen har polismannen rätt att göra en kroppsvisitering.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det om giltighetstiden för ett tillfälligt återkallande av godkännande. Av rättsskyddsskäl måste det anges om en särskild längsta möjliga giltighetstid. De föreslagna tidsfristerna motsvarar den tid för vilken ett näringsstillstånd för säkerhetsbranschen och ett godkännande som ansvarig föreståndare kan återkallas tillfälligt. I övrigt hänvisas det till motiveringen

till 93 §. Eftersom ett beslut om tillfälligt återkallande av ett godkännande kan fattas även av någon annan polisman som tillhör befälet än en polisman som arbetar vid polis-inrättningen i personens hemkommun, är det för tydlighetens skull nödvändigt att föreskriva om skyldigheten att anmäla återkallandet till denna polis-inrättning.

Innehållet i den föreslagna bestämmelsen motsvarar 50 § 1—3 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster och 21 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

96 §. Tillfälligt återkallande av godkännande som utbildare av ordningsvakter. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om tillfälligt återkallande av godkännande som utbildare av ordningsvakter. Eftersom sakinnehållet i paragrafen motsvarar den föreslagna 95 §, hänvisas det i tillämpliga delar till motiveringen till den paragrafen.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt innehåll 21 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

97 §. Underrättelser. Syftet med Polisstyrelsens och polis-inrättningarnas underrättelseskyldighet, som det föreskrivs om i paragrafen, är att säkerställa att en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen på ett riktigt sätt får veta att ett godkännande som ansvarig föreståndare, väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har återkallats eller att en varning har tilldelats en sådan person. Innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen kan då bl.a. vidta lämpliga arbetsrättsliga åtgärder.

I paragrafen föreskrivs det om en polis-inrättnings skyldighet att vid ett tillfälligt återkallande av ett godkännande underrätta den innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen hos vilken den ansvariga föreståndaren, väktaren, ordningsvakten eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter är anställd. Eftersom inte alla ordningsvakter kommer att vara anställda hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen, hör sådana ordningsvaktens arbetsgivare inte till dem som en polis-inrättning är skyldig att underrätta. Det kunde i praktiken bli väldigt svårt att ta reda på vem som är arbetsgivare i sådana fall.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt huvudsakliga innehåll 48 § 4 mom. i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

98 §. Polisundersökning. Den föreslagna paragrafen innehåller en hänvisning till den polisundersökning som avses i 6 kap. i den nya polislagen. När det vid återkallandet av tillstånd och godkännanden som avses i lagförslaget är fråga om annat än en förundersökning som utförs av polisen till följd av ett brott, är det på sin plats med en hänvisning till bestämmelserna om polisundersökning i polislagen.

Innehållet i den föreslagna bestämmelsen motsvarar 50 a § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster och 24 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

8 kap. **Delegationen för säkerhetsbranschen**

99 §. Delegationen för säkerhetsbranschen. Delegationen för säkerhetsbranschen ska enligt förslaget alltjämt vara ett rådgivande samarbetsforum med representanter för olika intressegrupper. Delegationen ska finnas i anslutning till Polisstyrelsen och biträda denna. Delegationen föreslås fortsatt ha en rådgivande roll utan någon egentlig beslutanderätt.

Enligt paragrafens 2 mom. ska Polisstyrelsen utse delegationens medlemmar. De med tanke på säkerhetsbranschen viktigaste förvaltningsområdena samt näringslivet, arbetsgivarna, arbetstagarna och konsumenterna ska fortsättningsvis vara företrädare i delegationen. De viktigaste förvaltningsområdena med tanke på säkerhetsbranschen är de egentliga säkerhetsmyndigheterna, dvs. polisen, gränsbevakningsväsendet och Tullen. I delegationen kan förutom dessa myndigheter möjligen också ingå Brottsförvaltningsmyndigheten, försvarsmakten, utbildningsförvaltningen och i fråga om säkerhetsteknik också arbets- och näringsministeriet.

I delegationen ska det från näringslivets sida åtminstone ingå representanter för innehavarna av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Också tillverknings-, import- och handelssektorn inom säkerhetsteknik samt försäkringsbranschen ska vara representerade. Beroende på organisationsgraden och or-

ganisationsfältet inom de olika delområdena av näringslivet och beroende på delområdenas karaktär kan representanterna komma både från organisationer och enskilda rörelser. Det finns skäl för både arbetsgivare och arbetstagare att vara representerade i delegationen. Med konsumenter avses här både privatpersoner och företagskunder. Genom företagskunderna lyfts också företagssäkerhetsaspekten fram i delegationen. Representanterna för företagskunderna kan t.ex. komma från organisationer som företräder industri, handel, servicebranscher samt små och medelstora företag eller från enskilda företag. Privatpersoner kan t.ex. företrädas av konsumentorganisationer.

Den föreslagna paragrafen motsvarar 51 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

100 §. Delegationens uppgifter. I paragrafen föreskrivs det vilka uppgifter delegationen för säkerhetsbranschen ska ha. Enligt 1 mom. 1 punkten är delegationens uppgift att främja samarbetet mellan myndigheterna och de privata säkerhetstjänsterna. Detta ska ses som delegationens huvudsakliga uppgift.

Enligt 1 mom. 2 punkten har delegationen till uppgift att ange de allmänna riktlinjerna för säkerhetsbranschen. I det syftet ska delegationen föra diskussioner och vid behov bjuda in experter för att höra dem. Det väsentliga vid angivandet av riktlinjer är att utveckla samarbetet mellan den privata säkerhetsbranschen och myndigheterna.

Till delegationens uppgifter hör enligt 3 punkten också att följa och främja det internationella samarbetet inom säkerhetsbranschen. Delegationen får själv närmare bestämma på vilka sätt den följer och främjar detta samarbete. Delegationen kan dock fortfarande vara en nationell kontaktpunkt för det internationella samarbetet inom säkerhetsbranschen.

Som en av delegationens uppgifter anges i 4 punkten att följa utvecklingen, utbildningen och forskningen inom säkerhetsbranschen samt anvisningar och information som gäller säkerhetsbranschen. Delegationen får också till denna del själv närmare bestämma genom vilka konkreta verksamhetsätt som den gör detta.

Enligt den föreslagna 5 punkten ska delegationen ta initiativ som berör säkerhetsbranschen. Initiativen kan ha anknytning till de uppgifter som anges i 1—4 punkten, men det kan också vara initiativ som berör säkerhetsbranschen och som är helt separata från de uppgifterna. Delegationen kan t.ex. lägga fram initiativ till inrikesministeriet för utveckling av lagstiftningen om den privata säkerhetsbranschen.

Enligt 6 punkten har delegationen också som uppgift att på begäran ge utlåtanden som berör säkerhetsbranschen. Utlåtandena är inte juridiskt bindande. Det föreslås dock fortfarande inga närmare bestämmelser om vilka som ska kunna begära ett utlåtande. Delegationen kan dock ge utlåtanden t.ex. till inrikesministeriet och Polisstyrelsen.

Statsrådet bemyndigas att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om delegationen för säkerhetsbranschen. Genom förordning kan det bl.a. utfärdas bestämmelser om delegationens medlemsantal och om den närmare organiseringen av dess arbete.

Den föreslagna paragrafen motsvarar 52 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

9 kap. Straffbestämmelser

101 §. Hänvisningar till strafflagen. Den föreslagna paragrafen innehåller hänvisningar till strafflagen som gäller tystnadsplikt, väktares och ordningsvaktens straffrättsliga skydd och olovligt utövande av näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen. Paragrafen behövs i informationssyfte.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska straff för brott mot tystnadsplikten enligt 9, 34 och 67 § dömas ut enligt 38 kap. 1 och 2 § i strafflagen. I 38 kap. 1 § i strafflagen föreskrivs det om sekretessbrott, för vilket påföljden kan vara böter eller fängelse i högst ett år. För sekretessförseelse enligt 38 kap. 2 § i strafflagen är straffet böter. Som straffbarhetsrekvisit gäller att den som har tystnadsplikt antingen röjer en omständighet som ska hållas hemlig och som han har fått kännedom om på grund av sin ställning, i sin befattning eller vid fullgörandet av ett uppdrag eller utnyttjar en sådan hemlighet till sin egen eller någon annans nytta.

Innehållet i 1 mom. motsvarar 53 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. De som har tystnadsplikt blir fler genom 34 § i lagförslaget, vilket också innebär att de som eventuellt kan begå sekretessbrott och sekretessförseelse också blir fler.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska straff för motstånd mot person som upprätthåller ordningen dömas ut enligt 17 kap. 6 § i strafflagen. Det föreslås att det straffrättsliga skyddet för väktare och ordningsvakter förblir oförändrat. För närvarande tillämpas bestämmelsen i 17 kap. 6 § i strafflagen om motstånd mot person som upprätthåller ordningen på gärningar som riktas mot väktare och ordningsvakter. Bestämmelsen är sekundär och tillämpas endast om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag. Genom den uttryckliga avgränsningen av tillämpningsområdet enligt 16 kap 19 § i strafflagen är emellertid de personer som avses i 17 kap. 6 § uteslutna från det skydd som det föreskrivs om i 16 kap. 1—3 § i samma lag.

I praktiken kommer bestämmelserna om väktare och ordningsvakter i 17 kap. 6 § i strafflagen att tillämpas främst när en gärning mot en person som inte omfattas av skyddet uppfyller rekvisitet för lindrig misshandel. Vid gärningar som uppfyller rekvisitet för misshandel är också en väktare eller ordningsvakt målsägande i första hand inom tillämpningen av strafflagens bestämmelser om misshandel.

Det föreslagna 2 mom. motsvarar för väktarnas del 54 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

Innehållet i 3 mom. motsvarar i huvudsak 55 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Enligt förslaget är det dock i stället för det nuvarande straffbara bevakningsföretagsbrott fråga om olovligt utövande av näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen, eftersom syftet är att föreskriva att det är straffbart att utan tillstånd utöva näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen som kräver tillstånd.

Det föreslås att det i strafflagen föreskrivs om olovligt utövande av näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen på motsvarande sätt som det i den gällande lagen har förfarit i fråga om bevakningsföretagsbrott. De inne-

hållsmässiga ändringar som föreslås i bestämmelserna är att eftersom det inte längre föreskrivs något särskilt förbud mot att ta emot ett uppdrag som gäller upprätthållande av allmän ordning och säkerhet – det anses att förbudet följer av grundlagen också utan någon särskild bestämmelse – kriminaliseras inte heller förfarandet som olovligt utövande av näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen. Att utöva näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen som kräver tillstånd utan att ha ett sådant tillstånd kommer dock fortfarande att vara kriminaliserat. Kriminaliseringen behövs fortfarande för att säkerställa att tillståndsbestämmelserna följs.

102 §. *Bevakningsföretagsförseelse.* Den föreslagna paragrafen motsvarar till sitt innehåll delvis 56 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster, dock med den ändringen att de straffbestämmelser som gäller näringsidkare och ansvariga föreståndare flyttas till en egen paragraf om säkerhetstjänstförseelse i 105 § i den föreslagna lagen. Från den nuvarande paragrafen om bevakningsföretagsförseelse blir därmed de bestämmelser kvar där en väktare kan vara skyldig till förseelsen. I de gärningar som nämns i 2 mom. i den föreslagna paragrafen är det dock någon annan än en väktare som gör sig skyldig till förseelsen.

En bevakningsföretagsförseelse som begås av en väktare är enligt förslaget straffbar oberoende av om den begåtts uppsåtligt eller av grov oaktsamhet. Straffbestämmelsen i den föreslagna paragrafen är dock en s.k. sekundär bestämmelse. Den tillämpas endast om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

Enligt 5 § 1 mom. i lagförslaget är det förbjudet att driva bevakningsrörelse eller utföra bevakningsuppgifter på ett sätt som försvårar upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande, avslöjande, utredning eller åtalsprövning av brott. En väktare som vid utförande av bevakningsuppgifter försvårar dessa uppgifter gör sig skyldig till bevakningsföretagsförseelse enligt 1 mom. 1 punkten i den föreslagna paragrafen.

Enligt 5 § 2 mom. i lagförslaget ska en väktare till polisen anmäla vissa grova brott som redan har begåtts och som väktaren har fått kännedom om. I den föreslagna 7 §

1 mom. åläggs väktare att under vissa förutsättningar informera en person som blir föremål för en åtgärd om vad åtgärden grundar sig på. Försummelse av dessa skyldigheter är straffbara enligt 1 mom. 2 punkten i den föreslagna paragrafen.

Den kriminalisering som föreslås i 1 mom. 3 punkten gäller försummelse av skyldigheten att ge händelserapport. Enligt 8 § 1 mom. i lagförslaget ska en väktare i huvudsak på samma sätt som för närvarande utarbeta en skriftlig händelserapport, med väktarens iakttagelser och åtgärder, om vissa händelser som föranlett åtgärder.

Enligt 14 § 1 mom. i lagförslaget ska en väktare bära med sig väktarkortet i arbetet och visa upp det på begäran. I vissa fall ska det också överlämnas till polisen enligt vad som anges i det föreslagna 14 § 3 mom. Det föreslås att försummelse att iaktta dessa skyldigheter kriminaliseras i 1 mom. 4 punkten.

I 1 mom. 5 punkten föreslås det vara straffbart att bryta mot bestämmelserna i 18, 19 eller 20 § om bärande av maktmedelsredskap och om hur maktmedelsredskap ska bäras. I 21 § finns bestämmelser om de förutsättningar under vilka en väktare får medföra hund i bevakningsuppgifter.

Grunden för kriminalisering enligt 1 mom. 6 punkten är underlåtenhet att använda väktares dräkt eller användning av väktares dräkt i strid med 22 § 3 mom. Enligt det föreslagna 22 § 2 mom. är möjligheten att använda annan klädsel än väktares dräkt begränsad till endast vissa uppgifter. Eftersom en väktare i sin uppgift kan utöva offentlig makt och även ingripa i människors grundläggande fri- och rättigheter är det viktigt att en väktare på ett riktigt sätt kan igenkännas som väktare i enlighet med de bestämmelser som gäller en väktares dräkt. Därför finns det fortfarande skäl till att verksamhet som strider mot nämnda bestämmelser eller underlåtenhet att iaktta dem ska vara straffbar.

Av rättsskyddsskäl är det viktigt att endast en väktare som utför bevakningsuppgifter använder väktares dräkt. Om dräkten bärs av någon annan än en väktare som utför bevakningsuppgifter, bidrar det till förvirring i fråga om vilken rättslig ställning den som bär dräkten har. Av denna anledning föreslås det

i 2 mom. 1 punkten att obehörig användning av väktares dräkt i strid med 22 § 3 mom. ska kriminaliseras. För att gärningen ska vara straffbar föreslås dock ett ytterligare villkor om att den som obehörigen använder väktares dräkt dessutom kan misstas för en väktare som utför bevakningsuppgifter.

Den gärning som det föreskrivs om i 2 mom. 2 punkten kan endast begås av en polisman, en gränsbevakningsman eller en tullman som utför tullövervakning eller tullbrottsbekämpning. Sådana personer får enligt 106 § inte arbeta som väktare, och därför föreslås det att verksamhet som strider mot det förbudet ska vara straffbar.

103 §. Ordningsövervakningsförseelse. I paragrafen har man samlat bestämmelserna om de gärningar som för närvarande är kriminaliserade som ordningsövervakningsförseelse i lagen om ordningsvakter. De gärningar som anges i 1 mom. är sådana som en ordningsvakt kan göra sig skyldig till. I de gärningar som avses i 2 mom. är det fråga om sådana förseelser som gäller ordningsövervakning och där gärningen begås av någon annan än en ordningsvakt.

Den gärning som avses i 1 mom. är straffbar både om den begåtts uppsåtligt och om den begåtts av grov oaktsamhet. Utgångspunkten är att t.ex. en ordningsvakt som av grov oaktsamhet försummar att bära med sig sitt ordningsvaktkort under sitt arbetsskift gör sig skyldig till en straffbar ordningsvaktförseelse.

Med tanke på tillämpningsområdet är den föreslagna paragrafen en s.k. sekundär bestämmelse. Om det alltså någon annanstans i lag föreskrivs ett strängare straff för gärningen, ska paragrafen inte tillämpas. Påföljden för ordningsövervakningsförseelse är på samma sätt som nu endast böter.

I 1 mom. 1 punkten föreslås det vara straffbart att försumma olika skyldigheter som en ordningsvakt har. Enligt 30 § 1 och 2 mom. i lagförslaget ska en ordningsvakt vidta vissa åtgärder efter att han eller hon har fått kännedom om sådana omständigheter som äventyrar säkerheten. Den skyldighet enligt 30 § 3 mom. i lagförslaget att anmäla vissa grova brott som redan har begåtts är ny för ordningsvakter. I den föreslagna 31 § 1 mom. finns det bestämmelser om information om

grunden för en åtgärd och i 32 § bestämmelser om skyldigheter som har att göra med skyddande av utomstående och av miljön. I 44 § 2 mom. åter finns det bestämmelser om förfaranden som ska iakttas vid upprättande av anmälan om förvar. Det är skäl att genom en kriminalisering se till att dessa skyldigheter fullföljs i större grad.

Den kriminalisering som föreslås i 1 mom. 2 punkten är till sitt innehåll helt ny. Den hör samman med ordningsvakternas skyldighet att enligt lagförslagets 33 § 1 mom. ge händelserapport om händelser som föranleder åtgärder. Det är skäl att ge mera tyngd åt denna skyldighet genom en kriminalisering på motsvarande sätt som det föreslås att man ska förfara när det gäller väktare.

Enligt 39 § 1 och 3 mom. i lagförslaget ska en ordningsvakt bära med sig ett ordningsvaktkort eller motsvarande intyg i arbetet och på begäran visa upp det för vissa aktörer. I vissa fall ska det också överlämnas till polisen. Försummelse av dessa skyldigheter föreslås vara kriminaliserad enligt 1 mom. 3 punkten. I 1 mom. 4 punkten föreslås det att det ska vara straffbart att bryta mot bestämmelserna i lagförslagets 49 eller 50 § om bärande av maktmedelsredskap och om hur maktmedelsredskap ska bäras. I 51 § finns det bestämmelser om de förutsättningar under vilka en ordningsvakt får medföra hund i ordningsövervakningsuppgifter.

I 1 mom. 5 punkten föreslås det vara straffbart att underlåta att använda ordningsvakters igenkänningstecken eller dräkt enligt 52 § eller att använda dem i strid med den paragrafen.

Kriminaliseringen enligt 2 mom. 1 punkten är helt ny. I 26 och 28 § i lagförslaget finns det bestämmelser om vilka ställen ordningsvakter kan utses för. Att utse en ordningsvakt för något annat än de tillställningar, områden eller platser som anges i dessa paragrafer ska enligt förslaget inte vara möjligt. Man kan dock inte utgå från att människor alltid vet vilka ställen och ändamål ordningsvakter får utses för och därför är det den som utser ordningsvakten som har ansvar för att se till att det sker på ett riktigt sätt. Det är behövligt att ge mer tyngd åt denna skyldighet genom en kriminalisering. Vem som helst som har utsett en ordningsvakt kan vara skyldig till för-

seelsen. Också den som utövar verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen kan vara skyldig till förseelsen.

Också innehållet i 2 mom. 2 punkten är ny. Att utse en ordningsvakt för ett område som avses i 28 § kräver alltid tillstånd av den lokala polisinrättningen. Människor kan dock inte avgöra om tillstånd finns eller inte, utan de är tvungna att lita på att innehavaren av området, platsen eller trafikmedlet har sökt tillstånd på tillbörligt sätt och att tillstånd har beviljats. Syftet med kriminaliseringen är att se till att innehavarna fullföljer sin skyldighet i större grad. Som skyldig till förseelsen betraktas den som har skyldighet att söka tillstånd. Sålunda kan en innehavare av ett område, en plats eller ett trafikmedel komma i fråga som skyldig till förseelsen.

Till ordningsvakt kan det endast utses en person som har ett giltigt godkännande som ordningsvakt som polisen har beviljat. Att utse någon annan till ordningsvakt än en person som har godkänts som ordningsvakt föreslås vara kriminaliserat enligt 2 mom. 3 punkten. Eftersom man med ordningsvakt avser en person som har till uppgift att som anställd hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen eller i övrigt upprätthålla ordning och säkerhet samt förhindra brott och olyckor inom sitt tjänstgöringsområde, gör sig också den skyldig till ordningsövervakningsförseelse som utser någon att faktiskt utföra dessa uppgifter under någon annan benämning än ordningsvakt. Att t.ex. upprätthålla ordning och säkerhet under benämningen vaktmästare är således inte tillåtet på sådana platser, områden eller tillställningar som ordningsvakter enligt lagförslaget kan utses för. Förbudet är nödvändigt förutom för att undvika förvirring i fråga om den rättsliga ställningen för den som upprätthåller ordningen också för att hindra att lagen kringgås. Vem som helst som har utsett en ordningsvakt kan vara skyldig till en sådan gärning som avses i 2 mom. 3 punkten. När en person som arbetar som ordningsvakt utan godkännande som ordningsvakt är anställd hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen, är det utövaren av den verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen som gör sig skyldig till förseelsen. I annat fall är den arrangör av en

tillställning eller den innehavare av ett område, en plats eller ett trafikmedel som har utsett ordningsvakten för uppgiften skyldig till förseelsen.

I 2 mom. 4 punkten föreslås det att det ska vara straffbart att anordna utbildning för ordningsvakter eller att vara utbildare vid sådan utbildning utan att den som arbetar som utbildare har ett giltigt godkännande som utbildare av ordningsvakter. I lagförslagets 58 § föreskrivs det om godkännande som utbildare av ordningsvakter.

En ordningsvakt har en särskild rättslig ställning och möjlighet att utöva offentlig makt i sin uppgift. Därför är det viktigt att det inte sker någon sammanblandning av en ordningsvaks rättsliga ställning och någon annan persons rättsliga ställning. Risken för sammanblandning är uppenbar, om någon annan person än en som har godkänts som ordningsvakt använder igenkänningstecknet för ordningsvakter eller ett igenkänningstecken, en dräkt eller ett märke som är förvillande likt det. I 2 mom. 5 punkten föreslås det därför att sådan användning ska vara straffbar. Det är alltid själva användaren av igenkänningstecknet, dräkten eller märket som gör sig skyldig till förseelsen. Ett ytterligare villkor för straffbarhet är att personen på grund av att han eller hon använder ett igenkänningstecken eller en dräkt kan misstas för en ordningsvakt som utför ordningsövervakningsuppgifter.

Till den gärning som det föreskrivs om i 2 mom. 6 punkten kan endast en polisman, en gränsbevakningsman eller en tullman som utför tullövervakning eller tullbrottsbekämpning vara skyldig. Sådana personer får enligt 106 § inte arbeta som ordningsvakter, och därför föreslås det att verksamhet som ordningsvakt i strid med det förbudet ska vara straffbar.

Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet delvis 26 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

104 §. Säkerhetsskyddsförseelse. I paragrafen föreskrivs det om säkerhetsskyddsförseelse. Böter kan anses vara en skälig straffpåföljd för brott mot de skyldigheter som avses.

En gärning enligt 1 mom. kan begås av en utövare av säkerhetsskyddande verksamhet. Det är fråga om en gärning som avses i 1

mom., om en utövare av säkerhetsskyddande verksamhet försummar sin skyldighet att i enlighet med den föreslagna 66 § anmäla till polisen att arbetsavtalsförhållandet för en person som utför säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande har upphört eller om en självständig yrkesutövares skötsel av sådana uppgifter har upphört.

En gärning enligt 2 mom. kan begås av en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, och gärningen är att försumma skyldigheten att bära med sig kortet för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, visa upp det eller överlämna det till polisen. För att man ska kunna se till att dessa skyldigheter fullgörs i större grad är den föreslagna bestämmelsen på sin plats.

Innehållet i 3 mom. är nytt. I momentet föreslås att det ska vara straffbart att utan näringsstillstånd för säkerhetsbranschen utöva säkerhetsskyddande verksamhet som omfattar säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande. Gärningen benämns säkerhetsskyddsförseelse. Vidare föreslås det att utövande utan tillstånd av sådan bevakningsrörelse eller ordningsvaksverksamhet som kräver tillstånd ska vara straffbart såsom sådant olovligt utövande av näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen som avses i 17 kap. 6 a § i strafflagen. Det är inte skäl att säkerhetsskyddande verksamhet som utövas utan tillstånd sanktioneras enligt en lika sträng skala som den som tillämpas på utövande av bevakningsrörelse och ordningsvaksverksamhet utan tillstånd.

105 §. Säkerhetstjänstförseelse. Den föreslagna paragrafen är helt ny, men dess sakinhåll motsvarar i huvudsak de straffbestämmelser som gäller näringsidkare och ansvariga föreståndare enligt 56 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. I paragrafen föreslås det att man under benämningen säkerhetstjänstförseelse samlar sådana straffbestämmelser i lagen om privata säkerhetstjänster som på ett eller annat sätt handlar om att utöva näringsverksamhet eller arbeta som ansvarig föreståndare i strid med lagen.

Paragrafens brottsrubricering är ny. Den föreslagna rubriceringen beskriver att det uttryckligen är fråga om brott som begåtts inom näringsverksamhet som hör samman med säkerhetstjänster. Paragrafens straffbestämmelse är sekundär i likhet med bestäm-

melserna om bevakningsföretagsförseelse och ordningsövervakningsförseelse. Den ska alltså tillämpas endast om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

En gärning föreslås vara straffbar både om den begåtts uppsåtligen och om den begåtts av oaktsamhet, med undantag för de gärningar som avses i 2 mom.

Enligt 5 § 1 mom. i lagförslaget får bevakningsrörelse inte drivas eller bevakningsuppgifter utföras på ett sätt som försvårar upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande, avslöjande, utredning eller åtalsprövning av brott. Förbudet behövs för att undvika att polisens verksamhet försvåras. I 1 mom. 1 punkten föreslås det att brott mot förbudet ska vara straffbart.

I 23 § föreslås bestämmelser om väktares dräkt och i 52 § om ordningsvaktens igenkänningstecken och dräkt. Att till väktares eller ordningsvaktens förfogande ställa andra dräkter än de som avses i de paragraferna föreslås vara straffbart enligt 1 mom. 2 punkten.

I 1 mom. 3 punkten föreslås det att det ska vara straffbart att försumma skyldigheten att göra en årsanmälan enligt 87 §, vilket det tidigare inte har varit. Under den tid som den gällande lagen har varit i kraft har många bevakningsföretag försummat att göra den årsanmälan till Polisstyrelsen som det föreskrivs om i lagen. Eftersom det inte finns några straffbestämmelser om sanktioner för försummelsen, har Polisstyrelsen inte haft några faktiska åtgärder att ta till för att få dem att göra årsanmälan. Det föreslås att denna brist avhjälpas genom den nämnda ändringen av bestämmelsen.

De andra försummelseerna som enligt 1 mom. 3 punkten avses vara straffbara föreslås förbli oförändrade. En innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ska göra en ändringsanmälan till Polisstyrelsen om vissa ändringar i verksamheten i enlighet med 72 §. I fråga om ett uppdrag som kräver näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ska det upprättas ett skriftligt avtal i enlighet med 73 § i förslaget. En innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ska också föra personalregister över ansvariga föreståndare, väktare och ordningsvakter och arbetsskifts-

register över väktare och ordningsvakter i enlighet med 81 § i förslaget. I 82 § i lagförslaget anges en skyldighet för en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen att för bevaknings- och ordningsövervakningsuppgifter utarbeta allmänna instruktioner och vid behov också särskilda instruktioner för respektive bevakningsområde eller tjänstgöringsområde. För att ge mera tyngd åt ovan nämnda skyldigheter är det skäl att kriminalisera försummelse av dem.

Enligt 74 § i lagförslaget ska en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen i sin tjänst ha en eller flera ansvariga föreståndare med giltigt godkännande att vara ansvarig föreståndare hos denna innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. I 1 mom. 4 punkten föreslås det att utövande av verksamhet utan en ansvarig föreståndare ska vara straffbart.

Enligt den föreslagna 80 § 1 mom. får en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen för bevaknings-, ordningsövervaknings- och säkerhetsskyddsuppgifter endast anlita sådana personer som har ett giltigt godkännande för uppgifterna. Enligt 1 mom. 5 punkten ska det vara straffbart att låta andra än sådana personer utföra uppgifterna. Också det att innehavare av tillstånd anlitar tillfälliga väktare i strid med 80 § 3 mom. föreslås vara straffbart.

Enligt 80 § 2 mom. i lagförslaget är en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen som har överlåtit en uppgift som kräver tillstånd på en annan innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen skyldig att underrätta uppdragsgivaren om överlåtelser innan uppgiften påbörjas eller senast den andra vardagen efter det att den påbörjades. Om en väktare har använt skjutvapen vid utförandet av en bevakningsuppgift, ska innehavaren av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen enligt det föreslagna 19 § 3 mom. utan dröjsmål underrätta polisinspektionen på den ort där detta skedde. I 1 mom. 6 punkten föreslås det att försummelse av ovan nämnda anmälningsskyldigheter ska vara straffbart.

I paragrafens 2 mom. föreslås det bestämmelser om sådana typer av säkerhetstjänstförseelse där den som gör sig skyldig till förseelsen också kan vara någon annan än en

utövare av verksamhet som kräver näringsstillstånd för säkerhetsbranschen.

Enligt den gällande lagen är det idkaren av bevakningsrörelse som är straffansvarig vid försummelse av den skyldighet som avses i den föreslagna 2 mom. 1 punkten. Eftersom det dock föreslås att de skyldigheter som gäller händelserapporter i enlighet med 33 § ska utvidgas till att omfatta också andra än innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen, är det på sin plats att också för dessa andra aktörer föreskriva om motsvarande straff för försummelse av skyldigheterna. Den ansvarige kan därmed också vara någon annan som har förmedlat en ordningsvakt, utfört ordningsövervakningstjänster eller varit arbetsgivare åt en ordningsvakt men som inte innehar näringsstillstånd för säkerhetsbranschen.

En gärning enligt 2 mom. 2 punkten kan endast en ansvarig föreståndare hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen göra sig skyldig till. Gärningen förutsätter uppsåt av den ansvariga föreståndaren. I 76 § i förslaget föreskrivs det om betydande beslutanderätt för ansvariga föreståndare. Beslut som fattats av en ansvarig föreståndare kan ha stor betydelse i synnerhet med avseende på rättsskyddet för de som är föremål för åtgärderna. Därför är det viktigt att besluten ovillkorligen fattas i enlighet med lagen och de krav som anges i den. Därför är det skäl att kriminalisera uppsåtlig verksamhet som strider mot bestämmelserna om den ansvariga föreståndaren.

Utbildning av väktare och ordningsvakter i användningen av maktmedel får enligt förslaget ges endast av en person som Polisstyrelsen har godkänt som utbildare i användningen av maktmedel. Förutsättningarna för godkännande anges i lagförslagets 54 §. Om en annan person än en som nämnts ovan arbetar som utbildare i användningen av maktmedel, är det enligt den föreslagna 2 mom. 3 punkten fråga om en straffbar säkerhetstjänstförseelse. Också den som arbetar som skytteinstruktör utan ett godkännande enligt 56 §, gör sig skyldig till säkerhetstjänstförseelse.

I 106 § föreslås det att det ska vara förbjudet för en polisman, en gränsbevakningsman och en tullman som utför tullövervakning el-

ler undersöker tullbrott att delta i verksamheten hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen, höra till förvaltningsorganet för en innehavare av ett sådant tillstånd, vara dennes verkställande direktör, bolagsman, ansvariga bolagsman eller ansvariga föreståndare eller arbeta som väktare eller ordningsvakt. I 2 mom. 4 punkten föreslås det att det ska vara straffbart att bryta mot förbudet.

10 kap. Särskilda bestämmelser

106 §. *Förbud att delta i verksamhet som förutsätter näringsstillstånd för säkerhetsbranschen eller i bevakningsrörelse eller ordningsvaktsverksamhet.* Innehållet i den föreslagna bestämmelsen motsvarar det förbud att delta i bevakningsrörelse som finns i 11 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster och till viss del 2 a § 4 mom. i den gällande lagen om ordningsvakter. Förbudet för de yrkesgrupper som nämns i bestämmelsen att delta i uppgifter inom säkerhetsbranschen har dock utvidgats så att förbudet förutom deltagande i bevakningsrörelse också gäller deltagande i verksamheten hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen över huvud taget.

Däremot föreslås det att det gällande förbudet att arbeta som väktare inskränks så att det endast gäller polismän, gränsbevakningsmän och tullmän som utför tullövervakning eller undersöker tullbrott. Hittills har förbudet gällt alla som är anställda hos polisen, gränsbevakningsväsendet och Tullen. Det föreslagna förbudet att arbeta som väktare motsvarar därmed också det förbud mot att arbeta som ordningsvakt som finns i den gällande lagen.

107 §. *Utländska behörighetsintyg.* Paragrafen motsvarar delvis 58 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster. Till paragrafen föreslås det dock bli fogat en möjlighet för en finländsk myndighet att besluta att även ett utländskt behörighetsintyg eller motsvarande handling kan användas för att visa att de krav som gäller ordningsvakter, utbildare av ordningsvakter och tilläggsutbildning i användningen av maktmedel för ordningsvakter samt utbildare in användning av

maktmedel och skytteinstruktörer är uppfylla.

På förfarandet när det gäller att visa att kraven uppfylls ska lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1093/2007) tillämpas. Därmed tillämpas t.ex. bestämmelserna i 8 § i den lagen om genomgående av lämplighetsprov i vissa fall. Till skillnad från lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer är den godkännande myndigheten dock den myndighet som också i vanliga fall skulle godkänna sökanden för uppgiften. Ett utländskt behörighetsintyg som visar att utbildningskravet uppfylls ska därmed godkännas antingen av Polisstyrelsen eller en polisinsrättning, beroende på vilket godkännande sökanden ansöker om.

108 §. Utlåtanden. I paragrafen föreskrivs det att anordnare av vissa utbildningar har rätt att av den lokala polisinsrättningen få ett utlåtande om lämpligheten hos en person som ansöker om att bli antagen som elev eller anställd som lärare vid utbildningen. Rätt att få ett sådant utlåtande har de som anordnar utbildning för ansvariga föreståndare, för utbildare i användning av maktmedel, för skytteinstruktörer, för väktare, för utbildare av ordningsvakter eller för ordningsvakter. Också den som anordnar förberedande utbildning för säkerhetsskyddsuppgifter har motsvarande rätt. Utbildningsanordnarna har ingen skyldighet att be om utlåtande och utlåtandet i sig hindrar dem inte från att till utbildningen anta också sådana som har fått ett negativt utlåtande.

Innehållet i den föreslagna bestämmelsen motsvarar delvis 59 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster och 25 § i den gällande lagen om ordningsvakter. Rätten att få utlåtanden som anknyter till utbildningen för säkerhetsskyddsuppgifter och för utbildare i användningen av maktmedel är dock ny.

109 §. Vissa tillstånds- och tillsynsuppgifter. I den föreslagna paragrafen föreslås det närmare bestämmelser om de tillstånds- och tillsynsuppgifter som det föreskrivs om i Europaparlamentets och rådets förordning om yrkesmässig gränsöverskridande vägtransport av kontanter i euro mellan medlemsstaterna i euroområdet. Förordningen trädde i kraft den 16 november 2012 och är direkt gällande nationell rätt. I förordningen föreskrivs det

dock om vissa uppgifter som enligt förordningen hör till medlemsstaterna och vars utförare det finns skäl att utfärda närmare bestämmelser om nationellt.

Förordningen gäller gränsöverskridande vägtransport av kontanter i euro. På grund av Finlands läge och förhållandena i grannländerna är det inte sannolikt att finländska företag söker tillstånd för utövande av sådan verksamhet, i alla fall inte i någon större omfattning. Enligt förordningen måste det dock finnas nationell beredskap för de uppgifter som krävs av medlemsstaten.

Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen är Polisstyrelsen sådan beviljande myndighet och nationell kontaktpunkt som avses i förordningen. Eftersom Polisstyrelsen också i övrigt är den högsta övervakande myndigheten för den privata säkerhetsbranschen är det naturligt att också de tillstånds- och tillsynsuppgifter som avses i förordningen ska höras till Polisstyrelsen. Som tillståndsmyndighet svarar Polisstyrelsen för beviljande av licens för gränsöverskridande värdetransporter. Polisstyrelsen är också den centrala nationella kontaktpunkt som avses i artikel 6.5 i förordningen.

I 2 mom. i den föreslagna paragrafen föreslås det att Polisstyrelsen ska svara också för andra övervaknings- och registreringsuppgifter som medlemsstaterna har enligt förordningen.

110 §. Överklagande. Det föreslås att beslut som meddelats med stöd av lagen om privata säkerhetstjänster fortsatt ska få överklagas på samma sätt som nu. Den domstol som ska handlägga överklagandet av ett beslut fattat av Polisstyrelsen eller en polisinsrättning med stöd av lagen är därmed förvaltningsdomstolen i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996). Det som är nytt i den föreslagna lagen är att rätten att överklaga till högsta förvaltningsdomstolen begränsas så att ett sådant överklagande kräver besvärstillstånd från högsta förvaltningsdomstolen.

I 2 mom. föreslås vidare att ett beslut enligt den föreslagna lagen om återkallande av tillstånd eller godkännande får verkställas även om det överklagas, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställighet av beslutet. Eftersom återkallande av ett tillstånd eller god-

kännande kan ha att göra med t.ex. ett allvarligt brott som en person har begått eller något annat missbruk, måste det vara möjligt att verkställa ett beslut omedelbart även om det överklagas. Genom detta strävar man också efter att säkerställa att en person inte överklagar endast för att skjuta upp den omedelbara verkställigheten av ett beslut. Besvärsmyndigheten har fortfarande möjlighet att i enskilda fall förbjuda att ett beslut som fattats med stöd av lagen verkställs.

Innehållet i den föreslagna bestämmelsen motsvarar i huvudsak 60 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster, 24 § i den gällande ordningslagen och 27 § i den gällande lagen om ordningsvakter.

111 §. Närmare bestämmelser. Den föreslagna paragrafen motsvarar till innehållet huvudsakligen 61 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster samt 7 § 7 mom. och 28 § i lagen om ordningsvakter. Det föreslås dock att närmare bestämmelser om märken och texter på väktares dräkter i fortsättningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet och inte av statsrådet. Dessutom föreslås det att Polisstyrelsen i stället för inrikesministeriet i fortsättningen ska fastställa formulär för ordningsvaktkortet. Enligt förslaget fastställer Polisyrkeshögskolan det utbildningsmaterial som ska användas vid utbildningen av ordningsvakter och även fastställer kraven i lydnadsprovet för hundar som används i bevaknings- och ordningsövervakningsuppgifter.

I 9 punkten, som är helt ny, är det fråga om inrikesministeriets rätt att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om grundutbildningen för värdetransportpersonal som utför gränsöverskridande transporter av kontanter i euro i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning om yrkesmässig gränsöverskridande vägtransport av kontanter i euro mellan medlemsstaterna i euroområdet. I bilaga VI till den förordningen föreskrivs det om minimikraven för grundutbildningen. Dessa krav kan det vid behov utfärdas närmare bestämmelser om genom förordning av inrikesministeriet.

112 §. Bestämmelser som tillämpas på ansvariga föreståndares ställföreträdare, tillfälliga ansvariga föreståndare och tillfälliga väktare. I paragrafen föreslås att det som fö-

reskrivs om ansvariga föreståndare och väktare ska tillämpas på ansvariga föreståndares ställföreträdare, tillfälliga ansvariga föreståndare och tillfälliga väktare. Paragrafens innehåll motsvarar 62 § i den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

11 kap. **Ikraftträdande och övergångsbestämmelser**

113 §. Ikraftträdande. Det föreslås att en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse tas in i lagen. I 2 mom. konstateras att den föreslagna lagen upphäver den gällande lagen om privata säkerhetstjänster.

114 §. Övergångsbestämmelser om näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. Det behöver tas in olika övergångsbestämmelser i den föreslagna lagen.

I 1 mom. föreskrivs att den som har en auktorisation av bevakningsföretag enligt den nuvarande lagen om privata säkerhetstjänster har rätt att få ett näringsstillstånd för säkerhetsbranschen genom ett anmälningsförfarande. Förfarandet gäller dem som har en giltig auktorisation av bevakningsföretag när lagen träder i kraft. Innehavaren av en sådan auktorisation kan genom en anmälan som görs inom sex månader från lagens ikraftträdande meddela att den fortsätter sin verksamhet som innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. Anmälan ska göras till Polisstyrelsen. Polisstyrelsen beviljar då innehavaren av auktorisation av bevakningsföretag ett näringsstillstånd för säkerhetsbranschen, förutsatt att denna innehavare uppfyller kraven för beviljande av tillstånd. Enligt lagförslaget är beslutet avgiftsfritt.

I 2 mom. föreslås det att en person som före ikraftträdandet av lagen är godkänd som ansvarig föreståndare för ett bevakningsföretag får fortsätta i sin uppgift, om innehavaren av auktorisation av bevakningsföretag fortsätter som innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen på det sätt som avses i 1 mom. En separat ansökan om godkännande som ansvarig föreståndare behövs således inte i detta fall.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det att bestämmelserna i 6 och 7 kap. om innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ska tillämpas på innehavare av auktorisation

av bevakningsföretag som avses i paragrafens 1 mom.

Enligt det föreslagna 4 mom. ska på ärenden gällande tillstånd för bevakningsföretag och godkännande som ansvarig föreståndare som anhängiggjorts före ikraftträdandet av lagen tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. För tydlighetens skull bör det dock särskilt föreskrivas att i stället för den gällande lagen om privata säkerhets tjänster ska en sökande dock beviljas närings tillstånd för säkerhetsbranschen i sådana fall då lagen har ändrats mellan den tidpunkt då ansökan gjordes och den tidpunkt då den godkändes.

I 5 mom. föreskrivs det om den övergångsperiod inom vilken en utövare av ordningsvaktsverksamhet eller säkerhetsskyddande verksamhet som kräver tillstånd måste ansöka om närings tillstånd för säkerhetsbranschen. Den föreslagna övergångsperioden på två år behövs för att den som sökanden föreslår som ansvarig föreståndare ska ha en realistisk möjlighet att avlägga specialyrkesexamen för säkerhetsvakt, vilket är utbildningskravet för en ansvarig föreståndare.

Den som utövar ordningsvaktsverksamhet eller säkerhetsskyddande verksamhet och söker tillstånd inom den föreslagna övergångsperioden får fortsätta sin verksamhet tills det ärende som gäller beviljade av tillstånd har avgjorts. Verksamhetsutövaren får dock inte under denna tid utöva annan verksamhet som kräver närings tillstånd för säkerhetsbranschen än sådan som verksamhetsutövaren tidigare har kunnat utöva utan tillstånd. Således får en utövare av ordningsvaktsverksamhet inte driva bevakningsrörelse innan tillståndet har beviljats. En utövare av ordningsvaktsverksamhet får av samma anledning inte utöva sådan ordningsvaktsverksamhet som avses i 28 § innan tillståndet har beviljats, eftersom det av en utövare av sådan verksamhet redan nu krävs auktorisation av bevakningsföretag.

115 §. Övriga övergångsbestämmelser. I den föreslagna paragrafen föreskrivs om övergångsbestämmelser för väktare, tillfälliga väktare, ordningsvakter, utbildare av ordningsvakter, utbildare i användningen av maktmedel samt personer som godkänts som utbildare i användningen av maktmedel inom

den del av specialutbildningen i användningen av maktmedel som gäller skjutvapen och som verkställare av skjutprov. Personer som godkänts för dessa uppgifter före lagens ikraftträdande får enligt det föreslagna 1 mom. fortsätta i sina uppgifter i enlighet med villkoren för godkännande under den tid godkännandet är i kraft. En person som godkänts som utbildare i användningen av maktmedel inom den del av specialutbildningen i användningen av maktmedel som gäller skjutvapen och som verkställare av skjutprov ska kunna fortsätta som sådan skytteinstruktör som avses i den föreslagna lagen under den tid godkännandet gäller. Efter att godkännandet upphört ska dessa personer kunna ansöka om ett nytt godkännande i enlighet med bestämmelserna i den föreslagna lagen.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs vilka bestämmelser som ska tillämpas på ansökningar som anhängiggjorts före lagens ikraftträdande. Regleringen motsvarar till dessa delar det som föreslås i 114 § 4 mom.

1.2 Lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen

1 kap. Allmänna bestämmelser

2 §. Definitioner. Det föreslås att definitionen av väktare i 1 mom. 8 punkten ändras. Enligt definitionen i den gällande lagen avses med väktare överväktare och väktare enligt 1 kap. 10 § i polislagen. I den föreslagna 1 mom. 8 punkten ändras definitionen så att väktare avser antingen en väktare och överväktare som är anställd i tjänsteförhållande hos en polisinställning.

Det föreslås att den gällande lagens hänvisning om väktare och överväktare i tjänsteförhållande till 1 kap. 10 § i den polislag som träder i kraft den 1 januari 2014 ändras, eftersom väktare och överväktare i tjänsteförhållande inte särskilt definieras i paragrafen, utan det endast konstateras att överväktare och väktare ska bära uniform i tjänsten då uppdragets art eller karaktär förutsätter detta. I stället för en hänvisningsbestämmelse föreslås det att väktare och överväktare helt enkelt definieras som väktare och överväktare

som är anställda i tjänsteförhållande hos en polisinsättning. Att binda begreppet till den arbetsgivare personen är anställd hos liksom till det förvaltningsrättsliga tjänsteförhållandet och tjänstebenämningarna väktare och övervaktare förtydligar bestämmelsen.

I den nya 9 punkten i 1 mom. definieras så kallad fjärrövervakning. Enligt den föreslagna definitionen avses med fjärrövervakning teknisk övervakning där en person som övervakar en förvaringslokal genom teknisk övervakning befinner sig någon annanstans än inom området för den förvaringslokal som han eller hon övervakar. Definitionen av fjärrövervakning är nödvändig, därför att det föreslås att fjärrövervakning ska krävas i sådana fall då det i polisens förvaringslokal inte finns andra än väktare som är anställda av innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen.

5 §. Avtal om bistånd i väktaruppgifter. I paragrafen föreslås bestämmelser om under vilka förutsättningar anlåtande av privata väktare i de uppgifter som avses i lagen är möjlig.

Enligt det föreslagna 1 mom. kan en polisinsättning på vissa villkor ingå ett avtal om anlåtande av privata väktare med en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Det är uttryckligen fråga om ett avtal och en polisinsättning är inte skyldig att ingå något avtal. En polisinsättning kan därmed i varje enskilt fall besluta om huruvida man ska anlita privata väktare i polisens förvaringslokal eller inte och vilka villkor som i övrigt ska ställas för avtalet. Avtalsmöjligheterna begränsas naturligtvis av lagen om offentlig upphandling (348/2007).

Det föreslås att det föreskrivs om villkoren för användning av privata väktare i 6 §. Därmed är enbart ett avtal mellan en polisinsättning och en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen inte ännu tillräckligt när det övervägs om privata väktare ska anlitas, utan avtalet är endast en nödvändig förutsättning för att privata väktare i ett enskilt fall över huvud taget ska komma i fråga.

I visst hänseende kan det anses att Polisstyrelsen vore en naturligare avtalspart än en polisinsättning när det gäller avtal med innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Det skulle garantera att en tillräckligt

enhetlig linje följs när det fattas beslut om avtal. Polisstyrelsens roll som avtalspart skulle dock komma att stå i konflikt med att Polisstyrelsen beviljar näringstillstånd för säkerhetsbranschen och sköter uppgiften som tillsynsmyndighet. Dessutom känner en lokal polisinsättning till också de lokala särförhållandena och är den som bäst kan avgöra om också de förutsättningar som föreslås i 2 mom. uppfylls.

En polisinsättning ska enligt förslaget kunna ingå avtal endast med innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. På detta sätt säkerställs det att den fysiska person som utför tjänsterna eller ansvarspersonerna och ledningen för den juridiska person som utför tjänsterna, vilket i praktiken är vanligare, garanterat är redbara, tillförlitliga och till sina personliga egenskaper lämpliga. Det är fråga om en uppgift där bakgrundsorganisationen för den som utför uppgiften måste omfattas av föregripande tillsyn. Även om lagen om privata säkerhetstjänster inte i sig tillämpas på bevakningsuppgifter som baserar sig på ett avtal med en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen, säkerställer bestämmelserna om näringstillstånd och tillsyn i den lagen indirekt också att verksamheten i polisens förvaringslokaler sker på ett riktigt sätt.

I 1 mom. föreslås också en bestämmelse om att innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska ha tillräckliga ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar att utföra sådana uppdrag som avses i det föreslagna 6 § 1 mom. Endast ett giltigt näringstillstånd för säkerhetsbranschen räcker inte för att påvisa detta, utan polisinsättningen ska innan avtal ingås kontrollera att förutsättningarna finns.

I 2 mom. föreslås det en bestämmelse om polisinsättningens rätt att upphäva avtalet i vissa fall. Polisinsättningen ska ha rätt att upphäva avtalet om innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen bryter mot sina skyldigheter enligt avtalet eller om förutsättningarna för avtalet upphör. Ett avtal om bistånd i väktaruppgifter innebär ett avtal om sådan skötsel av en offentlig förvaltningsuppgift i fråga om vilken det är motiverat att i lag föreskriva om villkoren för skötseln av uppgiften. Avtalsparterna kan natur-

ligtvis komma överens om kompletterande villkor som gäller upphörande av avtalet liksom övriga avtalsvillkor inom ramen för bestämmelserna i lagen om offentlig upphandling.

6 §. Förordnande av en anställd hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen till en väktaruppgift. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om de förutsättningar som ska gälla för att personer som är anställda hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ska kunna förordnas av en polisinsättning att anlitas i väktaruppgifter. För att man över huvud taget ska kunna överväga att förordna privata väktare till uppgiften, måste det finnas ett i 5 § avsett avtal mellan polisinsättningen och innehavaren av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. Det är dock inte helt fritt att anlita privata väktare efter att avtal ingåtts, utan förutsättningarna för användningen måste bedömas i varje enskilt fall i enlighet med den föreslagna 6 §.

Enligt 1 mom. är en grundförutsättning att anlita privata väktare är tillfällig. Utgångspunkten är att en polisinsättning ska använda väktare eller polismän i tjänsteförhållande för utförandet av väktaruppgifter. Därför ska det inte vara möjligt att fortgående anlita privata väktare.

Enligt 1 mom. är det möjligt att tillfälligt anlita privata väktare för det första om det på grund av förvaringslokalens läge inte är ändamålsenligt att ordna bevakning på något annat sätt. En sådan situation är t.ex. om polisen i en förvaringslokal som i vanliga fall är obemannad undantagsvis håller en person i förvar på grund av fylleri. Av skäl som har att göra med ändamålsenlighet och förvaringslokalens läge kan en privat väktare anlitas också t.ex. om det skulle ta oskäligt lång tid att transportera en gripen berusad person till polisens närmaste bemannade förvaringslokal. Också för den frihetsberövade personen är det då önskvärt att transporttiden inte utgör en oskäligt stor del av den tid som personen är frihetsberövad. Den polispatrull som ansvarar för transporten frigörs också snabbare för att sköta andra polisuppgifter.

Tillfällig användning av privata väktare kan också komma i fråga om det inte är ändamålsenligt att sköta uppgiften på annat sätt

på grund av att ett stort antal personer hålls i förvar. Det kan t.ex. handla om en situation där ett exceptionellt stort antal personer bevakas i förvaringslokalerna och man inte utan svårigheter hade kunnat förbereda sig på det inom ramen för den normala arbetstidsfördelningen. Också om antalet tillgängliga väktare i tjänsteförhållande tillfälligt är reducerat och ett stort antal personer hålls i förvar, kan privata väktare förordnas till uppgiften. Då blir det inte nödvändigt att använda polismän som i normala fall sköter patrulleringsuppgifter för att avhjälpa personalbristen.

Utgångspunkten i det föreslagna 2 mom. är att väktare som är anställda av en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen kan anlitas i väktaruppgifter i polisens förvaringslokaler endast tillsammans med minst en person som är anställd i tjänsteförhållande vid polisinsättningen. Denna person i tjänsteförhållande ska vara närvarande i förvaringslokalen och hans eller hennes uppgift är att ansvara för styrningen av och tillsynen över verksamheten i förvaringslokalen. Därigenom betonas den privata väktarens osjälvständiga ställning och det att hans eller hennes uppgift uttryckligen är att bistå den person som är i förvaltningsrättsligt tjänsteförhållande i bevakningen av förvaringslokalen.

Ett undantag från detta är situationer där det i förvaringslokalen inte finns andra frihetsberövade personer än sådana som avses i 1 § i lagen om behandling av berusade (461/1973). I sådana fall ska det enligt förslaget vara möjligt att endast en privat väktare eller vid behov flera privata väktare är närvarande. Ett ytterligare villkor är i dessa fall att polisinsättningen övervakar förvaringslokalen genom fjärrövervakning. Övervakningen av en förvaringslokal får dock aldrig ske endast genom fjärrövervakning.

I praktiken skulle fjärrövervakningen oftast vara kameraövervakning av förvaringslokalen som utförs av polisinsättningen eller polisens operativa ledningscentral. Övervakningen behöver inte nödvändigtvis ordnas av polisinsättningen på det område där förvaringslokalen ligger, utan kameraövervakningsförbindelsen kan också upprättas med någon annan polisinsättning än den inom vars område förvaringslokalen finns, och polisinsätt-

ningarna kan vid behov ordna centraliserad fjärrövervakning.

Med hjälp av bestämmelserna om fjärrövervakning strävar man efter att en väktare som är anställd hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen också i praktiken ska stå under en tjänstemans ledning i alla de situationer där det inte finns någon tjänsteman närvarande.

I 3 mom. föreskrivs det om de personliga förutsättningarna för en person som med sitt samtycke förordnas till väktare. Personer som anlitas i väktaruppgifter ska för det första ha ett giltigt godkännande som väktare i enlighet med 1 punkten. Trots detta krav tillämpas på dem inte till övriga delar bestämmelserna om väktare i lagen om privata säkerhetstjänster, och de ses inte som väktare enligt den lagen när de utför sådana väktaruppgifter som avses i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.

Genom kravet att personen ska vara godkänd som väktare säkerställs för det första att de personer som väljs för uppgifterna uppfyller kraven på redbarhet, tillförlitlighet och lämplighet i fråga om personliga egenskaper. För det andra har en person som godkänts som väktare också genomgått en grundutbildning som väktare i enlighet med lagen om privata säkerhetstjänster. Trots att utbildningen särskilt förbereder personen för sådana väktaruppgifter som det föreskrivs om i lagen om privata säkerhetstjänster ger den en viss grund också för sådana väktaruppgifter som det föreskrivs om i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.

Utöver denna utbildning ska privata väktare ha genomgått en sådan särskild utbildning som krävs för uppgiften i enlighet med 2 punkten. Utbildningen baserar sig på krav som vilka det föreskrivs genom förordning av statsrådet. I praktiken motsvarar utbildningen den cirka en månad långa utbildning som Polisyrkeshögskolan i nuläget ger väktare och överväktare som är anställda i tjänsteförhållande hos polisen. I praktiken blir den totala längden på utbildningen för en person som ska utföra de väktaruppgifter som avses i lagen ca 7 veckor, inbegripet den utbildning som det föreskrivs om i lagen om privata säkerhetstjänster.

Till en väktares personliga förutsättningar hör utöver de andra förutsättningarna också det att han eller hon även i övrigt är lämplig för uppgiften. Detta föreskrivs det om i momentets 3 punkt. Polisnärheten ska i sista hand ha möjligheten att bedöma denna lämplighet, och innehavaren av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen har därmed inte rätt att på basis av avtalet förordna vem som helst som uppfyller de övriga förutsättningarna för godkännande att sköta uppgifterna.

7 §. Ställningen för en väktare som är anställd hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. I paragrafen föreslås bestämmelser om vilken ställning en väktare som är anställd hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen har. Enligt 1 mom. bistår en privat väktare i sina uppgifter polisen och arbetar under dess direkta tillsyn och ledning och är skyldig att följa de order som polisen inom ramen för sina befogenheter ger. En väktare som är anställd hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen bistår och kompletterar polisens verksamhet. Därför föreslås det att det föreskrivs i lagen att väktaren i sin uppgift bistår polisen. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är också att understryka väktarens osjälvständiga ställning i förhållande till polisen. I sista hand är det polisen som fattar beslut. Vid beslutsfattande framträder det vilken ställning förvaringslokalens förman har. Polisen måste dock ha möjlighet till fortgående teknisk kontakt med väktaren även när det inte finns någon polisman närvarande i polisens förvaringslokaler. Även väktaren ska kunna ha kontakt med polisen dygnet runt.

I paragrafens 2 mom. föreslås det en bestämmelse om det straffrättsliga tjänsteansvaret för en privat väktare. Trots att en väktare i straffrättsligt avseende ska ses som tjänsteman med stöd av 40 kap. 11 § 5 punkten i strafflagen även utan separat reglering, behövs en separat bestämmelse om tjänsteansvaret av informativa orsaker och orsaker som hänför sig till den straffrättsliga legalitetsprincipen. Genom en separat bestämmelse betonas dessutom den ansvarsfullhet som hör ihop med en väktares uppgifter och betydelsen av att uppgifterna sköts på ett riktigt sätt.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs det om tystnadsplikten för väktare som avses i 1 kap. 6 §. För väktare i tjänsteförhållande gäller bestämmelsen om tystnadsplikt i 17 § i statstjänstemannalagen (750/1994). Eftersom statstjänstemannalagen inte gäller privata väktare, föreslås det en bestämmelse om tystnadsplikt som gäller dem och som motsvarar 17 § i statstjänstemannalagen.

Väktarens uppgifter och befogenheter motsvarar de uppgifter och befogenheter som väktare och överväktare i tjänsteförhållande har. I den föreslagna paragrafens 4 mom. föreslås det att det för tydlighetens skull föreskrivs om vissa bestämmelser som ska tillämpas på privata väktare. Till den del det i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen föreskrivs om väktares tjänsteuppdrag, jämföras med sådana uppdrag också uppdrag som utförs av väktare som inte står i förvaltningsrättsligt tjänsteförhållande.

18 kap. Särskilda bestämmelser

2 §. Närmare bestämmelser. Det föreslås att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen. I det föreslagna momentet bemyndigas statsrådet att utfärda förordning om utbildningen och klädseln för de väktare som avses i 1 kap. 6 § 1 mom. I fråga om utbildningen hänvisas det till det som konstaterats ovan i samband med motiveringen till 1 kap. 6 §.

1.3 Strafflagen

17 kap.

6 §. Motstånd mot person som upprätthåller ordningen. Eftersom lagstiftningen om ordningsvakter i fortsättningen koncentreras till lagen om privata säkerhetstjänster, föreslås det att 2 mom. 4 punkten stryks och att det till 2 mom. 3 punkten fogas en hänvisning också till ordningsvakter.

6 a §. Olovligt utövande av näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen. Det föreslås att paragrafens brottsrubricering ändras från bevakningsföretagsbrott till olovligt utövande av näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen, eftersom inte bara bevakningsföretagsverksamheten utan också störs-

ta delen av ordningsvaksverksamheten föreslås bli tillståndspliktig. Regleringen motsvarar i sak de nuvarande bestämmelserna om bevakningsföretagsbrott, men kriminaliseringen utvidgas i och med att bestämmelsen också föreslås omfatta ordningsvaksverksamhet som kräver tillstånd. Fastän det föreslås att utövande av säkerhetsskyddande verksamhet som omfattar säkerhetsskydds-uppgifter som kräver godkännande ska omfattas av samma näringstillstånd för säkerhetsbranschen som bevakningsrörelse och ordningsvaksverksamhet, föreslås det likväl inte att utövandet av verksamhet utan tillstånd ska vara straffbart i enlighet med den föreslagna 17 kap. 6 a §. Säkerhetsskyddande verksamhet är som näringsverksamhet till sin natur annorlunda och kan inte jämföras med bevakningsrörelse och ordningsvaksverksamhet. Därför föreslås det att utövandet av verksamhet utan tillstånd ska vara straffbart enligt vad som anges i 104 § om säkerhetsskyddsförseelse i det första lagförslaget.

Dessutom föreslås det att paragrafen ändras så att det inte längre är kriminaliserat som bevakningsföretagsbrott att ta emot uppdrag för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet. Eftersom det föreslås att förbudet att ta emot uppdrag som gäller upprätthållande av allmän ordning och säkerhet i lagen om privata säkerhetstjänster slopas som obehövt, måste det också anses onödigt att särskilt kriminalisera verksamhet som strider mot förbudet.

1.4 Alkohollagen

60 §. Fräntagande, omhändertagande och förstöring av alkoholdrycker och sprit. Paragrafen 4 mom. ändras så att det inte längre föreskrivs i alkohollagen om en ordningsvaks rätt att frånta någon alkoholdrycker och förstöra dem. Enligt förslaget ska om en ordningsvaks rätt att göra detta föreskrivas i lagen om privata säkerhetstjänster. Därför föreslås det att det i 4 mom. även ska tas in en hänvisning till 47 § i den lagen. Dessutom föreslås det att i 4 mom. görs vissa smärre tekniska ändringar.

1.5 Lagen om ordningsvakter

Det föreslås att bestämmelserna om ordningsvakter till sitt sakinnehåll delvis ändrade överförs till den nya lagen om privata säkerhetstjänster. Därför föreslås det att lagen om ordningsvakter upphävs som obehövlig.

1.6 Lagen om sammankomster

18 §. Ordningstvakter. Det föreslås att bestämmelserna om utseende av ordningstvakter för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar ska ingå i det första lagförslaget och inte i 18 § i lagen om sammankomster. Bestämmelserna föreslås inte i sig bli ändrade i sak. Av informativa skäl föreslås det att i bestämmelsen om att utse en ordningstvakt i 18 § i lagen om sammankomster ska intas en hänvisning till lagen om privata säkerhetstjänster.

23 §. Förbjudna föremål och ämnen. Det föreslås att sista meningen i 4 mom. ändras så att den bestämmelse som gäller rätten för ordningstvakter att företa visitation ska ingå i lagen om privata säkerhetstjänster och inte i lagen om ordningstvakter som för närvarande.

1.7 Lagen om friluftsliv

22 §. Det föreslås att 22 § 1 mom. i lagen om friluftsliv upphävs. Momentet gäller tillsättande av ordningstvakter på campingplatser. Det föreslås att bestämmelserna till sitt sakinnehåll oförändrade överförs till lagen om privata säkerhetstjänster.

1.8 Lagen om sjöarbetsavtal

13 kap.

18 §. Upprätthållande av ordning. Det föreslås att 18 § 3 mom., som innehåller bestämmelser om att utse ordningstvakter för ett fartyg, upphävs. Det föreslås att bestämmelserna till sitt sakinnehåll oförändrade överförs till lagen om privata säkerhetstjänster.

1.9 Lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet

5 §. Det föreslås att paragrafens 2 mom., som gäller tillsättande av ordningstvakter i inkvarterings- och förplägnadsrörelser, upphävs.

Det föreslås att bestämmelserna till sitt sakinnehåll oförändrade överförs till lagen om privata säkerhetstjänster.

1.10 Ordningstvakter

9 §. Farliga föremål. Det föreslås att 2 mom. ändras så att det till sitt sakinnehåll motsvarar den nya lagen om privata säkerhetstjänster. Genom ändringen kan förvärvaren av en teleskopbatong vara en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen i stället för ett bevakningsföretag. Eftersom också en ordningstvakt som är anställd av en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen enligt lagen om privata säkerhetstjänster under vissa förutsättningar får bära teleskopbatong, får en sådan person i arbetsuppdrag inneha teleskopbatong också på allmän plats och i ett trafikmedel på allmän plats.

22 §. Rätt att utse ordningstvakter. Det föreslås att 22 § upphävs. Paragrafen gäller rätten att utse ordningstvakter för de platser och områden som anges i lagen. Det föreslås att bestämmelserna till sitt sakinnehåll i huvudsak oförändrade överförs till lagen om privata säkerhetstjänster.

23 §. Ordningstillsynsuppgifter. Det föreslås att 23 § upphävs. Paragrafen gäller utförandet av uppgifterna för en ordningstvakt som avses i ordningstvakterlagen. Det föreslås att bestämmelserna till sitt sakinnehåll delvis ändrade överförs till lagen om privata säkerhetstjänster.

1.11 Lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik

6 a §. Ordningstvakter som bistår vid kontrollen. Eftersom det föreslås att lagstiftningen om ordningstvakter ska koncentreras till lagen om privata säkerhetstjänster, föreslås det att det i fråga om de ordningstvakter som nämns i 1 mom. ska hänvisas till den lagen i stället för ordningstvakterlagen. Dessutom föreslås det att det utbildningskrav för ordningstvakter som anges i bestämmelsen ska preciseras så att en ordningstvakt ska ha genomgått vissa delar av den utbildning som enligt 6 § 2 mom. 2 punkten i lagen krävs av biljettkontrollörer enligt vad som närmare bestäms ge-

nom förordning av kommunikationsministeriet.

1.12 Polisförvaltningslagen

15 b §. Komplettering av polispersonalen. Enligt det nuvarande 15 b § 4 mom. i polisförvaltningslagen kan den som hör till den kompletterande polispersonalen placeras som ordningsvakt enligt 18 § i lagen om sammankomster (530/1999) vid tillfällena som har samband med utbildningen av kompletterande polispersonal. Eftersom det förslås att de bestämmelser som gäller tillsättande av i lagen om sammankomster avsedda ordningsvakter tas in i lagen om privata säkerhetstjänster, föreslås det att också hänvisningen ändras enligt detta.

1.13 Lagen om nödcentralsverksamhet

4 §. Nödcentralsverkets uppgifter. I 4 § 3 mom. i lagen om nödcentralsverksamhet föreskrivs det om nödcentralsverkets rätt att utföra övervakningsuppdrag och larmuppdrag som omfattas av lagen om privata säkerhetstjänster, om ett viktigt allmänt intresse förutsätter det. Syftet med den föreslagna ändringen är för det första att uppdatera hänvisningen till lagen om privata säkerhetstjänster så att den gäller den lag som nu föreslås. Eftersom den föreslagna lagen också gäller ordningsvaktsverksamhet, är det samtidigt motiverat att precisera att nödcentralsverkets övervaknings- och larmuppdrag som nämns i momentet uttryckligen hänför sig till uppgifter som kan anses vara bevakningsuppgifter.

1.14 Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

3 §. Informationssystemet för förvaltningsärenden. Det föreslås att 3 mom. 6 punkten ändras så att hänvisningen till lagen om privata säkerhetstjänster och lagen om ordningsvakter gäller den föreslagna lagen om privata säkerhetstjänster.

1.15 Lagen om tillhandahållande av tjänster

2 §. Begränsningar av tillämpningsområdet. Det föreslås att paragrafens 1 mom. 10 punkten ändras så att hänvisningen till lagen om privata säkerhetstjänster ska gälla den föreslagna lagen om privata säkerhetstjänster.

Eftersom det föreslås att lagen om privata säkerhetstjänster utöver bevakningsrörelser och säkerhetsskyddande verksamhet framöver även ska tillämpas på ordningsvaktsverksamhet, innebär detta även att begränsningarna av tillämpningsområdet för lagen om tillhandahållande av tjänster utvidgas till dessa delar. Ordningvaktsverksamheten kan emellertid jämföras med bevakningsrörelse, varför man på goda grunder kan förorda att den ska inbegripas i de privata säkerhetstjänster som ska omfattas av begränsningarna av tillämpningsområdet för lagen om tillhandahållande av tjänster.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Det föreslås att det föreskrivs om utfärdande av närmare bestämmelser i första hand i 111 § i lagen om privata säkerhetstjänster. Genom förordning av statsrådet ska det få utfärdas närmare bestämmelser om 1) förfarandena vid ansökan om tillstånd och godkännande, ansökningarnas innehåll, utredningar som behövs för avgörande av ärenden och innehållet i beslut om tillstånd och godkännande, 2) innehållet i ändringsanmälningar, uppdragsavtal, händelserapporter, personalregister, arbetsskiftsregister, instruktioner, årsanmälningar och tjänstgöringsintyg, och 3) delegationen för säkerhetsbranschen.

Genom förordning av inrikesministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om 1) innehållet i utbildningen för ansvariga föreståndare och för väktare och om anordnare av sådan utbildning, 2) utbildningen för utbildare i användningen av maktmedel, skytteinstruktörsutbildningen och repetitionsutbildningen, 3) anordnande av utbildning för ordningsvakter och utbildning för utbildare av ordningsvakter samt om innehållet i utbildningen, genomförandet av den och tillgodoräknande av ämnen som ingår i den, 4) märken och texter på väktares dräkter samt ordningsvaktens igenkänningstecken och användningen av

det, 5) egenskaper hos väktares och ordningsvaktens maktmedelsredskap och bärande av sådana redskap samt om de utbildningar som avses i 18 § 2 mom., 19 § 1 mom. och 49 § 2 och 3 mom. och om anordnare av dem, 6) hållande av en gripen som avses i 42 § i förvar, 7) visitation enligt 46 § samt om förvaring och överlämnande av omhändertagna föremål och ämnen, 8) märken och texter på ordningsvaktens dräkter som avses i 52 §, och 9) grundutbildningen för värdetransportpersonal som utför gränsöverskridande transporter av kontanter i euro i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning om yrkesmässig gränsöverskridande vägtransport av kontanter i euro mellan medlemsstaterna i euroområdet.

Dessutom ska Polisstyrelsen fastställa formulär för blanketter som används vid förfaranden enligt lagen och formulär för väktarkortet, ordningsvaktkortet och kortet för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter samt fastställa kraven i lydnadsprovet för hundar som används i bevaknings- och ordningsövervakningsuppgifter. Polisyrkeshögskolan fastställer det utbildningsmaterial som ska användas vid utbildningen av ordningsvakter.

I 18 kap. 2 § 2 mom. i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen bemyndigas statsrådet att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om utbildningen för en väktare som är anställd hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen och som sköter bevakningsuppgifter i polisens förvaringslokaler.

3 Ikraftträdande

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2015.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Allmänt

Som grund för lagförslaget ligger bestämmelserna i den nuvarande lagen om privata säkerhetstjänster, lagen om ordningsvakter och ordningslagen. Avsikten är att sakinnehållet i bestämmelserna ska behållas så oförändrat om möjligt. Grundlagsutskottet har i

sin utlåtandepraxis (t.ex. GrUU 43/2010 rd) ansett att när bestämmelserna i en föreslagen lag motsvarar bestämmelserna i en gällande lag som har tillkommit med grundlagsutskottets medverkan, krävs det ingen ny konstitutionell bedömning av bestämmelserna. Utgångspunkten är då att en konstitutionell bedömning behövs i fråga om bestämmelser med nytt sakinnehåll som har anknytning till grundlagen.

Å ena sidan bör man observera att många av bestämmelserna i den gällande lagen om ordningsvakter är från en tid då den nuvarande grundlagen inte ännu var i kraft. Därmed har grundlagsutskottet i sitt utlåtande GrUU 44/1998 rd inte kunnat bedöma bestämmelserna i förslaget till lag om ordningsvakter i förhållande till den nuvarande grundlagens 124 §, som gäller offentliga förvaltningsuppgifter. Tolkningsdoktrinen om den så kallade principen om tjänstemannaförvaltning, som till stor del fastställts formellt genom 124 § i grundlagen, har å andra sidan varit vedertaget formulerad redan när utlåtandet gavs. Grundlagsutskottet har i utlåtandet också kunnat beakta förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna.

Befogenheter

De föreslagna befogenheterna för väktare och ordningsvakter måste bedömas inte bara utifrån bestämmelsen i 124 § i grundlagen om överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter utan också utifrån de allmänna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna ska grunda sig på lag som stiftats av riksdagen. Begränsningarna ska uppfylla kraven på noggrann avgränsning och exakthet. Begränsningarna ska vara godtagbara och de får inte ingripa i kärnan i de grundläggande fri- och rättigheterna. Begränsningarna ska också uppfylla kraven på proportionalitet och rättssäkerhet samt förpliktelse i de internationella människorättsfördrag som är bindande för Finland.

Väktares och ordningsvaktens verksamhet kan anses vara verksamhet som är känslig med tanke på de grundläggande fri- och rät-

tigheterna. I synnerhet i ordningsvaktsverksamhet är det alltid möjligt att det uppstår situationer där en ordningsvakt blir tvungen att göra ingrepp i en persons grundläggande fri- och rättigheter. De grundläggande fri- och rättigheter som då begränsas är framför allt rätten till personlig frihet och integritet, som det föreskrivs om i 7 § i grundlagen, och rörelsefriheten, som det föreskrivs om i 9 § i samma lag. Också i väktarverksamhet är det möjligt att en väktare blir tvungen att begränsa en persons grundläggande fri- och rättigheter, men i många av väktarnas praktiska uppgifter är sannolikheten för att bli tvungen att utöva befogenheterna dock relativt liten.

Väktare och ordningsvakter kan emellertid bli tvungna att utöva sina befogenheter också för att skydda andra personers grundläggande fri- och rättigheter. Förutom de grundläggande fri- och rättigheter som redan nämnts kan det t.ex. bli nödvändigt att skydda den grundläggande rätten till egendomsskydd, som det föreskrivs om i 15 § i grundlagen. I sitt utlåtande GrUU 44/1998 rd om lagen om ordningsvakter motiverade grundlagsutskottet ordningsvakternas befogenheter också med det allmännas skyldighet att garantera att den grundläggande rättigheten till personlig säkerhet, som det föreskrevs om i 6 § i den dåtida regeringsformen, tillgodoses. Grundlagsutskottets utlåtande har dock kritiserats inom rättsvetenskapen bl.a. med motiveringen att man i utlåtandet likställer den personliga säkerheten med kollektiv säkerhet i bemärkelsen allmän ordning och säkerhet. I ordningsvaktsverksamhet är det dock också fråga om att skydda den personliga säkerheten för de personer som befinner sig inom ordningsvaktens tjänstgöringsområde. Man kan således inte säga att det handlar om enbart kollektiva intressen.

Det föreslås att väktarnas befogenheter fortfarande ska grunda sig på lag som stiftats av riksdagen. Det föreslås vissa ändringar i väktarnas rätt att avlägsna en person. Att grunda rätten att avlägsna en person på en konkret brottsmisstanke som anknyter till väktarens uppgift i stället för en uppdragsgivares eller dennes företrädares viljeyttring leder till att lagstiftningen till denna del måste vara ännu mer exakt och noggrant avgränsad. Att binda det att en persons vistelse på

en plats uppenbart är obehörig till de anvisningar som en uppdragsgivare ger skulle kunna leda till samma slutresultat. Redan de nuvarande bestämmelserna om grunderna för avlägsnande har enligt grundlagsutskottet (GrUU 28/2001 rd) uppfyllt lagens krav på exakthet och noggrann avgränsning. Eftersom rätten att avlägsna kan basera sig på brottsmisstanke eller på att en persons vistelse på en plats uppenbart är obehörig och eftersom rätten att avlägsna områdesmässigt skulle utsträcka sig till endast vissa bevakningsområden, innebär de föreslagna bestämmelserna inte en begränsning som ingriper i kärnan i en grundläggande fri- och rättighet.

Att det redan i den nuvarande lagen ingår uttryckliga bestämmelser om en väktares rätt att gripa beror på att grundlagsutskottet i sitt utlåtande GrUU 28/2001 rd ansåg att endast en hänvisningsbestämmelse är otillräcklig. Lagförslaget ändrades då i enlighet med utskottets ståndpunkt. Det föreslås att det uttryckligen föreskrivs om rätten att gripa också i den lag som nu föreslås, och därför kan det anses att lagstiftningen även till denna del uppfyller kraven på exakthet och noggrann avgränsning. Det föreslås att en väktares rätt till säkerhetsvisitation i samband med gripande behålls oförändrad. Det är därmed inte nödvändigt att i detta sammanhang bedöma den rätten utifrån förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna.

Det föreslås att rätten att gripa mildras så att den gripne om förutsättningarna i lagen uppfylls kan frigivas i stället för att överlämnas till polisen. Frigivning förutsätter bl.a. att det inte är möjligt att överlämna den gripne till polisen inom skälig tid. Det kan därför anses att bestämmelserna om rätten att gripa bättre än tidigare uppfyller kravet på proportionalitet i fråga om begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna.

Det föreslås att ordningsvakternas befogenheter också behålls i stort sett oförändrade. Lagstiftningen om en ordningsvakts rätt att vägra tillträde, avlägsna, gripa och hålla i förvar samt att utföra säkerhetsvisitation kan anses uppfylla kraven på exakthet och noggrann avgränsning. Det föreslås att en ordningsvakts befogenhet att vägra tillträde änd-

ras så att en ordningsvakt inte längre har absolut skyldighet att vägra tillträde på samma sätt som nu. Genom bestämmelsen görs det alltså möjligt för en ordningsvakt att använda eget omdöme. Det kan därmed anses att lagstiftningen till denna del bättre än tidigare uppfyller kraven på proportionalitet i begränsningen av de grundläggande fri- och rättigheterna.

I sitt utlåtande GrUU 20/2002 rd om regeringens förslag till ordningslag ansåg grundlagsutskottet att det inte är möjligt att ge rätten att avlägsna en person från en plats i enlighet med 7 § 1 mom. 3 punkten i lagen om ordningsvakter till de ordningsvakter som avses i ordningslagen. Utskottet menade att en sådan befogenhet innebär att en ordningsvakt får en sådan rätt att ge befallningar som är typisk för polisens befogenheter och som i enskilda fall är förpliktande för var och en. Befogenheten enligt 42 § 1 mom. 3 punkten har man också försökt formulera i enlighet med utskottets åsikt, så att befogenheten kan ges också de ordningsvakter som utsatts med stöd av den gällande ordningslagen.

För ordningsvakter föreslås det en motsvarande rätt att gripa en brottsmisstänkt person som väktare har. Rätten motsvarar den allmänna rätt att gripa som enligt tvångsmedelslagen tillkommer alla. Genom detta strävar man efter att det i den mån det är möjligt ska finnas bestämmelser i lag även om ordningsvakternas befogenheter, så att behovet att ty sig till legitima grunder som gäller alla blir så litet som möjligt.

En ordningsvaks rätt att hålla i förvar ska enligt förslaget gälla endast vissa offentliga tillställningar och fartyg. Rätten att hålla i förvar blir därmed inskränkt och mer noggrant avgränsad än tidigare. Det föreslås att bestämmelserna om ordningsvaktens användning av maktmedel ändras, så att de till sin formulering motsvarar bestämmelserna om väktares rätt att använda maktmedel. Kravet på proportionalitet när det gäller begränsningarna av de grundläggande fri- och rättigheterna framträder på detta sätt tydligare än för närvarande också i regleringen av användningen av maktmedel.

De befogenheter som en person som är anställd av en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen har, när personen utför

uppgifter i enlighet med lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen, motsvarar de befogenheter som de väktare som är anställda i tjänsteförhållande redan har. Grundlagsutskottet har uttalat sig om dessa befogenheter förhållande till de allmänna förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna i sitt utlåtande GrUU 21/2006 rd.

Överföring av en offentlig förvaltningsupp- gift på en privat aktör

Grundlagsutskottet har tidigare (GrUU 28/2001 rd) konstaterat att det i en bevakningsrörelses verksamhet är fråga om en offentlig förvaltningsuppgift. Utskottet motiverar detta med att bevakningsuppgifterna och polisens uppgifter sammanfaller och att väktarnas befogenheter sträcker sig till områden som skyddas av offentlig frid. Det kan anses ännu mer uppenbart att ordningsövervakningsuppgifter delvis sammanfaller med polisens uppgifter. Ordningsvakternas befogenheter gäller i regel framför allt sådana områden som allmänheten äger tillträde till. Även i ordningsvakternas verksamhet är det fråga om en offentlig förvaltningsuppgift. Också uppgifterna enligt lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen är offentliga förvaltningsuppgifter redan på grund av att de i nuläget endast sköts av myndigheterna.

I grundlagen föreskrivs det om förutsättningarna för överföring av en offentlig förvaltningsuppgift på andra än myndigheter. Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros en privat aktör endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

Eftersom det i ordningsvaktens och väktares uppgifter liksom i de väktaruppgifter som avses i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen är fråga om skötsel av en offentlig förvaltningsuppgift, är det motiverat att bedöma förutsättningarna för att ge uppgifterna till en privat aktör utifrån 124 § i

grundlagen. Överföring av bevakningsuppgifter på en privat aktör har grundlagsutskottet dock redan bedömt ur denna synvinkel i sitt utlåtande GrUU 28/2001 rd.

Ändamålsenligheten i att överföra en förvaltningsuppgift

Både i bevaknings- och ordningsvaktsuppgifter kan man säga att det är fråga om verksamhet som på ett visst sätt kompletterar polisens och övriga myndigheters verksamhet. Båda baserar sig på etablerad lagstiftning och det är till största delen fråga om uppgifter som privata säkerhetstjänster har burit det huvudsakliga ansvaret för. Även om de privata säkerhetstjänsterna har fått nya ordningsövervakningsuppgifter t.ex. genom ordningslagen och ändringar av den, har det inte i främsta hand varit fråga om att uppgifter som tidigare sköts av polisen överförts till privata aktörer, utan att uppgifter som dessa aktörer traditionellt sett har skött har inordnats under en ny befattningsbenämning.

De privata säkerhetstjänsterna är nödvändiga komplement till polisens och övriga myndigheters verksamhet. Utöver att de bevakar intressen som hänför sig till privat autonomi har de därmed också samhällelig betydelse. Det kan således bedömas att överföring av bevaknings- och ordningsövervakningsuppgifter på en privat aktör uppfyller det krav på ändamålsenlighet som ställs i 124 § i grundlagen.

Det måste göras en separat bedömning av huruvida kravet på ändamålsenlighet uppfylls när det gäller att överföra de bevakningsuppgifter som avses i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen på en privat aktör. Skötseln av bevakningsuppgifter i polisens förvaringslokaler har baserat sig på användning av personal i tjänsteförhållande. I lagförslaget föreslås det dock en möjlighet för polisinsrättningarna att avtala om användningen av privata tjänster i dessa uppgifter. Användning av privata tjänster ökar polisens möjligheter att använda sin egen personal på ett flexibelt sätt. Genom dessa tjänster kan man svara speciellt på sådana tillfälliga behov av personal som polisinsrättningarna har och som det inte är nödvändigt att rekrytera heltidspersonal i tjänsteförhållande för att

fylla. Det måste anses att möjligheten att använda privata tjänster är mycket ändamålsenligare och att också kravet på rättsskydd för de personer som är föremål för åtgärderna bättre tillgodoses än vid fjärrövervakning, som grundlagsutskottet har förhållit sig negativt till i sitt utlåtande GrUU 21/2006 rd. Det föreslås dessutom att det föreskrivs separat om situationer där privata tjänster kan användas i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen, så att det fortfarande i huvudsak är personal som är anställd i tjänsteförhållande vid en polisinsrättning som arbetar i polisens förvaringslokaler. De situationer där en privat väktare kan agera utan att en person i tjänsteförhållande är närvarande hör endast samman med bevakning av personer som tagits i förvar på grund av fylleri. Som helhet måste det anses att möjligheten att överföra de uppgifter som anges i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen till en privat aktör behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna på det sätt som avses i 124 § i grundlagen.

Att sörja för de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och god förvaltning

Överföring av en offentlig förvaltningsuppgift på en privat aktör får enligt 124 § i grundlagen inte äventyra de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. De föreslagna lagarna måste bedömas också ur denna synvinkel. När det är fråga om s.k. faktisk utövning av offentlig makt som avses i förslaget och som det inte går att söka ändring i genom normala metoder för ändringssökande, är det viktigt att det bl.a. för utövandet av befogenheter sätts upp tillräckliga kriterier som tryggar människors rättsskydd.

Det föreslås att det föreskrivs exakt och noggrant avgränsat om de uppgifter och befogenheter för väktare och ordningsvakter som avses i lagförslagen. Rätten att använda maktmedel, som föreslås för att trygga de primära befogenheterna, baserar sig i fråga om både väktare och ordningsvakter på principerna om försvarbarhet och proportionalitet.

Det föreslås mer exakta bestämmelser än tidigare om väktares rätt att avlägsna en person, så att rätten inte längre grundar sig på en uppdragsgivares viljeyttring, som inte nödvändigtvis är tydligt motiverad. Rätten att frigiva en gripen, som det föreslås att väktare ska ha när det inte är möjligt att överlämna en gripen person till polisen inom en skäligen tid, bidrar till att höja den gripnes rättsskydd och minska de olägenheter som frihetsberövandet orsakar honom eller henne.

Det föreslås att ordningsvakternas befogenheter preciseras bl.a. genom att den absoluta skyldigheten att vägra en person tillträde till ordningsvaktens tjänstgöringsområde slopas. Proportionalitetskravet, som på ett väsentligt sätt anknyter till utövandet av befogenheter beaktas därigenom bättre än för närvarande på ett sätt som höjer rättsskyddet för dem som är föremål för åtgärderna. Rättsskyddet höjs också genom den föreslagna inskränkningen av rätten att hålla i förvar, skyldigheten att meddela grunden för en åtgärd, den föreslagna tystnadsplikten och den föreslagna skyldigheten att göra upp en händelserapport.

Om ordningsvaktsverksamheten blir tillståndspliktig, har det betydelse även för hur väl de grundläggande fri- och rättigheterna och rättssäkerheten tillgodoses. Ordningvaktsverksamhet ska i regel förutsätta näringsstillstånd för säkerhetsbranschen och den ansvariga föreståndare som är anställd hos innehavaren av tillstånd ska bl.a. ha till uppgift att svara för att verksamheten utövas i enlighet med lagen om privata säkerhetstjänster. Överföringen av de väktaruppgifter som avses i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen till en privat aktör måste också bedömas i förhållande till de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och kraven på god förvaltning. En privat väktare ska utföra de uppgifter som avses i lagen under straffrättsligt tjänsteansvar, vilket det i lagförslaget ingår en uttrycklig bestämmelse om. Bestämmelserna om god förvaltning ska tillämpas i väktarens verksamhet. Det föreslås också bestämmelser om särskilda utbildningskrav för väktare.

Betydande utövning av offentlig makt

Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får enligt 124 § i grundlagen ges endast myndigheter. Därför måste det bedömas om de uppgifter som enligt förslaget ska skötas av privata aktörer innebär betydande utövning av offentlig makt.

I det utlåtande (GrUU 44/1998 rd) som grundlagsutskottet gav om förslaget till lag om ordningsvakter innan den nuvarande grundlagen hade trätt i kraft ansåg utskottet att lagen inte behöver stiftas i grundlagsordning. Utskottet motiverade detta bl.a. med det allmännas skyldighet att enligt 6 § 1 mom. i regeringsformen skydda den personliga säkerheten. I utlåtandet påminde utskottet också om polisens knappa resurser. Utskottet underströk i synnerhet att "ordningsvakternas fullmakter, inklusive anlitan av maktmedel, alltid anknyter till en särskild tillställning och alltså utgör enskilda fall och således även är tidsmässigt avgränsade".

I sitt utlåtande GrUU 28/2001 rd om bevakningsrörelsers verksamhet ansåg grundlagsutskottet att det var avgörande för bedömningen att regleringen av befogenheterna i förslaget präglades av en strävan att föra väktarnas befogenheter så nära en privatpersons rättigheter som möjligt. Väktarnas mer omfattande befogenheter jämfört med privatpersoners, dvs. rätten att avlägsna en person och rätten att säkerhetsvisitera en gripen, ansåg grundlagsutskottet inte vara särskilt väsentliga sätt att utöva makt och de ändrade därför inte den ovan beskrivna helhetsbilden.

I sitt utlåtande om regeringens förslag till ordningslag (GrUU 20/2002 rd) gjorde grundlagsutskottet åter en bedömning av om ordningsvakternas uppgifter inom de områden som föreslogs innebar betydande utövning av offentlig makt. Vid denna bedömning ansåg utskottet att det som var avgörande var vilken typ av befogenheter en ordningsvakt har och att dessa befogenheter inte i väsentlig grad får skilja sig från de befogenheter som en väktare har. Utskottet förutsatte också att en i ordningslagen avsedd ordningsvakt inte ges rätt att hålla i förvar eller rätt att i enlighet med 7 § 1 mom. 3 punkten i lagen om ordningsvakter avlägsna en person, om personen trots tillsägelse underlåter att följa en befallning som är nödvändig för upprätthållande av ordning eller säkerhet.

I lagförslaget ingår vissa ändringar i väktarnas befogenheter. Därför måste man avgöra om de föreslagna ändringarna är sådana att de ger orsak till en annan bedömning av hur pass betydande väktarnas föreslagna utövning av offentlig makt är än vad grundlagsutskottet i sitt utlåtande GrUU 28/2001 rd kom fram till. Förslagets 15 § om en väktares rätt att avlägsna en person är en mer exakt och noggrant avgränsad bestämmelse än den nuvarande bestämmelsen om rätten att avlägsna en person. Väktarnas rätt att avlägsna en person kan således inte heller nu ses som ett särskilt väsentligt sätt att utöva offentlig makt i jämförelse med en privatpersons juridiska ställning. Genom den i 16 § 2 mom. föreslagna rätten att frigiva en gripen strävar man efter att förbättra den gripnes rättsskydd och att verkligen inskränka frihetsberövandet jämfört med nuläget. På grund av det som framförts ovan kan det inte anses att de uppgifter som föreslagits för väktare, inklusive de befogenheter som tryggar utförandet av dem, är uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt.

Ordningsvakternas befogenheter föreslås i huvudsak förbli oförändrade.

När det gäller ordningsvakter återstår det att bedöma om de befogenheter som enligt lagförslagets 26 § ska anförtros ordningsvakter innebär betydande utövning av offentlig makt på ett sådant sätt att sådana befogenheter inte kan ges privata aktörer. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 44/1998 rd ansett att det är acceptabelt att ordningsvakter ges sådana befogenheter som de föreslagna. Utlåtandet gavs innan den nuvarande grundlagen trädde i kraft, men efter att tolkningsdoktrinen om principen om tjänstemannaförvaltning i stora drag hade antagit en form som motsvarade den nuvarande bestämmelsen i 124 § i grundlagen.

Utlåtandet har inom rättsvetenskapen granskats bl.a. ur den synvinkeln att uppgifterna – tvärtemot vad utskottet ansåg – i själva verket inte alltid anknyter till en särskild tillställning och att de därmed inte alltid utgör enskilda fall och är tidsmässigt avgränsade. Särskilda tillställningar som anknyter till en ordningsvaks uppgifter är framför allt allmänna sammankomster och offentliga tillställningar i enlighet med lagen om samman-

komster. På en ordningsvaks övriga tjänstgöringsområden, t.ex. restauranger och passagerarfartyg, är det fråga om verksamhet som de facto är av fortgående natur. Därmed kan en ordningsvaks uppgifter inte nödvändigtvis uteslutas från den betydande utövning av offentlig makt som avses i 124 § bara på den grunden att de alltid utgör enskilda fall och är tidsmässigt avgränsade.

Ordningsövervakningsuppgifter är uppgifter som är mycket begränsade områdesmässigt. De ordningsövervakningsuppgifter som avses i 26 § i lagförslaget anknyter i praktiken till en sådan plats eller ett sådant område dit allmänheten kommer frivilligt och som ofta är förknippat med fritidsverksamhet. På arrangören av tillställningen eller innehavaren av området har det i många fall lagts mycket betydande skyldigheter, vars genomförande förutsätter att ordningsvakter utses. Traditionellt sett har det i huvudsak varit privata aktörer som ansvarat för uppgifterna, och att utse polismän till sådana uppgifter kan för det mesta inte anses vara möjligt och i många fall inte heller naturligt.

Förhållandet mellan de ordningsvaksuppgifter som avses i förslagets 26 § och sådana i grundlagens 124 § avsedda uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt måste också bedömas i ljuset av de befogenheter som föreslagits för ordningsvakter. I detta avseende kan det anses avgörande i vilken mån de föreslagna befogenheterna faktiskt avviker från de befogenheter som föreslagits för väktare och de ordningsvakter som avses i lagförslagets 28 §.

Det föreslås att bestämmelserna om vägrande av tillträde i förslagets 41 § mildras jämfört med de gällande bestämmelserna, så att en ordningsvakt inte längre har absolut skyldighet att vägra en person tillträde till sitt tjänstgöringsområde. I sin föreslagna form måste bestämmelserna dock ses som nödvändiga för att en ordningsvaks uppgift ska kunna utföras, och befogenheten skiljer sig i praktiken inte heller från den rätt som t.ex. en innehavare av en förplägnadsrörelse har i fråga om att välja kunder. Därför kan vägrande av tillträde inte anses vara ett särskilt väsentligt sätt att utöva makt.

Ordningsvaktens rätt att gripa en person när det inte kan anses tillräckligt att avlägsna

denne, vilket föreslås i 42 § 2 mom., förutsätter förutom att störningen eller faran annars inte kan avväjas att åtgärden är nödvändig för att avväja allvarlig fara för andra personer eller egendom. I praktiken kommer detta ofta i närheten av rätten att gripa på grund av brott samt i strafflagen avsett nödvärn. På grund av de förutsättningar som getts för gripande är befogenhetens användningsområde litet, men den kan dock anses nödvändig på grund av möjligheten att det dyker upp oförutsedda situationer. Av ovan angivna orsaker är det till denna del dock inte fråga om en uppgift som innebär betydande utövning av offentlig makt.

I 43 § föreslås det att en ordningsvaks rätt att hålla i förvar inskränks till vissa offentliga tillställningar och fartyg. Att hålla någon i förvar är ett mycket exceptionellt samt område-mässigt och kvantitativt mycket begränsat förfarande.

En ordningsvaks rätt att gripa en person som misstänks för brott, som föreslås i 50 §, motsvarar i sak – med undantag för bestämmelserna om frigivning av en gripen – fullständigt en väktares motsvarande rättighet liksom även den allmänna rätten att gripa som tillhör alla enskilda personer.

En sådan säkerhetsvisitation som avses i 46 § i förslaget kan en ordningsvakt som avses i 26 § utföra också på någon annan än en gripen person under de förutsättningar som nämns i paragrafen. Om man dock tar i beaktande att det är fråga om en område-mässigt begränsad rättighet vars syfte är att garantera att en person inte medför föremål eller ämnen som äventyrar ordningen eller säkerheten, är det inte fråga om ett så betydande ingrepp i en människas grundläggande fri- och rättigheter att det kan anses vara betydande utövning av offentlig makt. Den rätt att använda maktmedel som föreslås i 48 § för att trygga en ordningsvaks primära befogenheter har ändrats till sin språkliga utformning för att också bättre än tidigare motsvara kraven på försvarbarhet, och bestämmelsen påminner inte om den bestämmelse som gäller polisens förutsättningar för användning av maktmedel.

Av ovannämnda orsaker kan de uppgifter och tillhörande befogenheter som ordningsvakter som utsetts med stöd av 26 § har som

helhet inte anses vara sådana att de innebär betydande utövning av offentlig makt så som avses i 124 § i grundlagen.

Att ge de bevakningsuppgifter som avses i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen till en privat aktör innebär att uppgifter som hittills enbart skötts av myndigheterna överförs till en privat aktör. Även om en polisinsättning enligt förslaget självständigt kan besluta om huruvida man vill utnyttja denna möjlighet eller ej, måste den föreslagna ändringen bedömas med tanke på den betydande utövning av offentlig makt som avses i grundlagens 124 §.

Enligt förslaget bistår de privata väktarna polisen och arbetar under direkt tillsyn och ledning av polisen, och de är skyldiga att följa de order som polisen inom ramen för sina befogenheter ger. Anvisningarna från en polisman som är förman för en förvaringslokal är till sin natur konkreta och direkta. Det är fråga om utförande av en bevakningsuppgift som ska ses som osjälvständig under konkret tillsyn av polisen. Uppgiften med tillhörande befogenheter är område-mässigt och verksamhetsmässigt mycket begränsad. En väktares åtgärder riktas mot personer som redan är frihetsberövade på grund av ett myndighetsbeslut. En väktare ska enligt förslaget kunna utöva flera av de befogenheter som anges i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen endast om ärendet inte tål uppskov. Den som i första hand ska utöva dessa befogenheter är en polisman.

Den föreslagna verksamheten är till sin natur tillfällig och i den föreslagna lagen beskrivs särskilt om de situationer då det är möjligt att anlita privata väktare. En förutsättning är att det på grund av förvaringslokalens läge eller att det antal personer som hålls i förvar är stort inte är ändamålsenligt att sköta uppgiften på något annat sätt. I regel ska en person som är anställd i tjänsteförhållande vid en polisinsättning och som ansvarar för styrningen av och tillsynen över verksamheten i förvaringslokalen alltid vara närvarande i förvaringslokalen. I sådana situationer då ingen tjänsteman fysiskt är närvarande på den plats där polisens förvaringslokaler finns och sköter de uppgifter som anges i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen, ska förvaringslokalerna fjärr-

övervakas av polisinrättningen. På detta sätt säkerställs att den privata verksamheten alltid sker under direkt tillsyn av en myndighet.

Som helhet innebär en överföring av de bevakningsuppgifter som avses i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen till privata väktare av ovannämnda orsaker inte att uppgifter som hör till polisen privatiseras på ett sätt som strider mot grundlagen. Det är därmed inte fråga om skötsel av en uppgift som innebär betydande utövning av offentlig makt i enlighet med 124 § i grundlagen.

Näringsfrihet

Grundlagsutskottet har redan tidigare i sitt utlåtande GrUU 28/2001 rd tagit ställning till den inskränkning av näringsfriheten som ingår i kravet på tillstånd för bevakningsföretag. Utskottet har sett inskränkningen som godtagbar, och därför finns det inget behov av att konstitutionellt bedöma den igen.

I stället bör man göra en bedömning av förslaget att göra ordningsvaktsverksamheten tillståndspliktig i mer omfattande grad än vad den är nu. I nuläget är det endast utförande av de ordningsövervakningsuppgifter som avses i ordningslagen som kräver tillstånd för bevakningsföretag. Det föreslås att närings-tillstånd för säkerhetsbranschen ska krävas för förmedling av ordningsvakter som sker i förvärvssyfte och enligt uppdragsavtal. Enligt förslaget ska tillståndsplikten likväl inte omfatta ordningsvaktsverksamhet vid sådana allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som avses i lagen om sammankomster.

Tillståndsplikten för ordningsvaktsverksamhet måste bedömas i förhållande till grundlagens 18 § 1 mom. om näringsfrihet. Grundlagsutskottet har i vissa utlåtanden (GrUU 40/2002 rd, GrUU 20/2006 rd, GrUU 12/2010 rd) gjort bedömningen att skötseln av förvaltningsuppgifter som i princip hör till myndigheter inte omfattas av näringsfriheten. Även om ordningsvaktsverksamheten också innebär upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, har verksamheten ändå under hela landets självständighetstid skötts av privata aktörer. Grundlagsutskottet har också sett det som en klar sak att tillståndsplikten

för bevakningsrörelser ska bedömas med beaktande av näringsfriheten. I och för sig tog grundlagsutskottet i sitt utlåtande om regeringens förslag till ordningslag (GrUU 20/2002 rd) inte uttryckligen ställning till förhållandet mellan näringsfriheten och de ordningsövervakningsuppgifter som avses i ordningslagen, även om uppdrag som innebar sådana uppgifter fick tas emot endast av en innehavare av tillstånd för bevakningsföretag.

Grundlagsutskottet har i sin tolkningspraxis ansett näringsfriheten vara en huvudregel, som det dock under vissa förutsättningar är möjligt att avvika från. Utöver det att det måste finnas tillräckligt vägande skäl för en begränsning, måste begränsningarna också framgå tillräckligt exakt och noggrant avgränsat av lagen, liksom även det väsentliga innehållet i begränsningarna. Grundlagsutskottet har dessutom ansett att begränsningar som baserar sig på en myndighets fria prövning är mer problematiska än begränsningar som baserar sig på bunden prövning.

Vägande samhälleliga intressen talar för en utvidgning av tillståndsplikten för ordningsvaktsverksamhet. Det är fråga om näringsverksamhet där det finns en uttrycklig risk för t.ex. ogrundade ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna. Jämfört med bevakningsrörelsernas verksamhet ligger tyngdpunkten i ordningsvaktsverksamheten på bevakning av allmänheten som de facto är fortgående. En situation där det går att säkerställa att de ordningsvakter som utför verksamheten är klanderfria, men där det är omöjligt att i förväg eller i efterhand utöva tillsyn över de personer som står bakom verksamheten, måste ses som mycket problematisk.

Enligt polisens uppgifter har organiserade kriminella sammanslutningars aktivitet inom restaurang- och ordningsvaktsverksamheten ökat under de senaste åren. Vissa kriminella sammanslutningar försöker enligt polisens uppfattning få in en fot speciellt i ordningsvaktsverksamheten för restauranger. De kriminella sammanslutningarnas kopplingar till ordningsvaktsverksamheten orsakar problem inte bara i denna verksamhet utan också i vidare utsträckning inom restaurangmiljön. Det finns därmed mycket vägande skäl för att

göra ordningsvaktsverksamheten tillståndspliktig.

Det näringstillstånd för säkerhetsbranschen som enligt den föreslagna huvudregeln ska krävas för ordningsvaktsverksamhet baserar sig inte på bunden prövning. Den sökande har därmed inte absolut subjektiv rätt att få tillstånd även om förutsättningarna för tillstånd uppfylls. Grundlagsutskottet har dock (GrUU 28/2001 rd) ansett att det är acceptabelt att fri prövning tillåts i fråga om beviljande av tillstånd för bevakningsföretag. Utskottet har motiverat detta med att bevakningsrörelsen till sin karaktär är en offentlig förvaltningsuppgift och att rätt att bruka maktmedel hör till bevakningsrörelsernas verksamhet. Motsvarande skäl kan framföras för att det tillstånd som krävs för ordningsövervakning inte ska basera sig endast på bunden prövning.

Eftersom bestämmelserna om det föreslagna näringstillståndet för säkerhetsbranschen till sitt sakinnehåll i praktiken nästan fullständigt motsvarar de bestämmelser som gäller det nuvarande tillståndet för bevakningsföretag och som redan har blivit bedömda av grundlagsutskottet med avseende på hur noggranna och exakt avgränsade de är, finns det inget behov av att i detta sammanhang separat göra någon närmare bedömning av bestämmelsernas karaktär.

Även förslaget att de säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande ska vara verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen måste bedömas i förhållande till näringsfriheten. Det innebär en anorlunda situation än vid bedömningen av förutsättningarna för att göra bevaknings- och ordningsvaktsverksamhet tillståndspliktig, eftersom säkerhetsskyddande verksamhet inte till någon del innebär skötsel av en offentlig förvaltningsuppgift. Det bör göras en bedömning av om det finns tillräckligt vägande samhälleliga skäl för tillståndsplikten, om begränsningarna är tillräckligt noggranna och exakt avgränsade och om bestämmelserna uttrycker det väsentliga innehållet i begränsningarna.

De säkerhetsskyddsuppgifter som nu föreslås bli tillståndspliktiga har ändrat karaktär under de senaste åren. Förutom att den konfidentiella information som företagen i bran-

schon får om uppdragsgivarens verksamhet har ökat, sker förmedlingen av information också i allt högre grad i nätverksmiljö. Exempelvis övervakningsapparatur och lås för fastigheter kan ofta fjärrstyras. De uppgifter som kan fås i den säkerhetsskyddande verksamhet som föreslås bli tillståndspliktig kan i värsta fall möjliggöra intrång i ett företags eller en enskilda lokaler. Av denna anledning bör det anses som otillräckligt att endast de som utför själva säkerhetsskyddsarbetet i säkerhetsskyddande verksamhet som förutsätter godkännande ska vara godkända av polisen, medan man inte på något sätt kan kontrollera att de som leder och ansvarar för verksamheten är oklanderliga. Syftet med den föreslagna tillståndsplikten är att säkerhetsskyddande verksamhet som förutsätter godkännande ska utövas på ett pålitligt sätt i enlighet med bestämmelserna i lagen om privata säkerhetstjänster. Genom regleringen strävar man efter att de fysiska och juridiska personer som verkar i branschen inte ska använda osakliga metoder i sin näringsverksamhet. Det finns därmed vägande samhälleliga skäl för den föreslagna tillståndsplikten.

I fråga om noggrann avgränsning och exakthet motsvarar förutsättningarna för beviljande av det näringstillstånd som gäller säkerhetsskyddande verksamhet de förutsättningar som gäller för bevaknings- och ordningsvaktsverksamhet. På de grunder som anförts ovan uppfyller förutsättningarna dessa krav.

För den säkerhetsskyddande verksamheten finns det inte motsvarande skäl för fri tillståndsprövning som för bevaknings- och ordningsvaktsverksamheten. I 71 § 3 mom. föreslås det att näringstillstånd för säkerhetsbranschen för säkerhetsskyddsuppgifter som förutsätter godkännande ska grundas på bunden prövning. Därmed skulle alla fysiska och juridiska personer som uppfyller förutsättningarna för tillstånd beviljas tillstånd. Den föreslagna tillståndsplikten uppfyller även till denna del de kriterier som grundlagsutskottet i motsvarande fall satt upp för tillståndsplikt för näringsverksamhet.

Integritetsskydd

Det föreslås att det i lagen om privata säkerhetstjänster föreskrivs om insamling av vissa personuppgifter. Bestämmelser som hänför sig till insamling av personuppgifter finns i 8 och 33 § om händelserapporter samt i 81 §, som gäller personal- och arbetsskiftsregister. Enligt 10 § i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag.

Det föreslås att ovannämnda bestämmelser om insamling av personuppgifter i huvudsak behålls oförändrade. Grundlagsutskottet har således haft möjlighet att bedöma huruvida dessa bestämmelser är grundlagsenliga i samband med att den nuvarande lagen om privata säkerhetstjänster stiftades.

Jämfört med de gällande bestämmelserna är den främsta ändringen att skyldigheten att ge händelserapporter har utvidgats till att gälla också ordningsvaktsverksamhet. Skyldigheten att ge händelserapporter ska enligt den föreslagna lagen dock endast gälla händelse-

förlopp som föranleder ett gripande eller användning av maktmedel. Av bestämmelserna framgår syftet med registreringen, innehållet i de personuppgifter som registreras, tillåtna användningsändamål och bevaringstid för uppgifterna. Det kan därmed anses att bestämmelserna uppfyller de krav som grundlagsutskottet ställt i sin utlåtandep Praxis.

Slutsatser

Sammantaget anser regeringen på de grunder som anförts ovan att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Regeringen ser det dock som önskvärt att grundlagsutskottets utlåtande begärs om lagförslaget.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om privata säkerhetstjänster**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte och tillämpningsområde

Syftet med denna lag är att trygga privata säkerhetstjänsters kvalitet och tillförlitlighet samt att främja samarbetet mellan myndigheterna och privata säkerhetstjänster.

Denna lag tillämpas på bevakningsrörelse, ordningsvaktsverksamhet och säkerhetsskyddande verksamhet (privata säkerhetstjänster).

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *bevakningsrörelse* utförande av bevakningsuppdrag i förvärvssyfte enligt uppdragsavtal,

2) *bevakningsuppdrag* bevakning av egendom, skyddande av en persons integritet, avslöjande av brott som riktat sig mot bevakningsobjektet eller uppdragsgivaren samt utövande av tillsyn över sådana uppdrag,

3) *butiksovervakning* bevakningsuppdrag som innebär bevakning av egendom som säljs i en butik,

4) *livvaktuppdrag* bevakningsuppdrag som omfattar skyddande av en persons integritet,

5) *värdetransportuppdrag* bevakningsuppdrag som innebär bevakning av värdefull egendom som transporteras,

6) *vaktare* den som anställd hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen utför bevakningsuppdrag,

7) *bevakningsområde* fastighet, byggnad, rum, konstruktion eller annan allmän eller

privat plats eller annat allmänt eller privat område eller del av dessa som bevakningsuppdragen hänförs till och som specificerats i uppdragsavtalet,

8) *bevakningsobjekt* personer samt föremål och annan egendom som ska bevakas enligt uppdragsavtalet,

9) *teleskopbatong* för transport hopskjutbar batong som utfälld är minst 45 centimeter och högst 70 centimeter lång,

10) *ordningsvaktsverksamhet* verksamhet där ordningsvakter för ordningsvakternas tjänstgöringsområden utses och ordningsvakter förmedlas,

11) *ordningsövervakningsuppdrag* upprätthållande av ordning och säkerhet samt förebyggande av brott och olyckor inom en ordningsvakts tjänstgöringsområde,

12) *ordningsvakt* den som har till uppgift att som anställd hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen eller i övrigt utföra ordningsövervakningsuppdrag,

13) *ordningsvakts tjänstgöringsområde* det område för vilket en ordningsvakt har utsetts,

14) *säkerhetsskyddsuppdrag* planering, inställning, reparation eller ändring av konstruktionsmässigt skydd och elektroniska övervakningssystem samt planering av andra säkerhetsarrangemang,

15) *säkerhetsskyddsuppdrag som kräver godkännande* installation, reparation eller ändring av elektroniska och mekaniska låssystem samt av inbrottslarmsystem och passagerekontrollsystem,

16) *säkerhetsskyddande verksamhet* utförande av säkerhetsskyddsuppdrag i förvärvssyfte enligt uppdragsavtal,

17) *utförare av säkerhetsskyddsuppdrag* den som anställd hos ett säkerhetsskydds företag utför säkerhetsskyddsuppdrag som kräver godkännande,

18) *innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen* fysisk eller juridisk person som har giltigt tillstånd att utöva verksamhet som enligt denna lag kräver tillstånd,

19) *ansvarig föreståndare* den som anställd hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen svarar för att tillståndshavarens verksamhet eller företag sköts i enlighet med denna lag; som anställd enligt denna lag betraktas även en fysisk person som är innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen:

20) *verksamhetsställe* byggnad, konstruktion, rum eller annat utrymme som en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen använder för kundtjänst, mottagning av larm eller intern administration, och

21) *huvudsakligt verksamhetsställe* det verksamhetsställe från vilket verksamheten hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen huvudsakligen utövas eller är avsedd att utövas.

2 kap.

Bevakningsrörelse

3 §

Tillståndsplikt

Bevakningsrörelse får drivas av en fysisk eller juridisk person som avses i 1 § 1 eller 2 mom. i lagen angående rättighet att idka näring (122/1919) och som för detta har beviljats tillstånd som avses i denna lag (näringsstillstånd för säkerhetsbranschen).

Närmare bestämmelser om näringsstillstånd för säkerhetsbranschen finns i 6 kap.

4 §

Väktares uppgifter och tjänstgöringsområde

En väktares uppgift är att utföra bevakningsuppgifter på ett bevakningsområde.

Bevakningsuppgifter som omfattar bevakning av fristående egendom, skyddande av en persons integritet eller avslöjande av brott kan utföras av väktare även på andra platser än bevakningsområden.

5 §

Förhållande till myndigheternas verksamhet

Bevakningsrörelse får inte drivas eller bevakningsuppgifter utföras på ett sätt som försvårar upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande, avslöjande, utredning eller åtalsprövning av brott.

Om en väktare vid utförande av bevakningsuppgifter får kännedom om att ett brott som nämns i 15 kap. 10 § 1 mom. i strafflagen (39/1889) redan har begåtts, ska väktaren utan dröjsmål anmäla brottet till polisen. Anmälningsskyldighet föreligger dock inte, om väktaren skulle bli tvungen att ange någon som avses i 2 mom. i nämnda paragraf.

6 §

Allmänna principer som ska iakttagas i bevakningsuppgifter

Den som utför bevakningsuppgifter ska handla korrekt och opartisk samt främja försämlighet.

Bevakningsuppgifter ska utföras utan att orsaka större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att uppgifterna ska kunna utföras. Den som utför bevakningsuppgifter får inte göra större ingrepp i någons rättigheter än vad som är nödvändigt för att uppgifterna ska kunna utföras. De åtgärder som vidtas uppgifterna utförs ska vara motiverade i förhållande till hur viktiga och brådskande uppgifterna är samt till situationen som helhet.

7 §

Information om grunden för en åtgärd

En väktare i bevakningsuppgifter ska informera den som blir föremål för väktarens åtgärder eller en företrädare för den personen om vad åtgärderna grundar sig på, om detta inte är omöjligt på grund av personens tillstånd eller övriga förhållanden.

I syfte att få riktigheten av en åtgärd konstaterad ska den som blir föremål för åtgärden eller dennes företrädare vid behov anvisas att ta kontakt med den ansvariga före-

ståndaren. För att den ansvariga föreståndaren ska kunna kontaktas ska dennes namn och kontaktuppgifter uppges in samband med anvisningen.

8 §

Händelserapport

För att trygga den myndighetstillsyn som polisen utövar, rättsskyddet för dem som blir föremål för åtgärder samt uppdragsgivarnas rätt att ta del av uppgifter ska en väktare som i samband med bevakningsuppgifter observerar ett händelseförlopp som föranleder ett gripande eller användning av maktmedel omedelbart avfatta en skriftlig redogörelse för händelseförloppet (*händelserapport*). Av händelserapporten ska väktarens iakttagelser och åtgärder i samband med händelsen framgå. Efternamn, förnamn, personbeteckningar och adressuppgifter för de personer som har varit föremål för åtgärderna får nämnas i rapporten.

Innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska bevara sina händelserapporter i två år från utgången av det kalenderår då de skrevs, varefter de får förstöras. Rapporterna ska förvaras ordnade på ett sådant sätt att rapporterna för varje uppdrag utan dröjsmål kan tas fram utan dröjsmål. Om uppgifterna lagras med hjälp av automatisk databehandling, ska de uppgifter som behövs för tillsynen finnas att tillgå i klartext.

Uppdragsgivaren och de tillsynsmyndigheter som avses i 84 § 2 mom. har rätt att få en kopia av en händelserapport. Om väktaren i enlighet med 16 § 2 mom. friger en person som han eller hon har gripit, ska en händelserapport utan dröjsmål lämnas till polisinspektionen på den ort där brottet begicks.

9 §

Tystnadsplikt

De som utövar verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen, ansvariga föreståndare och väktare får inte obehörigen röja eller till nytta för sig själv eller någon annan eller i syfte att skada någon annan utnyttja det som de i sin bevakningsuppgift

har fått veta om sekretessbelagda säkerhetsarrangemang, affärs- eller yrkeshemligheter eller integritet som gäller en uppdragspart, arbetsgivare, innehavare av ett tjänstgöringsområde eller arrangör av en tillställning.

Den som röjer sådant som han eller hon i en bevakningsuppgift har fått veta om ovan avsedda omständigheter för en polisman för att ett brott ska kunna avslöjas eller utredas anses inte ha röjt informationen obehörigen.

Tystnadsplikten består även efter det att uppgiften har slutförts.

10 §

Godkännande som väktare

Som väktare kan den godkännas som

- 1) har fyllt 18 men inte 68 år,
- 2) med godkänt resultat har genomfört ett sådant avsnitt av grundexamen inom säkerhetsbranschen, eller motsvarande grundexamen, enligt lagen om yrkesutbildning (630/1998) som uppfyller de krav som föreskrivs genom förordning av inrikesministeriet och som innefattar en utbildning som åtminstone omfattar undervisningsämnen där bevakningsbranschen, bevakningsrörelse, väktares rättigheter och skyldigheter samt väktares uppgifter behandlas (grundutbildning för väktare), eller ett sådant avsnitt av en yrkesexamen för väktare, eller motsvarande yrkesexamen, enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) som innefattar ovan avsedd utbildning, och
- 3) är känd som redbar och tillförlitlig och till sina personliga egenskaper är lämplig som väktare.

En sökande godkänns som väktare av polisinspektionen i sin hemkommun. Ett godkännande som väktare innebär att ett tidigare gällande godkännande som väktare förfaller.

Den som har en tidigare utbildning som motsvarar grundutbildningen för väktare kan trots bestämmelserna i 10 § 1 mom. 2 punkten på nytt godkännas som väktare på ansökan som ska göras inom tre månader från det att det tidigare godkännandet som väktare upphörde att gälla.

Ett godkännande som väktare är i kraft i fem år, dock högst tills väktaren fyller 68 år.

11 §

Villkor och begränsningar i ett godkännande som väktare samt ändring av dem

Polisinrättningen i sökandens hemkommun kan av särskilda skäl, med anledning av sökandens utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter, förena ett godkännande som väktare med villkor och begränsningar som gäller tid, geografiskt område eller bevakningsuppgifter. Polisinrättningen i väktarens hemkommun kan med anledning av förändringar som skett i fråga om väktarens utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter ändra villkor och begränsningar som ett godkännande som väktare har förenats med.

12 §

Godkännande som tillfällig väktare

Den som inte har grundutbildning för väktare men uppfyller kraven i 10 § 1 mom. 1 och 3 punkten kan godkännas som väktare för högst fyra månader (*tillfällig väktare*), om han eller hon med godkänt resultat har genomfört ett sådant avsnitt av grundexamen inom säkerhetsbranschen, eller motsvarande grundexamen, enligt lagen om yrkesutbildning eller ett sådant avsnitt av yrkesexamen för väktare, eller motsvarande yrkesexamen, enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning som uppfyller de krav som föreskrivs genom förordning av inrikesministeriet och som innefattar grundläggande insikter i de ämnen som avses i 10 § 1 mom. 2 punkten (*utbildning som tillfällig väktare*).

Som tillfällig väktare kan även den godkännas som uppfyller kraven i 10 § 1 mom. 1 och 3 punkten men inte har genomgått utbildning som tillfällig väktare, om han eller hon har övergått i anställning hos ett bevakningsföretag i samband med en sådan överlåtelse av rörelse som avses i 1 kap. 10 § i arbetsavtalslagen (55/2001). Personen har då endast rätt att arbeta som tillfällig väktare i uppgifter enligt det uppdrag som gäller överlåtelsen av rörelsen. Den som har godkänts som tillfällig väktare med stöd av detta mo-

ment har i sina bevakningsuppgifter inte de rättigheter som anges i 15—17 §.

En sökande godkänns som tillfällig väktare av polisinrättningen i sin hemkommun. Polisinrättningen kan av särskilda skäl förena ett godkännande som tillfällig väktare med villkor och begränsningar som avses i 11 § 1 mom.

13 §

Ansökan och beslut om godkännande som väktare

Ansökan om att bli godkänd som väktare ska lämnas in personligen till polisinrättningen. Ansökan kan också lämnas in till någon annan polisinrättning än polisinrättningen i sökandens hemkommun.

När ett godkännande som väktare meddelas i enlighet med ansökan, får sökanden inte något separat beslut eller någon besväransvisning.

14 §

Väktarkort

Den som har godkänts som väktare får ett väktarkort av polisinrättningen i sin hemkommun. Väktaren ska bära med sig kortet i bevakningsuppgifter och på begäran visa upp det för den som är föremål för en åtgärd av väktaren, för uppdragsgivarens företrädare, för sin arbetsgivare och för företrädare för enligt 84 § avsedd tillsynsmyndighet. Ett intyg som polisen vid behov utfärdar över godkännandet som väktare fungerar som väktarkort innan det egentliga väktarkortet överlämnas till väktaren.

En väktare ska ansöka om en dubblett av väktarkortet utan dröjsmål hos polisinrättningen i sin hemkommun, om

- 1) väktarens personuppgifter har ändrats,
- 2) väktaren för första gången med godkänt resultat har genomgått utbildning enligt 18 § 2 mom. eller hunden med väktaren som förare har godkänts i 21 § 2 mom. avsedd lyd- nadskontroll och detta inte har antecknats på väktarkortet, eller
- 3) väktarkortet har förkommit eller förstörts.

Ett väktarkort ska omedelbart överlämnas till polisen, om godkännandet som väktare har återkallats eller om en väktare får ett nytt väktarkort under den giltighetstid för godkännandet som har antecknats på det tidigare utfärdade väktarkortet.

15 §

Väktares rätt att vägra tillträde till bevakningsområdet och att avlägsna personer från området

En väktare har rätt att vägra en person tillträde till bevakningsområdet eller att avlägsna en person därifrån, om

1) det utifrån personens hotelser eller övriga beteende på sannolika grunder kan misstänkas att han eller hon gör sig skyldig till brott som riktar sig mot egendom på bevakningsområdet eller mot uppdragsgivarens eller en av denne anställd persons liv, hälsa eller frihet, eller

2) det är uppenbart att personen enligt de villkor som uppdragsgivaren har ställt inte har rätt att vistas på bevakningsområdet.

En väktare har inte rätt att vägra en person tillträde till bevakningsområdet eller att avlägsna en person därifrån, om bevakningsområdet ska anses vara en sådan plats som anges i 2 § 1 punkten underpunkt a i ordningslagen (612/2003).

16 §

Väktares rätt att gripa och säkerhetsvisitera personer

En väktare i bevakningsuppgifter har rätt att gripa en person som misstänks för brott, om denne anträffas på bar gärning eller flyende fot och om fängelse kan följa på brottet eller om brottet är lindrig misshandel, snatteri, lindrig förskingring, lindrigt olovligt brukande, lindrig bruksstöld av motordrivet forskaffningsmedel, lindrig skadegörelse eller lindrigt bedrägeri. En väktare får också gripa den som enligt efterlysning utfärdad av en myndighet har förklarats anhållen eller häktad.

Den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen. Om det inte är möjligt att över-

lämna den gripne till polisen inom skälig tid, får väktaren dock med en polismans och den gripnes samtycke avstå från att överlämna den gripne till polisen och utan dröjsmål frige honom eller henne, om endast böter kan följa på brottet och om den gripnes identitet är känd eller den gripne går med på att lämna väktaren de uppgifter som behövs för att klarlägga den gripnes identitet.

När en väktare utövar rätten att gripa en person, har väktaren rätt att kroppsvisitera den som gripits och undersöka de saker som den gripne har med sig, för att förvissa sig om att denne inte innehar föremål eller ämnen med vilka han eller hon kan utsätta sig själv eller andra för fara. Väktaren har rätt att frånta den gripne farliga föremål och ämnen som har påträffats vid visitationen. De föremål och ämnen som fråntagits den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen eller, om den gripne inte överlämnas till polisen, återlämnas till den gripne vid frigivningen, om det inte enligt lag finns något hinder för det.

17 §

Användning av maktmedel

Om en person genom att göra motstånd försöker undgå att bli vägradtillträde, avlägsnad, gripen eller säkerhetsvisiterad eller flyr gripandet, har väktaren rätt att använda sådana maktmedel som behövs för att vägra personen tillträde eller avlägsna, gripa eller säkerhetsvisitera honom eller henne och som kan anses försvarbara med beaktande av hur personen uppträder, hur viktigt och brådsakande uppdraget är och hur farligt motståndet är samt övriga omständigheter.

Bestämmelser om ansvarsfrihetsgrunder och bestämmelser om lindring av straffansvar vid excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

18 §

Maktmedelsredskap och rätt att bära dem

Maktmedelsredskap som väktare får bära är skjutvapen enligt 2 § i skjutvapenlagen

(1/1998), gasspray enligt 11 § i den lagen, handbojor samt högst 70 centimeter långa batonger och teleskopbatonger.

Maktmedelsredskap får endast bäras av väktare som har fått utbildning i användning av maktmedelsredskap. Väktare i bevakningsuppgifter får inte i onödan bära maktmedelsredskap. Tillfälliga väktare får inte bära maktmedelsredskap i arbetet.

En sådan innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen som driver bevakningsrörelse och vars väktare bär maktmedelsredskap i bevakningsuppgifter ska ordna repetitionsutbildning i användning av maktmedelsredskap för sina väktare minst en gång om året eller övervaka att väktarna genomgår sådan repetitionsutbildning på annat sätt.

Endast väktare som har genomgått repetitionsutbildning i användning av maktmedelsredskap får bära och använda maktmedelsredskap. En väktare behöver emellertid inte genomgå repetitionsutbildning det år då han eller hon har slutfört sin grundläggande väktarutbildning.

19 §

Rätt att bära skjutvapen

Skjutvapen får bäras endast i livvaks- eller värdetransportuppdrag samt, om det med hänsyn till omständigheterna är nödvändigt för uppdraget, vid bevakning av ett bevakningsområde som är viktigt med tanke på ett betydande allmänt intresse.

För att en väktare ska få bära skjutvapen krävs att väktaren årligen visar att han eller hon har tillräcklig skicklighet i hanteringen av skjutvapen och tillräcklig skjutskicklighet.

Om en väktare har använt skjutvapen vid utförandet av en bevakningsuppgift, ska innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen utan dröjsmål göra en anmälan om saken till polisinspektionen på den ort där detta skedde.

20 §

Hur maktmedelsredskap ska bäras

En väktare ska bära sina maktmedelsredskap under dräkten så att de inte kan observeras av andra.

Om väktarens maktmedelsredskap inte kan bäras under dräkten får de, med undantag av skjutvapen, bäras i stängbara fickor som ingår i dräkten eller i slutna hölster som fästs vid bältet eller ingår i dräkten. En batong får dock bäras synlig till den del som den på grund av sin storlek inte kan bäras under dräkten eller i ett slutet hölster. Skjutvapen får bäras på ett sådant sätt att det kan observeras av andra endast när uppgiften eller situationens farlighet i undantagsfall förutsätter det.

Om någon annan dräkt än väktarens dräkt används i bevakningsuppgifter, ska alla maktmedelsredskap bäras under dräkten så att de inte kan observeras av andra.

21 §

Rätt att medföra hund

Om det är nödvändigt för en väktare i bevakningsuppgifter att medföra hund vid utförandet av uppgifterna, får väktaren medföra en hund som med väktaren som förare har godkänts i lydnadskontroll som motsvarar de krav som Polisyrkeshögskolan har fastställt. Dessutom förutsätts att

- 1) hunden är minst två men högst 10 år gammal,
- 2) hunden är registrerad och identifikationsmärkt så att den på ett tillförlitligt sätt kan identifieras,
- 3) väktaren har kontroll över hunden, och
- 4) hunden inte till sina egenskaper har visat sig vara olämplig att medföras i bevakningsuppgifter.

En väktare får i bevakningsuppgifter medföra en hund som uppfyller kraven i 1 mom. i två år från det att den godkänts så som avses i det momentet.

Tillfällig väktare får inte medföra hund.

22 §

Användning av väktares dräkt

En väktare i bevakningsuppgifter ska bära väktares dräkt. Väktare som är anställda vid samma bevakningsföretag i likadana uppgifter ska vara enhetligt klädda.

Om uppgiften kräver det får väktare vid butiksövervakning och i andra motsvarande uppgifter som syftar till avslöjande av brott samt i livvaktsuppdrag och värdetransportuppdrag använda annan klädsel än väktares dräkt.

Väktares dräkt får användas endast av en väktare i bevakningsuppgifter. Dräkten ska hanteras så att klädesplagg som hör till den inte kommer i händerna på obehöriga.

23 §

Väktares dräkt

En väktares dräkt ska vara snygg och saklig. Dräkten ska vara sådan att väktaren med hjälp av den kan identifieras som väktare. Av dräkten ska det framgå hos vilken innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen väktaren är anställd.

En väktares dräkt samt märken och texter på dräkten ska tydligt skilja sig från uniformer och militärdräkter som polisen, gränsbevakningsväsendet, Tullen, Brottsförvaltningsmyndigheten och räddningsförvaltningen använder samt från officiella märken och texter på dessa uniformer och militärdräkter.

Polisstyrelsen kan förbjuda användningen av en dräkt, ettärke eller en text som inte motsvarar bestämmelserna i denna lag eller i en förordning av inrikesministeriet som har utfärdats med stöd av denna lag.

3 kap.

Ordningsvaktsverksamhet

24 §

Tillståndsplikt

Ordningsvaktsverksamhet som grundar sig på uppdragsavtal får i förvärvssyfte utövas av

en sådan i 1 § 1 eller 2 mom. i lagen angående rättighet att idka näring avsedd fysisk eller juridisk person som har fått näringsstillstånd försäkerhetsbranschen.

Ordningsvaktsverksamhet enligt 1 mom. får med avvikelse från vad som föreskrivs i det momentet utövas utan näringsstillstånd för säkerhetsbranschen vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar som avses i 26 § 1 mom. 1 punkten.

25 §

Ordningsvaktens uppgifter och tjänstgöringsområde

En ordningsvaktens uppgift är att utföra ordningsövervakningsuppgifter inom tjänstgöringsområden som avses i 26 eller 28 §.

En ordningsvakt ska iaktta de befallningar och order som polisen samt räddningsmyndigheter och övriga myndigheter meddelar inom ramen för sina befogenheter.

Till ordningsvakt får utses endast en person som har ett av polisen meddelat giltigt godkännande som ordningsvakt.

26 §

Rätt att utse ordningsvakter

Arrangören av en allmän sammankomst eller en offentlig eller privat tillställning, ägaren eller innehavaren av ett område eller en plats, befälhavaren på ett fartyg och en rörelseidkare kan utse ordningsvakter

1) för en allmän sammankomst eller offentlig tillställning som avses i lagen om sammankomster (530/1999),

2) för en privat tillställning,

3) för en campingplats som avses i lagen om friluftsliv (606/1973),

4) för ett i 15 kap. i sjölagen (674/1994) avsett fartyg som befordrar passagerare,

5) för en inkvarterings- och förplägnadsrörelse som avses i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006), och

6) för ett i universitetslagen (558/2009) avsett universitets eller en i yrkeshögskolelagen (351/2003) avsedd yrkeshögskolas verksamhetsställe.

En ordningsvakt kan också utses för den omedelbara närheten av en offentlig tillställning, en campingplats, ett fartyg eller en in- kvarterings- och förplägnadsrörelse som avses i 1 mom., för de parkeringsområden som behövs vid ordnandet av en allmän sammankomst eller offentlig tillställning och för de vägområden som leder till parkeringsområdena samt för andra liknande områden som hänför sig till ordnandet av en tillställning. En ordningsvakts tjänstgöringsområde får dock inte bli större än vad som är nödvändigt för att upprätthålla ordningen och säkerheten.

Polisinrättningen på den ort där ett område avses i 1 mom. 3 punkten eller en rörelse som avses i 1 mom. 5 punkten är belägen kan ålägga verksamhetsutövaren att utse ett tillräckligt antal ordningsvakter för området eller rörelsen, om det för upprätthållandet av ordningen och säkerheten finns särskilda skäl för detta.

Ordningsövervakningsuppgifter vid tillställningar som avses i 1 mom. 2 punkten får endast utföras av innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen och av ordningsväktare som är ansällda hos dem.

27 §

Ytterligare krav på behörighet för att arbeta som ordningsvakt

Om en ordningsvakts uppgifter eller säkerhet i arbetet så kräver, kan polisinrättningen på den ort där tjänstgöringsområdet finns kräva att ordningsvakten vid tillställningar eller på områden eller platser som avses i 26 § utöver den utbildning som avses i 35 § 1 mom. 3 punkten med godkänt resultat har genomgått en sådan tilläggsutbildning i användning av maktmedel som uppfyller de krav som Polisstyrelsen har fastställt (*tilläggsutbildning för ordningsvakter i användning av maktmedel*).

28 §

Rätt att utse ordningsvakter som ska bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet

Om det inte är ändamålsenligt att upprätthålla ordning och säkerhet på något annat sätt och upprätthållandet av ordning och säkerhet kräver det av grundad anledning, kan polisinrättningen på den ort där ett område eller en plats finns eller från vilken ett trafikmedel avgår på ansökan av den som innehar området, platsen eller trafikmedlet bevilja tillstånd att utse ordningsvakter som ska bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet

1) vid verksamhetsställe inom hälso- och sjukvården, med undantag för skolhem och barnskyddsanstalter,

2) vid Folkpensionsanstaltens verksamhetsställen,

3) vid arbets- och näringsbyråer,

4) i köpcentrum,

5) vid trafikstationer,

6) i hamnar,

7) på flygplatser, eller

8) i kollektiva trafikmedel.

I ett tillstånd att utse ordningsvakter ska ordningsvakternas tjänstgöringsområde avgränsas till den plats eller det trafikmedel som avses i tillståndet och vid behov till dess omedelbara närhet.

Ett tillstånd att utse ordningsvakter är i kraft i högst fem år. Tillståndet kan förenas med villkor som gäller ordningsvakternas utbildning, bärande av maktmedelsredskap, ordningsvakternas tjänstgöringsområde samt placeringen av ordningsvakter och ordningsvakternas antal. Den polisinrättning som har beviljat ett tillstånd att utse ordningsvakter kan vid behov återkalla tillståndet samt ändra dess villkor eller giltighetstid på grund av sådana förändringar i omständigheterna som inverkar väsentligt på upprätthållandet av ordning och säkerhet inom tjänstgöringsområdet.

Ordningsövervakningsuppgifter på sådana områden och platser som avses i denna paragraf får endast utföras av en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen eller av en hos en sådan innehavare anställd ordningsvakt som uppfyller kraven i 35 § och som på ett godkänt sätt har genomgått den

utbildning som avses i 10 § 1 mom. 2 punkten eller har ett giltigt godkännande som väktare och som inte har fyllt 68 år.

29 §

Principer för verksamheten

En ordningsvakt ska i sin verksamhet prioritera sådana åtgärder som främjar allmänhetens säkerhet.

En ordningsvakt ska handla korrekt och opartisk samt främja försonlighet. Ordningsvakten ska i första hand genom råd och uppmaningar upprätthålla ordningen och säkerheten inom sitt tjänstgöringsområde.

De åtgärder som en ordningsvakt vidtar ska vidtas på ett sådant sätt att inte större skada eller olägenhet orsakas än vad som är nödvändigt för att ordningsvaktens uppdrag ska kunna utföras. Åtgärderna ska vara motiverade i förhållande till ordningsvaktens uppdrag och till den nytta som eftersträvas med dem.

30 §

Ordningstvaktens anmälningsplikt och skyldighet att vidta åtgärder

Om en ordningstvakt får kännedom om omständigheter som uppenbarligen äventyrar säkerheten, ska han eller hon utan dröjsmål underrätta arrangören av tillställningen eller innehavaren av området dem, och omedelbart vidta brådskande åtgärder som behövs för att upprätthålla säkerheten, såsom att varna allmänheten och dirigera allmänheten bort från det farliga området samt avlägsna orsaken till faran eller vidta andra brådskande åtgärder som behövs för att upprätthålla säkerheten.

Om de åtgärder som arrangören av tillställningen eller innehavaren av området och ordningstvaktens har vidtagit för att avvärja fara inte har varit tillräckliga, ska ordningstvaktens underrätta polisen och vid behov räddningsmyndigheterna om de omständigheter som äventyrar säkerheten.

Om en ordningstvakt vid utförande av ordningsövervakningsuppgifter får kännedom om att ett i 15 kap. 10 § 1 mom. i strafflagen avsett brott har begåtts, ska ordningstvaktens

utan dröjsmål anmäla brottet till polisen. Anmälningsplikt föreligger dock inte, om ordningstvaktens skulle bli tvungen att ange någon som avses i 2 mom. i nämnda paragraf.

31 §

Information om grunden för en åtgärd

En ordningstvakt i ordningsövervakningsuppgifter, ska informera den som blir föremål för ordningstvaktens åtgärder eller en företrädare för den personen om vad åtgärderna grundar sig på, om detta inte är omöjligt på grund av personens tillstånd eller övriga förhållanden.

Om ordningstvaktens är anställd hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen ska den som blir föremål för ordningstvaktens åtgärder eller vid behov en företrädare för den personen, anvisas att ta kontakt med den ansvariga föreståndaren i syfte att få riktigheten av åtgärderna konstaterade.

För att den ansvariga föreståndaren ska kunna kontaktas ska dennes namn och kontaktuppgifter uppges i samband med anvisningen att ta kontakt.

32 §

Skyddande av utomstående och av miljön

En ordningstvakt ska övervaka att en tillställning inte medför fara eller oskäliga störningar för utomstående, trafiken eller hemfriden. Ordningstvaktens ska inom sitt tjänstgöringsområde också övervaka att annans egendom inte skadas och att miljön inte orsakas annan skada än vad som kan anses godtagbart med hänsyn till tillställningens syfte och övriga omständigheter.

Om en ordningstvakt får kännedom om omständigheter som avses i 1 mom. ska ordningstvaktens utan dröjsmål underrätta arrangören av tillställningen eller innehavaren av området om dem och omedelbart vidta åtgärder för att avvärja fara, störning eller skada.

Om de åtgärder som arrangören av tillställningen eller innehavaren av området och ordningstvaktens har vidtagit för att avvärja fara, störning eller skada som avses i 1 mom.

inte har varit tillräckliga, ska ordningsvakten underrätta polisen och vid behov räddningsmyndigheterna om faran, störningen eller skadan.

33 §

Händelserapport

För att trygga den myndighetstillsyn som polisen utövar, rättsskyddet för dem som blir föremål för åtgärder samt uppdragsgivarnas rätt att ta del av uppgifter ska en ordningsvakt som i samband med ordningsövervakningsuppgifter observerar ett händelseförlopp som föranleder ett gripande eller användning av maktmedel omedelbart avfatta en skriftlig redogörelse för händelseförloppet (*händelserapport*). Av händelserapporten ska ordningsvaktens iakttagelser och åtgärder i samband med händelsen framgå. Efternamn, förnamn, personbeteckningar och adressuppgifter för de personer som har varit föremål för åtgärderna får nämnas i rapporten.

Innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen, andra som förmedlar ordningsvakter och tillhandahåller ordningsvaktstjänster samt ordningsvakternas arbetsgivare ska bevara sina händelserapporter i två år från utgången av det kalenderår då de skrevs, varefter de får förstöras. Rapporterna ska förvaras ordnade på ett sådant sätt att rapporterna för varje uppdrag kan tas fram utan dröjsmål. Om uppgifterna lagras med hjälp av automatisk databehandling, ska de uppgifter som behövs för tillsynen finnas att tillgå i klartext.

Uppdragsgivare och tillsynsmyndigheter som avses i 84 § 2 mom. har rätt att få kopior av händelserapporterna.

34 §

Tystnadsplikt

Den som utövar verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen, ansvariga föreståndare och ordningsvakter får inte obehörigen röja eller till nytta för sig själv eller någon annan eller i syfte att skada någon annan utnyttja det som de i sina ordningsövervakningsuppgifter har fått veta om sekre-

tessbelagda säkerhetsarrangemang, affärs- eller yrkeshemligheter eller integritet som gäller en uppdragspart, arbetsgivare, innehavare av ett tjänstgöringsområde eller arrangör av en tillställning.

Den som röjer sådant som han eller hon i en ordningsvakningsuppgift har fått veta om ovan avsedda omständigheter för en polisman för att ett brott ska kunna avslöjas eller utredas anses inte ha röjt informationen obehörigen.

Tystnadsplikten består även efter det att uppgiften har slutförts.

35 §

Godkännande som ordningsvakt

Som ordningsvakt kan den godkännas som

1) har fyllt 18 år,
2) är känd som redbar och tillförlitlig och till sina personliga egenskaper är lämplig för uppgiften,

3) med godkänt resultat har genomgått en utbildning som uppfyller de krav som föreskrivs genom förordning av inrikesministeriet och som åtminstone omfattar undervisningsämnen där ordningsvaktens verksamhet, ordningsvaktens uppgifter samt ordningsvaktens rättigheter och skyldigheter behandlas (*grundutbildning för ordningsvakter*), och

4) med godkänt resultat tidigast sex månader före ansökan om ett nytt godkännande har slutfört en repetitionsutbildning som uppfyller de krav som Polisstyrelsen har fastställt (*repetitionsutbildning för ordningsvakter*), om den som ansöker om godkännande som ordningsvakt redan tidigare har godkänts som ordningsvakt med stöd av 3 punkten.

Den som har en tidigare utbildning som motsvarar grundutbildningen för ordningsvakter kan trots bestämmelserna i 1 mom. 3 punkten på nytt godkännas som ordningsvakt på ansökan som ska göras innan det tidigare godkännandet som ordningsvakt har upphört att gälla. En förutsättning för godkännandet är även då att sökanden med godkänt resultat har genomgått den föreskrivna repetitionsutbildningen för ordningsvakter.

En sökande godkänns som ordningsvakt av polisnärheten i sin hemkommun. Ett godkännande som ordningsvakt innebär att ett ti-

digare gällande godkännande som ordningsvakt förfaller.

Ett godkännande som ordningsvakt är i kraft i högst fem år.

36 §

Villkor och begränsningar i ett godkännande som ordningsvakt samt ändring av dem

Polisinrättningen i sökandens hemkommun kan av särskilda skäl, med anledning av sökandens utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter, förena ett godkännande som ordningsvakt med villkor och begränsningar som gäller tid, geografiskt område eller ordningsövervakningsuppgifter. Polisinrättningen i ordningsvaktens hemkommun kan med anledning av förändringar som skett i fråga om ordningsvaktens utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter ändra villkor och begränsningar som ett godkännande som ordningsvakt har förenats med.

37 §

Tillfälliga ordningsvakter

Med beaktande av en tillställnings omfattning och natur kan polisinrättningen av särskilda skäl på den ort där tillställningen ordnas som ordningsvakt vid en enskild tillställning enligt lagen om sammankomster eller vid likartade tillställningar som ordnas av samma arrangör på samma plats för högst fyra månader under ett år godkänna en person som endast uppfyller kraven i 35 § 1 mom. 1 och 2 punkten. En sådan ordningsvakt har inte de befogenheter som anges i 42 § 2 mom. och 43 §.

Vid tillställningar för vilka det utses en i denna paragraf avsedd ordningsvakt ska det alltid också finnas ett tillräckligt antal ordningsvakter har genomgått grundutbildningen för ordningsvakter eller annan motsvarande tidigare utbildning.

38 §

Ansökan och beslut om godkännande som ordningsvakt

Ansökan om att bli godkänd som ordningsvakt ska lämnas in personligen till polisinrättningen. Ansökan kan också lämnas in till någon annan polisinrättning än polisinrättningen i sökandens hemkommun.

När ett godkännande som ordningsvakt meddelas i enlighet med ansökan, får sökanden inte något separat beslut eller någon besväransvisning.

39 §

Ordningsvaktkort och intyg över godkännande

Den som har godkänts som ordningsvakt får ett ordningsvaktkort av polisinrättningen i sin hemkommun. Ordningsvakten ska bära med sig kortet i ordningsövervakningsuppgifter och på begäran visa upp det för den som är föremål för en åtgärd av ordningsvakten, för uppdragsgivarens företrädare för sin arbetsgivare samt för företrädare för en tillsynsmyndighet som avses i 84 §. Ett intyg som polisen vid behov utfärdar över godkännandet som ordningsvakt fungerar som ordningsvaktkort innan det egentliga ordningsvaktkortet överlämnas till ordningsvakten eller till en tillfällig ordningsvakt som har godkänts i enlighet med 37 §.

En ordningsvakt ska utan dröjsmål ansöka om nytt ordningsvaktkort hos polisinrättningen i sin hemkommun, om

- 1) ordningsvaktens personuppgifter har ändrats,
- 2) ordningsvakten med godkänt resultat har genomgått utbildning som avses i 27 §, 28 § 4 mom. eller 49 § 2 mom. eller hunden med ordningsvakten som förare har godkänts i 51 § avsedd lydnadskontroll och dessa uppgifter inte har antecknats på ordningsvaktkortet; eller
- 3) ordningsvaktkortet har förkommit eller förstörts.

Ett ordningsvaktkort ska omedelbart överlämnas till polisen, om godkännandet som ordningsvakt har återkallats eller om en ordningsvakt får ett nytt ordningsvaktkort un-

der den giltighetstid för godkännandet som har antecknats på det tidigare utfärdade kortet.

40 §

Anordnande av ordningsvaktsutbildning

Grundutbildning för ordningsvakter och repetitionsutbildning för ordningsvakter får anordnas av

- 1) en polisinrättning,
- 2) den med vilken examenskommissionen för säkerhetsbranschen har ingått ett avtal om anordnande av samtliga delar inom den i enlighet med lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning anordnade yrkesexamen för väktare eller grundexamen inom säkerhetsbranschen eller motsvarande examina,
- 3) den som har beviljats rätt att anordna utbildning för grundexamen inom säkerhetsbranschen, eller för en motsvarande examen, i enlighet med lagen om yrkesutbildning eller lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning,
- 4) den för vars räkning utbildaren, med undantag för utbildare i undervisningsämnen med anknytning till livräddande första hjälpen och räddningsväsendet, har ett giltigt godkännande som utbildare av ordningsvakter; utbildare i undervisningsämnen med anknytning till livräddande första hjälpen och räddningsväsendet ska ha yrkesskicklighet inom området i fråga och erfarenhet som utbildare.

Sådan utbildning i användning av maktmedel som ingår i grund- och repetitionsutbildningen för ordningsvakter, tilläggsutbildning i användning av maktmedel och sådan utbildning i användning av maktmedel som avses i 49 § 2 och 3 mom. får anordnas av sammanslutningar som avses i 1 mom. och av i 1 mom. avsedda andra aktörer som har utbildare med gällande godkännanden som i 54 § avsedda utbildare in användning av maktmedel.

41 §

Rätt att vägra tillträde

En ordningsvakt har rätt att vägra en sådan person tillträde till sitt tjänstgöringsområde som

- 1) på grund av sin berusning, på grund av sitt beteende eller tidigare beteende eller på grund av föremål som personen medför kan misstänkas komma att äventyra ordningen eller säkerheten på området,
- 2) inte uppfyller det ålderskrav som tillträde till området förutsätter eller inte uppfyller andra villkor som enligt lag eller med stöd av lag ställs för tillträde till ordningsvaktens tjänstgöringsområde eller som arrangören av tillställningen eller innehavaren av området har ställt för tillträde till området, eller

3) med skäl kan misstänkas inneha föremål eller ämnen som det enligt lag eller de villkor för tillträde som arrangören eller polisen har ställt är förbjudet att inneha på området.

En ordningsvakt som utsetts till en plats som avses ovan i 26 § 1 mom. 6 punkten eller en ordningsvakt som avses i 28 § har inte rätt att vägra tillträde.

42 §

Avlägsnande och gripande

En ordningsvakt har rätt att från sitt tjänstgöringsområde avlägsna en person som

- 1) i berusat tillstånd stör ordningen eller andra personer,
- 2) äventyrar säkerheten,
- 3) genom hotfullt uppträdande, oljud eller våldsamhet eller genom sitt beteende i övrigt stör ordningen, eller

4) uppenbart obehörigen vistas på området. Om det är uppenbart att det inte är tillräckligt att en person avlägsnas från platsen och störningen eller faran inte kan avvärras på något annat sätt, har ordningsvakten rätt att gripa personen, om gripandet är nödvändigt för att avvärja allvarlig fara för andra personer eller egendom. Den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen. En ordningsvakt har dock inte rätt att gripa en person vid en allmän sammankomst.

43 §

Hållande i förvar ombord på fartyg och vid offentliga tillställningar

Om någon som har gripits ombord på ett fartyg med stöd av 42 § 2 mom. inte utan dröjsmål kan överlämnas till polisen, har en ordningsvakt som har utsetts för fartyget rätt att med samtycke av fartygets befälhavare ta den gripne i förvar.

Om det på grund av omfattningen av eller platsen för en offentlig tillställning är motiverat att bereda sig på att hålla gripna i förvar, har en ordningsvakt vid tillställningen under de förutsättningar som anges i 1 mom. rätt att med samtycke av polisen ta en gripen i förvar.

Den gripne får hållas i förvar i högst fyra timmar. Den som har gripits vid en offentlig tillställning får dock hållas i förvar högst till dess att tillställningen är slut och allmänheten har avlägsnat sig eller tills grunden för gripandet i övrigt har upphört. Den som har gripits ombord på ett fartyg får på order av fartygets befälhavare hållas i förvar tills fartyget nästa gång anlöper en hamn, om inte grunden för gripandet har upphört före det.

44 §

Behandlingen av personer som hålls i förvar och förfarandet vid hållande i förvar

På behandlingen av personer som hålls i förvar med stöd av denna lag tillämpas 1 kap. 3 och 4 §, 2 kap. 2 § 1 mom. och 3 § 1 mom., 3 kap. 1 §, 5 kap. 1 och 2 §, 8 kap. 2 §, 9 kap. 1 § samt 12 kap. 1 och 2 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006).

Den som en ordningsvakt tar förvar får endast placeras i en förvaringslokal som ordningsvakten kontrollerar och som polisinsättningen har granskat och godkänt innan förvaringslokalen togs i bruk. Ordningvakten ska för varje person som hålls i förvar upprätta en anmälan om förvar, som ska undertecknas. När tillställningen är slut eller fartyget anlöper hamn ska ordningvakten utan dröjsmål lämna in anmälan om förvar till polisinsättningen.

45 §

Gripande av brottsmisstänkta

En ordningsvakt i ordningsövervakningsuppgifter har rätt att gripa en person som misstänks för brott, om denne anträffas på bar gärning eller flyende fot och om fångelse kan följa på brottet eller om brottet är lindrig misshandel, snatteri, lindrig förskingring, lindrigt olovligt brukande, lindrig bruksstöld av motordrivet forskaffningsmedel, lindrig skadegörelse eller lindrigt bedrägeri. En ordningsvakt får också gripa den som enligt efterlysning utfärdad av en myndighet har förklarats anhållen eller häktad.

Den gripne ska utan dröjsmål överlämnas till polisen.

46 §

Säkerhetsvisitation

En ordningsvakt har rätt att med hjälp av metalldetektor eller någon annan sådan teknisk anordning visitera en person som söker tillträde till eller befinner sig inom ordningsvaktens tjänstgöringsområde, för att förvissa sig om att personen inte bär på sig eller medför föremål eller ämnen som kan äventyra ordningen eller säkerheten eller som det enligt lag enligt vad som bestämts med stöd av lag är förbjudet att inneha på tjänstgöringsområdet. Med stöd av order från arrangören eller polisen enligt 23 § 4 mom. i lagen om sammankomster eller om det annars finns grundad anledning att misstänka att personen innehar sådana föremål eller ämnen, får personen och de saker som han eller hon medför granskas även på något annat lämpligt sätt.

En ordningsvakt har i samband med ett gripande som avses i 42 § 2 mom. eller 45 § rätt att kroppsvisitera den gripne för att förvissa sig om att denne inte innehar föremål eller ämnen med vilka han eller hon kan äventyra hållandet i förvar eller utsätta sig själv eller andra för fara.

En ordningsvakt som utsetts till en plats som avses ovan i 26 § 1 mom. 6 punkten eller en ordningsvakt som avses i 28 § har inte rätt att utföra visitationer enligt 1 mom.

47 §

Fråntagande av förbjudna föremål och ämnen

En ordningsvakt har rätt att frånta en person föremål och ämnen som avses i 46 § 1 och 2 mom. och som har påträffats vid en visitation. Ordningsvakten har också rätt att frånta en person som befinner sig inom ordningsvaktens tjänstgöringsområde föremål eller ämnen som har påträffats vid visitationen eller på annat sätt och som kan användas vid brott mot eller hot om brott mot liv eller hälsa eller som det annars enligt lag eller enligt vad som bestämts med stöd av lag är förbjudet att medföra till området.

De fråntagna föremålen och ämnena ska utan dröjsmål överlämnas till polisen eller, om det inte enligt lag finns något hinder för det, återlämnas till ägaren eller innehavaren när han eller hon avlägsnar sig från platsen.

En ordningsvakt har rätt att frånta en person som har brutit mot förbudet i 58 § 1 mom. i alkohollagen (1143/1994) alkoholdrycken med käril och bevisligen förstöra den.

48 §

Användning av maktmedel

Om en person genom att göra motstånd försöker undgå att bli vägradtillträde, avlägsnad från platsen, gripen, kroppsvisiterad i enlighet med 46 § eller fråntagen ett föremål eller ämne i enlighet med 47 § eller flyr gripandet, har ordningsvakten rätt att använda sådana maktmedel som behövs för att vägra personen tillträde, avlägsna honom eller henne från platsen, gripa eller kroppsvisitera honom eller henne eller frånta honom eller henne föremål eller ämnen och som kan anses försvarbara med beaktande av hur personen uppträder, hur viktigt och brådskande uppdraget är och hur farligt motståndet är samt övriga omständigheter.

Bestämmelser om ansvarsfrihetsgrunder och om lindring av straffansvar vid excess i samband med användning av maktmedel

finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

49 §

Maktmedelsredskap

Maktmedelsredskap som ordningsvakter får bära är gasspray enligt 11 § i skjutvapenlagen, handbojor och högst 70 centimeter långa batonger. En ordningsvakt som är anställd hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen får dessutom bära teleskopbatong.

Maktmedelsredskap får endast bäras av ordningsvakter som har fått utbildning i användning av maktmedelsredskap. En ordningsvakt inte i onödan bära maktmedelsredskap i ordningsövervakningsuppgifter. En i 37 § avsedd tillfällig ordningsvakt får inte bära maktmedelsredskap i sina uppgifter.

En sådan innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen som utövar ordningsvaktverksamhet och vars ordningsvakter bär maktmedelsredskap i ordningsövervakningsuppgifter ska minst en gång om året ordna repetitionsutbildning i användning av maktmedelsredskap för sina ordningsvakter eller övervaka att ordningsvakterna genomgår sådan utbildning på annat sätt. En ordningsvakt som är anställd hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen får bära och använda maktmedelsredskap endast om han eller hon har genomgått repetitionsutbildning i användning av maktmedelsredskap..

50 §

Hur maktmedelsredskap ska bäras

En ordningsvakt ska bära sina maktmedelsredskap under dräkten så att de inte kan observeras av andra.

Om maktmedelsredskapen inte kan bäras under dräkten, får de bäras i stängbara fickor som ingår i dräkten eller i slutna hölster som fästs vid bältet eller ingår i dräkten. En batong får bäras synlig till den del som den på grund av sin storlek inte kan bäras under dräkten eller i ett slutet hölster.

51 §

Rätt att medföra hund

Med tillstånd som har beviljats av polisinrättningen på den ort där en tillställning ordnas får en ordningsvakt i ordningsövervakningsuppgifter medföra en hund som med ordningsvakten som förare har godkänts i lydnadskontroll som motsvarar de krav som Polisyrkeshögskolan har fastställt. Dessutom förutsätts att,

1) hunden är minst två men högst tio år gammal,

2) hunden är registrerad och identifieringsmärkt så att den på ett tillförlitligt sätt kan identifieras,

3) ordningsvakten har kontroll över hunden, och

4) hunden inte till sina egenskaper har visat sig vara olämplig att medföras i ordningsövervakningsuppgifter.

En ordningsvakt får i ordningsövervakningsuppgifter medföra en hund som uppfyller kraven i 1 mom. i två år från det att den godkänts så som avses i det momentet.

Det tillstånd som avses i 1 mom. kan beviljas om tillställningens omfattning eller art eller den plats där tillställningen arrangeras av grundad anledning som hänför sig till upprätthållandet av ordningen förutsätter att hund medförs. Vid tillställningen ska hunden bära munkorg som på polisens order kan avlägsnas, om man på grund av människors beteende eller av någon annan motsvarande anledning kan dra den slutsatsen att säkerheten för dem som deltar i tillställningen är hotad.

52 §

Ordningstvaktens igenkänningstecken och dräkt samt användning av dem

En ordningstvakt ska i ordningsövervakningsuppgifter använda ett tydligt igenkänningstecken som visar ordningstvaktens ställning (*ordningstvaktens igenkänningstecken*). Ordningstvaktens igenkänningstecken får endast användas av ordningstvakter i ordningsövervakningsuppgifter. Det är förbjudet att använda märken, igenkänningstecken eller dräkter som är förvillande lika ordningstvaktens igenkänningstecken.

Den som utför ordningsövervakningsuppgifter som avses i 28 § ska bära ordningstvaktens dräkt. För en ordningstvaktens dräkt gäller det som i 22 § 1 och 3 mom. och 23 § föreskrivs om väktares dräkt.

4 kap.

Utbildare i användning av maktmedel och vapen samt utbildare av ordningstvakter

53 §

Utbildare inom utbildningen i användning av maktmedelsredskap och inom repetitionsutbildningen i användning av maktmedelsredskap

Endast en av Polisstyrelsen godkänd utbildare i användning av maktmedel får arbeta som utbildare inom utbildningen i användning av maktmedelsredskap och inom repetitionsutbildningen i användning av maktmedelsredskap. Endast en av Polisstyrelsen godkänd skytteinstruktör får arbeta som utbildare i användning av skjutvapen och som verkställare av skjutprov.

En sådan utbildare i användning av maktmedel som är anställd hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen och som har ett giltigt godkännande av polisen som väktare eller ordningstvakt eller av Polisstyrelsen som utbildare i användning av maktmedel behöver inte årligen genomgå repetitionsutbildning i användning av maktmedelsredskap. En utbildare i användning av maktmedel som i sina arbetsuppgifter bär skjutvapen ska dock årligen visa att han eller hon har tillräcklig skicklighet i hantering av skjutvapen och tillräcklig skjutskicklighet.

54 §

Godkännande som utbildare i användning av maktmedel

Polisstyrelsen kan på ansökan som utbildare i användning av maktmedel inom utbildningen i användning av maktmedelsredskap och som utbildare inom repetitionsutbildning i användning av maktmedelsredskap godkänna en sökande som

- 1) har fyllt 18 men inte 68 år,
- 2) med godkänt resultat har slutfört utbildningen för utbildare i användning av maktmedel mindre än sex månader före ansökan om godkännande, och
- 3) är känd som redbar och tillförlitlig och till sina personliga egenskaper är lämplig som utbildare i användning av maktmedel.

Ett godkännande som avses i 1 mom. är i kraft i högst fem år.

Polisstyrelsen kan på ansökan förnya godkännandet för högst fem år, om sökanden fortfarande uppfyller kraven i 1 mom. och högst sex månader före ansökan om förnyat godkännande med godkänt resultat har slutfört repetitionsutbildningen. En utbildare i användning av maktmedel kan ansöka om förnyat godkännande inom sex månader från det att det tidigare godkännandet upphörde att gälla.

55 §

Villkor och begränsningar i ett godkännande som utbildare i användning av maktmedel samt ändring av dem

Ett godkännande som utbildare i användning av maktmedel kan av särskilda skäl, med anledning av sökandens personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter, förenas med tidsmässiga eller geografiska villkor och begränsningar. Villkor och begränsningar som ett godkännande som utbildare i användning av maktmedel har förenats med kan ändras med anledning av förändringar som skett i fråga om utbildarens personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter.

56 §

Godkännande som skytteinstruktör

Polisstyrelsen kan på ansökan som skytteinstruktör inom den del av utbildningen i användningen av maktmedel som gäller användning av skjutvapen och som verkställare av skjutprov godkänna en sökande som

- 1) har fyllt 18 men inte 68 år.

- 2) med godkänt resultat har slutfört utbildningen för utbildare i användning av maktmedel,

- 3) med godkänt resultat har slutfört skytteinstruktörsutbildningen mindre än sex månader före ansökan om godkännande, och

- 4) är känd som redbar och tillförlitlig och till sina personliga egenskaper är lämplig som utbildare i användning av maktmedel.

Ett godkännande som avses i 1 mom. är i kraft i högst fem år.

Polisstyrelsen kan på ansökan förnya godkännandet för högst fem år, om sökanden fortfarande uppfyller kraven i 1 mom. och med godkänt resultat har slutfört repetitionsutbildningen högst sex månader före ansökan om förnyat godkännande. En skytteinstruktör kan ansöka om förnyat godkännande inom sex månader från det att det tidigare godkännandet upphörde att gälla.

57 §

Villkor och begränsningar i ett godkännande som skytteinstruktör samt ändring av dem

Ett godkännande som skytteinstruktör kan av särskilda skäl, med anledning av sökandens personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter, förenas med tidsmässiga eller geografiska villkor och begränsningar. Villkor och begränsningar som ett godkännande som skytteinstruktör har förenats med kan ändras med anledning av förändringar som skett i fråga om instruktörens personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter.

58 §

Godkännande som utbildare av ordningsvakter

Polisstyrelsen kan på ansökan som utbildare av ordningsvakter godkänna en sökande som

- 1) har fyllt 18 år,
- 2) med godkänt resultat har genomgått grundutbildningen för ordningsvakter,
- 3) högst sex månader före ansökan om godkännande har slutfört grundkursen för ut-

bildare av ordningsvakter med godkänt resultat, och

4) är känd som redbar och tillförlitlig och till sina personliga egenskaper är lämplig som utbildare av ordningsvakter.

Ett godkännande som avses i 1 mom. är i kraft i högst fem år.

Polisstyrelsen kan på ansökan förnya godkännandet för högst fem år, om sökande fortfarande uppfyller kraven i 1 mom. och med godkänt resultat har slutfört repetitionsutbildningen högst sex månader före ansökan om förnyat godkännande. En utbildare av ordningsvakter kan ansöka om förnyat godkännande inom sex månader från det att det tidigare godkännandet upphörde att gälla.

59 §

Villkor och begränsningar i ett godkännande som utbildare av ordningsvakter samt ändring av dem

Polisstyrelsen kan av särskilda skäl, med anledning av sökandens utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter, förena ett godkännande som utbildare av ordningsvakter med villkor och begränsningar som gäller tid, geografiskt område eller undervisningsämnen. Polisstyrelsen kan med anledning av förändringar som skett i fråga om utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter som gäller en utbildare av ordningsvakter ändra villkor och begränsningar som ett godkännande har förenats med.

5 kap.

Säkerhetsskyddande verksamhet

60 §

Tillståndsplikt

Säkerhetsskyddande verksamhet som omfattar säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande får utövas av en fysisk eller juridisk person som avses i 1 § 1 eller 2 mom. i lagen angående rättighet att idka näring och

som för denna verksamhet har beviljats näringsstillstånd för säkerhetsbranschen.

61 §

Godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter

Som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter kan den godkännas som

1) har fyllt 18 år,

2) är känd som redbar och tillförlitlig och till sina personliga egenskaper är lämplig som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, och

3) sköter säkerhetsskyddsuppgifter.

En sökande godkänns som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter av polisinspektionen i sin hemkommun. Ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter innebär att ett tidigare gällande godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter förfaller, om de uppgifter enligt 65 § 2 och 3 punkten som hänför sig till godkännandet kvarstår oförändrade.

Ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter är i kraft i högst fem år.

62 §

Villkor och begränsningar i ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter samt ändring av dem

Polisinspektionen i sökandens hemkommun kan av särskilda skäl, med anledning av sökandens personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter, förena ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter med villkor och begränsningar som gäller tid, geografiskt område eller säkerhetsskyddsuppgifter. Polisinspektionen i hemkommunen för utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter kan med anledning av förändringar som sker i fråga om dennes personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter ändra villkor och begränsningar som ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har förenats med.

63 §

Ansökan och beslut om godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter

Ansökan om att bli godkänd som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ska lämnas in personligen till polisinrättningen. Ansökan kan också lämnas in till någon annan polisinrättning än polisinrättningen i sökandens hemkommun.

När ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter meddelas i enlighet med ansökan, får sökanden inte något separat beslut eller någon besväransvisning.

64 §

Kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter

Den som har godkänts som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter får av polisinrättningen i sin hemkommun ett kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Den som har fått ett sådant kort ska bära med sig kortet i säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande och på begäran visa upp det för uppdragsgivarens företrädare, för sin arbetsgivare och andra som har anknytning till hans eller hennes arbete samt för en i 84 § avsedd tillsynsmyndighet. Ett intyg som polisen vid behov utfärdar över godkännandet som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter fungerar som kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter innan det egentliga kortet överlämnas till utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter.

Om personuppgifterna för en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ändras eller om kortet förkommer eller förstörs, ska utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter utan dröjsmål ansöka om en dubblett av kortet hos polisinrättningen i sin hemkommun.

Ett kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ska omedelbart överlämnas till polisen, om godkännandet som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har återkallats eller om en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter under den giltighetstid för godkännandet som har antecknats på det tidigare utfärdade kortet får ett nytt kort där anteckningarna om de

uppgifter som avses i 65 § 2 och 3 punkten är desamma som på det tidigare kortet.

65 §

Uppgifter som ska framgå av ett kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter

Av ett kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ska följande framgå:

1) skattenumret enligt lagen om skattenummer och skattenummerregistret för byggbranschen (1231/2011) för en person som har godkänts som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter,

2) huruvida den som har godkänts som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter är arbetstagare i arbetsavtalsförhållande eller självständig yrkesutövare, och

3) arbetsgivaren för utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter, om den som har godkänts som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter är arbetstagare i arbetsavtalsförhållande.

66 §

Anmälningsplikt när skötseln av säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande upphör

När arbetsavtalsförhållandet för en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter upphör ska innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen göra en anmälan om saken till polisinrättningen på personens hemort.

En självständig yrkesutövare som upphör att sköta uppgifter som avses i 1 mom. ska göra en anmälan om saken till polisinrättningen på sin hemort.

En anmälan enligt 1 eller 2 mom. ska göras utan dröjsmål, dock senast den sjunde dagen efter det att arbetsavtalsförhållandet eller skötseln av uppgifterna upphörde.

67 §

Tystnadsplikt

Den som utövar säkerhetsskyddande verksamhet utförare av säkerhetsskyddsuppgifter får inte obehörigen röja eller till nytta för sig

själv eller någon annan eller i syfte att skada någon annan utnyttja det som de i sina säkerhetsskyddsuppgifter har fått veta om sekretessbelagda säkerhetsarrangemang, affärs- eller yrkeshemligheter eller integritet som gäller en uppdragspart eller arbetsgivare.

Den som röjer sådant som han eller hon i sin säkerhetsskyddsuppgift fått veta om ovan avsedda omständigheter för en polisman för att ett brott ska kunna avslöjas eller utredas anses inte ha röjt informationen obehörigen.

Tystnadsplikten består även efter det att uppgiften har slutförts.

6 kap.

Näringsstillstånd för säkerhetsbranschen

68 §

Näringsstillstånd för säkerhetsbranschen

Ett näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ger rätt att utöva i tillståndet avsedd verksamhet i hela landet, om inte annat föreskrivs nedan. Tillståndet gäller tills vidare. Tillståndet utfärdas av Polisstyrelsen.

69 §

Villkor och begränsningar i näringsstillstånd för säkerhetsbranschen samt ändring av dem

Ett näringsstillstånd för säkerhetsbranschen kan, med anledning av arten och omfattningen av den verksamhet som kräver tillstånd, det antal verksamhetsställen som innehavaren av tillståndet har, verksamhetsställets placering eller andra motsvarande omständigheter, förenas med villkor och begränsningar som gäller tid, geografiskt område eller bevaknings- eller ordningsövervakningsuppgifter.

Polisstyrelsen kan med anledning av förändringar i fråga om omfattningen av den verksamhet som innehavaren av näringsstillståndet för säkerhetsbranschen utövar, det antal verksamhetsställen som innehavaren av tillståndet har, verksamhetsställets placering eller andra motsvarande omständigheter ändra villkor och begränsningar som ett när-

ingstillstånd för säkerhetsbranschen har förenats med.

70 §

Rätt för konkursboet eller dödsboet efter en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen att fortsätta verksamhet som kräver tillstånd

Om en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen försätts i konkurs eller avlider, har konkurs- eller dödsboet rätt att fortsätta i tillståndet avsedd verksamhet högst ett år från det att konkursen inleddes eller dödsfallet inträffade. Konkursboets förvaltare, en dödsbodelägare eller någon annan som har hand om dödsboet ska underrätta Polisstyrelsen om konkursen eller dödsfallet inom 30 dagar från det att konkursen inleddes eller dödsfallet inträffade.

71 §

Beviljande av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen

Näringsstillstånd för säkerhetsbranschen kan beviljas en fysisk person som

- 1) har fyllt 18 år,
- 2) är känd som redbar och tillförlitlig och till sina personliga egenskaper är lämplig för uppgiften,
- 3) inte är försatt i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats, och
- 4) har tillgångar som gör det möjligt att sköta verksamheten på behörigt sätt.

Näringsstillstånd för säkerhetsbranschen kan beviljas en juridisk person, om

- 1) den har tillgångar som gör det möjligt att sköta verksamheten på behörigt sätt, och
- 2) de som hör till förvaltningsorganen, verkställande direktören samt i ett öppet bolag bolagsmännen och i ett kommanditbolag de ansvariga bolagsmännen uppfyller kraven i 1 mom. 1—3 punkten.

Näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ska beviljas, om ansökan gäller säkerhetsskyddande verksamhet som avses i 60 § och sökanden är en fysisk person som uppfyller kraven i 1 mom. eller en juridisk person som uppfyller kraven i 2 mom.

72 §

Ändringsanmälan

En innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ska göra en skriftlig anmälan till Polisstyrelsen (*ändringsanmälan*)

1) när företaget ändrar namn eller bolagsform eller inrättar eller lägger ner ett verksamhetsställe eller när ett verksamhetsställes adress ändras,

2) när en person i företagets förvaltningsorgan, verkställande direktören eller en bolagsman i ett öppet bolag eller en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag byts ut,

3) när verksamheten vid företaget avslutas eller avbryts för längre tid än en månad.

Ändringsanmälan ska om möjligt göras innan förändringen sker, dock senast den sjunde dagen efter förändringen. Till en anmälan som avses i 1 mom. 2 punkten ska det fogas handlingar som visar att den som tillträder uppdraget uppfyller kraven i 71 § 2 mom. 2 punkten.

73 §

Uppdragsavtal

Innan någon börjar utföra uppgifter som ett uppdrag för vilket det krävs näringsstillstånd för säkerhetsbranschen förutsätter, ska ett skriftligt uppdragsavtal om uppdraget upprättas utom i fråga om uppdrag som avses i 80 § 2 mom. Om uppgifterna har varit så brådskande att inget uppdragsavtal har kunnat upprättas innan de påbörjades, ska avtalet upprättas senast den andra vardagen efter det att uppgifterna påbörjades.

Ett uppdragsavtal ska bevaras i sex år efter det att uppdraget avslutades. Om uppgifterna lagras med hjälp av automatisk databehandling, ska de uppgifter som behövs för tillsynen finnas att tillgå i klartext.

74 §

Ansvarig föreståndare

En innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ska i sin tjänst ha en eller

flera ansvariga föreståndare med ett av Polisstyrelsen beviljat giltigt godkännande att vara ansvarig föreståndare hos denna innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. Polisstyrelsen bestämmer hur många ansvariga föreståndare det ska finnas utifrån omfattningen av den verksamhet som kräver tillstånd, antalet verksamhetsställen och verksamhetsställes placering samt andra motsvarande omständigheter. Polisstyrelsen bestämmer också de ansvariga föreståndarnas ansvarsområden.

I samband med att en ansökan om näringsstillstånd för säkerhetsbranschen lämnas in eller omedelbart därefter ska sökanden eller innehavaren av tillståndet göra en ansökan till Polisstyrelsen om godkännande av ansvarig föreståndare. Verksamhet som kräver tillstånd får inte inledas förrän Polisstyrelsen har godkänt en ansvarig föreståndare för innehavaren av tillståndet.

Om en ansvarig föreståndare avgår eller av någon annan orsak upphör att sköta sin uppgift, ska en ansökan om godkännande av en ny ansvarig föreståndare göras inom sju dagar efter det att den ansvariga föreståndaren upphörde att sköta uppgiften.

75 §

Ställföreträdare för den ansvariga föreståndaren

För en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen kan det godkännas en eller flera ställföreträdare för den ansvariga föreståndaren. Ställföreträdarna sköter den ansvariga föreståndarens uppgifter när han eller hon är förhindrad att sköta dem.

76 §

Den ansvariga föreståndarens befogenheter

Den ansvariga föreståndaren har till uppgift att

1) separat för varje uppdrag eller uppgiftsområde bestämma när skjutvapen, gasspray eller teleskopbatong får bäras i bevakningsuppgifter,

2) separat för varje uppdrag bestämma när hund får medföras i bevakningsuppgifter,

3) separat för varje uppdrag bestämma när annan klädsel än väktares dräkt får användas,

4) separat för varje uppdrag eller uppgiftsområde bestämma när gasspray eller teleskopbatong får bäras i ordningsövervakningsuppgifter.

77 §

Godkännande som ansvarig föreståndare

Som ansvarig föreståndare kan den godkännas som

1) har fyllt 18 år,

2) med godkänt resultat har avlagt en sådan specialyrkesexamen för säkerhetsvakt, eller motsvarande specialyrkesexamen, enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning som uppfyller de krav som föreskrivs genom förordning av inrikesministeriet (utbildning som ansvarig föreståndare), och

3) är känd som redbar och tillförlitlig och till sina personliga egenskaper är lämplig som ansvarig föreståndare.

Ett godkännande som ansvarig föreståndare är i kraft tills vidare. Det gäller dock högst så länge som personen i fråga sköter uppdraget som ansvarig föreståndare.

78 §

Villkor och begränsningar i ett godkännande som ansvarig föreståndare samt ändring av dem

Polisstyrelsen kan av särskilda skäl, med anledning av personens utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter, förena ett godkännande som ansvarig föreståndare med villkor och begränsningar som gäller tid, geografiskt område eller uppgifter.

Polisstyrelsen kan med anledning av förändringar i den ansvariga föreståndarens utbildning, personliga egenskaper eller andra motsvarande omständigheter ändra villkor och begränsningar som ett godkännande som ansvarig föreståndare har förenats med.

79 §

Godkännande som tillfällig ansvarig föreståndare

Den som inte har utbildning som ansvarig föreståndare men uppfyller kraven i 77 § 1 mom. 1 och 3 punkten kan godkännas som ansvarig föreståndare för högst ett år (*tillfällig ansvarig föreståndare*), om den ansvariga föreståndaren av någon oförutsebar orsak blir permanent eller tillfälligt förhindrad att sköta sitt uppdrag.

Ett godkännande som tillfällig ansvarig föreståndare kan av särskilda skäl förenas med villkor och begränsningar som avses i 78 § 1 mom.

Tillfälliga ansvariga föreståndare godkänns av Polisstyrelsen.

80 §

Utförande av uppgifter

En innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen får för bevaknings-, ordningsövervaknings- och säkerhetsskyddsuppgifter endast anlita väktare, ordningsvakter eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter som denne har i sin tjänst och som har ett giltigt godkännande för uppgiften.

En innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen får trots bestämmelserna i 1 mom. dock helt eller delvis överlåta en uppgift på någon annan innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen, om inte annat har avtalats i uppdragsavtalet. Den innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen som är part i uppdragsavtalet ska underrätta uppdragsgivaren om överlåtelsen innan uppgiften påbörjas eller senast den andra vardagen efter det att den påbörjades.

En innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen får i sin tjänst ha en i 12 § 1 eller 2 mom. avsedd tillfällig väktare per varje påbörjat antal av tre väktare som har fått utbildning enligt 10 § 1 mom. 2 punkten.

81 §

Personal- och arbetsskiftsregister

För tryggnad av den myndighetstillsyn som polisen utövar ska en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen föra ett register över ansvariga föreståndare, väktare, ordningsvakter och utförare av säkerhetskyddsuppgifter (*personalregister*) ur vilket det utan dröjsmål går att få fram

1) ansvariga föreståndares, väktares och ordningsvaktens efternamn, förnamn och personbeteckning,

2) vilken myndighet som har godkänt en person som ansvarig föreståndare, väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetskyddsuppgifter samt hur länge godkännandet som väktare eller ordningsvakt är i kraft,

3) den ansvariga föreståndarens utbildning enligt 77 § 1 mom. 2 punkten, väktarnas utbildning enligt 10 § 1 mom. 2 punkten, 12 § 1 mom., 18 § 2 och 3 mom., samt ordningsvaktens utbildning enligt 35 § 1 mom. 3 och 4 punkten och 49 § 2 och 3 mom. samt kontroll enligt 21 § 1 mom. och 51 § 1 mom.,

4) uppgifter om en väktares tillstånd att inneha skjutvapen och om en väktares eller ordningsvaktens tillstånd att inneha gasspray,

5) tidpunkten då anställningsförhållandet för en ansvarig föreståndare, väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetskyddsuppgifter har börjat och upphört samt orsaken till att anställningsförhållandet har upphört.

För tryggnad av myndighetstillsynen och för utredning av brott ska en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ordna bokföringen av arbetsskiften så att det av företagets handlingar framgår varje väktares och ordningsvaktens arbetsskift, varje väktares bevakningsområden och bevakningsobjekt samt varje ordningsvaktens tjänstgöringsområden (*arbetsskiftsregister*). I arbetsskiftsregistret får väktarnas och ordningsvaktens efternamn och förnamn införas.

Uppgifterna i personalregistret ska utplånas fem år efter det att anställningsförhållandet upphörde, och uppgifterna i arbetsskiftsregistret ska utplånas vid utgången av det andra kalenderåret efter det att handlingen upprättades. Om uppgifterna lagras med hjälp av

automatisk databehandling, ska de uppgifter som behövs för tillsynen finnas att tillgå i klartext.

82 §

Instruktioner

En innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ska ha allmänna skriftliga anvisningar med vars hjälp en väktare eller ordningsvakt kan utföra sina bevaknings- och ordningsövervakningsuppgifter på ett behörigt och tryggt sätt (*instruktioner*). Om förhållandena på bevakningsområdet eller ordningsvaktens tjänstgöringsområde eller i fråga om bevakningsobjektet kräver det, ska innehavaren av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen dessutom ha särskilda instruktioner för respektive bevakningsområde eller tjänstgöringsområde.

Innehavaren av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ska hålla instruktionerna framlagda på sina verksamhetsställen samt vid behov på sina bevakningsområden och tjänstgöringsområden så att de väktare och ordningsvakter som instruktionerna gäller har möjlighet att ta del av dem.

83 §

Tillämpning av annan lagstiftning

Om en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen tar emot ett uppdrag som gäller utförande av säkerhetskontroll som avses i luftfartslagen (1194/2009), lagen om säkerhetskontroller vid domstolar (1121/1999), lagen om sjöfartsskydd på vissa fartyg och i hamnar som betjänar dem och om tillsyn över skyddet (485/2004), polislagen (872/2011) eller gränsbevakningslagen (578/2005), eller utförande av säkerhetspersonals uppgifter som avses i kärnenergilagen (990/1987), eller utförande av bevakningsuppgifter som avses i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen, ska dessa lagar tillämpas när det gäller ställning, uppgifter och befogenheter för innehavaren av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen och för dennes anställda.

Trots det som föreskrivs i 1 mom. kan den som är anställd hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen samtidigt arbeta som väktare enligt denna lag och i säkerhetskontrolluppgifter enligt lagen om säkerhetskontroller vid domstolar.

Bestämmelser om ordningsvaktens uppgifter vid kontroll av biljetter finns i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979).

7 kap.

Tillsyn över privata säkerhetstjänster

84 §

Tillsynsmyndigheter

Polisstyrelsen svarar för den allmänna styrningen av och tillsynen över privata säkerhetstjänster, utbildare i användningen av maktmedel, skytteinstruktörer, anordnare av ordningsvaksutbildning och utbildare av ordningsvakter.

Polisinrättningarna svarar inom sina distrikt för tillsynen över privata säkerhetstjänster samt över den verksamhet som utövas av, väktare, utbildare i användningen av maktmedel, skytteinstruktörer, ordningsvakter, anordnare av ordningsvaksutbildning, utbildare av ordningsvakter, utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och ansvariga föreståndare.

85 §

Rätt att företa inspektioner och få information

Polisinrättningarna kan inom sina distrikt inspektera verksamhetsställena för innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen. Inspektionsprotokollen ska sändas till Polisstyrelsen.

Trots att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet har Polisstyrelsen och polisinrättningarna rätt att av innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen och få för tillsynen behövlig information om verksamhet, personal, ekonomisk ställning och

andra liknande omständigheter i fråga om innehavaren av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen.

Trots att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet har Polisstyrelsen och polisinrättningarna rätt att av väktare, ordningsvakter, dem som utser ordningsvakter, anordnare av utbildning för ordningsvakter samt godkända utbildare av ordningsvakter och godkända utförare av säkerhetsskyddsuppgifter få för tillsynen behövlig information om utförandet av väktar-, ordningsövervaknings- och säkerhetsskyddsuppgifter, anordnandet av ordningsövervakningsutbildning och andra liknande omständigheter.

86 §

Uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen

Polisen förvarar uppgifter om väktare, utbildare i användningen av maktmedel, skytteinstruktörer, ordningsvakter, utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och utbildare av ordningsvakter samt om innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen, deras ansvariga föreståndare och deras i 71 § 2 mom. 2 punkten avsedda ansvariga personer (*uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen*). Närmare bestämmelser om uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen finns i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

87 §

Årsanmälan

En innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen ska för varje kalenderår före utgången av mars månad följande år göra en skriftlig anmälan till Polisstyrelsen med uppgifter om

- 1) antalet uppdrag,
- 2) antalet verksamhetsställen och adresserna till dem samt antalet anställda,
- 3) vilka som under kalenderåret har varit ansvariga föreståndare, väktare och tillfälliga väktare, ordningsvakter samt utförare av sä-

kerhetsskydduppgifter, särskilt för varje verksamhetsställe,

4) tillstånd för innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen och väktarna att inneha skjutvapen och för väktarna att inneha gasspray, om uppdrag där väktare i bevakningsuppgifter har burit skjutvapen eller medfört hund eller använt annan klädsel än väktares dräkt och om situationer där väktare har använt skjutvapen, gasspray eller hund som maktmedelsredskap,

5) tillstånd för ordningsvakterna att inneha gasspray, om uppdrag där ordningsvakter i ordningsövervakningsuppgifter har medfört hund och om situationer där ordningsvakter har använt gasspray eller hund som maktmedelsredskap.

88 §

Återkallande av näringstillstånd för säkerhetsbranschen

Polisstyrelsen ska återkalla ett näringstillstånd för säkerhetsbranschen, om

- 1) tillståndshavaren begär det,
- 2) den verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen har upphört, eller
- 3) tillståndshavaren inte längre uppfyller kraven i 1 § 1 eller 2 mom. i lagen angående rättighet att idka näring.

Polisstyrelsen kan återkalla ett näringstillstånd för säkerhetsbranschen helt och hållet eller för viss tid, om

1) den verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen har avbrutits för en längre tid än tre månader,

2) tillståndshavaren inte längre uppfyller kraven i 71 § 1 mom. 2, 3 eller 4 punkten eller 71 § 2 mom. 1 och 3 punkten och inte inom en eventuellt utsatt tid har avhjälpt bristerna,

3) utövaren av verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen eller en i 71 § 2 mom. 2 punkten avsedd ansvarig person hos innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen genom en dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig för sin uppgift, eller uppsåtligen har förfaritväsentli-

gen felaktigt inom den verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen,

4) tillståndshavaren på ett väsentligt sätt har brutit mot centrala villkor eller begränsningar som näringstillståndet för säkerhetsbranschen har förenats med, eller

5) tillståndshavaren inte gör den årsanmälan som avses i 87 § inom utsatt tid och sedantrots uppmaning inte lämnar in anmälan inom en av Polisstyrelsen utsatt skälig tid.

I de fall som avses i 2 mom. kan Polisstyrelsen i stället för att återkalla tillståndet tilldela tillståndshavaren en varning, om det med hänsyn till omständigheterna vore oskäligt att återkalla tillståndet.

89 §

Återkallande av godkännande som ansvarig föreståndare

Polisstyrelsen ska återkalla ett godkännande som ansvarig föreståndare, om innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen eller den ansvariga föreståndaren begär det.

Polisstyrelsen kan återkalla ett godkännande som ansvarig föreståndare helt och hållet eller för viss tid, om

1) den som har godkänts som ansvarig föreståndare inte längre uppfyller kraven i 77 § 1 mom. 3 punkten,

2) den ansvariga föreståndaren genom en dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig för sin uppgift eller den ansvariga föreståndaren uppsåtligen har förfarit väsentligen felaktigt i sin uppgift som ansvarig föreståndare, eller

3) den ansvariga föreståndaren på ett väsentligt sätt har brutit mot centrala villkor eller begränsningar som godkännandet som ansvarig föreståndare har förenats med.

I de fall som avses i 2 mom. kan Polisstyrelsen i stället för att återkalla godkännandet tilldela den ansvariga föreståndaren en varning, om det med hänsyn till omständigheterna vore oskäligt att återkalla godkännandet.

90 §

Återkallande av godkännande som utbildare i användningen av maktmedel eller som skytteinstruktör

Polisstyrelsen ska återkalla ett godkännande som utbildare i användningen av maktmedel eller som skytteinstruktör, om utbildaren eller instruktören begär det.

Polisstyrelsen kan återkalla ett godkännande som utbildare i användningen av maktmedel eller som skytteinstruktör helt och hållet eller för viss tid, om utbildaren eller instruktören

1) inte längre uppfyller villkoren för godkännandet,

2) genom en dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig för sin uppgift, eller uppsåtligen har förfarit väsentligen felaktigt som utbildare i användningen av maktmedel eller skytteinstruktör, eller

3) på ett väsentligt sätt har brutit mot villkor eller begränsningar som godkännandet har förenats med.

Polisstyrelsen kan i de fall som avses i 2 mom. i stället för att återkalla godkännandet tilldela utbildaren i användningen av maktmedel eller skytteinstruktören en varning, om det med hänsyn till omständigheterna vore oskäligt att återkalla godkännandet.

91 §

Återkallande av godkännande som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter

Den polisinrättning inom vars distrikt en väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har sin hemkommun ska återkalla ett godkännande som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, om väktaren, ordningsvakten eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter begär det. Ett godkännande som utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ska även återkallas, om arbetsavtalsförhållandet har upphört eller om personen i fråga inte längre som självständig

yrkesutövare utför säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande.

Den polisinrättning som avses i 1 mom. kan återkalla ett godkännande som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter helt och hållet eller för viss tid, om

1) väktaren inte längre uppfyller kraven i 10 § 1 mom. 3 punkten, ordningsvakten inte längre uppfyller kraven i 35 § 1 mom. 2 punkten eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter inte längre uppfyller kraven i 61 § 1 mom. 2 punkten,

2) väktaren, ordningsvakten eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter genom en dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han eller hon är olämplig för sin uppgift, eller uppsåtligen har förfarit väsentligen felaktigt som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, eller

3) väktaren, ordningsvakten eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter på ett väsentligt sätt har brutit mot centrala villkor eller begränsningar som godkännandet som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har förenats med.

I de fall som avses i 2 mom. kan polisinrättningen i stället för att återkalla godkännandet tilldela väktaren, ordningsvakten eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter en varning, om det med hänsyn till omständigheterna vore oskäligt att återkalla godkännandet.

92 §

Återkallande av godkännande som utbildare av ordningsvakter

Polisstyrelsen ska återkalla ett godkännande som utbildare av ordningsvakter, om utbildaren begär det.

Polisstyrelsen kan återkalla ett godkännande som utbildare av ordningsvakter helt och hållet eller för viss tid, om utbildaren

1) inte längre uppfyller villkoren för godkännande som utbildare av ordningsvakter i fråga om redbarhet, tillförlitlighet eller personliga egenskaper,

2) genom en dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott som visar att han eller

hon är olämplig för sin uppgift, eller uppsåtligt har förfarit väsentligen felaktigt som utbildare av ordningsvakter, eller

3) på ett väsentligt sätt har brutit mot villkor eller begränsningar som godkännandet som utbildare av ordningsvakter har förenats med.

Polisstyrelsen kan i de fall som avses i 2 mom. i stället för att återkalla godkännandet tilldela utbildaren av ordningsvakter en varning, om det med hänsyn till omständigheterna vore oskäligt att återkalla godkännandet.

93 §

Tillfälligt återkallande av näringstillstånd för säkerhetsbranschen eller av godkännande som ansvarig föreståndare

Polisstyrelsen kan tillfälligt återkalla ett näringstillstånd för säkerhetsbranschen eller ett godkännande som ansvarig föreståndare, om polisen har fått kännedom om omständigheter som sannolikt leder till att näringstillståndet för säkerhetsbranschen eller godkännandet som ansvarig föreståndare återkallas.

Polisstyrelsens beslut att tillfälligt återkalla ett näringstillstånd för säkerhetsbranschen eller ett godkännande som ansvarig föreståndare är i kraft i högst tre månader. Polisstyrelsen kan förlänga beslutets giltighetstid med högst sex månader åt gången, om utövaren av verksamhet som kräver tillstånd, den ansvariga föreståndaren eller en i 71 § 2 mom. 2 punkten avsedd ansvarig person hos innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen misstänks för ett brott som sannolikt leder till att näringstillståndet för säkerhetsbranschen eller godkännandet som ansvarig föreståndare återkallas.

94 §

Tillfälligt återkallande av godkännande som utbildare i användningen av maktmedel eller som skytteinstruktör

Polisstyrelsen kan tillfälligt återkalla ett godkännande som utbildare i användningen av maktmedel eller som skytteinstruktör, om polisen har fått kännedom om omständighe-

ter som sannolikt leder till att godkännandet återkallas.

Polisstyrelsens beslut att tillfälligt återkalla ett godkännande är i kraft i högst tre månader. Polisstyrelsen kan förlänga beslutets giltighetstid med högst sex månader åt gången, om utbildaren eller instruktören misstänks för ett brott som sannolikt leder till att godkännandet återkallas.

95 §

Tillfälligt återkallande av godkännande som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter

En polisman som tillhör befälet kan tillfälligt återkalla ett godkännande som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, om polisen har fått kännedom om omständigheter som sannolikt leder till att godkännandet återkallas.

Om det finns förutsättningar att tillfälligt återkalla ett godkännande, kan en polisman omhänderta väktarkortet, ordningsvaktskortet eller kortet för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter för att överlämna det till en polisman som tillhör befälet, varefter denne inom 14 dagar ska besluta huruvida godkännandet som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ska återkallas tillfälligt. En polisman kan omhänderta ett väktarkort, ordningsvaktskort eller kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter även då godkännandet som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter har återkallats. Trots vad som föreskrivs i 8 kap. 31 § i tvångsmedelslagen (806/2011) kan kroppsvisitation förrättas för fråntagande av ett väktarkort, ordningsvaktskort eller kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter.

Ett tillfälligt återkallande av godkännandet som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter ska omedelbart anmälas till polisinrättningen i personens hemkommun. Ett beslut att tillfälligt återkalla ett godkännande är i kraft i högst tre månader. Den polisinrättning inom vars distrikt väktaren, ordningsvakten eller utföraren av säkerhetsskyddsuppgifter har sin hemkommun kan förlänga beslutets giltighetstid med högst sex månader åt gången, om väktaren,

ordningsvakten eller utföraren av säkerhets-skyddsuppgifter misstänks för ett brott som sannolikt leder till att godkännandet återkallas.

96 §

Tillfälligt återkallande av godkännande som utbildare av ordningsvakter

Polisstyrelsen kan tillfälligt återkalla ett godkännande som utbildare av ordningsvakter, om polisen har fått kännedom om omständigheter som sannolikt leder till att godkännandet återkallas.

Polisstyrelsens beslut att tillfälligt återkalla ett godkännande som utbildare av ordningsvakter är i kraft i högst tre månader. Polisstyrelsen kan förlänga beslutets giltighetstid med högst sex månader åt gången, om utbildaren av ordningsvakter misstänks för ett brott som sannolikt leder till att godkännandet återkallas.

97 §

Underrättelser

När ett godkännande som ansvarig föreståndare återkallas helt och hållet eller tillfälligt eller en ansvarig föreståndare tilldelas en varning, ska Polisstyrelsen underrätta den innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen hos vilken den ansvariga föreståndaren är anställd.

När ett godkännande som väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskydds-uppgifter återkallas helt och hållet eller tillfälligt eller en väktare, ordningsvakt eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter tilldelas en varning, ska polisnrättningen underrätta den innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen hos vilken väktaren, ordningsvakten eller utföraren av säkerhetsskydds-uppgifter är anställd.

98 §

Polisundersökning

I ett ärende som gäller återkallande av ett tillstånd eller godkännande som meddelats

med stöd av denna lag kan det vid behov göras en polisundersökning som avses i 6 kap. i polislagen.

8 kap.

Delegationen för säkerhetsbranschen

99 §

Delegationen för säkerhetsbranschen

Polisstyrelsen biträds av en rådgivande delegation för säkerhetsbranschen.

Polisstyrelsen utser delegationens medlemmar. De förvaltningsområden som är centrala för säkerhetsbranschen samt näringslivet, arbetsgivarna, arbetstagarna och konsumenterna ska vara företrädare i delegationen.

100 §

Delegationens uppgifter

Delegationen för säkerhetsbranschen har till uppgift att

- 1) främja samarbetet mellan myndigheterna och privata säkerhetstjänster,
- 2) ange de allmänna riktlinjerna för säkerhetsbranschen,
- 3) följa och främja det internationella samarbetet inom säkerhetsbranschen,
- 4) följa utvecklingen, utbildningen och forskningen inom säkerhetsbranschen samt anvisningar och information som gäller säkerhetsbranschen,
- 5) ta initiativ som berör säkerhetsbranschen,
- 6) på begäran ge utlåtanden som berör säkerhetsbranschen.

9 kap.

Straffbestämmelser

101 §

Hänvisningar till strafflagen

Straff för brott mot tystnadsplikten enligt 9, 34 och 67 § döms ut enligt 38 kap. 1 och 2 § i strafflagen.

Straff för motstånd mot person som upprätthåller ordningen döms ut enligt 17 kap. 6 § i strafflagen.

Straff för olovligt utövande av näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen döms ut enligt 17 kap. 6 a § i strafflagen.

102 §

Bevakningsföretagsförseelse

En väktare som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) i strid med förbudet i 5 § 1 mom. försvårar polisens verksamhet,

2) försummar sin skyldighet att göra en anmälan enligt 5 § 2 mom. eller att ge information enligt 7 § 1 mom.,

3) försummar sin skyldighet att avfatta händelserapport enligt 8 § 1 mom.,

4) försummar sin skyldighet enligt 14 § 1 eller 3 mom. att bära med sig sitt väktarkort, visa upp det eller överlämna det till polisen,

5) bryter mot bestämmelserna i 18 § 1, 2 eller 4 mom. eller 19 § 1 eller 2 mom. om bärande av maktmedelsredskap eller 20 § och om hur maktmedelsredskap ska bäras eller mot bestämmelserna i 21 § om medförande av hund, eller

6) underlåter att använda väktares dräkt, använder väktares dräkt i strid med 22 § 1 och 2 mom. eller använder väktares dräkt i strid mot 22 § 3 mom.

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för bevakningsföretagsförseelse dömas till böter.

För bevakningsföretagsförseelse döms också

1) den som obehörigen använder väktares dräkt i strid med 22 § 3 mom. på ett sådant sätt att han eller hon kan misstas för en väktare som utför bevakningsuppgifter, och

2) en polisman eller gränsbevakningsman eller en tullman som utför tullövervakning eller tullbrottsbekämpning, om han eller hon i strid med 106 § arbetar som väktare.

103 §

Ordningsövervakningsförseelse

En ordningsvakt som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) försummar sin handlingsplikt enligt 30 §, 31 § 1 mom. eller 32 § eller underlåter att fullgöra sina skyldigheter enligt 44 § 2 mom. i fråga om placering i en förvaringslokal eller anmälan om förvar,

2) försummar sin skyldighet att avfatta händelserapport enligt 33 § 1 mom.,

3) försummar sin skyldighet enligt 39 § 1 och 3 mom. att bära med sig ordningsvaktskort eller intyg, att visa upp det eller att överlämna det till polisen,

4) bryter mot bestämmelserna i 49 § om bärande av maktmedelsredskap eller 50 § om hur maktmedelsredskap ska bäras eller mot bestämmelserna i 51 § om medförande av hund,

5) underlåter att i ordningsövervakningsuppgifter använda ordningsvaktens igenkänningstecken eller dräkt enligt 52 § eller använder igenkänningstecknet eller dräkten i strid med den paragrafen

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för ordningsövervakningsförseelse dömas till böter.

För ordningsövervakningsförseelse döms också

1) den som utser en ordningsvakt för något annat än en tillställning, ett område, en plats eller ett trafikmedel som avses i 26 eller 28 §,

2) den som utser en ordningsvakt för ett område, en plats eller ett trafikmedel som avses i 28 § utan det tillstånd av polisrättningen som avses i den paragrafen,

3) den som till ordningsvakt utser någon som saknar ett i 35 § avsett giltigt godkännande som ordningsvakt eller som inte uppfyller villkoren i 28 § 4 mom.,

4) den som anordnar i 40 § 1 mom. 4 punkten avsedd utbildning för ordningsvakter eller arbetar som utbildare vid en sådan utbildning, om den som arbetar som utbildare inte har ett giltigt godkännande som utbildare av ordningsvakter'

5) den som trots att han eller hon inte har ett giltigt godkännande som ordningsvakt använder ett i 52 § avsett igenkänningstecken

för ordningsvakter eller ett igenkännings-tecken, en dräkt eller ett märke som är förvillande likt ordningsvakternas igenkännings-tecken på ett sådant sätt att han eller hon kan misstas för en ordningsvakt som utför ordningsövervakningsuppgifter, eller

6) en polisman eller en gränsbevakningsman eller en tullman som utför tullövervakning eller tullbrottsbekämpning, om han eller hon i strid med 106 § arbetar som ordningsvakt.

104 §

Säkerhetsskyddsförseelse

En utövare av säkerhetsskyddande verksamhet som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet försummar anmälningsplikten enligt 66 § ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för säkerhetsskyddsförseelse dömas till böter.

För säkerhetsskyddsförseelse döms också en utförare av säkerhetsskyddsuppgifter som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet försummar sin skyldighet enligt 64 § 1 och 3 mom. att bära med sig sitt kort för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter, visa upp det eller överlämna det till polisen.

För säkerhetsskyddsförseelse döms också den som utan ett i 68 § avsett tillstånd utövar säkerhetsskyddande verksamhet som omfattar säkerhetsskyddsuppgifter som kräver godkännande.

105 §

Säkerhetstjänstförseelse

En sådan utövare av verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) i strid med förbudet i 5 § 1 mom. försvårar polisens verksamhet,

2) till väktares förfogande ställer dräkter som strider mot 23 § eller till ordningsvaktens förfogande ställer igenkänningstecken eller dräkter som strider mot 52 §,

3) försummar sin skyldighet att göra ändringsanmälan enligt 72 §, upprätta uppdragsavtal enligt 73 §, föra personalregister eller arbetsskiftsregister enligt 81 § eller göra upp instruktioner enligt 82 § och hålla dem framlagda eller göra årsanmälan enligt 87 §,

4) i strid med 74 § utövar verksamhet utan att företaget har en ansvarig föreståndare,

5) i strid med bestämmelsen i 80 § 1 mom. låter någon utföra bevaknings-, ordningsövervaknings- eller säkerhetsskyddsuppgifter eller i strid med 80 § 3 mom. håller tillfälliga väktare anställda, eller

6) försummar sin skyldighet att göra anmälan om användning av skjutvapen enligt 19 § 3 mom. eller om överlåtelse av uppgift enligt 80 § 2 mom.

ska, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för säkerhetstjänstförseelse dömas till böter.

För säkerhetstjänstförseelse döms också

1) den som försummar sin skyldighet att förvara och bevara en händelserapport enligt 8 § 2 mom. eller 33 § 2 mom.,

2) en ansvarig föreståndare som i strid med 18 § 1 och 2 mom., 19 § 1 mom. eller 49 § fattar beslut om bärande av skjutvapen, gasspray eller teleskopbatong eller som i strid med 21 § fattar beslut om medförande av hund,

3) den som arbetar som utbildare i användningen av maktmedel utan godkännande som avses i 54 § vid utbildning som avses i den paragrafen eller den som arbetar som skytteinstruktör utan godkännande som avses i 56 § vid utbildning som avses i den paragrafen, och

4) en polisman eller gränsbevakningsman eller en tullman som utför tullövervakning eller undersöker tullbrott, om han eller hon i strid med 106 § deltar i verksamheten hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen eller är ansvarig föreståndare hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen.

10 kap.

Särskilda bestämmelser

106 §

Förbud att delta i verksamhet som förutsätter näringsstillstånd för säkerhetsbranschen eller i bevakningsrörelse eller ordningsvaktsverksamhet

En polisman eller gränsbevakningsman eller en tullman som utför tullövervakning eller undersöker tullbrott får inte delta i verksamheten hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen, höra till förvaltningsorganet för en innehavare av ett sådant tillstånd eller vara dennes verkställande direktör, bolagsman, ansvariga bolagsman eller ansvariga föreståndare eller arbeta som väktare eller ordningsvakt.

107 §

Utländska behörighetsintyg

Polisstyrelsen eller en polisinrättning kan i samband med att den beviljar tillstånd eller ger godkännande besluta att även ett utländskt behörighetsintyg eller motsvarande handling kan användas för att visa att kraven i 10 § 1 mom., 12 § 1 och 2 mom., 18 § 2 och 4 mom., 19 § 2 mom., 21 § 1 mom., 27 §, 28 § 4 mom., 35 § 1 mom., 49 § 2 och 3 mom., 51 § 1 mom., 54 § 1 mom., 56 § 1 mom., 58 § 1 mom., 61 § 1 mom., 71 § 1 och 2 mom., 77 § 1 mom. eller 79 § 1 mom. är uppfyllda. På förfarandet vid bedömning av om kraven uppfylls tillämpas lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1093/2007).

108 §

Utlåtanden

När en person ansöker om att bli antagen som elev eller anställd som lärare inom utbildning för ansvariga föreståndare, utbildare i användningen av maktmedel, skytteinstruktörer, väktare, utbildare av ordningsvakter eller ordningsvakter eller inom utbildning för säkerhetsskyddsuppgifter, har utbildningsan-

ordnaren rätt att av den polisinrättning inom vars distrikt sökanden har sin hemkommun få ett utlåtande om sökandens lämplighet för uppgiften.

109 §

Vissa tillstånds- och tillsynsuppgifter

Polisstyrelsen är sådan beviljande myndighet och nationell kontaktpunkt som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1214/2011 om yrkesmässig gränsöverskridande vägtransport av kontanter i euro mellan medlemsstaterna i euroområdet.

Polisstyrelsen svarar också för andra övervaknings- och registreringsuppgifter som medlemsstaterna har enligt den förordning som nämns i 1 mom.

110 §

Överklagande

Beslut som meddelats med stöd av denna lag får överklagas hos förvaltningsdomstolen enligt det som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Ett i denna lag avsett beslut om återkallande av tillstånd eller godkännande får verkställas även om det överklagas, om inte besvärsmyndigheten förbjuder verkställighet av beslutet.

111 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

1) förfarandena vid ansökan om tillstånd och godkännande, ansökningarnas innehåll, utredningar som behövs för avgörande av ärenden och innehållet i beslut om tillstånd och godkännande,

2) innehållet i ändringsanmälningar, uppdragsavtal, händelserapporter, personalregister, arbetsskiftsregister, instruktioner, årsanmälningar och tjänstgöringsintyg, samt

3) delegationen för säkerhetsbranschen.

Genom förordning av inrikesministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om

1) innehållet i utbildningen för ansvariga föreståndare och för väktare och om anordnare av sådan utbildning,

2) utbildningen för utbildare i användningen av maktmedel samt skytteinstruktörsutbildningen och repetitionsutbildningen,

3) anordnande av utbildning för ordningsvakter och utbildning för utbildare av ordningsvakter samt om innehållet i utbildningen, genomförandet av den och tillgodoräkande av undervisningsämnen som ingår i den,

4) märken och texter på väktares dräkter samt ordningsvaktens igenkänningstecken och användningen av det,

5) egenskaper hos väktares och ordningsvaktens maktmedelsredskap och bärande av sådana redskap samt om de utbildningar som avses i 18 § 2 och 4 mom. och 49 § 2 och 3 mom. och om anordnare av dem,

6) hållande av en gripen som avses i 42 § 2 mom. i förvar,

7) visitation enligt 46 § samt om förvaring och överlämnande av omhändertagna föremål och ämnen,

8) märken och texter på ordningsvaktens dräkter som avses i 52 § 2 mom., samt

9) grundutbildningen för värdetransportpersonal som utför gränsöverskridande transporter av kontanter i euro i enlighet med Europaparlamentets och rådets i 109 nämnda förordning.

Polisstyrelsen fastställer formulär för blanketter som används vid förfaranden enligt denna lag och formulär för väktarkortet, ordningsvaktkortet och kortet för utförare av säkerhetsskyddsuppgifter. Polisyrkeshögskolan fastställer vilket utbildningsmaterial som ska användas vid utbildningen av ordningsvakter samt fastställer kraven i lydnadskontroll för hundar som används i bevaknings- och ordningsövervakningsuppgifter

112 §

Bestämmelser som tillämpas på ansvariga föreståndares ställföreträdare, tillfälliga ansvariga föreståndare och tillfälliga väktare

Det som i denna lag föreskrivs om ansvariga föreståndare gäller också ansvariga föreståndares ställföreträdare och tillfälliga ansvariga föreståndare.

Det som i denna lag föreskrivs om väktare gäller också tillfälliga väktare.

11 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

113 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002).

114 §

Övergångsbestämmelser om näringstillstånd för säkerhetsbranschen

Den som när denna lag träder i kraft har en sådan auktorisation av bevakningsföretag som avses i den genom denna lag upphävda lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002) kan genom en anmälan till Polisstyrelsen, som ska göras inom sex månader från lagens ikraftträdande, meddela att den fortsätter sin verksamhet som innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen. Polisstyrelsen beviljar då innehavaren av auktorisation av bevakningsföretag näringstillstånd för säkerhetsbranschen avgiftsfritt.

En person som har blivit godkänd som ansvarig föreståndare för ett bevakningsföretag som avses i 1 mom. före ikraftträdandet av denna lag fortsätter i de fall som avses i 1 mom. utan separat anmälan som ansvarig fö-

reståndare hos innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen.

Under den övergångsperiod som avses i 1 mom. tillämpas 6 och 7 kap. i denna lag på innehavare av auktorisation av bevakningsföretag.

På ett ärende som gäller auktorisation av bevakningsföretag eller godkännande som ansvarig föreståndare och som har anhängiggjorts före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. I stället för auktorisation av bevakningsföretag beviljas sökanden ett näringstillstånd för säkerhetsbranschen.

Den som vid ikraftträdandet av denna lag utövar ordningsvaktsverksamhet som kräver tillstånd enligt 24 § eller säkerhetsskyddande verksamhet som kräver tillstånd enligt 60 § ska för att få fortsätta med sin verksamhet ansöka om näringstillstånd för säkerhetsbranschen inom två år från lagens ikraftträdande. Utövaren får då fortsätta sin verksamhet tills tillståndsärendet har avgjorts.

115 §

Övriga övergångsbestämmelser

Ett godkännande som väktare, ordningsvakt, utbildare av ordningsvakter, utbildare i användningen av maktmedel eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter som meddelats före lagens ikraftträdande gäller den tid som godkännandet är i kraft jämte villkor och begränsningar. En person som tidigare har blivit godkänd som utbildare i användningen av maktmedel inom den del av specialutbildningen i användningen av maktmedel som gäller skjutvapen och som verkställare av skjutprov kan i enlighet med ett beslut om godkännande som utfärdats före lagens ikraftträdande arbeta som skytteinstruktör enligt denna lag.

På ett ärende som gäller godkännande som väktare, ordningsvakt, utbildare av ordningsvakter, utbildare i användningen av maktmedel eller utförare av säkerhetsskyddsuppgifter och som har anhängiggjorts före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag**om ändring av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) 1 kap. 2 § 8 punkten och 18 kap. 2 §, av dem 1 kap. 2 § 8 punkten sådan den lyder i lag 807/2011, samt *fogas* till 1 kap. 2 §, sådan den lyder i lag 807/2011, en ny 9 punkt samt till 1 kap. nya 5—7 § som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

8) *vaktare* vaktare och övervaktare som är anställda i tjänsteförhållande vid en polisinsättning,

9) *fjärrövervakning* teknisk övervakning där den person övervakar en förvaringslokal genom teknisk övervakning befinner sig någon annanstans än inom området för den förvaringslokal som han eller hon övervakar.

5 §

Avtal om bistånd i väktaruppgifter

En polisinsättning kan avtala om bistånd vid skötseln av väktaruppgifter enligt denna lag med en sådan innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen som avses i lagen om privata säkerhetstjänster (/) och som har ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar att utföra de uppdrag som avses i 6 § 1 mom.

Om innehavaren av näringstillstånd för säkerhetsbranschen bryter mot sina skyldigheter enligt avtalet eller om förutsättningarna för avtalet upphör, får polisinsättningen häva avtalet.

6 §

Förordnande av en anställd hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen till en väktaruppgift

En polisinsättning kan i enlighet med ett avtal enligt 5 § förordna en person som är anställd hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen att tillfälligt sköta en väktaruppgift enligt denna lag i en förvaringslokal, om det på grund av förvaringslokals läge eller av att antalet personer som hålls i förvar inte är ändamålsenligt att sköta uppgiften på något annat sätt.

I de fall som avses i 1 mom. ska en person som är anställd i tjänsteförhållande vid polisinsättningen och som svarar för styrningen av och tillsynen över verksamheten i förvaringslokalen vara närvarande i förvaringslokalen. Detta är dock inte nödvändigt, om det i förvaringslokalen inte finns andra frihetsberövade personer än sådana som avses i 1 § i lagen om behandling av berusade (461/1973). Polisinsättningen ska då övervaka förvaringslokalen genom fjärrövervakning.

Till vaktare kan endast den förordnas som samtycker till det och som

1) har godkänts som vaktare enligt lagen om privata säkerhetstjänster och godkännandet alltjämt är i kraft,

2) med godkänt resultat har genomgått den utbildning som krävs för uppgiften, och

3) även i övrigt är lämplig för uppgiften.

Om den som förordnats till uppgiften inte längre uppfyller kraven i 3 mom. eller i sin uppgift i väsentlig grad har handlat lagstri-

dig, ska polisinrättningen återta förordnandet.

7 §

Ställningen för en väktare som är anställd hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen

När en person som är anställd hos en innehavare av näringstillstånd för säkerhetsbranschen utför väktaruppgifter enligt denna lag, bistår personen polisen och arbetar under dess direkta tillsyn och ledning och är skyldig att följa de order som polisen ger inom ramen för sina befogenheter.

När en person utför väktaruppgifter som avses i denna lag eller använder sina befogenheter enligt denna lag, betraktas han eller hon som en sådan person enligt 40 kap. 11 § 5 punkten i strafflagen (39/1889) utövar offentlig makt.

På tystnadsplikt för en väktare enligt denna paragraf tillämpas bestämmelserna i 23 § i

lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Bestämmelserna om en väktares tjänsteuppgifter i denna lag gäller också uppgifterna för en väktare avses i denna paragraf.

18 kap.

Särskilda bestämmelser

2 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om väktares utbildning dräkt enligt 1 kap. 6 § 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 17 kap. 6 och 6 a § i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 17 kap. 6 § 2 mom. och 6 a §, sådana de lyder, 17 kap. 6 § 2 mom. i lagarna 563/1998, 284/2002 och 449/2006 samt 6 a § i lag 284/2002, som följer:

6 §

Motstånd mot person som upprätthåller ordningen

Med person som upprätthåller ordningen avses i denna paragraf

1) en i lagen om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik (472/1997) avsedd förare, med föraren jämställd person eller passagerare som på begäran av föraren eller en med föraren jämställd person bistår dessa,

2) en biljettkontrollör som avses i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979) och en ordningsvakt som bistår vid kontrollen,

3) en väktare eller ordningsvakt som avses i lagen om privata säkerhetstjänster (/20).

6 a §

Olovligt utövande av näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen

Den som, utan att ha ett tillstånd enligt 68 § i lagen om privat säkerhetstjänster utövar bevakningsrörelse eller ordningsvaktsverksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen,

ska för *olovligt utövande av näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av 60 § i alkohollagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i alkohollagen (1143/1994) 60 § 4 mom., sådant det lyder i lag 642/2009, som följer:

60 §

Fråntagande, omhändertagande och förstöring av alkoholdrycker och sprit

att frånta den som brutit mot förbudet alkoholdrycken med kärl och bevisligen förstöra den. Bestämmelser om den rätt som en ordningsvakt har att frånta en person som brutit mot förbudet alkoholdrycken med kärl finns i 47 § i lagen om privata säkerhetstjänster.

—————
Om någon har förtärt alkoholdrycker i strid med förbudet enligt 58 § 1 mom., har ägaren till en rörelse, lokal eller något annat ställe som avses i momentet eller den som är anställd hos ägaren eller också arrangören rätt

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

5.**Lag****om upphävande av lagen om ordningsvakter**

I enlighet med riksdagens besluts föreskrivs:

Genom denna lag upphävs ^{1 §}lagen om ordningsvakter (533/1999). ^{2 §}Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag**om ändring av 18 § och 23 § i lagen om sammankomster**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om sammankomster (530/1999) 18 § och 23 § 4 mom., av dem 18 § sådan den lyder i lag 106/2007, som följer:

18 §

Ordningsvakter

Bestämmelser om rätten för en arrangör av en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning att utse ordningsvakter för den allmänna sammankomsten eller offentliga tillställningen finns i lagen om privata säkerhetstjänster (/20).

23 §

Förbjudna föremål och ämnen

För att ordning och säkerhet ska kunna upprätthållas har arrangören och polisen också rätt att ge en ordningsvakt order om att visitera deltagare i en tillställning och kontrollera de saker de för med sig om detta är nödvändigt på grund av tillställningens speciella karaktär eller om det finns grundad anledning att misstänka att personer som deltar i tillställningen medför föremål och ämnen som är förbjudna enligt 1 mom. eller med stöd av 3 mom. Om den visitation som en ordningsvakt företar föreskrivs i lagen om privata säkerhetstjänster.

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.**Lag****om upphävande av 13 kap. 18 § 3 mom. i lagen om sjöarbetsavtal**

I enlighet med riksdagens besluts föreskrivs:

Genom denna lag upphävs 13 kap. 18 § 3 mom. i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011).
Denna lag träder i kraft den 20 .

9.**Lag****om upphävande av 5 § 2 mom. i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet**

I enlighet med riksdagens besluts föreskrivs:

Genom denna lag upphävs ^{1 §} 5 § 2 mom. i la- ^{2 §} Denna lag träder i kraft den 20 .
gen om inkvarterings- och förplägnadsverk-
samhet (308/2006).

10.**Lag****om ändring av ordningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i ordningslagen (612/2003) 22 och 23 §, av dem 22 § sådan den lyder delvis ändrad
i lag 723/2010, och
ändras 9 § 2 mom. som följer:

9 §

Farlige föremål

Saluföring av teleskopbatonger är förbju-
den, om inte förvärvaren är en innehavare av
näringsstillstånd för säkerhetsbranschen eller
en anordnare av utbildning i användning av
maktmedel enligt lagen om privata säkerhets-
tjänster (/). Det är förbjudet att inneha te-
leskopbatonger på allmän plats och i ett tra-
fikmedel på allmän plats, utom om den som

innehar vapnet är en i lagen om privata sä-
kerhetstjänster avsedd väktare anställd av en
innehavare av näringsstillstånd för säkerhets-
branschen eller ordningsvakt i arbetsuppdrag
eller om det finns någon sådan godtagbar or-
sak till innehavet som har samband med
överlåtelse av teleskopbatongen eller något
annat bestäms i 12 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.**Lag****om ändring av 6 a § i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979) 6 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 1053/2007, som följer:

6 a §

Ordningsvakter som bistår vid kontrollen

Vid kontrollen av biljetter kan på uppdrag av ett offentligt samfund som beviljats rätt att ta ut kontrollavgift bistånd ges av ordningsvakter som i enlighet med lagen om privata säkerhetstjänster (20) har utsetts att på en trafikstation eller i ett kollektivt trafikmedel

upprätthålla ordning och säkerhet. En ordningsvakt ska på godkänt sätt ha genomgått de delar av den utbildning enligt 6 § 2 mom. 2 punkten som bestäms närmare genom förordning av kommunikationsministeriet.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

13.

Lag**om ändring av 4 § i lagen om nödcentralverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om nödcentralverksamhet (692/2010) 4 § 3 mom. som följer:

4 §

Nödcentralverkets uppgifter

viktigt allmänt intresse förutsätter det utföra sådana övervakningsuppdrag och larmuppdrag som omfattas av lagen om privata säkerhetstjänster (/) och som anses vara bevakningsuppgifter.

Nödcentralverket kan i syfte att upprätthålla och främja säkerheten sköta andra uppgifter som lämpar sig för dess verksamhetsområde samt på annat sätt bistå myndigheter. Nödcentralverket får dock endast om ett

Denna lag träder i kraft den 20 .

14.**Lag****om ändring av 3 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) 3 § 3 mom. 6 punkten som följer:

3 §

Informationssystemet för förvaltningsärenden

I informationssystemet får även annan behövlig information som inhämtats för skötseln av de uppgifter som anges i 1 kap. 1 § 2 mom. i polislagen registreras enligt följande:

behövlig information om ansökan, beslut, kort, polisens åtgärder, hinder, anmärkning, anmälan och inspektion som avses i lagen om privata säkerhetstjänster och i de bestämmelser som utfärdats med stöd av den,

Denna lag träder i kraft den 20 .

6) för skötseln av polisens uppgifter enligt lagen om privata säkerhetstjänster (/) sådan

15.

Lag**om ändring av 2 § i lagen om tillhandahållande av tjänster**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillhandahållande av tjänster (1166/2009) 2 § 10 punkten som följer:

2 §	10) privata säkerhetstjänster enligt lagen om privata säkerhetstjänster (/),
<i>Begränsningar av tillämpningsområdet</i>	_____

Denna förordning tillämpas inte på _____

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 3 april 2014

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Inrikesminister *Päivi Räsänen*

2.

Lag**om ändring av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) 1 kap. 2 § 8 punkten och 18 kap. 2 §, av dem 1 kap. 2 § 8 punkten sådan den lyder i lag 807/2011, samt fogas till 1 kap. 2 §, sådan den lyder i lag 807/2011, en ny 9 punkt samt till 1 kap. nya 5—7 § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 kap.

1 kap.

Allmänna bestämmelser**Allmänna bestämmelser**

2 §

2 §

*Definitioner**Definitioner*

I denna lag avses med

I denna lag avses med

8) *väktare* överväktare och väktare enligt 1 kap. 10 § i polislagen.

8) *väktare och överväktare som är anställda i tjänsteförhållande vid en polisnärättning,*
9) *ffjärrövervakning teknisk övervakning där den person övervakar en förvaringslokal genom teknisk övervakning befinner sig någon annanstans än inom området för den förvaringslokal som han eller hon övervakar.*

5 §

Avtal om bistånd i väktaruppgifter

En polisnärättning kan avtala om bistånd vid skötseln av väktaruppgifter enligt denna lag med en sådan innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen som avses i lagen om privata säkerhetstjänster (/) och som har ekonomiska och verksamhetsmässiga förutsättningar att utföra de uppdrag som avses i 6 § 1 mom.

Om innehavaren av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen bryter mot sina skyldigheter enligt avtalet eller om förutsättningarna

för avtalet upphör, får polisinrättningen häva avtalet.

6 §

Förordnande av en anställd hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen till en väktaruppgift

En polisinrättning kan i enlighet med ett avtal enligt 5 § förordna en person som är anställd hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen att tillfälligt sköta en väktaruppgift enligt denna lag i en förvaringslokal, om det på grund av förvaringslokalens läge eller av att antalet personer som hålls i förvar inte är ändamålsenligt att sköta uppgiften på något annat sätt.

I de fall som avses i 1 mom. ska en person som är anställd i tjänsteförhållande vid polisinrättningen och som svarar för styrningen av och tillsynen över verksamheten i förvaringslokalen vara närvarande i förvaringslokalen. Detta är dock inte nödvändigt, om det i förvaringslokalen inte finns andra frihetsberövade personer än sådana som avses i 1 § i lagen om behandling av berusade (461/1973). Polisinrättningen ska då övervaka förvaringslokalen genom fjärrövervakning.

Till väktare kan endast den förordnas som samtycker till det och som

1) har godkänts som väktare enligt lagen om privata säkerhetstjänster och godkännandet alljämt är i kraft,

2) med godkänt resultat har genomgått den utbildning som krävs för uppgiften, och

3) även i övrigt är lämplig för uppgiften.

Om den som förordnats till uppgiften inte längre uppfyller kraven i 3 mom. eller i sin uppgift i väsentlig grad har handlat lagstridigt, ska polisinrättningen återta förordnandet.

7 §

Ställningen för en väktare som är anställd hos en innehavare av näringsstillstånd för sä-

kerhetsbranschen

När en person som är anställd hos en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen utför väktaruppgifter enligt denna lag, bistår personen polisen och arbetar under dess direkta tillsyn och ledning och är skyldig att följa de order som polisen ger inom ramen för sina befogenheter.

När en person utför väktaruppgifter som avses i denna lag eller använder sina befogenheter enligt denna lag, betraktas han eller hon som en sådan person enligt 40 kap. 11 § 5 punkten i strafflagen (39/1889) utövar offentlig makt.

På tystnadsplikt för en väktare enligt denna paragraf tillämpas bestämmelserna i 23 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Bestämmelserna om en väktares tjänsteuppgifter i denna lag gäller också uppgifterna för en väktare avses i denna paragraf.

18 kap.

Särskilda bestämmelser

2 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 kap.

Särskilda bestämmelser

2 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om väktares utbildning dräkt enligt 1 kap. 6 § 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 17 kap. 6 och 6 a § i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 17 kap. 6 § 2 mom. och 6 a §, sådana de lyder, 17 kap. 6 § 2 mom. i lagarna 563/1998, 284/2002 och 449/2006 samt 6 a § i lag 284/2002, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

6 §

Motstånd mot person som upprätthåller ordningen

Motstånd mot person som upprätthåller ordningen

Med person som upprätthåller ordningen avses i denna paragraf

1) *en sådan förare*, med föraren jämställd person och passagerare som på begäran av föraren eller en med föraren jämställd person bistår dessa, vilka avses i lagen om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik (472/1977),

2) en biljettkontrollör som avses i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979) och en ordningsvakt som bistår vid kontrollen,

3) en väktare som avses i lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002), *samt*

4) *en ordningsvakt som avses i lagen om ordningsvakter.*

6 a §

Olovligt utövande av näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen

Den som idkar bevakningsrörelse utan auktorisation eller vid idkande av bevakningsrörelse tar emot ett i 9 § 1 mom. lagen om privata säkerhetstjänster avsett uppdrag för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, skall för *bevakningsföretagsbrott* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Med person som upprätthåller ordningen avses i denna paragraf

1) *en i lagen om upprätthållande av ordning i kollektivtrafik (472/1997) avsedd förare*, med föraren jämställd person eller passagerare som på begäran av föraren eller en med föraren jämställd person bistår dessa,

2) en biljettkontrollör som avses i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979) och en ordningsvakt som bistår vid kontrollen,

3) en väktare *eller ordningsvakt* som avses i lagen om privata säkerhetstjänster (/20).

6 a §

Olovligt utövande av näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen

Den som, *utan att ha ett tillstånd enligt 70 § i lagen om privat säkerhetstjänster (/). utövar verksamhet som kräver näringstillstånd för säkerhetsbranschen,*

ska för *olovligt utövande av näringsverksamhet inom säkerhetsbranschen* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag**om ändring av 60 § i alkohollagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i alkohollagen (1143/1994) 60 § 4 mom., sådant det lyder i lag 642/2009, som följer:

Gällande lydelse

60 §

Fråntagande, omhändertagande och förstöring av alkoholdrycker och sprit

Föreslagen lydelse

60 §

Fråntagande, omhändertagande och förstöring av alkoholdrycker och sprit

Om någon har förtärt alkoholdrycker i strid med det förbud som nämns i 58 § 1 mom., har ägaren till en lokal, rörelse eller något annat ställe som avses i paragrafen eller den som är anställd hos ägaren eller också arrangören eller en ordningsvakt rätt att frånta honom eller henne ämnet jämte kärlet och bevisligen förstöra det.

Om någon har förtärt alkoholdrycker i strid med förbudet enligt 58 § 1 mom., har ägaren till en rörelse, lokal eller något annat ställe som avses i momentet eller den som är anställd hos ägaren eller också arrangören rätt att frånta den som brutit mot förbudet alkoholdrycken med kärl och bevisligen förstöra den. *Bestämmelser om den rätt som en ordningsvakt har att frånta en person som brutit mot förbudet alkoholdrycken med kärl finns i 47 § i lagen om privata säkerhetstjänster.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag**om ändring av 18 § och 23 § i lagen om sammankomster**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om sammankomster (530/1999) 18 § och 23 § 4 mom., av dem 18 § sådan den lyder i lag 106/2007, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

18 §

18 §

*Ordningsvakter**Ordningsvakter*

Arrangören av en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning kan utse ordningsvakter som avses i lagen om ordningsvakter (533/1999) för den allmänna sammankomsten eller offentliga tillställningen och dess omedelbara närhet för att upprätthålla ordningen och säkerheten vid sammankomsten eller tillställningen. Ordningsvakter kan också utses för parkeringsområden som är nödvändiga för en enskild allmän sammankomst eller offentlig tillställning och infartsleder till dem samt för andra likartade områden i anknötning till tillställningen. Ordningsvakternas tjänstgöringsområde får dock inte bli större än vad som är absolut nödvändigt för att upprätthålla ordningen och säkerheten vid en allmän sammankomst eller offentlig tillställning och i dess omedelbara närhet samt på parkeringsplatserna, på infartslederna till dem och andra likartade områden i anknötning till tillställningen. Bestämmelser om ordningsvakternas befogenheter finns i den nämnda lagen. I fråga om rätten att avbryta en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning eller rätten att bestämma att den skall avslutas gäller dock bestämmelserna i denna lag.

Bestämmelser om rätten för en arrangör av en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning att utse ordningsvakter för den allmänna sammankomsten eller offentliga tillställningen finns i lagen om privata säkerhetstjänster (/20).

23 §

Förbjudna föremål och ämnen

För att ordning och säkerhet skall kunna upprätthållas har arrangören och polisen också rätt att ge en ordningsvakt order om att visitera deltagare i en tillställning och kontrollera de saker de för med sig om detta är nödvändigt på grund av tillställningens speciella karaktär eller om det finns grundad anledning att misstänka att personer som deltar i tillställningen medför föremål och ämnen som är förbjudna enligt 1 mom. eller med stöd av 3 mom. Om den visitation som en ordningsvakt företar föreskrivs i lagen om ordningsvakter.

23 §

Förbjudna föremål och ämnen

För att ordning och säkerhet ska kunna upprätthållas har arrangören och polisen också rätt att ge en ordningsvakt order om att visitera deltagare i en tillställning och kontrollera de saker de för med sig om detta är nödvändigt på grund av tillställningens speciella karaktär eller om det finns grundad anledning att misstänka att personer som deltar i tillställningen medför föremål och ämnen som är förbjudna enligt 1 mom. eller med stöd av 3 mom. Om den visitation som en ordningsvakt företar föreskrivs i lagen om privata säkerhetstjänster.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag**om ändring av ordningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i ordningslagen (612/2003) 22 och 23 §, av dem 22 § sådan den lyder delvis ändrad
 i lag 723/2010, och
ändras 9 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

9 §

Farliga föremål

Saluföring av teleskopbatonger är förbjuden, om inte förvärvaren är ett bevakningsföretag eller en anordnare av specialutbildning för väktare i att använda maktmedel som avses i lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002). Det är förbjudet att inneha teleskopbatonger på allmän plats och i ett trafikmedel på allmän plats, utom om den som innehar vapnet är en i lagen om privata säkerhetstjänster avsedd väktare eller en i 22 § i denna lag avsedd ordningsvakt i arbetsuppdrag eller om det finns någon sådan godtagbar orsak till innehavet som har samband med överlåtelse av teleskopbatongen eller något annat bestäms i 12 §.

Föreslagen lydelse

9 §

Farliga föremål

Saluföring av teleskopbatonger är förbjuden, om inte förvärvaren är en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen eller en anordnare av utbildning i användning av maktmedel enligt lagen om privata säkerhetstjänster (/). Det är förbjudet att inneha teleskopbatonger på allmän plats och i ett trafikmedel på allmän plats, utom om den som innehar vapnet är en i lagen om privata säkerhetstjänster avsedd väktare *anställd av en innehavare av näringsstillstånd för säkerhetsbranschen* eller ordningsvakt i arbetsuppdrag eller om det finns någon sådan godtagbar orsak till innehavet som har samband med överlåtelse av teleskopbatongen eller något annat bestäms i 12 §.

22 §

Rätt att utse ordningsvakter

Polisrättningen på den ort där ett verksamhetsställe inom hälso- och sjukvården, ett verksamhetsställe inom socialvården, ett verksamhetsställe vid Folkpensionsanstalten, en arbetskrafts- och näringsbyrå, ett köpcentrum, en trafikstation, en hamn eller en flygplats finns eller från vilken ett trafikmedel avgår kan på ansökan av den som förestår el-

22 §

Rätt att utse ordningsvakter

(upphävs)

ler innehar platsen eller trafikmedlet bevilja tillstånd att för verksamhetsstället, arbetskrafts- och näringsbyrån, köpcentret, trafikstationen, hamnen eller flygplatsen eller det kollektiva trafikmedlet utse ordningsvakter som avses i lagen om ordningsvakter (533/1999) för att bistå polisen eller gränsbevakningsväsendet i att upprätthålla ordning och säkerhet, om det inte är ändamålsenligt att upprätthålla ordning och säkerhet på något annat sätt och upprätthållandet av ordning och säkerhet kräver det av grundad anledning. I tillståndet att utse ordningsvakter ska ordningsvakternas tjänstgöringsområde avgränsas till området för de platser som avses i tillståndet eller det trafikmedel som avses i tillståndet och vid behov till deras omedelbara närhet. Med ett verksamhetsställe inom socialvården avses inte skolhem eller barnskyddsanstalter.

Ett tillstånd att utse ordningsvakter skall gälla högst fem år. Tillståndet kan förenas med villkor som gäller ordningsvakternas utbildning, bärandet av maktmedelsredskap, tjänstgöringsområde samt placeringen av ordningsvakter och antalet ordningsvakter.

Den polisinsättning som beviljat ett tillstånd att utse ordningsvakter kan vid behov återkalla tillståndet samt ändra dess villkor eller giltighetstid på grund av sådana förändringar som inverkar väsentligt på upprätthållandet av ordning och säkerhet inom tjänstgöringsområdet.

23 §

Ordningsövervakningsuppgifter

Uppdrag som gäller ordningsövervakningsuppgifter som avses i 22 § 1 mom. får tas emot och fullgöras bara av ett bevakningsföretag som avses i 3 § 1 mom. lagen om privata säkerhetstjänster. Ordningsövervakningsuppgifter får utföras bara av en ordningsvakt som är anställd hos bevakningsföretaget och som har giltigt godkännande som ordningsvakt och som väktare.

Befogenheterna för de ordningsvakter som utför ordningsövervakningsuppgifter bestäms enligt lagen om ordningsvakter. Ordnings-

23 §

Ordningsövervakningsuppgifter

(upphävs)

vakten har dock inte sådana befogenheter som anges i 6 §, 7 § 1 mom. 3 punkten, 7 § 3 och 4 mom. eller 8 § lagen om ordningsvakter. En ordningsvakt som enligt 7 § 2 mom. lagen om ordningsvakter utövar sin rätt att gripa har rätt att visitera den gripne och de saker som denne medför för att försäkra sig om att den gripne inte innehar föremål eller ämnen med vilka han eller hon kan orsaka fara för sig själv eller andra. Ordningvakten har rätt att frånta den gripne de farliga föremål och ämnen som påträffas vid visitationen. De föremål och ämnen som fråntagits den gripne skall utan dröjsmål överlämnas till polisen.

På ordningsövervakningsuppgifter tillämpas vad som i lagen om privata säkerhetstjänster bestäms om god bevakningssed i 10–14 §, om uppgörandet av uppdragsavtal, händelserapporter och verksamhetsanvisningar i 8, 17 och 19 §, om maktmedelsredskap och bärandet av dem i 2 § 14 punkten, 29 och 30 § samt om myndigheternas rätt att få information i 43 §. Bevakningsföretaget skall i sina register över personal och arbetsskift samt i sin årsanmälan ta in uppgifter som motsvarar uppgifterna i 18 och 45 § lagen om privata säkerhetstjänster och som gäller utförandet av uppdrag innefattande ordningsvaktsuppgifter samt de ordningsvakter som deltagit i utförandet av uppdraget.

Den som utför ordningsövervakningsuppgifter skall vara iförd ordningsvakts dräkt. För ordningsvaktsdräkten gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om väktares dräkt i 32 § 1 och 3 mom. samt 33 § lagen om privata säkerhetstjänster. Inrikesministeriet kan genom förordning utfärda närmare bestämmelser om märken och text på ordningsvaktsdräkten.

Straff för brott mot 1 mom. utdöms enligt 17 kap. 6 a § strafflagen. Straff för brott mot 3 och 4 mom. utdöms enligt 56 § lagen om privata säkerhetstjänster.

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.**Lag****om ändring av 6 a § i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979) 6 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 1053/2007, som följer:

Gällande lydelse

6 a §

Ordningsvakter som bistår vid kontrollen

Vid kontrollen av biljetter kan på uppdrag av ett offentligt samfund som beviljats rätt att uppbära kontrollavgift bistånd ges av ordningsvakter, som i enlighet med ordningslagen (612/2003) utsetts att på en trafikstation eller i ett kollektivt trafikmedel upprätthålla ordning och säkerhet. Ordningsvakten ska på godkänt sätt i tillämpliga delar ha genomgått utbildning enligt 6 § 2 mom. 2 punkten.

Föreslagen lydelse

6 a §

Ordningsvakter som bistår vid kontrollen

Vid kontrollen av biljetter kan på uppdrag av ett offentligt samfund som beviljats rätt att ta ut kontrollavgift bistånd ges av ordningsvakter som i enlighet med lagen *om privata säkerhetstjänster* (/20) har utsetts att på en trafikstation eller i ett kollektivt trafikmedel upprätthålla ordning och säkerhet. En ordningsvakt ska på godkänt sätt i tillämpliga delar ha genomgått utbildning enligt 6 § 2 mom. 2 punkten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag**om ändring av 15 b § i polisförvaltningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i polisförvaltningslagen (110/1992) 15 b § 4 mom., sådant det lyder i lag 873/2011,
som följer:

Gällande lydelse

15 b §

Komplettering av polispersonalen

Den som hör till den kompletterande polispersonalen kan placeras som ordningsvakt enligt 18 § i lagen om sammankomster (530/1999) vid tillfällen som har samband med utbildningen av kompletterande polispersonal och kan förordnas att vid ett sådant tillfälle reglera trafiken så som avses i 49 § i vägtrafiklagen.

Föreslagen lydelse

15 b §

Komplettering av polispersonalen

Den som hör till den kompletterande polispersonalen kan placeras som *ordningsvakt enligt 26 § 1 mom. 1 punkten i lagen om privata säkerhetstjänster (/20)* vid tillfällen som har samband med utbildningen av kompletterande polispersonal och kan förordnas att vid ett sådant tillfälle reglera trafiken så som avses i 49 § i vägtrafiklagen (267/1981).

Denna lag träder i kraft den 20 .

13.

Lag**om ändring av 4 § i lagen om nödcentralsverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om nödcentralsverksamhet (692/2010) 4 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

4 §

Nödcentralsverkets uppgifter

Nödcentralsverket kan i syfte att upprätthålla och främja säkerheten sköta andra uppgifter som lämpar sig för dess verksamhetsområde samt på annat sätt bistå myndigheter. Nödcentralsverket får dock utföra övervakningsuppdrag och larmuppdrag som omfattas av lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002) endast om ett viktigt allmänt intresse förutsätter det.

Föreslagen lydelse

4 §

Nödcentralsverkets uppgifter

Nödcentralsverket kan i syfte att upprätthålla och främja säkerheten sköta andra uppgifter som lämpar sig för dess verksamhetsområde samt på annat sätt bistå myndigheter. Nödcentralsverket får dock endast om ett viktigt allmänt intresse förutsätter det utföra sådana övervakningsuppdrag och larmuppdrag som omfattas av lagen om privata säkerhetstjänster (/) och som anses vara bevakningsuppgifter.

Denna lag träder i kraft den 20 .

14.

Lag**om ändring av 3 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) 3 § 3 mom. 6 punkten som följer:

Gällande lydelse

3 §

Informationssystemet för förvaltningsärenden

I informationssystemet får även annan behövlig information som inhämtats för skötseln av de uppgifter som anges i 1 kap. 1 § 2 mom. i polislagen registreras enligt följande:

6) för skötseln av polisens uppgifter enligt lagen om privata säkerhetstjänster (282/2002) och lagen om ordningsvakter (533/1999) sådan nödvändig information om ansökan, beslut, kort, polisens åtgärder, hinder, anmärkning, anmälan och inspektion som avses i lagen om privata säkerhetstjänster och i de närmare bestämmelser som utfärdats med stöd av den samt sådan nödvändig information om ansökan, beslut, tillstånd, kort, polisens åtgärder, hinder, anmärkning och anmälan som avses i lagen om ordningsvakter och i de bestämmelser som utfärdats med stöd av den (uppgifter för tillsynen över säkerhetsbranschen),

Föreslagen lydelse

3 §

Informationssystemet för förvaltningsärenden

I informationssystemet får även annan behövlig information som inhämtats för skötseln av de uppgifter som anges i 1 kap. 1 § 2 mom. i polislagen registreras enligt följande:

6) för skötseln av polisens uppgifter enligt lagen om privata säkerhetstjänster (/) sådan behövlig information om ansökan, beslut, kort, polisens åtgärder, hinder, anmärkning, anmälan och inspektion som avses i lagen om privata säkerhetstjänster och i de bestämmelser som utfärdats med stöd av den,

Denna lag träder i kraft den 20 .

15.

Lag**om ändring av 2 § i lagen om tillhandahållande av tjänster**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillhandahållande av tjänster (1166/2009) 2 § 10 punkten som följer:

Gällande lydelse

2 §

Begränsningar av tillämpningsområdet

Denna förordning tillämpas inte på

10) privata säkerhetstjänster enligt lagen
om privata säkerhetstjänster (282/2002),

Föreslagen lydelse

2 §

Begränsningar av tillämpningsområdet

Denna förordning tillämpas inte på

10) privata säkerhetstjänster enligt lagen
om privata säkerhetstjänster (/),

Denna lag träder i kraft den 20 .
